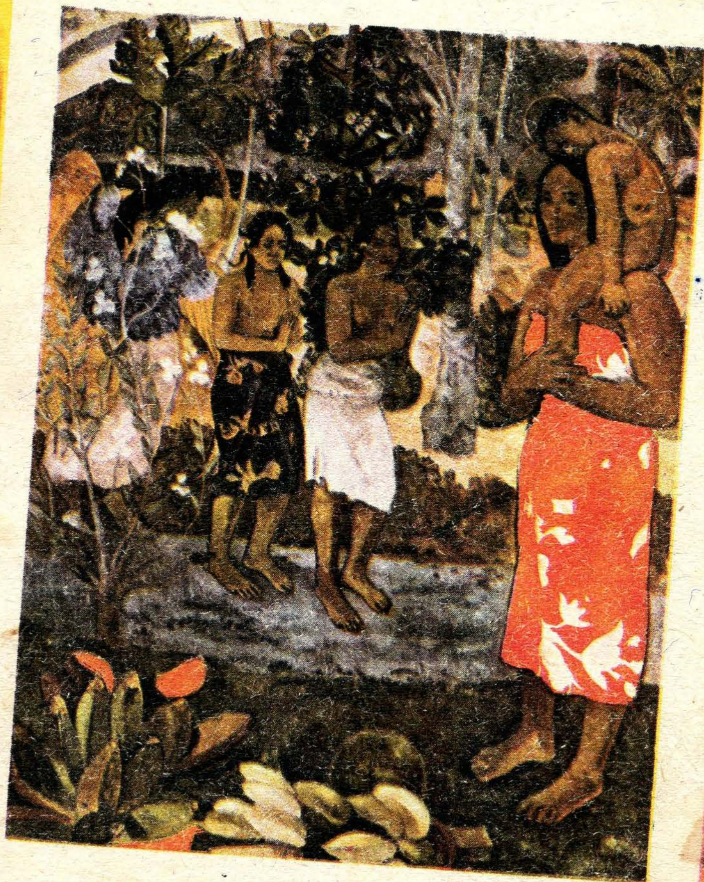
W. SOMERSET MAUGHAM

A tremurat o frunza

Coperta de ION ŞUŞALĂ

Pe copertă se reproduce tabloul *Mărire ție, Marie,* ulei pe pînză, de PAUL GAUGUIN

W. SOMERSET MAUGHAM

A TREMURAT O FRUNZĂ

Traducere de *JUL. GIURGEA*

EDITURA
„GRAI ŞI SUFLET — CULTURA NAŢIONALĂ"
BUCUREŞTI, 1991

Lui BERTRAM ALANSON

L'Extrême félicité à peine séparée
par une feuille tremblante de l'extrême
désespoir, n'est-ce pas la vie ?

SAINT-BEUVE

Versiunea românească a acestei cărți a fost făcută din originalul în limbă engleză al volumului TREMBLING OF A LEAF de W. Somerset Maugham, apărut în editura William Heinemann, Limited, London, 1921.

CUPRINSUL

PREFAȚĂ

Mi-am început cariera, scriind povestiri scurte. Dar n-am găsit nici un editor care să mi le tipărească. Singura pe care am putut-o publica, și asta numai după ce am reușit să-mi creez o mică reputație cu LIZA DIN LAMBETH, *a apărut într-o revistă ciudată, cu numele de* COSMOPOLIS. *O treime din această revistă era tipărită în engleză, alta în franceză, și ultima în germană. Scopul era ca în felul acesta să poată găsi cititori în trei țări deodată ; din nenorocire n-a găsit nici într-una. Și-a suspendat apariția cu totul pe neașteptate și nu mi s-a plătit nimica pentru colaborarea mea. Am ajuns la concluzia că povestirile scrise de mine sînt prea bune ca să poată aștepta pe un director de revistă, care să fie ispitit să le tipărească, așa că le-am publicat într-un volum intitulat* ORIENTĂRI. *Zilele trecute le-am recitit. Lectura aceasta mi-a pricinuit atîția fiori încît îmi închipuiam că voi avea un nou atac de malarie. Ca măsură de precauție, am început să mă îndop cu chinină și arsenic.*

Cartea a fost primită cu bunăvoință, și ce e mai ciudat, mi-a adus și o comandă a revistei Punch, *care mi-a cerut să-i scriu trei povestiri scurte. Probabil din volumul* ORIENTĂRI *au constatat că sînt un scriitor care promite. Citindu-le acuma, după treizeci și cinci de ani, mi s-a părut că ici colo povestirile acestea sînt emoționante, dar pe alocurea mi se păreau atît de nereale, încît aproape nu-mi venea să cred că au fost scrise de mine. Dar cea mai mare greșeală a lor cred că a fost disprețul și superioritatea cu care sînt scrise. Cu aroganța caracteristică tinereții, îmi băteam joc de tot ce mi se părea*

că este în contradicție cu prejudecățile mele înguste și lipsite de îngăduință.

Există un amănunt care n-a încetat niciodată să mă mire, și acesta este competența tinerilor scriitori de astăzi. Mă simt profund impresionat de excelenta lor tehnică, de engleza desăvîrșită pe care o întrebuințează cei mai mulți dintre ei, și de cunoștințele lor enciclopedice. Se întîmplă de multe ori să devină plicticoși, deoarece încearcă să scrie mereu despre aceleași lucruri, și majoritatea subiectelor întrebuințate de ei, le-ai mai citit și înainte de asta, dar cu toate acestea scrisul lor nu este un scris de amatori și nici naiv. Îți fac impresia că au început să scrie cu cel puțin zece ani înaintea tinerilor scriitori de prin anii nouăzeci. Nu am nimic din naivitatea caracteristică tinereții. Apar în scenă, după toate probabilitățile, pe deplin stăpîni pe toate mijloacele lor. Cunosc lumea, cum își cunosc podul palmelor, și e de mirare că au reușit să învețe atît de multe, într-un timp atît de scurt. Din scrisul lor nu se vede cîtuși de puțin, că le-ar veni greu să aștearnă pe hîrtie ceea ce ar avea de spus, și nici că la un moment dat ar trebui să se oprească în loc, din pricina unei eclipsări a imaginației. Îți vine să crezi, că oamenii aceștia au știut dinainte și exact, ceea ce au de făcut, și că le-a venit foarte ușor să realizeze scopul pe care l-au urmărit. Parcă ar fi învățat să umble cu bicicleta. Ce oameni fericiți! Ei nu vor avea niciodată ocazie, ca citind o lucrare mai veche de a lor, să-și pună chinuitoarea întrebare: cum de am putut să fiu atît de tîmpit?

Din cînd în cînd, după aceea, mi s-a întîmplat să scriu povestiri scurte pentru reviste. Agenții mei literari îmi spuneau că directorii de reviste le cer povestiri vesele, ca cele pe care domnul W.W. Jacobs le publică cu atît de răsunător succes, sau povestiri de aventuri, în genul lui Conan Doyle sau Hornung. Eu nu puteam scrie nici de unele, nici de altele. Mă simțeam abătut, cinic și nemulțumit, așa că ar fi fost zadarnic să încerc să par exuberant și vesel. Acești agenți reușeau numai cu mare greutate să-mi găsească o sumă de cîteva lire la cîte un director de revistă care se întîmpla să simtă nevioe imediată de material.

Pe urmă, ani de-a rîndul dedicîndu-mă exclusiv literaturii dramatice, am încetat cu totul de a mai scrie povestiri scurte, și abia după ce am reușit să devin un autor dramatic de mare succes și am terminat romanul ROBII, *m-am apucat din nou de acest gen de literatură. A fost o simplă întîmplare. Mă îmbolnăvisem și am plecat într-o călătorie pe mările din miazăzi. Mă îmbarcasem la Honolulu și mergeam spre Pago-Pago, fiind în drum spre Samoa, și la bordul aceluiași vapor erau o mulțime de persoane care mi-au atras atenția. Prin minte mi-a trecut un gînd pe care l-aș fi putut întrebuința ca subiect pentru o povestire. Mi l-am notat și l-am pus de o parte. Gîndul acesta mi-a sugerat subiectul ultimei povestiri din prezentul volum. Dar noul decor în mijlocul căruia mă găseam, îmi înfierbînta imaginația. Era o viață cu totul deosebită de orice fel de viață pe care o trăisem înainte de asta, și am întîlnit oameni care mi s-au părut cu totul noi față de felul oamenilor pe care-i cunoscusem eu pînă atunci.*

Despre mările din miazăzi mi-am închipuit întotdeauna că sînt îmbibate de o atmosferă romantică; citisem despre insulele acestea pline de vrajă în cărțile lui Herman Melville, Pierre Loti și Robert Louis Stevenson, dar ceea ce vedeam, se deosebea cu totul de ceea ce citisem. Atmosfera nu mi se părea nici pe departe atît de romantică, dar cu toate acestea era divină. Subiectele îmi treceau prin minte unul după altul și pe acestea mi le-am notat în cîteva cuvinte pe carnetul în care descriam în fiecare zi persoanele și locurile pe care le vedeam. De la Samoa am făcut un mare înconjur ca să ajung la Tahiti, unde am rămas pînă în ziua cînd am crezut că a sosit timpul să mă întorc în mijlocul vieții de toate zilele.

PACIFICUL

Pacificul este nestatornic și neodihnit ca și sufletul omului. Uneori valurile sînt cenușii, ca și Canalul Mînecii în apropiere de capul Beachy, și se frămîntă adînc, altădată, apele lui sînt răscolite de valuri potrivnice și cu crestele de spumă. Nu se întîmplă prea adeseori ca apele acestea să fie albastre și adormite. Dar în astfel de cazuri albastrul oceanului devine chinuitor. Soarele dogorește fără milă din fundul cerului fără urmă de nori. Adierile domoale ale vîntului parcă-ți pătrund în sînge și începe să te chinuie nostalgia de necunoscut. Legănat de valurile care freamătă mărețe, alergînd din toate părțile împrejurul tău, îți uiți de tinerețea dispărută, cu toate amintirile ei dureroase și plăcute, și te simți cutremurat de o nestăpînită dorință de a trăi. Pe o astfel de apă au plutit și galerele lui Ulysse, cînd plecase în căutarea insulelor cu limanuri fericite.

Dar sînt și zile cînd Pacificul este ca oglinda unui lac. Apa este calmă și adormită. Peștii zburători — ca reflexele de umbră pe luciul unei oglinzi — azvîrl cascade de picături transparente, cînd se dau la fund. În adîncul zării tremură norii ușori ca de scamă și la apusul soarelui iau forme atît de fantastice, încît ar fi imposibil să nu crezi că sînt un șir de munți cu creștetele acoperite de neguri. Aceștia sînt munții din țara visurilor tale. Plutești pe mijlocul unei tăceri de vis, în largul unei mări de vrajă. Din cînd în cînd cîte un stol de pescăruși te fac să crezi

că pămîntul trebuie să fie aproape o insulă uitată, ascunsă în deșertul apelor, dar pescărușii, aceste zburătoare melancolice, sînt singurul indiciu al apropierii lui fugare. Nu întîlnești în drumul tău niciodată un vapor de transport, al cărui fum să se destrame în fundul zării, ca un gest făcut de mîna unui prieten, nici transoceanice, nici goelete zvelte și nici chiar simple bărci de pescari ; aci este deșertul fără hotar al apelor, și foarte curînd deșertul acesta îți umple sufletul de presimțiri tulburi.

MACKINTOSH

Vreme de cîteva minute se bălăci în apa mării ; nu era destul de adîncă pentru ca să poată înota și nici nu îndrăznea să se depărteze de țărm, de frica rechinilor ; pe urmă ieși, ca să se îndrepte spre camera de baie și să facă un duș. Răcoarea acestei ape proaspete i se părea plăcută, după apa mîzgoasă și sărată a Pacificului care era atît de caldă, deși erau abia ceasurile șapte dimineața, încît după ce făceai o baie, te simțeai mai mult moleșit decît recreat ; după ce se șterse cu prosopul, își îmbrăcă halatul de baie și strigă bucătarului chinez, că peste cinci minute va fi gata să se așeze la masă. Trecu desculț în lungul porțiunii de teren cu iarba țepoasă, despre care administratorul Walker spunea cu mîndrie că este o pajiște, și intră în casă, ca să se îmbrace. Nu-i trebui prea multă vreme, căci nu îmbrăcă decît o cămașă și o pereche de pantaloni albi din pînză, ca apoi să treacă în cealaltă parte a curții, unde era casa șefului său. De obicei mîncau împreună, dar de astă dată bucătarul chinez îi spuse că stăpînul său a plecat de acasă călare, la orele cinci, și că nu se va întoarce decît cel mai curînd peste un ceas.

Mackintosh nu dormise bine noaptea trecută și se uită în silă la farfuria de paw-paw, la ouăle și slănina prăjită din fața lui. În timpul nopții roiurile de țînțari aproape îl scoseseră din minți ; zburau neostenite împrejurul pologului de pînză al patului în care dormea și bîzîitul lor nedomolit și stăruitor i se părea ca o melodie cîntată undeva departe de o flașnetă, și de fiecare dată cînd i se întîmpla să ațipească, se trezea numaidecît, de

teamă ca nu cumva vreun țînțar să se fi strecurat prin ochiurile plasei perdelelor. Era atît de cald, încît trebuise să se culce despuiat. Se zvîrcolea în toate chipurile. Și încetul cu încetul mugetul uniform al valurilor ce se frîngeau în poala stîncilor, muget neostenit și permanent pe care de obicei nu-l auzea, începu să-și facă loc în conștiința lui și simțea ciocăneala aceasta ritmică, chinuindu-i nervii, așa că trebuia să-și încleșteze pumnii din toate puterile, pentru a o putea suporta. Gîndul că nimic nu va fi în stare să oprească mugetul acesta care trebuia să dureze o veșnicie, i se părea aproape imposibil de suportat, și ca și cînd ar fi vrut să se opintească din toate puterile împotriva forțelor naturii, se simțea îndemnat să facă ceva de o violență neobișnuită. Presimțea că va trebui să se stăpînească, deoarece altfel și-ar fi pierdut mintea. Și în clipa aceasta, uitîndu-se pe fereastră la ghiolul din fața lui și la varga de spumă lăsată de valuri pe peretele stîncilor, se simți cutremurat de revoltă la vederea acestei scene luminoase. Cerul senin părea o cupă de alabastru, întoarsă cu gura în jos, deasupra acestui ghiol. Își aprinse luleaua și se întoarse spre maldărul de ziare apărute la Auckland și sosite acum cîteva zile de la Apia. Cel mai nou dintre acestea, era de trei săptămîni. Din grămada lor parcă se desprindea o senzație de indescriptibilă plictiseală.

Pe urmă, intră în birou. Acesta era o încăpere mare, aproape deșartă, cu două mese și o laviță în lungul unui perete. Pe lavița aceasta erau așezați cîțiva indigeni și două femei. Oamenii stăteau de vorbă, așteptînd să vină administratorul și cînd intră Mackintosh, îl salutară:

— *Talofa li.*

Le răspunse la salut și se așeză la biroul său, ca să înceapă lucrul. Trebuia să pregătească un raport către Guvernatorul din Samoa, pe care acesta îl cerea stăruitor și pe care Walker, cu obișnuita lui indiferență, îl amînase mereu. Cercetînd notele făcute, Mackintosh se gîndea că acest raport a fost întîrziat din pricina lipsei de cultură a lui Walker care nu putea suferi nimic din ceea ce era în legătură cu tocul și hîrtia. Acuma cînd raportul era gata, în forma lui concisă și oficială, Walker va primi

lucrarea aceasta a subalternului său, fără să spună o vorbă bună sau poate îl va lua chiar în bătaie de joc, ca pe urmă să-l trimită șefului său, ca și cînd l-ar fi făcut el însuși. Dar Walker n-ar fi fost în stare să scrie nici cel puțin un singur cuvînt din raportul acesta. Mackintosh se gîndea revoltat, că dacă șeful său va încerca să adauge vreo observație printre rînduri, intercalarea făcută de el va fi nu numai copilăroasă, în ceea ce privește concepția, dar va fi o greșeală de stil. Dacă se întîmpla ca el să intervină sau să încerce să facă o corectură, pentru ca fraza să poată fi înțeleasă, Walker se supăra numaidecît și zbiera la el :

— Ce te interesează pe dumneata gramatica ? Fraza aceasta este ceea ce vreau să spun, și înțeleg să spun ce am de spus, dar numai în felul acesta.

Intr-un tîrziu apăru și Walker. În nădejde că vor reuși să-i atragă atenția asupra lor, indigenii îl împresurară din toate părțile, dar administratorul zbieră la ei, poruncindu-le să stea pe laviță și să tacă din gură. Îi amenință că dacă vor continua să vocifereze, îi va da pe toți afară din birou și în ziua aceea nu va mai sta de vorbă cu nici unul dintre ei. Pe urmă se uită la Mackintosh și dădu din cap.

— Hallo, Mac ; în sfîrșit, bine că te-ai sculat. Nu sînt în stare să înțeleg cum de-ți poți petrece partea cea mai mare a zilei stînd întins pe pat. Ar fi trebuit să te scoli în zori, cum am făcut eu. Dar ești un leneș fără pereche.

Se lăsă cu greutate în fotoliul său și începu să se șteargă pe obraz cu o *bandana*.

— Sfinte Doamne, ce sete m-a apucat.

Se întoarse spre polițistul care sta în apropierea ușii ; omul acesta arăta foarte pitoresc, în tunica albă din pînză și încins în *lava-lava* (șorțul tradițional al celor din Samoa, pe care și-l strîng împrejurul coapselor, întocmai ca pe un pantalon) și-i porunci să-i aducă o gură de *kava*. Ulciorul de *kava* era în colțul odăii și omul umplu o jumătate de găoace de nucă de cocos și se apropie cu ea de Walker. După ce turnă cîteva picături pe jos și murmură cuvintele obișnuite ce se adresau celor prezenți, bău cu sete. Pe urmă spuse polițistului să dea și indige-

nilor care așteptau, așa că găoacea începu să treacă din mînă în mînă, în ordinea nașterii sau importanței fiecăruia, și fu golită în conformitate cu același ritual.

Imediat după aceea Walker se așternu pe lucru. Era bărbat mic de statură, poate mult mai mic decît unul de statură mijlocie, și foarte gras; avea un obraz mare bucălat și ras complet; fălcile îi atîrnau fleșcăite și avea trei rînduri de guși; trăsăturile îi dispăreau cu totul în mijlocul grăsimii și afară de o cunună albă de păr ce-i mai rămăsese la ceafă, era chel ca-n palmă. Vederea lui îți aducea aminte de Mr. Pickwick. Era un om grotesc care te făcea să pufnești de rîs, dar amănuntul straniu era tocmai faptul că omul acesta nu părea lipsit de demnitate. Ochii lui albaștri, în dosul ochelarilor încadrați în aur, erau plini de vioiciune și malițiozitate, iar obrazul lui te făcea să crezi că este un bărbat energic. Împlinise șaizeci de ani, dar vioiciunea lui înnăscută, părea că nu vrea să țină seamă de vîrstă. Deși era atît de gras, se mișca foarte repede și umbla cu pași impetuoși și grei, ca și cînd ar fi căutat anume ca greutatea trupului său să lase urme pe unde trece. Vorbea cu glas sonor și părea întotdeauna nemulțumit.

Se împliniseră doi ani, din ziua cînd Mackintosh fusese numit secretarul său. Walker, care de un sfert de veac era administrator în Talua, una dintre cele mai mari insule ale Arhipelagului Samoa, era cunoscut fie personal, fie din ceea ce auzise despre el, pe toată întinderea mărilor din miazăzi, și Mackintosh așteptase cu vădită nerăbdare prima sa întîlnire cu el. Din diverse motive întîrziase vreme de două săptămîni la Apia, înainte de a-și lua postul în primire și atît la *Chaplin's Hôtel* cît și în localul *Clubului Englez* află o mulțime de amănunte în legătură cu administratorul. Astăzi îi venea să rîdă, cînd se gîndea cu cît interes le ascultase. Din ziua sosirii lui, le auzise cel puțin de o sută de ori povestite chiar de Walker. Administratorul știa că este considerat de toată lumea drept un caracter și fiind mîndru de reputația lui, își da toată silința să fie la înălțime. Era gelos de „legenda“ creată în jurul numelui său și încerca să-ți dea posibilitatea să cunoști toate amă-

nuntele celebrelor aventuri ce se povesteau în legătură cu el. Era ridicol de revoltat, cînd se întîmpla să afle că cineva a povestit unui străin amănunte inexacte, despre viața pe care o trăise în acest Arhipelag.

Cordialitatea cam grosolană cu care Walker primi pe Mackintosh la sosire, nu i se păru deloc lipsită de farmec, și administratorul care se simțea mulțumit că a reușit să găsească un ascultător pentru care tot ce spunea el, era o noutate, își dădea toată silința să fie în vervă. El era un om amabil, bine dispus și atent. Pentru Mackintosh care trăise viață tihnită de funcționar al guvernului la Londra, pînă la vîrsta de treizeci și patru de ani, cînd un atac de pneumonie îi lăsă o urmă de tuberculoză latentă și fu obligat să solicite un post undeva în insulele Pacificului, existența dusă de Walker părea neobișnuit de romantică. Mai ales prima aventură cu care începuse să-și taie drumul, era tipică și caracteristică pentru omul acesta. Fugise de acasă de la vîrsta de cincisprezece ani și se angajase ca încărcător de cărbuni pe un vas de transport. La vremea aceea era un băiat mic de statură și atît secundul vasului cît și matelotii se purtau foarte frumos cu el, dar cine știe din ce motive, comandantul chiar de la prima vedere, nu-l putuse suferi. Pornirea sălbatică a comandantului se manifesta în bătăi și lovituri de picioare, așa că de multe ori bietul de el nu mai era în stare nici să doarmă din pricina vînătăilor. Sufletul lui clocotea de ură împotriva acestui tiran. Într-una din zile s-a întîmplat să afle un pronostic la cursele de cai și a reușit să împrumute douăzeci și cinci de lire de la un prieten pe care-l cunoscuse la Belfast. Parie banii aceștia, fără să mai stea la gînduri, pe un cal despre care nimenea nu și-ar fi închipuit că ar putea să fie altceva decît o gloabă. Dacă s-ar fi întîmplat să piardă, el nu avea de unde plăti banii luați de la prietenul său, dar nu se gîndise nici o clipă că ar putea pierde. Presimțea că acesta va fi norocul său. Gloaba cîștigă și Walker se pomeni cu o sumă ceva mai bine de o mie de lire în buzunar. Sunase ceasul lui. Se informă, cine este cel mai bun avocat din oraș — vasul era ancorat undeva în apropierea coastelor Irlandei — și ducîndu-se la el, îi

spuse că a aflat că vasul acesta ar fi de vînzare și-l rugă să se ocupe de achiziționarea lui. Avocatului îi venea să rîdă văzînd pe prichindelul acesta în fața lui ; nu avea mai mult de șaisprezece ani, dar părea că nu are nici atît și probabil din pricină că-i era simpatic, îi făgădui, nu numai să se ocupe de însărcinarea pe care i-o dăduse, ci să încerce să obțină vasul în condițiile cele mai avantajoase. Nu mult după aceea se pomeni că este stăpîn al vasului. Se duse de-a dreptul la debarcader și aci — cum spunea el însuși — avu parte de cea mai măreață clipă din viața lui, cînd se urcă la bord și porunci comandantului să părăsească *vasul său,* în cel mult o jumătate de oră. Pe ofițerul secund îl numi comandant și după ce o vreme de nouă luni continuă să transporte cărbuni, vîndu vasul cu un cîștig destul de însemnat și dispăru din Anglia.

În Arhipelag sosi la vîrsta de douăzeci și șase de ani și se stabili în calitate de plantator. Era unul dintre primii albi care se stabiliseră la Talua, în timpul ocupației germane și reușise să se bucure de mare trecere în fața indigenilor. Germanii îl numiră administrator și petrecu vreme de douăzeci de ani în această slujbă, iar cînd insula fu ocupată de englezi, Walker fu confirmat și de autoritățile britanice în acest post. Treburile din insulă le conducea în mod despotic, dar cu toate acestea spre mulțumirea șefilor săi. Prestigiul de care se bucura, fusese și el un motiv care trezise interesul lui Mackintosh față de el.

Dar oamenii aceștia doi nu erau făcuți să se poată înțelege unul cu altul. Mackintosh era un bărbat urît la vedere, cu gesturi stîngace, înalt și slab, cu umerii bleojdiți, cu obrazul gălbejit și scofîlcit, cu ochii mari și tulburi. Îi plăcea să citească foarte mult și cînd îi sosiră cărțile, Walker veni la el și se uită la ele, pe urmă se întoarse spre Mackintosh și începu să rîdă batjocoritor :

— La ce naiba ai mai adus toate tîmpeniile acestea cu dumneata ? întrebă el.

Mackintosh se făcu negru-roșu la obraz :

— Îmi pare rău că spui despre ele că sînt tîmpenii. Mi-am adus cărțile acestea, pentru că vreau să le citesc.

— Cînd ni-ai spus că aştepţi să-ţi sosească un transport de cărţi, mi-am închipuit că se va găsi ceva şi pentru mine. N-ai adus nici un roman cu poliţişti?

— Pe mine nu mă interesează romanele cu poliţişti.

— În cazul acesta, eşti un prost.

— Îmi pare bine, să constat că aceasta este părerea dumitale.

De fiecare dată cînd sosea curierul, lui Walker îi aducea o mulţime de ziare şi reviste de literatură, din Noua Zelandă şi din America şi dispreţul cu care Mackintosh se uita la aceste periodice efemere, îl scotea din sărite. Nu putea suferi cărţile pe care le citea Mackintosh în timpul liber şi-şi închipuia despre el că pozează, cînd citeşte *Declin şi Prăbuşire* de Gibbons sau *Anatomia Melancoliei* de Burton. Şi cum nu era obişnuit să-şi pună niciodată stavilă gurii, nu se sfia cîtuşi de puţin să spună secretarului său de la obraz, ce părere are despre el. Mackintosh începu să-şi dea seama de omul adevărat care era şeful său, şi dincolo de veselia lui zgomotoasă, presimţea existenţa unei viclenii vulgare care i se părea odioasă. Era o fire vanitoasă şi autoritară, dar cu toate acestea, amănuntul straniu era tocmai faptul că în faţa oamenilor care nu erau de teapa lui, se simţea sfios şi din pricina aceasta nu-i putea suferi. Felul său de a judeca oamenii era foarte naiv, căci îi clasifica după felul în care vorbeau şi dacă se întîmpla să nu-şi pigmenteze conversaţia cu înjurături şi obscenităţi, cum făcea el însuşi, îi trata cu neîncredere. Seara se aşezau împreună la masă şi începeau să joace pichet. Walker juca prost, dar nu-şi mai încăpea în piele, cînd se întîmpla să cîştige, şi se supăra cînd se întîmpla să piardă. Din cînd în cînd mai veneau doi, trei plantatori din împrejurimi sau negustori, ca să joace un bridge şi în astfel de împrejurări Walker se prezenta musafirilor săi, în adevărata lui lumină, cum spunea Mackintosh. Juca fără nici o consideraţie faţă de cei care erau în partidă, anunţînd fel de fel de combinaţii, în dorinţa de a păstra mîna şi combătînd pe ceilalţi numai cu ajutorul glasului său sonor care nu admitea nici un fel de replică. Dar în acelaşi timp dădea mereu înapoi, cînd se întîmpla

ca adversarul său să aibă o carte mai bună și începea să scîncească.

— Nu se poate să marchezi punctele acestea împotriva unui om bătrîn și slab la vedere ca mine.

Probabil, el nici nu-și dădea seama că adversarii săi de partidă credeau de cuviință să nu i se împotrivească și căutau anume să facă abstracție de la regulile jocului, tocmai din considerație față de el. Mackintosh îl urmărea cu priviri de nimicitor dispreț. După ce terminau cu jocul, își aprindeau lulelele și stăteau de vorbă. Walker le povestea cu plăcere întîmplarea din ziua nunții sale. Se îmbătase atît de cumplit, în timpul ospățului, încît mireasa fugise de la masă și din ziua aceea n-a mai dat cu ochii de ea. De atunci avusese o mulțime de aventuri banale și vulgare cu femeile din insulă și pe toate ți le descria cu atîta mîndrie și cu atîtea amănunte, încît povestirile acestea mereu repetate erau o adevărată jignire pentru Mackintosh. Administratorul era un bătrîn grosolan și senzual. Pe Mackintosh îl considera drept un terchea-berchea, din pricină că nu aprecia savoarea descrierilor lui și rămînea întotdeauna treaz, cînd toți ceilalți nu se mai puteau ține pe picioare de beți.

Îl disprețuia și pentru regularitatea și metoda cu care își îndeplinea slujba. Lui Mackintosh îi plăcea ca totul să fie terminat la vreme. Pe biroul său era întotdeauna ordine desăvîrșită și hîrtiile erau puse la locul lor, era în stare să întindă mîna după orice document i s-ar fi cerut și avea în vîrful degetelor toate amănuntele Regulamentului Administrației din insulă, privitor la problemele indigene.

— Mofturi, toate acestea sînt mofturi, spunea Walker în bătaie de joc. Eu am administrat această insulă vreme de douăzeci de ani, fără nici un fel de formalități birocratice și nu am nici astăzi nevoie de așa ceva.

— Poate crezi că e mai bine, ca atunci cînd ți-i nevoie de o scrisoare, să-ți pierzi o jumătate de ceas pînă să o găsești? răspundea Mackintosh.

— Dumneata nu ești altceva decît un funcționar lipsit de inițiativă. Dar cu toate acestea nu ești băiat rău, și după ce vei petrece un an de zile pe insulă, te vei da și dumneata pe brazdă. Meteahna dumitale cea mai mare

este că nu bei niciodată. Cred că nu ți-ar putea strica deloc, ca cel puțin o dată pe săptămînă să intri și dumneata la apă.

Amănuntul cel mai ciudat în toată afacerea aceasta era faptul că administratorul nu era în stare să-și dea seama de antipatia trezită în sufletul lui Mackintosh, și care se adîncea pe măsură ce treceau lunile. Deși își bătea joc de subalternul său, începuse să se obișnuiască cu el și chiar să-i fie drag, în oarecare măsură. Față de ciudățeniile altor oameni se purta cu o anumită îngăduință instinctivă, astfel că accepta și pe secretarul său, considerîndu-l drept om sucit. Probabil, ținea la el în mod inconștient, din pricină că-l putea lua peste picior, fără nici o teamă. Glumele lui erau grosolane și ca să le poată face avea nevoie de o țintă împotriva căreia să și le îndrepte. Exactitatea lui Mackintosh în serviciu, moralitatea și sobrietatea lui erau subiecte de haz inepuizabil, iar numele de scoțian se preta la nenumărate calambururi în legătură cu Scoția; era o plăcere nespusă pentru el, cînd se întîmpla să vină la ei doi, trei străini, de față cu care putea face haz pe socoteala secretarului său. Făcea glume în legătură cu el, chiar de față cu indigenii, și cu toate că Mackintosh nu cunoștea destul de bine dialectul din Samoa, își putea da seama de veselia oamenilor, cînd Walker reușea să plaseze cîte o glumă obscenă în legătură cu el. Totuși se mulțumea să zîmbească, fără să-și arate nemulțumirea.

— Ascultă Mac, începu Walker cu glasul sonor și cutremurat de veselie, trebuie să admit că dumneata ești un om care știe de glumă.

— Asta a fost glumă ? întrebă Mackintosh zîmbind. Nici n-am băgat de seamă.

— *Scots wha hae !* striga Walker, cutremurîndu-se de rîs. Ca să poți face un scoțian să înțeleagă o glumă, e nevoie de o operație chirurgicală.

Walker nici nu bănuia că nimic nu putea supăra pe Mackintosh mai mult, decît încercările lui de a-l lua în bătaie de joc. În timpul nopților chinuitoare, din sezonul ploilor, Mackintosh se trezea din somn, zbuciumat de amintirea batjocurii pe care i-o aruncase administratorul său cu cîteva zile în urmă, fără să țină socoteală de sus-

ceptibilitatea lui. Jignirile acestea îl rodeau adînc. Cu sufletul încărcat de ură; încerca să inventeze tot felul de mijloace cu care ar putea răspunde, acestui satrap. Încercase tot felul de riposte, dar Walker avea o mare ușurință a replicii și aceasta îi asigura dinainte superioritatea față de subalternul său. Grosolănia lui înnăscută îl făcea să fie imun față de subtilitățile corosive. Vanitatea îl făcea să fie invulnerabil. În fața glasului său tunător și a veseliei sale zgomotoase, Mackintosh rămînea dezarmat și foarte curînd își dădu seama, că atitudinea cea mai cuminte este să nu-i arate niciodată că e nemulțumit. Se obișnui să se stăpînească, dar ura și revolta ce cloceau într-însul, deveniră un fel de obsesie. La fiecare vulgaritate debitată de șeful său, la orice manifestare a vanității lui puerile, a vicleniei și vulgarității, Mackintosh simțea cum îi crește respectul față de sine însuși. Îl urmărea de fiecare dată cum se așeza la masă și începea să mănînce, clefăind zgomotos și împrăștiind mîncarea în toate părțile. Ținea seama de toate prostiile pe care le înșira și de greșelile de gramatică pe care le făcea. Știa că Walker nu are o părere prea bună despre el și simțea o amară satisfacție, gîndindu-se la omul acesta cu vederi înguste și închipuit. Ce plăcere să constate să șeful său nu este capabil să-și dea seama de ura ce o trezea întrînsul. Era un fel de prost căruia îi plăcea popularitatea și-și închipuia că toată lumea îl admiră. Într-un rînd Mackintosh îl surprinsese, tocmai cînd vorbea despre el :

— Cred că va fi un funcționar destul de bun, după ce voi reuși să-l formez în conformitate cu vederile mele. Este un cîine credincios care ține la stăpînul său.

Fără să zică nimica și fără să-i treacă nici o umbră pe obrazul gălbejit, Mackintosh rîsese îndelung și din toată inima.

Dar ura lui rămînea neadormită și urmărea cu ochii trezi pe Walker, cîntărindu-i calitățile pînă în cele mai mici amănunte. Walker își guverna micul regat cu toată energia. Era om drept și cinstit. Deși avusese ocazii să facă avere, era totuși mai sărac decît pe vremea cînd fusese numit în postul de administrator, și singura lui nădejde la bătrînețe, era pensia ce i se va da, după ce va

fi trecut în disponibilitate, din cauza vîrstei. Mîndria lui era să reușească, cu un singur secretar și un funcționar indigen, să administreze această insulă mult mai bine decît era administrată insula Upolu, a cărei capitală era Apia, unde aveau o armată întreagă de funcționari. Avea la îndemînă cîțiva polițiști indigeni pe care își întemeia autoritatea, dar nu făcea niciodată apel la ei. Ordinele lui se impuneau datorită energiei și spiritului său irlandez.

— Au stăruit să-mi clădească o închisoare, spunea administratorul. Dar ce naiba să fac eu cu închisoarea. N-am cîtuși de puțin intenția să arestez indigenii. Dacă se întîmplă să nu mă asculte știu dinainte cum trebuie să procedez față de ei.

Unul dintre principalele motive de discuții între el și autoritățile din Apia, era și pretenția lui de a i se acorda puteri nelimitate asupra indigenilor din insula aceasta. Oricare ar fi fost delictele și crimele pe care le săvîrșeau, el nu-i trimitea niciodată în fața tribunalelor, pentru a fi judecați, și în cîteva rînduri avusese o corespondență foarte asiduă cu Guvernatorul din Upolu, tocmai din aceste motive. Pe indigeni îi considera drept copiii săi, or tocmai acesta era amănuntul care te mira, în temperamentul acestui om grosolan, vulgar și egoist ; îi era dragă insula aceasta, unde trăise atît de îndelungat și cu toată patima de care era capabil, iar față de locuitorii ei, simțea o stranie duioșie care depășea marginile obișnuite.

Îi plăcea să facă plimbări lungi prin insulă, călare pe iapa lui bătrînă și cenușie, și nu se plictisea niciodată de frumusețile ei. Trecînd în lungul potecilor năpădite de ierburi, pe sub coroana de frunze a palmierilor de cocos, se oprea de multe ori și admira frumusețea peisajului. Din cînd în cînd se pomenea în marginea cîte unui sat indigen și fruntașul îi ieșea în cale cu o cupă de *kava*. Se uita la grupul de colibe cu forme frumoase și acoperișurile de papură, întocmai ca niște coșnițe de albine, și obrazul bucălat i se lumina de un zîmbet. Privirile lui întîrziau încîntate asupra arborilor pîinii și se simțea înfiorat de o adîncă mulțumire, examinînd verdele copacilor încărcați de frunze.

— Sfinte Doamne, parcă ai fi în grădina raiului, oftă administratorul înduioșat.

Uneori în timpul plimbărilor acestora ajungea în apropierea țărmului și printre trunchiurile copacilor vedea sclipirea apelor nemărginite ale mării deșarte, în largul căreia nu se vedea nici o pînză de corabie care să-i tulbure singurătatea; altă dată se urca pe vîrful cîte unui deal și la picioarele lui se așternea covorul verde al insulei, cu sătulețe cuibărite între copacii înalți, întocmai ca o împărăție fără hotar, și întîrzia vreme de un ceas, cu sufletul înfiorat de extaz. Dar nu găsea niciodată cuvinte cu care să-și exprime aceste sentimente, decît cel mult cu glume vulgare, ca și cînd ar fi încercat ca prin obscenități să întrerupă adîncimea violentei emoții ce-i cînta în suflet...

Mackintosh îi urmărea această stare sufletească, cu un dispreț nimicitor. Administratorul fusese toată viața lui un băutor de forță și de nenumărate ori spunea că a văzut oameni mult mai tineri decît el, căzînd sub masă, cînd se întîmpla să petreacă o noapte la Apia, și era sentimental, ca orice bețiv. Era în stare să plîngă din cauza vicisitudinilor prin care treceau eroii romanelor în fascicole pe care le citea, dar cu toate acestea refuza, fără să clipească, un împrumut de cîțiva guilderi pe care se întîmpla să îi ceară un negustor ajuns la strîmtoare și pe care-l cunoștea de douăzeci de ani. Era foarte strîns cu banii. Într-un rînd Mackintosh îi spusese :

— Despre dumneata nimenea n-ar putea afirma că-ți arunci banii pe fereastră.

Cuvintele acestea el le lua drept un compliment. Entuziasmul lui pentru natură, nu era altceva decît sentimentalism zgomotos de bețiv. Tot așa Mackintosh nu se simțea cîtuși de puțin impresionat de sentimentele șefului său față de indigeni. Oamenii aceștia îi erau dragi, din pricină că îi știa în puterea lui, întocmai cum un egoist își iubește cîinele, și mentalitatea lui nu se ridica nici cu un deget peste nivelul lor. Erau oameni cărora le plăceau glumele obscene și administratorul nu scăpa niciodată ocazia să plaseze cîte o vorbă cu două înțelesuri. Walker înțelegea pe oamenii aceștia și ei îl înțelegeau pe el.

Era mîndru de trecerea pe care o avea între ei, îi considera drept copiii lui și se amesteca în toate treburile lor. Dar era foarte gelos de autoritatea lui, și cu toate că-i conducea cu mînă de fier și fără să îngăduie nici un fel de împotrivire, nu admitea niciodată ca vreun alb din insulă să profite de slăbiciunea lor. Urmărea cu toată atenția activitatea misionarilor și dacă se întîmpla să înceapă ceva cu ce el nu era de acord, le făcea viața atît de imposibilă, încît dacă nu reușea să obțină transferul lor în altă parte, bieții oameni erau bucuroși să poată pleca din insulă de bunăvoie. Puterea lui asupra indigenilor era atît de mare, încît la porunca lui refuzau să lucreze și să dea hrană preotului lor. Tot așa se purta fără milă și față de negustorii care încercau să-i exploateze; avea grijă ca nimenea să nu-i înșele, să fie răsplătiți omenește pentru munca lor și pentru copra ce o aveau, ca negustorii să nu poată realiza cîștiguri exagerate de pe urma mărfurilor ce le cumpărau de la ei. Cazurile de afaceri care i se păreau necinstite, le trata cu cea mai mare severitate. Dacă se întîmpla ca negustorii aceștia să se plîngă autorităților din Apia, că li se iau orice posibilități de cîștig, administratorul nu ezita niciodată să întrebuințeze calomnii și minciuni, pentru a scăpa de ei. Prin urmare, tot ei aveau de suferit, așa că își dăduseră seama, că dacă țin să trăiască în liniște, sau în general să trăiască, vor trebui să primească situația dictată de administrator. Nu o dată se întîmplase ca prăvălia unui negustor mai căpățînos să ardă pînă în pămînt, și o vorbă aruncată așa în treacăt, îl lăsa să înțeleagă că incendiul se datorește instigației administratorului. Într-un rînd un metis suedez care fusese ruinat din cauza unui astfel de incendiu, venise la el la birou și-l acuzase pe față de instigație. Walker îi rîsese în nas :

— Mă cîine ticălos. Mama ta a fost o indigenă și tu încerci să înșeli pe frații tăi. Dacă prăvălia ta infectă a ars, asta înseamnă că așa a vrut Pronia Cerească ; înțelegi, Dumnezeu a vrut să te pedepsească. Ieși afară !

După ce nenorocitul fu dat afară cu sila de cei doi polițiști indigeni, administratorul începu să rîdă în hohote.

— Așa a vrut Pronia Cerească...

În dimineața aceasta Mackintosh îl urmări cum se așează la lucru. Înainte de toate începu cu cei bolnavi, căci pe lîngă celelalte obligații ce le avea în insulă, Walker se ocupa și de vindecarea bolnavilor. În dosul biroului avea o lădiță plină cu medicamente. Primul care se apropie, era un bărbat mai în vîrstă, cu un smoc de păr cărunt pe creștet, încins într-o *lava-lava* albastră, cu trupul tatuat și pielea scorojită ca scoarța de viță.

— Ce te-a adus la mine? întrebă Walker răstit.

Cu glasul plîngător omul începu să-i spună, că nu poate mînca nimica fără să vomite și că are dureri în toate părțile trupului.

— Du-te la misionar, răspunse Walker. Știi foarte bine că eu nu mă ocup decît de copii.

— La misionari am fost, dar nu mi-a folosit la nimica.

— În cazul acesta întoarce-te acasă și pregătește-te de moarte. Ai trăit destul și tot mai vrei să trăiești? Mare dobitoc trebuie să fii!

Moșneagul începu să se bocească cu glasul ridicat, dar Walker făcu semn unei femei care ținea în brațe un copilaș bolnav, și-i spuse să se apropie de biroul său. Îi puse cîteva întrebări, pe urmă se uită la copil.

— Îți voi da un medicament, declară el, și se întoarse spre funcționarul metis și-i porunci: Du-te la dispensar și adu-mi niște buline de calomel.

Făcu copilul să înghită numaidecît un bulin și pe al doilea il întinse maică-si.

— Întoarce-te cu copilul acasă și ai grijă să stea la căldură. Mîine sau va fi mort, sau se va face bine.

Se propti de spătarul fotoliului și-și aprinse luleaua.

— Calomelul este un medicament fără pereche. Am salvat cu ajutorul lui mai multe vieți decît toți doctorii de la spitalele din Apia, luați împreună.

Walker era mîndru de îndemînarea lui și cu dogmatismul caracteristic omului ignorant, nu putea suferi pe membrii profesiei medicale.

— Mie-mi plac cazurile de boală, declară administratorul, pe care doctorii nu reușesc să le vindece și spun despre ele că sînt incurabile. Cînd doctorul răspunde bolnavilor că nu-i poate vindeca, mă duc la ei și le spun

să vină la mine. Ți-am povestit despre individul cel care avea cancer ?

— De nenumărate ori, răspunse Mackintosh.

— În timp de trei luni de zile, am reușit să-l pun pe picioare.

După ce termină cu partea aceasta a obligațiilor sale, trecu la altceva. Pricinile erau un amestec ciudat. Venise o femeie care spunea că nu se înțelege cu bărbatul, și un bărbat care se plîngea că i-a fugit nevasta.

— Ce noroc porcesc ! exclamă Walker și făcu o mutră caraghioasă. Cred că s-ar găsi mulți bărbați care ar prefera să le fugă și lor nevestele.

Urmară după aceea discuții foarte lungi și încurcate în legătură cu dreptul de proprietate asupra unui petec de pămînt. Pe urmă o pîră pentru dreptul de pescuit, după care veni o plîngere împotriva unui negustor european care vînduse lipsă la cîntar. Walker asculta cu atenție fiecare pricină, își forma repede părerea și pronunța sentința. Pe urmă nu voia să mai audă de nimic ce spuneau împricinații și dacă se întîmpla ca vreunul dintre ei să continue să vocifereze, era alungat din birou de unul dintre polițiști.

Mackintosh asculta întunecat și nemulțumit la dezbaterile desfășurate de față cu el. Probabil judecînd pricinile în întregul lor, se putea admite că oamenilor li se face un fel de dreptate rudimentară, dar pe secretar îl scotea din sărite constatarea că șeful său se conduce mai mult de instinct decît de faptele reale, cînd pronunța sentința. Walker nu era omul care să suporte discuția. Cu țipetele lui intimida martorii și cînd aceștia nu știau ce să răspundă, din pricină că nu-l înțelegeau ce vrea, începea să-i acuze că sînt mincinoși și tîlhari.

Lăsă mai la urmă un grup de oameni care se așezaseră în colțul cel mai îndepărtat al camerei. Se prefăcea anume că nu-i bagă în seamă. Grupul era format dintr-un bătrîn fruntaș, un bărbat înalt și demn, cu părul scurt și cărunt, încins într-o *lava-lava* complet nouă și în mînă cu o uriașă apărătoare de muște, ca semn al rangului său. Lîngă el era fiul său și vreo șase oameni mai de seamă din sat. Walker avusese o neînțelegere cu ei și-i înfrînsese, și cum era firesc din partea lui într-o astfel de îm-

prejurare, avea de gînd să profite de victoria cîștigată și să exploateze slăbiciunea lor. Pricina era ceva cu totul neobișnuit. Patima cea mai mare a lui Walker era construirea drumurilor. La sosirea lui pe insulă, nu erau decît cîteva poteci care treceau prin Talua, dar de atunci încoace el tăiase drumuri care legau satele unul de altul și în mare parte prosperitatea de acuma a insulei se datora acestor artere de comunicație. De unde pe vremea aceea produsele din interiorul țării, și mai ales recolta de copra nu putea fi transportată spre litoral, unde era încărcată în corăbii și șalupe, pentru a fi dusă la Apia, astăzi transportul era ușor și cît se poate de simplu. Ambiția lui era să construiască un drum în lungul litoralului, jur-împrejurul insulei, și o mare parte din drumul acesta era gata.

— Peste doi ani drumul va fi terminat, și atunci puțin îmi pasă dacă voi muri sau mă vor da afară, căci nu mă mai interesează nimica.

Drumurile acestea erau mîndria sufletului său și se ducea în mod regulat, ca să se convingă dacă sînt bine întreținute. Erau destul de rudimentare; drumuri largi, năpădite de ierburi tăiate pe mijlocul hățișurilor sau printre plantații; dar pe unde treceau aceste drumuri, copacii fuseseră scoși din rădăcini, stîncile dislocate cu explozibile și în unele părți se făcuse și oarecare nivelare de teren. Era mîndru că reușise să înlăture toate aceste greutăți, numai datorită priceperii sale. Se bucura că reușise să pună în aplicare un plan care nu era numai practic, dar punea în valoare și frumusețile naturale ale insulei. Cînd începea să vorbească despre drumurile acestea, Walker devenea aproape poet. Acestea traversau peisajele pitorești și administratorul avusese grijă ca ele să șerpuiască în unele locuri printre copacii înalți și drepți, iar în alte părți să cotească pe după colțuri de stînci, așa ca peisajul să fie odihnitor pentru ochi, cu diversitatea lui. Era ceva cu totul neobișnuit pentru un om atît de grosolan și de vulgar, să reușească să obțină toate efectele reale ale frumosului pe care închipuirea lui îl visa, fără să aibă posibilitatea să-l exprime și în vorbe. În timpul construirii acestor drumuri părea că a întrebuințat toată

priceperea unui adevărat grădinar japonez. De la centru i se acordaseră fondurile necesare pentru lucrări, dar mîndria lui era să întrebuințeze cît mai puțin bani din aceste fonduri, așa că anul trecut nu cheltuise mai mult de o sută de lire din totalul de o mie de lire ce îi fusese alocat.

— Ce nevoie au indigenii de bani ? murmura el. Ar însemna să-i cheltuiască pe lucruri de nimic, de care nu au nici o nevoie ; sau mai bine zis ar cheltui ceea ce le-ar mai rămîne, după ce au fost jecmăniți de misionari.

Fără nici un alt motiv, decît cel mult mîndria lui de a face economie în bugetul de cheltuieli al Administrației sale și a dovedi contrastul dintre propria sa pricepere și metodele de risipă ale Administrației din Apia, determină pe indigeni să îndeplinească lucrările de care avea nevoie, plătindu-le o simbrie derizorie. Din pricina aceasta avusese în timpul din urmă neînțelegeri cu oamenii din satul al cărui șef și fruntași veniseră acum la el. Fiul șefului petrecuse un an în insula Upolu și întorcîndu-se acasă, povestise consătenilor săi ce sume mari se plătesc la Apia pentru executarea lucrărilor de utilitate publică. Vorbind mai cu unul mai cu altul și încercînd să-i convingă, oamenii își închipuiau că-i așteaptă belșugul și se gîndeau la băutura pe care și-o vor putea cumpăra — sticla de whisky fiind foarte scumpă, deoarece era oprit să se vîndă indigenilor, și dacă vreunul ar fi vrut să-și cumpere o sticlă, trebuia să plătească pentru ea de două ori prețul pe care-l plătea un alb — la lădițele de lemn de santal în care-și vor păstra lucrurile de preț, la săpunurile parfumate și la cutiile de tinichea în care erau conserve de somn, și la tot luxul pentru care un kanak ar fi în stare să-și vîndă chiar sufletul. Astfel cînd administratorul îi chemă și le spuse că ar vrea să construiască un drum în lungul litoralului care să plece din satul lor pînă la un anumit punct de pe țărm, și le oferi douăzeci de lire, oamenii îi cerură nici mai mult, nici mai puțin de o sută. Pe fiul șefului îl chema Manuma. Era un tînăr înalt și frumos, cu pielea arămie, cu un păr lînos și decolorat cu apă de var, cu o cunună de răsuri roșii împrejurul gîtului și după ureche cu o floare care lucea ca o pată de sînge pe pielea lui

oacheşă. Era cu pieptul gol, dar ca dovadă că el nu mai era sălbatic, deoarece trăise la Apia, în loc de *lava-lava*, purta pantaloni din pînză. Oamenilor le spusese că dacă vor ţine la preţ, administratorul va trebui să primească fără cîrtire condiţiile lor. Walker ţinea cu orice preţ să construiască aceste drumuri şi cînd va înţelege că ei nu vor să lucreze mai ieftin, va trebui să le dea atît cît cer. Dar să nu mişte pentru nimic în lume; indiferent de ce va răspunde administratorul, ei nu trebuie să lase din preţul cerut, i-au spus că trebuie să le plătească o sută de lire şi atît va trebui să plătească. Cînd îi spuseră cît cer, Walker începu să rîdă de se cutremura casa cu el. Le răspunse să nu facă pe caraghioşii, ci să se apuce imediat de lucru. Şi întîmplîndu-se ca tocmai în ziua aceea să fie bine dispus, le făgădui că după ce vor termina drumul, le va da şi un ospăţ. Dar după ce află că oamenii n-au ieşit la lucru, se duse la ei în sat şi-i întrebă, ce înseamnă purtarea lor de acuma. Manuma însă îi dăscălise în toate chipurile. Erau foarte liniştiţi şi nu încercară să discute cu administratorul — deşi kanacilor le place să discute în orice împrejurare — aşa că se mulţumiră să dea din umeri; vor face drumul, dacă le va plăti o sută de lire, iar dacă nu vrea să le plătească suma aceasta, atunci nimenea nu va lucra. Va face cum va vrea; lor puţin le pasă. Walker se supără şi deveni urît la vedere. Vinele gîtului i se umflară, obrazul i se făcu vineţiu şi avea spume la gură. Începu să înjure oamenii, căci ştia cum poate jigni şi umili pe un indigen. Deveni înspăimîntător. Cei mai în vîrstă din sat se făcuseră livizi la faţă şi începuseră să se frămînte. Păreau că nu ştiu ce să mai facă. Dacă n-ar fi fost vorba despre Manuma şi despre învăţătura adusă de el din alte părţi, şi dacă nu s-ar fi temut că-şi va bate joc de ei, poate s-ar fi supus numaidecît. Dar Manuma ieşi în faţa administratorului şi-i spuse:

— Plăteşte-ne o sută de lire, şi vom începe lucrul.

Walker îl ameninţă cu pumnul şi-l ocărî în toate chipurile, copleşindu-l de injurii. Manuma stătea nemişcat şi zîmbea. În zîmbetul lui poate era mai multă sfidare, decît încredere în sine, dar faţă de tovarăşii săi trebuia

să se prefacă indiferent. Prin urmare, îi mai repetă o dată aceleași cuvinte :

— Plătește-ne o sută de lire, și vom începe lucrul.

Oamenii își închipuiră că în primul moment Walker va sări asupra lui. Nu s-ar fi întîmplat pentru prima dată ca administratorul să se repeadă la un indigen și să-l snopească în bătaie ; îi cunoșteau puterea și cu toate că Walker era de trei ori mai în vîrstă decît Manuma și cu două palme mai mic, era totuși un adversar de temut. Nimenea nu se gîndise pînă acuma să se împotrivească atacului sălbatic al administratorului, cînd începea să-și piardă firea. Dar de astă dată Walker nu zise nimica ci se mulțumi să rîdă.

— Cred că nu e nevoie să-mi pierd vremea cu o adunătură de tîmpiți, răspunse el. Mai gîndiți-vă. Acum știți ce v-am oferit pentru executarea lucrărilor. Dacă nu veți începe lucrul în timp de o săptămînă, vă atrag atenția că veți avea de a face cu mine.

Le întoarse spatele și ieși din coliba șefului. Dezlegă căpăstrul iepei bătrîne care-l aștepta — ca dovadă a raporturilor caracteristice dintre el și indigeni — unul dintre bărbații mai în vîrstă îi ținu scărița de la șea, în timp ce el încăleca cu greutate, după ce se urcă pe o buturugă.

În aceeași seară plimbîndu-se în lungul drumului ce trecea prin fața casei lui, cum avea obiceiul, auzi ceva vîjîindu-i pe lîngă ureche și răbufnind în trunchiul unui copac. Aruncaseră cu ceva după el. În mod instinctiv își trase capul între umeri și se plecă de mijloc. „Cine-i acolo ?“, strigă el și se repezi în direcția de unde venise vîjîiala, ca numaidecît să audă lipăitul grăbit al picioarelor desculțe, cum se pierde în adîncul hățișului. Știa că ar fi inutil să înceapă urmărirea prin întuneric, dar afară de asta i se tăiase și respirația, așa că se opri și se întoarse din nou la drum. Încercă să descopere cu ce au aruncat după el, dar nu găsi nimic. Întunericul era prea des. Se întoarse repede acasă și chemă pe Mackintosh și valetul chinez.

— Unul dintre diavolii aceștia a aruncat cu ceva după mine, le explică el. Haideți, să vedem ce este.

Porunci valetului să ia un felinar și se întoarseră toți

trei spre locul unde știa că a fost atacat. Cercetară terenul cu băgare de seamă, dar nu descoperiră nimica pe jos. În aceeași clipă valetul scoase un țipăt răgușit. Se întoarseră și se uitară în direcția spre care se uita chinezul care ridicase felinarul. În dîra de lumină tăiată prin beznă, văzură un *kriss* uriaș, înfipt în trunchiul unui palmier. Fusese aruncat cu atîta putere, încît trebuiră să se opintească, pentru a-l putea smulge.

— Sfinte Doamne, dacă se întîmpla să mă nimerească, unde aș fi eu acuma !

Walker examină cuțitul. Era un cuțit imitat după cuțitele aduse acum o sută de ani de marinarii albi, debarcați pe insulă, și întrebuințate la despicatul nucilor de cocos în două, pentru a le putea scoate sîmburele. Tăișul avea douăzeci și cinci de centimetri lungime și era ager ca un brici .Walker începu să rîdă încetișor.

— Ai dracului... ce nerușinare !

Nu se îndoia cîtuși de puțin că cel care aruncase cuțitul după el, este Manuma. Moartea trecuse la cîteva degete departe de el. Nu era supărat, ci dimpotrivă, se simțea foarte mulțumit ; aventura aceasta îl înveselise și după ce intrară în casă, cerură să li se dea de băut și administratorul își freca mîinile de mulțumire.

— Îmi vor plăti pentru întîmplarea asta !

Ochii lui mici clipeau șireți și vreme de jumătate de ceas povesti lui Mackintosh de două ori toate amănuntele acestei întîmplări. Pe urmă, îl pofti să facă un pichet și în timpul jocului începu să se laude cu ce are de gînd să facă. Mackintosh îl asculta cu fălcile încleștate.

— Ce te face să te tîrguiești cu ei în felul acesta ? întrebă el. Cele douăzeci de lire pe care le-ai oferit, nu înseamnă nimica, față de lucrul pe care-l ceri.

— Ar trebui să fie foarte mulțumiți, că le-am oferit chiar atîta.

— Dă-o încolo, că aci nu e vorba de banii dumitale. Guvernul ți-a alocat o sumă suficientă pentru executarea lucrărilor. Nu cred că se vor plînge, dacă vei cheltui fondul pe care-l ai.

— Cei din Apia sînt o adunătură de tîmpiți.

Mackintosh înțelese că motivele lui Walker erau dictate de vanitate, așa că ridică din umeri.

— Nu cred că ar putea să-ți fie de folos, să înfrunți pe cei din Apia cu riscul propriei dumitale vieți.

— Lasă frate, că oamenii aceștia nu se gîndesc să-mi facă nici un rău. Fără mine n-ar putea să se descurce. Toți mă adoră. Manuma este un prost. Cuțitul l-a aruncat numai pentru ca să mă sperie.

Ziua următoare Walker încălecă și se duse din nou pînă în satul cu pricina. Satul acesta se numea Matautu. Nu descălecă, dar după ce ajunse în fața colibei șefului, văzu oamenii adunați roată și stînd de vorbă. Bănui că discută din nou despre construirea drumului. Colibele din Samoa sînt făcute în felul următor: trunchiuri subțiri și inalte de copaci sînt bătute în pămînt la depărtare de cinci, șase urme unul de altul, în circumferință, iar la mijloc este un copac și împrejurul acestuia coboară piezis acoperișul de papură. În timp de noapte între trunchiurile înfipte în pămînt sînt coborîte perdele de frunze de palmier, și tot așa, dacă se întîmplă să vină ploaia. De obicei însă coliba este deschisă din toate părțile, așa că boarea ușoară a vînturilor trece în voie. Walker se apropie pînă în marginea colibei și strigă pe șef:

— Ascultă Tangatu, fiul tău și-a uitat aseară cuțitul acesta înfipt într-un copac. Ți l-am adus acasă.

Îl aruncă în mijlocul grupului de oameni, și începu să rîdă stăpînit, ca apoi să-și continue drumul.

Lunea viitoare se duse din nou, să vadă dacă au început lucrul. Dar nici pomeneală. La întoarcere trecu prin mijlocul satului și văzu că oamenii își vedeau de treburile lor obișnuite. Unii împleteau rogojini din frunze de pandanus, un bătrîn era ocupat cu o cupă de *kava*, copiii se jucau în fața colibelor, iar femeile erau ocupate cu treburile gospodăriei. Cu zîmbetul pe buze Walker se apropie de locuința șefului.

— *Talofa-li*, îl salută șeful.

— *Talofa*, răspunse Walker.

Manuma lucra la un năvod. Stătea pe vine, cu țigara în gură și ridică obrazul spre administrator, iar pe buze îi juca un zîmbet de triumf.

— Va să zică ați hotărît să nu începeți lucrările pentru construirea drumului ?

— Nu le vom începe, dacă nu ne dai o sută de lire, răspunse șeful.

— Să știți c-o să vă pară rău, zise administratorul, pe urmă se întoarse spre Manuma. Cît despre dumneata tinere, nu m-aș mira deloc, dacă va începe să te doară spatele, înainte de a îmbătrîni prea mult.

Imediat după aceea plecă, dar plecarea aceasta umplu îndigenii de o vagă neliniște. Cu toate că misionarii îl sfidau și Manuma învățase ceva în timpul cît fusese la Apia, totuși se temeau de bătrînul acesta păcătos și gras și nu puteau să uite mașinațiile lui diabolice, căci pînă acuma nu se întîmplase niciodată ca să-l înfrunte cineva, fără să-și fi primit pedeapsa care nu putea să întîrzie niciodată prea mult. Nu trecură nici douăzeci și patru de ceasuri și aflară ce a pus la cale. Lovitura era caracteristică pentru un om ca Walker. Dimineața următoare în sat apăru un grup de femei, cu bărbații și copiii lor, iar șeful acestora le spuse că s-au înțeles cu Walker să înceapă lucrările pentru construirea drumurilor. Le oferise douăzeci de lire și ei primiseră. Meșteșugul era următorul: tradiția celor din Polinezia, care este tot atît de categorică și de rigidă ca și litera legii, acordă străinilor dreptul de ospitalitate; prin urmare, simțul de etichetă obliga pe cei din sat nu numai să găzduiască pe noii veniți, dar să le dea chiar de mîncare și băutură, cîtă vreme vor avea să întîrzie între ei. Locuitorii satului Matautu fuseseră trași pe sfoară. În fiecare dimineață străinii adunați în grup, plecau foarte veseli la lucru, ca să taie copacii, să arunce în aer colțurile de stîncă, să niveleze ici, colo terenul, și pe urmă seara să se întoarcă acasă, ca să mănînce și să bea ca la ei acasă; după ce terminau cu masa, începeau să joace, să cînte și să se bucure de viață. Pentru ei era o adevărată sărbătoare, dar în curînd cei care îi găzduiau începură să se uite unul la altul și nu mai știau ce să facă; străinii aceștia aveau o nedomolită poftă de mîncare, așa că bananele și fructele arborelui de pîine, dispăreau în fața lăcomiei lor; rodul perilor aligatori, pe care dacă l-ar fi dus la Apia, l-ar fi putut vinde pe bani buni, era cules înainte de vreme. Satul era amenințat să ajungă în sapă de lemn. Pe urmă aflară că străinii aceștia merg și cu lucrul foarte încet. Te pomenești că însuși administra-

torul Walker le spusese că nu e nevoie să se grăbească? Mergînd în felul acesta, ar fi însemnat ca pînă la terminarea lucrului, în tot satul să nu se mai găsească nimic de mîncare. Dar mai rău decît neajunsurile pe care trebuiau să le îndure, era amănuntul că ajunseseră de rîsul celorlalți indigeni din insulă; cînd se întîmpla ca cineva dintre oamenii din Mataautu să plece spre un sat din apropiere, știrea umilinței prin care treceau, ajungea înaintea lui, și la intrarea în sat era primit cu hohote de rîs. Unui kanak nimic nu-i poate fi mai neplăcut, decît bătaia de joc. Nu trecu mult și oamenii începură să murmure nemulțumiți. Manuma nu mai era considerat drept un erou, la început trebui să înghită o mulțime de aluzii răuvoitoare și ironii, iar ceva mai tîrziu veni și ziua proorocită de Walker: în timpul unei discuții înfierbîntate, vorbele otrăvite degenerară în ceartă și vreo șase flăcăi se repeziră asupra fiului șefului lor și-i traseră o sfîntă de bătaie, încît vreme de o săptămînă rămase întins pe rogojinile de pandanus, fără să se poată mișca din pricina vînătăilor. Se zvîrcolea în toate chipurile și scîncea, dar nu se putea odihni. Administratorul venea în fiecare zi, călare pe iapa lui bătrînă, ca să vadă cum merge lucrul.

Walker nu era omul care s-ar fi putut stăpîni să nu-și bată joc de adversarul său înfrînt, așa că nu scăpa nici o ocazie de a putea vorbi despre umilirea celor din Mataautu. Cu purtarea lui începuse să-i scoată din fire. Într-o bună dimineață își băgară mîndria în buzunar, ceea ce este un fel de a vorbi, căci sarongurile lor nu au buzunare, și plecară împreună cu străinii, ca să ajute la lucrările de construire a drumului. Vedeau că vor trebui să termine lucrul cît mai repede, dacă țineau să le mai rămînă ceva de mîncare în sat, așa că ieșiseră toți locuitorii. Dar lucrau tăcuți, cu sufletul chinuit de revoltă și durere; pînă și copiii păreau muți de sapimă. Femeile plîngeau înecate de suspine, cînd cărau în brațe sarcinile de vreascuri pe care le curățau bărbații pe mijlocul hățișului, pe unde tăiau drumul. Ziua următoare, cînd sosi Walker, începu să rîdă atît de zgomotos, încît era gata să cadă de pe cal. Știrea aceasta se răspîndi cu iuțeala fulgerului și toată întinderea insulei și oamenii rîdeau cu lacrimi de cei din Mataautu. Acesta era supremul triumf,

care punea vîrf tuturor loviturilor date de vulpoiul acesta bătrîn pe care pînă acuma nici un kanak nu reușise să-l înșele ; veneau indigeni din satele situate foarte departe împreună cu femeile și copiii lor, ca să vadă pe caraghioșii din Matautu care refuzaseră să lucreze pentru douăzeci de lire și acuma veniseră de bunăvoie, ca să lucreze de pomană. Dar din ce lucrau ei mai cu tragere de inimă, străinii aciuați în satul lor, își pierdeau vremea tot mai mult. La ce să se grăbească, de vreme ce aci aveau ce mînca, prin urmare, din ce lucrul va ține timp mai îndelungat, va fi cu atît mai bine, și gluma mai cu haz. În cele din urmă oamenii din Matautu ajunseră la capătul răbdării și în dimineața aceasta veniseră la administrator să-l roage, ca pe străinii aceștia să-i trimită de unde au venit. Dacă le va asculta cererea, ei vor face lucrările pentru construirea drumului, fără să ceară nimic în schimb. Asta însemna că victoria lui Walker era deplină și mai presus de orice discuție. Oamenii fuseseră înfrînți și umiliți. Pe obrazul bucălat și rumen al administratorului se oglindi o mulțumire atît de respingătoare, încît părea că se umflă în scaunul său, întocmai ca un broscoi uriaș. În atitudinea aceasta a lui era ceva atît de sinistru, încît uitîndu-se la el Mackintosh se înfioră de scîrbă. Pe urmă se auzi glasul tunător al administratorului care începu să vorbească :

— Poate vă închipuiți că drumul pe care vreau să-l fac este pentru binele meu ? Îl fac pentru voi, ca să aveți mijloace de comunicație și să vă puteți transporta, fără nici o greutate recolta de copra. V-am oferit să vă plătesc pentru lucrul ce-l veți face, deși drumul acesta se va deschide numai pentru folosul nostru. V-am oferit să vă plătesc din larg. Acum va trebui voi să plătiți. Voi trimite pe cei de la Manua la casele lor, dar cu condiția ca drumul să fie terminat de cei din Matautu și tot voi să le plătiți și cele douăzeci de lire pe care le-am făgăduit oamenilor acestora.

Din mijlocul grupului de oameni se ridică un strigăt de protest. Încercară apoi să se înțeleagă cu Walker. Îi spuseră că ei nu au bani. Dar la tot ce spuneau ei,

Walker răspundea cu glume grosolane. Într-un tîrziu se auzi sunetul pendulei :

— A sosit vremea mesei, declară administratorul. Dați-i pe toți afară din birou.

Se ridică de pe scaun cu greutate și ieși din cameră. Puțin după plecarea lui, Mackintosh intră în locuința lui Walker și-l găsi așezat la masă, cu un șervet înnodat sub bărbie, și în mînă cu furculița și cuțitul, așteptînd mîncarea pe care trebuia să i-o aducă bucătarul chinez. Părea foartea bine dispus.

— I-am pus cu botul pe labe, declară el, după ce Makintosh se așeză pe scaun. Sper că de aci înainte construirea drumurilor nu-mi va mai pricinui prea multă bătaie de cap.

— Cred că dumneata ai încercat să glumești, răspunse Mackintosh cu dispreț.

— Ce vrei să spui cu vorbele acestea ?

— Nu se poate să le ceri să plătească ei cele douăzeci de lire.

— De asta poți fi sigur, că așa voi face.

— Eu nu sînt tocmai sigur, că ai avea acest drept.

— Nu mai spune ? Află că în această insulă infectă am dreptul să fac tot ce poftesc.

— Îmi închipui c-ai reușit să-i terorizezi destul și fără asta.

Walker începu să rîdă cu dispreț. Ce-l interesa pe el părerea unui om ca Mackintosh !

— Cînd mă va interesa sfatul dumitale, nu voi uita să vin să ți-l cer.

Mackintosh se făcu livid la obraz. Din dureroasele experiențe de pînă acuma, știa că nu-i rămîne altceva de făcut, decît cel mult să tacă, iar efortul uriaș pe care-l făcea, pentru a se putea stăpîni, îi producea o silă de-i venea să leșine. Nu fu în stare nici să guste mîncarea din fața lui și se uita cu scîrbă la Walker, cum căra la gură bucăți enorme de carne. În timpul cît mînca, era respingător la vedere, și ca să poți sta cu el la masă, trebuia să ai un stomac sănătos. Mackintosh se cutremură, parcă l-ar fi scuturat frigurile. O dorință nestăpînită se trezi într-însul, de a umili pe acest om bădăran și crud ; ar fi fost în stare să dea orice, numai să-l vadă zvîrcolindu-se

în țărînă și suferind tot atît cît făcuse el pe alții să sufere. Pînă acuma nu disprețuise niciodată pe tiranul acesta mărunt, atît cît îl disprețuia în această clipă.

Ziua se apropia de sfîrșit. În timpul după-amiezii Mackintosh încercă să doarmă, dar ura adunată în sufletul său, nu-i da răgaz ; încercă să citească, dar literele cărții i se topeau în fața ochilor. Soarele dogorea fără milă și se gîndi că ar fi bine să înceapă ploaia, deși știa dinainte că aceasta nu va putea aduce răcoare. Cel mult va face căldura și mai insuportabilă, din pricina pîclei. Era originar din Aberdeen și în această clipă în sufletul lui se trezi dorința nestăpînită de a simți vînturile înghețate care mătură străzile pavate cu granit ale acestui oraș. În insula aceasta se simțea ca și un prizonier, deținut nu numai de apele mării care-l înconjurau din toate părțile, ci și de ura ce clocotea într-însul împotriva acestui bătrîn nesuferit. Își duse mîinile la tîmplele îndurerate. Ar fi fost gata să-l ucidă. Încercă să se reculeagă. Va trebui să facă ceva, pentru ca să se liniștească și se gîndi că de vreme ce nu este în stare să citească, poate ar fi bine să facă ordine printre hîrtiile din sertare. Era o treabă la care se gîndise de multă vreme, dar pe care o amînase mereu. Descuie sertarul biroului și scoase un maldăr de scrisori. În fundul sertarului dădu cu ochii de un revolver. Simți un îndemn, pe care-l alungă numaidecît, să-și tragă un glonte în cap și să scape odată pentru totdeauna de lanțurile insuportabile ale robiei ce i-o impunea această viață. Băgă de seamă că din pricina aerului umed, revolverul prinsese puțină rugină, și luînd o cîrpă muiată în ulei, începu să-l frece. În timp ce freca revolverul, i se păru că aude pe cineva că mișcă în fața ușii. Ridică fruntea și strigă :

— Cine-i acolo ?

Urmă o clipă de tăcere, pe urmă ușa se deschise și apăru Manuma.

— Ce vrei ?

Fiul șefului rămase o clipă fără să zică nimica și se uită la el întunecat, iar cînd începu să vorbească, glasul lui părea sugrumat.

— Noi nu putem plăti cele douăzeci de lire. În satul nostru nimenea nu are bani.

— Ce pot eu să fac? răspunse Mackintosh. Ai auzit ce a spus Walker.

Manuma începu să vorbească, încercînd să-l înduplece și vorbea pe jumătate în dialectul samoan, pe jumătate în engleză. Vorbele acestea ale lui păreau o scînceală cu intonații plîngătoare, întocmai ca milogeala unui cerșetor, și umplură pe Mackintosh de dezgust. Se simțea revoltat, văzînd că omul acesta se lasă împilat fără să protesteze. Îi era silă să se uite la el.

— Eu nu pot face nimica, răspunse Mackintosh supărat. Știi foarte bine că în această insulă domnul Walker este stăpîn.

Manuma tăcu din nou. Era tot în pragul camerei, de unde nu se mișcase.

— Sînt bolnav, adăugă el într-un tîrziu. Dă-mi ceva medicamente.

— Ce ai?

— Nu știu ce am, dar sînt bolnav. Mă doare tot trupul.

— Nu sta acolo, se răsti Mackintosh. Intră în cameră și apropie-te ca să te examinez.

Manuma intră în odaie și se opri în fața biroului.

— Mă doare ici și ici, zise el, ducîndu-și mîinile la șale, și pe obrazul său se oglindi suferința. În aceeași clipă Mackintosh își dădu seama că ochii tînărului se opriseră asupra revolverului pe care-l pusese pe birou, în clipa cînd el apăruse în pragul ușii. Se făcu tăcere adîncă și lui Mackintosh i se păru că tăcerea aceasta durează o veșnicie. I se părea că citește gîndurile care treceau prin mintea kanakului. Îi bătea inima cu violență. Pe urmă i se păru că o forță străină l-a luat în stăpînirea ei și gesturile lui sînt dictate de o voință în afara lui. Mișcările trupului său nu erau făcute de el însuși, ci de o putere care îi era necunoscută. Își simți gîtul uscat ca o iască și în mod instinctiv ridică mîna să și-l pipăie, ca pentru a putea vorbi mai ușor. Nu era în stare să se uite în ochii lui Manuma.

— Așteaptă aci în odaie, zise el cu glasul sugrumat ca și cînd o mînă străină l-ar fi apucat de beregată; mă duc la infirmerie, să-ți aduc un medicament.

Dădu să se ridice de pe scaun. Poate i se păruse numai, dar simți că se leagănă ușor pe picioare. Manuma

rămase nemișcat în mijlocul odăii, dar deși nu se uita în partea aceea, simțea că indigenul îl urmărește cu ochii prin ușa deschisă. Voința aceea străină care pusese stăpînire pe el, îl îndemnase să iasă din cameră, dar în clipa cînd se ridicase în picioare, conștiința lui proprie îl determina să acopere revolverul cu un maldăr de hîrtii de pe birou pentru a-l ascunde. După ce intră în infirmerie, luă un hap și turnă într-o sticluță cîteva picături dintr-un lichid albastru, iar de aci ieși în curte. Nu voia să se întoarcă în odaie și strigă pe Manuma :

— Vino încoace.

Îi întinse medicamentele și-i spuse cum să le ia. Nu știa nici el de ce, dar presimțea că nu este în stare să se uite la kanakul acesta. În timp ce vorbea cu el, ochii lui Mackintosh se opriră pe un umăr al flăcăului. Manuma luă medicamentele și se strecură pe poartă.

Mackintosh intră în sufragerie și începu să răsfoiască din nou ziarele vechi. Dar nu era în stare să le citească. În casă era liniște deplină. Walker dormea în camera lui de la etaj, iar bucătarul chinez avea treabă în bucătărie și cei doi polițiști plecaseră la pescuit. Tăcerea din casă părea din altă lume și parcă vibra în auzul lui Mackintosh ca o întrebare nearticulată : oare revolverul o fi tot acolo unde-l lăsase ? Nu se putea hotărî să se ducă și să cerceteze. Nesiguranța aceasta era îngrozitoare, dar certitudinea ar fi fost și mai îngrozitoare. Începu să asude și în cele din urmă nu mai putu suporta tăcerea din casă și se hotărî să plece la negustorul Jervis care-și avea prăvălia în josul drumului, la o depărtare de un kilometru jumătate. Negustorul era metis, dar puținul sînge alb pe care-l avea, era tocmai de ajuns, pentru ca Mackintosh să stea de vorbă cu el. Simțea nevoia să se depărteze cît mai mult de bungaloul său, în care era biroul cu hîrtiile răvășite de pe el și sub acestea ceva... sau nimica. Apucă în lungul drumului. Cînd trecu prin fața colibei șefului de trib, cineva îi aruncă o vorbă binevoitoare, în semn de salut. Pe urmă ajunse la prăvălie. În dosul contorului era fiica lui Jervis, oacheșă și grasă, îmbrăcată într-o bluză roșie și foi albe de dril. Negustorul trăgea nădejde că Mackintosh se va căsători cu fiica lui și într-un rînd

îi spusese că ginerele său nu va duce lipsă de nimica. Fata se aprinse la față, cînd îl văzu că intră.

— Tata tocmai a început să despacheteze niște lăzi, sosite azi-dimineață. Mă duc să-i spun că ați venit.

Se așeză pe un scaun și fata ieși pe ușa din dosul prăvăliei. Puțin după aceea apăru și mama ei, o femeie grasă, în vîrstă, care se apropie de el cu mîna întinsă. Era fiica unui șef de trib și stăpînea terenuri foarte întinse. Era atît de grasă, încît înfățișarea ei părea obscenă, dar cu toate acestea își dădea silința să fie cît se poate de demnă. Purtarea acestei femei părea foarte prietenoasă, dar fără să fie ostentativă ; curtenitoare, dar în același timp pe deplin conștientă de situația ei.

— Te-ai înstrăinat cu totul de noi, domnule Mackintosh. Tereza spunea chiar, azi-dimineață : Pe domnul Mackintosh nu-l mai vedem deloc pe la noi.

Se simți cutremurat de un fior, cînd se gîndi că ar putea deveni ginerele acestei indigene bătrîne. Toată lumea știa, că deși soțul ei era metis, el joacă așa cum îi cîntă femeia aceasta. Ea era cea care avea autoritatea și care conducea afacerile. Pentru oamenii albi din insulă, ea nu era altceva decît doamna Jervis, și puțin îi păsa de asta, dar tatăl ei fusese un șef de viță regală, și atît el cît și toți înaintașii lui, stăpîniseră pămîntul acesta, avînd prerogative regale. Negustorul intră în prăvălie ; era mic de statură, alături de impunătoarea lui soție, era un bărbat oacheș, îmbrăcat în pantaloni din pînză, cu barbă neagră în care începuseră să se arate firele cărunte, cu niște ochi negri strălucitori și dinții foarte albi. Deși își dădea aere de englez și conversația lui era pigmentată cu expresii de periferie, se vedea cît de colo că vorbește această limbă cu același accent ca orice străin, cînd vorbește englezește. În familie întrebuința idiomul indigen al soției sale. Era o fire slugarnică, lingușitoare și pisăloagă.

— O, domnule Mackintosh, ce surpriză plăcută ; Tereza, adu sticla de whisky, să bem un păhărel împreună cu domnul Mackintosh.

Îi povesti toate noutățile pe care le aflase la Apia și în timpul acesta se uita cu atenție la musafirul său, pen-

tru a se convinge ce-l interesează mai mult, și asupra căror amănunte ar putea să stăruie.

— Ia spune, ce mai face domnul Walker. În timpul din urmă nu l-am prea văzut. Doamna Jervis are de gînd, ca săptămîna aceasta să-i trimită un purcel de lapte.

— Azi-dimineață l-am văzut trecînd călare, declară Tereza.

— Noroc ! zise Jervis, ridicînd paharul.

Mackintosh goli pe al său. Cele două femei se așezaseră pe scaune și se uitau la el ; doamna Jervis, calmă și demnă în capotul ei negru, iar Tereza, gata să surîdă de fiecare dată cînd întîlnea privirea lui Mackintosh, în timpul cît tatăl ei continua să povestească ce aflase la Apia.

— Cei din Apia spun că a sosit vremea ca Walker să iasă la pensie. Nu mai este atît de tînăr, cum era odinioară. Din ziua cînd el a sosit în această insulă, timpurile s-au schimbat, dar el nu s-a schimbat o dată cu ele.

— A început să se întreacă cu gluma, declară bătrîna doamnă Jervis, și indigenii sînt nemulțumiți.

— Întîmplarea cu lucrările drumului a fost foarte reușită și cînd le-am spus-o celor de la Apia, se tăvăleau de rîs. Ce bătrîn cumsecade !

Mackintosh se uită la el încruntat. Cum de îndrăznește să vorbească în felul acesta, de față cu el ? Pentru un negustor metis, administratorul era cineva despre care nu puteai pomeni altfel, decît spunîndu-i *domnul Walker*. Era gata să-i dea un răspuns usturător, pentru impertinența aceasta, și nu înțelegea ce-l determină să se stăpînească.

— Eu cred, domnule Mackintosh, că după ce el va pleca, dumneata îi vei lua locul, declară Jervis. Toată lumea din această insulă ține la dumneata. Dumneata ești omul care înțelege mentalitatea indigenilor. Astăzi sînt și ei oameni care au învățat cîte ceva, prin urmare nu mai poți proceda față de ei, ca în vremurile de altădată. Astăzi, administratorul trebuie să fie un bărbat cu educație. Walker n-a fost altceva decît un negustor, cum sînt și eu.

Ochii Terezei începură să strălucească.

— Cînd va sosi vremea, dacă se va întîmpla să ai nevoie de ajutorul cuiva, poți fi sigur că eu voi face totul în interesul dumitale. Voi lua pe toți șefii din insulă și vom merge cu o petiție la Apia.

Lui Mackintosh îi venea un fel de amețeală. Pînă acum nu se gîndise, că dacă lui Walker i s-ar întîmpla ceva, s-ar putea să-i urmeze în slujba de administrator. Era adevărat că nici unul dintre funcționari nu cunoștea insula atît de bine cum o cunoștea el. Se ridică pe neașteptate în picioare și aproape fără să-și mai ia rămas bun, se întoarse acasă. Intră de-a dreptul în odaia lui și după ce se uită repede pe birou, începu să scotocească printre hîrtii.

Revolverul lipsea.

Inima-i zvîcni odată cu putere. Începu să scotocească înfrigurat în toate părțile, prin sertare și pe scaune. Cerceta chinuit de deznădejde, dar știa din prima clipă, că nu va găsi ceea ce caută. Apoi cu totul pe neașteptate auzi glasul nemulțumit și sonor al lui Walker.

— Ce naiba faci acolo, Mac ?

Tresări. Walker se oprise în cadrul ușii și în mod instinctiv se întoarse împrejur, ca să nu vadă ce era la el pe birou.

— Te-ai apucat să faci ordine ? întrebă administratorul în bătaie de joc. Am poruncit să-mi aducă trăsura la scară. Aș vrea să fac o baie și mă duc pînă la Tafoni. Cred că ar fi bine să vii și dumneata.

— Bine, voi merge și eu, răspunse Mackintosh.

Cît timp va fi alături de Walker, nu i se poate întîmpla nimica. Locul unde trebuiau să se ducă, era la o depărtare de trei mile, și aci era un iezăr cu apele reci, despărțite de mare printr-o barieră îngustă de stînci ; locul acesta fusese anume făcut de către administrator, ca indigenii să poată să se scalde. Jur-împrejurul insulei, unde se găseau izvoare, făcuse cîte un iezăr și apa proaspătă a acestora, comparată cu apa mîzgoasă a oceanului, era rece și înviorătoare. Apucară cu trăsurica în lungul potecilor năpădite de iarbă, bălăcărind din cînd în cînd prin băltoacele lăsate de valurile repezite pe țărm ; trecură prin apropiere de două sate cu colibele de formă frumoasă, ridicate la oarecare depărtare una de alta și între

ele, la mijloc, clădirea albă a casei de rugăciune; după ce ajunseră la al treilea sat, coborîră din trăsurică și legară calul de trunchiul unui copac, apoi se îndreptară spre iezăr. Pe drum se luaseră după ei patru sau cinci fete și vreo duzină de copii. Curînd după aceea începură să se bălăcească în apa iezărului, și Walker, încins cu *lava-lava,* înota printre ei ca o focă uriașă. Făcea glume obscene cu fetele, iar acestea rîdeau și înotau prin apă pe dedesubtul lui, fugind cu mișcări repezi, cînd el încerca să le prindă. După ce osteni, se întinse pe o stîncă și fetele împreună cu copiii se adunară roată împrejurul lui; părea o familie mulțumită și bătrînul acesta uriaș, cu chelia lucioasă și cununa căruntă de păr împrejurul capului, părea o străveche zeitate marină. Mackintosh păru că surprinde o sclipire de duioșie neașteptată în privirile lui.

— Sînt niște copii ascultători, declară administratorul. Pe mine mă consideră drept tatăl lor.

Apoi fără să mai facă vreo pauză, se întoarse spre una dintre fete și făcu o glumă cu două înțelesuri care-i determină pe toți să izbucnească în rîs. Mackintosh începu să se îmbrace. Brațele și picioarele lui subțiri îl făceau să arate tot atît de grotesc ca și un Don Quijote de operetă și Walker îl copleși cu glume grosolane pe care cei dimprejurul lor le primiră cu chicoteli de discretă înțelegere. Mackintosh se căznea să-și îmbrace cît mai repede cămașa; știa că arată caraghios, dar nu-i plăcea să facă nimenea glume pe socoteala lui. Nu răspunse nici o vorbă dar clocotea de revoltă.

— Dacă vrei să ajungem acasă, pînă la vremea cinei, atunci trebuie să te îmbraci și dumneata.

— Mac, dumneata nu ești băiat rău. Doar că ești un caraghios. Întotdeauna faci cîte ceva, dar ai prefera să faci tocmai altceva, decît ceea ce ai făcut. Acesta nu este felul cel mai indicat de a te conduce în viață.

Totuși administratorul se ridică încet în picioare și începu și el să se îmbrace. Se întoarseră și după ce se opriră în sat, băură o ulcică de *kava,* împreună cu fruntașul satului și după o despărțire zgomotoasă, de față cu sătenii care se uitau nepăsători, își văzură de drum.

După ce termină cu cina, Walker ca de obicei își aprinse o țigară de foi și se pregăti să plece la plimbare. Mackintosh se simți cuprins de o spaimă neașteptată.

— Nu crezi că este imprudent să pleci singur seara de acasă, mai ales acuma ?

Ochii rotunzi și albaștri ai lui Walker se întoarseră spre el.

— Ce naiba bodogănești acolo ?

— Adu-ți aminte de cuțitul de zilele trecute. Pe toți oamenii din satul acela ți i-ai făcut dușmani.

— Eh... nu vor îndrăzni să-mi facă nimica.

— Cu toate acestea rîndul trecut cineva a îndrăznit.

— Asta a fost numai un fel de sperietoare. Oamenii aceștia nu-mi vor face nici un rău, căci mă consideră drept părintele lor. Știu foarte bine, că tot ce fac, este numai pentru binele lor.

Mackintosh se uită la el, dar sufletul său clocotea de dispreț. Încrederea omului acestuia era de-a dreptul jignitoare, dar cu toate acestea, fără să știe de ce anume, încercă să stăruie.

— Adu-ți aminte ce s-a întîmplat azi-dimineață. Cred că nu te vei îmbolnăvi dacă astă-seară vei sta în casă. Voi juca o partidă de pichet cu dumneata.

— Vom juca o partidă de pichet după ce mă voi întoarce de la plimbare. Încă nu s-a născut kanakul care să mă poată determina să-mi schimb obiceiurile.

— Atunci dă-mi voie să te însoțesc și eu.

— Dumneata nu te vei mișca de acasă.

Mackintosh ridică din umeri. Îi dăduse destul de limpede să înțeleagă. Dacă nu vrea, asta e treaba lui. Walker își luă pălăria și ieși din casă. Mackintosh începu să citească, dar prin minte îi trecu un gînd : probabil va avea nevoie să justifice felul în care și-a petrecut timpul cît administratorul a lipsit de acasă. Se ridică de pe scaun și intră în bucătărie, unde inventă un pretext carecare ca să poată sta cîteva minute de vorbă cu bucătarul. Pe urmă scoase gramofonul și puse o placă, dar ascultînd melodia melancolică, o melodie comică de pe scena unui teatru de varietăți din Londra, trăgea cu urechea ca să prindă un alt sunet îndepărtat care ar fi putut veni de undeva din fundul întunericului junglei. Deși aparatul

acesta se auzea hîrşîind cuvintele guturale ale melodiei, lui Mackintosh i se părea că este înconjurat din toate părţile de o tăcere supranaturală. Auzea mugetul stins al valurilor frîngîndu-se de stînci, şi oftatul abia simţit al vîntului cînd trecea pe sub copaci, făcînd frunzele palmierilor să se înfioare. Cît va mai dura starea aceasta? Ajunsese la capătul puterilor.

În apropierea lui auzi un hohot de rîs grosolan.

— Va să zică se mai întîmplă şi astăzi minuni. Ascultă Mac, nu prea ai obiceiul să cînţi de unul singur cu gramofonul.

Walker se oprise în faţa ferestrei deschise şi obrazul său bucălat şi roşu strălucea de veselie.

— După cum vezi, sînt viu şi sănătos, aci în faţa dumitale. Ce te-a determinat să cînţi la gramofon?

Administratorul intră în odaie.

— Mi se pare că nervii nu te mai ţin, ai? Şi ai început să cînţi, ca să prinzi puţină inimă?

— Începusem să-ţi cînt *prohodul.*

— Dar asta ce naiba o mai fi?

— *Alf o'bitter an' a pint of stout.*

— Uhuîm, dar să ştii că este un cîntec foarte bun. Nu mă supără, oricît de des l-aş asculta. Ei, acum sînt gata să te curăţ de bani la o partidă de pichet.

Chiar de la începutul jocului Walker vorbea pe un ton, ca şi cînd ar fi fost sigur de cîştig; rîdea de ajutorul său, făcea cacialmale şi îl lua în bătaie de joc, de fiecare greşeală pe care o făcea, şi se umfla în pene de mulţumire. Dar foarte curînd Mackintosh îşi regăsi calmul obişnuit şi detaşîndu-se, cum făcea de obicei, reuşi să urmărească cu tot sîngele rece, vulgaritatea bătrînului acestuia, fără să se mai supere. Ascuns undeva în fundul întunericului, Manuma aştepta să sune ceasul lui.

Walker cîştiga partidă după partidă şi la sfîrşitul jocului îşi încasă foarte mulţumit cîştigul.

— Ascultă Mac, va trebui să mai îmbătrîneşti puţin, ca să poţi juca cu mine. Adevărul este că eu sînt înzestrat de natură cu darul de a juca.

— Nu ştiu despre ce fel de dar ar putea să mai fie vorba, cînd îţi dau paisprezece aşi din mînă, la împărţitul cărţilor.

— Cărțile bune vin numai la jucătorii buni, ripostă Walker. Aș fi cîștigat, chiar dacă aș fi avut cărțile dumitale.

Începu să-i înșire o mulțime de întîmplări, cînd la diferite ocazii jucase cărți cu măsluitori notorii, dar le luase și cămașa de pe ei, spre marea lor consternare. Se lăuda și se mîndrea în toate chipurile. Mackintosh îl asculta cu lăcomie, căci voia să-și înteţească ura și disprețul față de șeful său ; fiecare cuvînt pronunțat de Walker și fiecare gest pe care-l făcea, contribuiau la întețirea urii lui. Într-un tîrziu Walker se ridică în picioare.

— Mîhmde, eu mă duc să mă culc, zise administratorul și căscă zgomotos. Mîine mă așteaptă o zi grea.

— Ce ai de gînd să faci ?

— Mă voi duce pe celălalt litoral al insulei. Plec la cinci de dimineață, dar nu cred să mă pot întoarce decît foarte tîrziu la masă, așa că nu e nevoie să mă aștepți.

De obicei cinau la orele șapte seara.

— Atunci poate ar fi mai bine să dea masa pe la orele șapte jumătate, propuse Mackintosh.

— Da, așa ar fi mai bine.

Mackintosh îl urmări cu privirea pînă își scutură cenușa din lulea. Omul acesta era de o vitalitate robustă și exuberantă și gîndul că tocmai acum planează moartea deasupra lui, i se părea straniu. În ochii reci și tulburi ai lui Mackintosh tremură o lumină de zîmbet.

— N-ai vrea să te însoțesc și eu ?

— Pentru numele lui Dumnezeu, dar ce nevoie aș putea avea de prezența dumitale. Voi lua iapa și cred că-i va fi de ajuns să mă care pe mine, așa că nu va mai avea nevoie să te tîrască și pe dumneata, un drum de treizeci de mile, dus și întors.

— Probabil, dumneata nu-ți dai seama de fierberea ce este acuma între cei din Matautu. Cred că ar fi mai bine să plec și eu împreună cu dumneata.

Walker începu să rîdă disprețuitor.

— Mare ajutor ar putea să-mi fie prezența dumitale. Dar să știi că eu n-am obiceiul să provoc încăierare, și nici nu mă pricep la așa ceva.

Zîmbetul care tremurase în luminile ochilor lui Mackintosh, îi cobora acum pe buze, dar zîmbetul acesta părea mai curînd o strîmbătură de durere.

Quem Deus vult perdere, prius dementat.

— Dar asta ce naiba o mai fi ? întrebă Walker.

— O vorbă latinească, răspunse Mackintosh și ieși pe ușă.

De astă dată Mackintosh începu să rîdă batjocoritor. Dispoziția lui sufletească se schimbase. Făcuse tot ce putea face, și viitorul era acum în mîinile destinului. De săptămîni de zile nu reușise să adoarmă atît de ușor ca în seara aceasta. Dimineața următoare plecă de acasă imediat ce se trezi. După o noapte de odihnă, aerul proaspăt al dimineții i se păru neobișnuit de plăcut. Albastrul mării era mai transparent, cerul mai limpede decît în alte zile, adierea vînturilor mai răcoroasă și pe deasupra apa se înfiora întocmai ca o catifea pe care o netezești contra firului. Se simțea mai înviorat și mai tînăr, așa că se așeză la lucru mai cu tragere de inimă. În timpul după-amiezii se culcă și pe înserate porunci să-i pună șeaua pe cal și plecă prin hățișul din marginea junglei. I se părea că vede totul cu alți ochi decît pînă acuma și se simțea pe deplin liniștit, dar amănuntul ciudat era tocmai faptul că-și uitase cu totul de Walker. Întrucît îl privea pe el, administratorul ar fi putut tot atît de bine nici să nu existe.

Se întoarse acasă tîrziu, încălzit de călărie și mai făcu o baie. Se așeză pe terasă și aprinzîndu-și luleaua, urmări lumina zilei cum se stinge pe deasupra ghiolului. În lumina asfințitului, oglinda apei cu sclipiri de purpură, de roșu și de verde, părea o feerie. Se simțea împăcat cu toată lumea și cu sine însuși. Cînd veni bucătarul, ca să-l anunțe că e gata masa și-l întrebă dacă vrea să mai aștepte, Mackintosh zîmbi și se uită la el cu bunăvoință.

— E șapte jumătate. Mai bine să nu așteptăm. Cine știe cînd se va întoarce stăpînul !

Bucătarul dădu din cap și peste cîteva clipe îl văzu trecînd în lungul curții, cu un castron în care aburea supa. Se ridică încet de pe scaun și după ce intră în sufragerie, se așează la masă. S-o fi întîmplat oare ceva ? Nesi-

guranța aceasta era plină de haz și lui Mackintosh îi venea să rîdă. Mîncarea nu i se păru atît de monstruoasă ca în alte dăți, deși pîrjoala care era felul de mîncare obișnuit al bucătarului, de fiecare dată cînd nu se găsea altceva ce să gătească, datorită cine știe cărei minuni, era gustoasă și bună. După ce termină cu masa, se îndreptă spre bungaloul său, ca să caute o carte. Împrejurul său era liniște deplină și în fundul cerului începuseră să se arate stelele. Strigă să-i aducă o lampă și peste cîteva clipe auzi chinezul lipăind din picioarele desculțe prin casă și aducînd lampa aprinsă. Chinezul puse lampa pe masă și ieși din odaie, fără să facă nici un zgomot Mackintosh rămase încremenit în mijlocul camerei, căci văzu că sub hîrtiile îngrămădite pe birou, era și revolverul pe care-l căutase. Inima începu să i se zbată chinuită și pe frunte îi izvorîră mărgele de sudoare. Prin urmare, fapta fusese săvîrșită.

Întinse mîna tremurîndă spre revolver și se uită la el. Lipseau patru gloanțe. O clipă se opri, fără să mai facă nici o mișcare și privirile i se îndreptară spre fereastră, cercetînd bănuitor întunericul de afară, dar acolo nu era nimeni. Repede strecură alte patru cartușe, în locul celor goale din revolver, și-l încuie în sertarul biroului.

Pe urmă se așeză pe un scaun și așteptă.

Trecu un ceas, și mai trecu unul. Nu se simțea nimica. Sta la birou într-o atitudine, ca și cînd ar fi scris, dar nici nu scria, nici nu citea. Asculta numai, cu urechea la pîndă, toate zgomotele ce ar fi putut veni de la mare distanță. Într-un tîrziu auzi niște pași care se apropiau încet și înțelese că trebuie să fie bucătarul chinez.

— Ah-Sung ! strigă el.

Valetul se apropie de ușă.

— Stăpînul întîrzie. Mîncarea stricată este, lămuri chinezul.

Mackintosh se uită la el îndelung și se întrebă, oare el o fi știind ce s-a întîmplat și dacă știe, înțelege raporturile de pînă acuma dintre el și Walker. Omul acesta își vedea de treaba lui, nesimțit, tăcut și întotdeauna zîmbitor, dar cine ar fi în stare să ghicească ce gînduri trec prin mintea unui chinez.

— Cred că șeful s-a oprit undeva pe drum și a mîncat, dar în orice caz e mai bine ca supa să o păstrezi fierbinte.

Dar abia pronunță cuvintele acestea și tăcerea nopții fu tulburată de un fel de învălmășeală, de țipete și lipăitul grăbit al picioarelor desculțe. Un grup de indigeni intră în curte, bărbați, femei și copii ; toți se îngrămădiră împrejurul lui Mackintosh și vorbeau de-a valma. Nu puteai înțelege nimic din ce spuneau. Erau emoționați și speriați, iar unii dintre ei plîngeau. Mackintosh își făcu loc printre ei și se apropie de poartă. Deși nu înțelegea aproape nimic din vorbele lor, totuși știa dinainte motivul care-i făcea să se frămînte. Cînd ajunse lîngă poartă, sosi și docarul. Iapa administratorului era condusă de un indigen înalt care o ținea de căpăstru, iar în docar doi indigeni pe vine se căzneau să susțină pe Walker. Împrejurul docarului se îngrămădise un grup de oameni din sat.

Băgară docarul în curte și oamenii intrară și ei buluc pe poartă. Mackintosh strigă să se dea la o parte și cei doi polițiști apărură cine știe de unde și începură să-i îmbrîncească. În timpul acesta află că un grup de flăcăi din sat tocmai se întorceau de la pescuit, găsiseră docarul în partea de dincoace a iezărului. Iapa începuse să pască și prin întuneric oamenii văzuseră forma tulbure a administratorului care sta îngrămădit între scaunul din față și gruiul docarului. La început își închipuiseră că e beat, dar uitîndu-se la el mai de aproape, îl auziseră gemînd, așa că au înțeles numaidecît că trebuie să se fi întîmplat ceva. Au dat fuga pînă în sat și au adus ajutoare. După ce s-au întors, aducînd cu ei vreo cincizeci de oameni, au constatat că administratorul fusese împușcat.

Cutremurat de groază, Mackintosh se întrebă, dacă Walker o fi murit. Esențialul era acuma să-l coboare din docar, or sarcina aceasta nu era tocmai ușoară, dacă țineai seama de greutatea lui Walker. A trebuit să vină patru oameni voinici, ca să-l poată ridica. La opintelile lor, administratorul începu să geamă. Mai trăia încă. Cu mare greutate îl coborîră și după ce urcară scara de la terasă cu el in brațe, intrară în casă și-l întinseră pe pat. Mackintosh abia acuma îl putu vedea, deoarece în

curtea luminată de cîteva felinare, întunericul era prea des. Pantalonii albi ai lui Walker erau plini de sînge și cei patru oameni care-l ridicaseră, începură să-și șteargă mîinile încleiate de sînge, pe *lava-lava* cu care erau încinși. Mackintosh ridică lampa deasupra capului. Nu se așteptase ca bătrînul să fie atît de palid. Era cu ochii închiși. Mai respira și acuma și i se simțeau bătăile pulsului, dar se vedea cît de colo că trage să moară. Mackintosh nici nu se gîndise că vederea șefulului său îl va umple de o spaimă atît de cumplită. Constată că funcționarul metis era alături de el, și cu glasul sugrumat îi porunci să se ducă pînă la infirmerie și să-i aducă tot ce este necesar, pentru a-i face o injecție hipodermică. Unul dintre polițiști adusese sticla de whisky și Mackintosh îl făcu să bea cîteva picături, mai mult în silă. Odaia era plină de indigeni. Se așezaseră pe dușumele și stăteau roată, fără să zică nimica, îngroziți de ceea ce vedeau, iar din cînd în cînd glasurile lor se auzeau bocind stins. Era foarte cald, dar Mackintosh își simțea trupul înfiorat ca de friguri și se lupta din toate puterile ca să nu clănțăne din dinți, căci mîinile și picioarele îi erau ca niște sloiuri de gheață. Nu știa ce să facă. Nu știa dacă Walker mai sîngerează și în cazul acesta se întreba, cum va reuși să oprească sîngele.

Metisul îi aduse seringa pentru injecții hipodermice,

— Fă-i-o dumneata, zise Mackintosh, căci la astfel de treburi te pricepi mult mai bine decît mine.

Începuse să-l doară capul de credea că-i plesnește. Părea că toate spaimele nebunești ce-l chinuiseră, se zbat acuma ca să-i scape din țeastă. Așteptau cu toții efectul injecției. Puțin după aceea Walker deschise ochii. Dar părea că nu-și dă seama unde se găsește.

— Stai liniștit, zise Mackintosh. Acuma ești acasă și pe deplin în siguranță.

Buzele lui Walker se contractară și încercă să zîmbească.

— M-au dat gata, suflă el abia simțit.

— Voi cere lui Jervis să trimită numaidecît barca lui cu motor pînă la Apia. Așa că mîine după-masă va sosi doctorul.

Trecu o vreme destul de lungă, pînă cînd moşneagul reuşi să răspundă.

— Pînă atunci eu voi fi mort de mult.

Pe obrazul lui Mackintosh tremură o paloare ca de mort şi-şi dădu toată silinţa ca să zîmbească.

— Nu vorbi copilării. Stai liniştit şi în curînd te vei simţi tot atît de bine ca şi un copil nou-născut.

— Dă-mi ceva de băut, zise Walker. Dar ceva tare.

Cu mîna tremurîndă, Mackintosh îi turnă puţin whisky într-un pahar şi-l amestecă cu apă, pe urmă îi duse paharul la gură şi Walker începu să bea cu lăcomie. Băutura părea că i-a mai dat putere. Oftă adînc şi obrazul bucălat i se rumeni puţin. Mackintosh nu mai ştia ce să facă, aşa că sta nemişcat şi se uita la moşneagul din faţa lui.

— Spune-mi, ce ar trebui să fac şi te voi asculta, zise el.

— Nu mai poţi face nimica. Totul este să mă laşi în pace. Cu mine s-a terminat.

Era nespus de impresionant să te uiţi la el, cum stă îngrămădit în patul uriaş, dar faptul că trupul lui cît o matahală era atît de epuizat şi de sfîrşit, te făcea să te cutremuri. Stînd nemişcat, păru că gîndurile au început să i se limpezească...

— Ai avut dreptate, Mac, declară el după un timp. M-ai prevenit la vreme, dar nu te-am ascultat.

— Doamne, ce n-aş da acuma, să fi plecat şi eu cu dumneata.

— Dumneata Mac, eşti un băiat cumsecade, dar păcat că nu bei niciodată nimica.

Urmă o nouă tăcere, foarte lungă, şi se vedea limpede că Walker începe să-şi piardă puterile. Pe urmă se produse o hemoragie şi însuşi Mackintosh, cu toată lipsa lui de experienţă, îşi dădu seama că şeful său mai are cel mult un ceas sau două de trăit. Sta încremenit în faţa patului şi nu zicea nimica. Walker rămase cu ochii închişi vreme de jumătate de ceas, pe urmă îi deschise din nou şi se uită la secretarul său.

— Acum îţi vor da slujba mea, zise el cu glasul stins. Ultima dată cînd am fost la Apia, le-am spus că eşti un funcţionar priceput. Termină construirea drumului în-

ceput de mine... aş vrea să fiu convins că vei duce pînă la capăt aceste lucruri... jur-împrejurul insulei.

— Eu nu vreau să iau slujba dumitale. Te vei face bine.

Walker clătină din cap cu greutate.

— Vrema mea a trecut de mult. Poartă-te blînd cu ei, asta este esenţialul. Oamenii aceştia sînt ca nişte copii. Va trebui să-ţi aduci întotdeauna aminte de amănuntul acesta. Va trebui să fii energic faţă de ei, dar să-i tratezi cu blîndeţe. Şi mai presus de orice, va trebui să fii drept faţă de ei. Eu nu le-am luat niciodată nici o para chioară. În cei douăzeci de ani cît am fost administratorul insulei, n-am reuşit să adun nici cel puţin o sută de lire. Drumurile de comunicaţie sînt partea cea mai de seamă a problemei. Încearcă şi le termină.

Mackintosh se cutremură, ca şi cînd ar fi fost zguduit de un hohot de plîns.

— Dumneata eşti un băiat cumsecade Mac, şi mi-ai fost întotdeauna simpatic.

Închise ochii şi Mackintosh se gîndi că poate nu-i va mai deschide niciodată. Gura îi era atît de uscată, încît a trebuit să bea numaidecît ceva. Bucătarul chinez fără să zică nimica, apropie un scaun de el. Se aşeză lîngă pat şi aşteptă. Nu mai ştia cît timp trecuse de cînd aştepta. Noaptea părea că nu se mai sfîrşeşte. Apoi dintr-o dată unul dintre indigenii care erau în odaie, începu să plîngă cu sughiţuri, întocmai ca un copil, şi Mackintosh îşi dădu seama că odaia este plină de indigeni. Toţi se aşezaseră pe vine stînd roată pe duşumele şi se uitau, atît bărbaţii cît şi femeile, la patul în care zăcea Walker.

— Ce caută oamenii aceştia aici ? întrebă Mackintosh. N-au ce căuta aci ; n-au dreptul să intre în odaie. Daţi-i afară, alungaţi-i pe toţi.

Cuvintele lui păreau că l-au trezit pe Walker, căci deschise din nou ochii care acum i se tulburaseră. Voia să spună ceva, dar glasul lui era atît de slăbit, încît Mackintosh trebui să-şi dea toată silinţa, ca să-l poată înţelege.

— Lasă-i să stea în odaie. Sînt copiii mei. Trebuie să stea lîngă mine.

Mackintosh se întoarse spre grupul de indigeni.

— Nu vă mișcați. Stați unde sînteți. Dar nu faceți gălăgie. Vrea să rămîneți lîngă el.

O umbră de zîmbet jucă pe obrazul livid al moșneagului.

— Vino mai aproape, suflă el.

Mackintosh se aplecă spre el. Administratorul sta cu ochii închiși, iar vorbele lui se auzeau domoale, întocmai ca suspinul vînturilor de seară, cînd înfioară frunzele palmierilor de cocos.

— Mai dă-mi ceva de băut, căci vreau să vorbesc.

De astă dată Mackintosh, îi întinse paharul cu whisky, fără să-l mai subțieze. Cu o ultimă sforțare a voinței, Walker își adună toate puterile.

— Să nu dai nici o importanță întîmplării acesteia. În anul nouăzeci și cinci, cînd s-au întîmplat tulburările și albii au fost uciși, a venit flota și a bombordat satele. Au fost masacrați o mulțime de oameni nevinovați, care nu aveau nici un amestec în tulburările ce s-au produs. Asta a fost treaba dobitocilor acelora din Apia. Dacă se va întîmpla să încerce o represiune, vor suferi nevinovații, căci pe cei vinovați nu-i va putea ajunge pedeapsa. Eu nu doresc să fie nimenea pedepsit.

Făcu o pauză, ca să se mai odihnească.

— Va trebui să spui că a fost un accident. Nimenea nu poate să poarte vina. Făgăduiește-mi că așa vei face.

— Voi face tot ce-mi ceri, răspunse Mackintosh în șoaptă.

— Ești un băiat cumsecade. Cel mai cumsecade dintre toți. Oamenii aceștia sînt niște copii ; și eu sînt tatăl lor. Un părinte nu-și lasă copiii în nenorocire, dacă are posibilitatea să-i ajute.

Glasul lui se înecă într-un chihotit, dar rîsul acesta părea straniu și sinistru.

— Mac, dumneata ești un om evlavios. Care este formula aceea... cred că o cunoști... în care se vorbește despre iertare ?

O vreme Mackintosh nu răspunse. Buzele începuseră să-i tremure.

„Iartă-le lor, căci nu știu ce fac“ ?

— Tocmai asta este. Iartă-le lor. Mie mi-au fost dragi, știi foarte bine, mi-au fost dragi întotdeauna.

Walker oftă. Buzele i se mişcau abia perceptibil şi de astă dată Mackintosh trebui să se aplece foarte aproape de el, ca să-l poată înţelege.

— Ţine-mă de mînă, suflă administratorul.

Mackintosh tresări. Îşi simţea inima sfîşiată. Luă mîna moşneagului — rece şi slăbită — o mînă mare şi bătucită, şi o ţinu în mîna lui. Rămase nemişcat, pînă în clipa cînd era gata să cadă de pe scaun, căci tăcerea fu tulburată de un horcăit neaşteptat şi îndelung. Horcăitul era îngrozitor şi părea că vine din altă lume. Walker muri. Indigenii începură să bocească în gura mare. Lacrimile le curgeau şiroaie pe obraz şi se băteau cu pumnii în piept.

Mackintosh îşi desprinse mîna din mîna mortului şi clătinîndu-se pe picioare, ca un om toropit de somn, ieşi din odaie. Se apropie de biroul său şi după ce descuie sertarul, scoase revolverul. Pe urmă coborî treptele terasei şi îndreptîndu-se spre ţărmul mării, intră în apa ghiolului; mergea cu băgare de seamă, ca să se ferească de stîncile de corali, şi înaintă pînă cînd apa îi ajunse la subţiori. Pe urmă îşi trase un glonte în cap.

La jumătate de ceas după aceea vreo şase rechini cafenii şi cu pielea lucioasă se zvîrcoleau şi se luptau, bătînd apa cu cozile, de sărea cascadă de mărgele împrejurul lor, exact în locul unde căzuse el.

DECĂDEREA LUI EDUARD BARNARD

Bateman Hunter dormise prost. În timpul celor două săptămîni, cît durase drumul de la Tahiti pînă la San-Francisco, se gîndise la toate amănuntele din povestea pe care trebuia să o debiteze, și de trei zile de cînd era în tren, își repetase în minte fiecare cuvînt pe care-l va întrebuința în timpul acestei povestiri. Dar peste cîteva ceasuri trebuia să ajungă la Chicago și se simțea chinuit de îndoieli. Conștiința lui care fusese întotdeauna foarte susceptibilă, începea să se neliniștească. Nu era tocmai sigur că a făcut tot ce putea face ; pentru el fusese o chestiune de onoare, să facă mai mult decît era posibil, și gîndul că într-o chestiune care-l interesa atît de aproape, admisese ca față de simțul datoriei să prevaleze interesele lui personale, îl nemulțumea. Închipuirea lui era stînjenită de ideea sacrificiului și faptul că nu reușise să-și sacrifice propriile porniri, îl umplea de dezamăgire. Se simțea exact ca și filantropul care din dragoste pentru aproapele său, începe să clădească locuințe ieftine pentru populația săracă, și pe urmă constată că a făcut o investiție rentabilă. Nu se poate stăpîni să nu guste mulțumirea pe care i-o pricinuia venitul de zece la sută, adus de generozitatea lui, dar își dă seama că această mulțumire este în detrimentul frumuseții gestului pe care l-a făcut. Bateman Hunter știa limpede că intențiile lui fuseseră curate, dar începea să se îndoiască de sine, gîndindu-se la momentul cînd va trebui să povestească Isabelei Longstaffe ceea ce s-a întîmplat și va avea să înfrunte ochii ei cenușii și iscoditori. Ochii acestei fete vedeau foarte departe și întotdeauna exact. Valoarea morală a celor

dimprejurul ei, o judeca în raport cu concepțiile proprii despre corectitudine și nu putea fi nimic mai sever, decît tăcerea de gheață cu care își exprima dezaprobarea față de o atitudine neconformă cu vederile ei. Părerile ei într-o anumită chestiune erau întotdeauna definitive, căci dacă se întîmpla să ia vreo hotărîre, aceasta rămînea neschimbată. Bateman însă nu dorea cîtuși de puțin ca Isabel să fie altfel decît era cu adevărat. Adora nu numai frumusețea ei fizică, talia zveltă și mlădioasă, mîndria cu care-și purta capul, cît mai mult frumusețea sufletului. În sinceritatea ei, în concepția rigidă despre onoare, în atitudinea îndrăzneață, părea că fata aceasta a întrunit cele mai frumoase calități ale tuturor femeilor din țara lui. Dar într-însa vedea ceva mai mult decît tipul desăvîrșit al unei fete americane; presimțea că desăvîrșirea distincției acestei fete se încadra în mod specific în atmosfera unde trăia, și era convins că afară de Chicago, nici un alt oraș din lume nu ar fi fost în stare să creeze o stfel de fată. Își simți inima tresărind de spaimă, la gîndul că va fi obligat să dea o lovitură atît de crudă mîndriei acestei fete, și trupul i se cutremură de revoltă, aducîndu-și aminte de Eduard Barnard.

Dar acuma trenul își făcea loc printre cartierele periferice din Chicago și se înfioră de mulțumire, văzînd străzile lungi, cu șirurile de case cenușii ale orașului. Abia își mai putea stăpîni nerăbdarea, cînd se gîndea la firma *„State and Wabash“*, cu etaje pline de lume, cu circulația înfrigurată și zgomotul continuu de pe coridoare. Acum era acasă și se simțea mîndru că s-a născut în cel mai important oraș din Uniune. San-Francisco este un oraș de provincie, New-Yorkul o metropolă în decădere; or viitorul Americii rezida în dezvoltarea posibilităților ei economice, așa că orașul Chicago, datorită situației lui geografice și energiei cetățenilor săi, părea predestinat să ajungă adevărata capitală a țării.

— Cred că-mi va fi dat să trăiesc de ajuns, ca să văd ziua cînd orașul Chicago va fi cel mai mare oraș din lume, își zise Bateman după ce coborî din vagon și apucă în lungul peronului.

Tatăl său venise să-l întîmpine, și după o cordială strîngere de mînă, ieșiră împreună din gară ; doi bărbați înalți, bine făcuți, zvelți, cu aceleași trăsături distinse și ascetice, și cu buzele subțiri. Mașina domnului Hunter îi aștepta și se urcară numaidecît. Domnul Hunter surprinse privirea plină de mîndrie a fiului său care examina strada.

— Ești mulțumit că te-ai întors, fiule ?

— Tocmai la asta mă gîndeam și eu, răspunse Bateman.

Ochii lui urmăreau lacomi spectacolul străzii.

— Îmi închipui că aici este mai multă mișcare decît în insula ta de la miazăzi, adăugă domnul Hunter și începu să rîdă. Ți-a plăcut insula ?

— Tată, eu prefer orașul Chicago, răspunse Bateman.

— Văd că pe Eduard Barnard nu l-ai adus cu tine.

— Nu.

— Ce face pe acolo ?

Bateman ezită cîteva clipe și peste obrazul lui frumos trecu o umbră ușoară.

— Aș prefera să nu vorbim despre el.

— Bine, dragă fiule. Maică-ta va fi astăzi foarte mulțumită.

Ieșiră din străzile aglomerate și apucară pe Loop ; mașina înainta pe marginea lacului, pînă cînd ajunse în fața unei case impunătoare, o copie a castelelor de pe Loire, pe care domnul Hunter și-o clădise cu cîțiva ani în urmă. Imediat ce ajunse în camera sa, Bateman ridică receptorul telefonului și ceru un număr. Inima-i tresări, cînd auzi glasul care-i răspunse la chemare :

— Bună dimineața, Isabel, strigă el mulțumit.

— Bună dimineața, Bateman.

— Cum de mi-ai recunoscut glasul ?

— Nu e tocmai mult de cînd ți l-am auzit pentru ultima dată. Dar afară de asta, te așteptam să te întorci.

— Cînd aș putea să te văd ?

— Dacă se va întîmpla să nu ai altceva mai bun de făcut, atunci probabil astă-seară vei lua masa cu noi.

— Cred că e foarte ușor să-ți închipui că nu s-ar putea să am altceva mai bun de făcut.

— Bănuiesc că-mi aduci o mulțime de noutăți.

I se păru că în glasul ei se simte un tremur de neliniște.

— Da, răspunse tînărul.

— Bine, mi le vei spune toate astă-seară. La revedere.

O auzi că închide telefonul. Așteptarea aceasta inutilă, de atîtea ceasuri, pentru a afla știrile ce o interesau atît de mult și numai pe ea, era o purtare caracteristică din partea acestei fete. Pentru Bateman însă era nici mai mult, nici mai puțin decît o admirabilă stăpînire de sine.

În aceeași seară, la masă unde în afară de el și Isabel nu erau decît mama și tatăl ei, o urmări cum conduce conversația menținînd-o în limitele unor preocupări strict mondene, și se gîndi că probabil tot așa ar fi vorbit o marchiză în umbra ghilotinei, jonglînd cu problemele zilei următoare pe care ea nu o va mai vedea niciodată. Trăsăturile ei delicate, forma aristocratică a buzei superioare și bogăția de păr blond îți aduceau de asemenea aminte de femeile strălucitoare de altădată și era evident — deși nu toată lumea cunoștea acest amănunt — că în vinele ei curge cel mai nobil sînge al familiilor din Chicago. Sufrageria era un cadru care se armoniza cu frumusețea ei delicată, deoarece Isabel ținuse ca această casă, o replică fidelă a unui palat de pe Canal Grande din Veneția, să fie mobilată de un expert ingenios care evoca amintirea monarhului îndrăgostit, accentua drăgălășenia ei și-i da o semnificație și mai profundă. Isabel era o fată foarte spirituală și conversația ei, oricît ar fi fost de ușoară, nu era niciodată banală. Începuse să vorbească despre audiția *Muzicală* la care asistase în timpul după-amiezii împreună cu mama ei, despre conferințele unui poet englez la *Auditorium,* despre situația politică și despre tabloul unui vechi maestru, pe care tatăl ei îl cumpărase de curînd la New York, cu suma de cincizeci de mii de dolari. Ascultînd conversația ei, Bateman se simțea mulțumit. Vedea că s-a întors din nou în mijlocul lumii civilizate, a lumii culte și rafinate, și gîndurile tulburătoare, care împotriva voinței lui îl răscoleau necontenit, păreau că în cele din urmă încep să se liniștească.

— Doamne, ce plăcere este să mă văd din nou la Chicago, exclamă el.

— Într-un tîrziu, masa se termină, și cînd ieșiră din sufragerie, Isabel se întoarse spre doamna Longstaffe și-i spuse :

— Mă duc cu Bateman în apartamentul meu. Avem de discutat o mulțime de lucruri împreună.

— Bine, draga mea. După ce veți termina, mă găsești împreună cu tatăl tău în salonul *Du Barry*.

Isabel îl conduse la etaj și intrară împreună în camera de care îl legau atîtea amintiri. Deși cunoștea acest interior în toate amănuntele, fu totuși incapabil să-și stăpîneascsă exclamația de mirare ce i-o pricinuia de fiecare dată cînd intra în apartamentul ei. Fata se uită în largul camerii și începu să zîmbească.

— Cred că decorul este un mare succes, zise ea. Esențialul este că totul se armonizează. Nu există nici cel puțin o scrumieră, care să nu aparțină aceleiași epoci.

— Sînt convins că tocmai amănuntul acesta face ca interiorul să fie atît de desăvîrșit. De altfel, tot ce faci este desăvîrșit.

Se așezară alături, în apropierea focului din cămin și Isabel ridică spre el ochii calmi și cenușii.

— Acum sînt gata să ascult tot ce vrei să-mi spui, începu ea.

— Nu prea știu nici eu cum să încep.

— Eduard Barnard se va întoarce ?

— Nu.

Se făcu tăcere, plină de tot felul de gînduri și foarte îndelungată, pînă cînd Bateman se putu hotărî să continue. Ceea ce avea el de spus, era foarte greu, deoarece în povestea aceasta erau amănunte care puteau jigni sensibilitatea auzului ei ; dar cu toate acestea datorită simțului de echitate față de ea, și chiar față de el însuși, trebuia să-i spună tot adevărul.

Afacerea aceasta începuse demult, pe vremea cînd el și Eduard Barnard erau colegi de școală și întîlniseră pe Isabel, la un ceai, cînd ea fusese prezentată în societate. O cunoșteau amîndoi de pe vremea cînd ea era fetiță, iar ei, doi băieți lungi în picioare ; dar după aceea fata ple-

case în Europa, pentru a-și termina educația; lipsise vreme de doi ani și la întoarcere reluaseră cunoștința cu fata adorabilă care devenise în timpul absenței. Amîndoi se îndrăgostiseră nebunește de ea, dar Bateman își dete seama numaidecît că Isabel îl preferă pe Eduard, și fiind prieten credincios, se resemnă să joace rolul de confident. Trecuse prin clipe foarte grele, dar cu toate acestea recunoștea că Eduard își merită norocul acesta neașteptat, și pentru că ținea la prietenul său, își dădu toată silința ca această prietenie să nu fie cu nimic tulburată, și se feri ca să-și trădeze sentimentele. Pste șase luni se logodiră. Amîndoi erau însă foarte tineri și tatăl Isabelei declarase că vor trebui să-și amîie căsătoria pînă cînd Eduard își va lua licența. Trebuiau să aștepte un an întreg. Bateman își aducea aminte de iarna la sfîrșitul căreia Isabel și Eduard trebuiau să se căsătorească, o iarnă de baluri, de spectacole de teatru, petreceri intime, la care el participase de fiecare dată și fusese nelipsit dintre ei. Faptul că trebuia să devină în curînd soția prietenului său, nu înăbușise dragostea lui față de ea; un zîmbet al ei, un cuvînt de mulțumire pe care i-l arunca în treacăt, încrederea în afecțiunea ei constantă, erau motive de statornică mulțumire pentru el și se felicita pentru faptul că nu pizmuia niciodată fericirea lor. Dar curînd după aceea se întîmplă ceva. O instituție bancară dintre cele mai importante se prăbuși, la bursă se produse panică și tatăl lui Eduard Barnard își pierdu averea. Într-o seară se întoarse acasă abătut și după ce spuse soției sale că este ruinat, se așeză la masă, iar după ce terminară, intră în biroul său și își trase un glonte.

La o săptămînă după aceea, Eduard Barnard, palid la obraz și abătut, veni la Isabel și o rugă să strice logodna. În loc de răspuns, fata îi petrecu brațele în jurul gîtului și începu să plîngă.

— Te rog, iubita mea, nu-mi face situația și mai dureroasă decît este, o rugă Eduard.

— Crezi că eu aș fi în stare să stric logodna noastră? Eu te iubesc.

— Cum ți-aș putea cere să te mai căsătorești cu mine? Ar fi zadarnic să ne amăgim cu gîndul acesta; pentru mine nu mai există nici o nădejde. Tatăl tău nu va ad-

mite pentru nimic în lume să te căsătorești cu mine, căci acuma nu mai am nimica.

— Ce mă interesează așa ceva. Eu te iubesc.

Îi spuse ce are de gînd să facă. Trebuia să înceapă imediat ceva, pentru a-și cîștiga existența și George Braunschmidt, un vechi prieten al familiei sale, îi făgăduise să-l primească în serviciul său. Acesta făcea negoț în mările din miazăzi și avea sucursale în o mulțime de insule ale Oceanului Pacific. Propusese ca Eduard să plece pentru un an, doi la Tahiti, unde sub conducerea unuia dintre cei mai capabili oameni ai săi, va putea învăța secretul acestui negoț atît de variat, și după ce-și va termina stagiul, va fi angajat în centrala din Chicago. Era o ocazie nebănuită și după ce termină cu tot ce avea de povestit, Isabel începu să zîmbească fericită.

— Mă, băiat rău ce ești ; cum se poate să încerci să-mi faci o astfel de supărare.

La cuvintele acestea ale ei, obrazul lui Eduard se lumină și ochii îi străluciră.

— Isabel, nu cumva vrei să spui că mă vei aștepta ?

— Crezi că nu meriți această așteptare ? întrebă ea și zîmbi.

— Te rog, nu e momentul să-ți bați joc de mine. Te conjur, să fii serioasă. Așteptarea aceasta ar putea să dureze doi ani încheiați.

— Nu avea nici o teamă, Eduard. Eu te iubesc. După ce te vei întoarce, mă voi căsători cu tine.

Patronul lui Eduard era un fel de om căruia nu-i plăceau întîrzierile, și-i spusese că dacă primește slujba oferită, va trebui să plece din San-Francisco cel mult în termen de o săptămînă. Ultima seară Eduard avea de gînd să și-o petreacă împreună cu logodnica sa. După ce luară masa, domnul Longstaffe îl pofti pe Eduard în biroul său, spunîndu-i că ar vrea să-i comunice anumite lucruri. Domnul Longstaffe primise foarte liniștit înțelegerea despre care-i vorbise Isabel, așa că Eduard nu putea bănui, ce ar mai avea să-i spună. Se simți și el puțin încurcat văzînd că viitorul său socru nu știe cum să înceapă ce are de spus. În cele din urmă își dădu drumul.

— Presupun că ai auzit vorbindu-se despre Arnold Jackson? întrebă el încurcat și se uită la Eduard.

Tînărul ezită. Sinceritatea lui înnăscută îl obliga să admită un adevăr, pe care ar fi fost foarte fericit să-l poată tăgădui.

— Da, am auzit. Dar de atunci a trecut vreme îndelungată; și cred că n-am dat prea multă atenție vorbelor ce se spuneau despre el.

— Nu cred că în Chicago să fie multă lume care să nu fi auzit despre Arnold Jackson, adăugă domnul Longstaffe cu amărăciune, iar dacă s-ar întîmpla să mai existe cineva, sînt convins că primul venit s-ar simți foarte mulțumit să-l poată informa. Ai știut că omul acesta este fratele doamnei Longstaffe?

— Da, știam de asta.

— Evident, sînt ani de zile de cînd noi n-am mai avut nici un fel de raporturi cu el. A părăsit țara, imediat ce i s-a oferit posibilitatea, și-mi închipui că America n-a avut nici un motiv să-l regrete. Am aflat că trăiește în Tahiti. Uite ce te sfătuiesc, dacă se va întîmpla să dai cu ochii cu el, înconjură-l pe departe, dar dacă vei avea ocazia să afli ceva în legătură cu el, eu și doamna Longstaffe îți vom rămîne foarte obligați, dacă ne-ai informa și pe noi.

— Perfect.

— Atît este tot ce am vrut să-ți spun. Și acum cred că vei prefera să mergi și să stai de vorbă cu doamnele.

Cred că sînt foarte puține familii printre ai căror membri să nu se găsească cineva pe care ar fi mulțumite să-l poată uita, în cazul cînd le-ar permite cercul cunoștințelor lor, și care să nu se simtă fericite, după ce timpul scurs între una sau două generații, a reușit să atribuie o atmosferă romantică nebuniilor lor din tinerețe. Dar cînd se întîmplă ca cel vinovat să mai fie încă în viață, cînd ciudățeniile lui nu sînt dintre acelea despre care s-ar putea spune, ridicînd din umeri, că „nu face rău nimănui decît lui însuși“ — cum ar fi de pildă cînd n-ai avea să-i reproșezi altceva decît cazuri de beție sau aventuri prea zgomotoase de dragoste trecătoare — singura atitudine justă este să încerci să-l uiți. Aceeași atitudine

o adoptase și familia Longstaffe față de Arnold Jackson. Nu vorbeau despre el niciodată. Nici cel puțin nu treceau pe strada unde locuise el. Fiind oameni prea cumsecade pentru a face pe soția și copii lui să sufere din pricina faptelor sale, își luaseră sarcina să se îngrijească de ei, dar cu condiția să trăiască în Europa. Făcuseră tot posibilul, pentru a șterge amintirea lui Arnold Jackson, dar cu toate acestea își dădeau seama că faptele lui scandaloase erau și astăzi tot atît de proaspete în amintirea publicului, ca și în ziua cînd scandalul izbucnise, lăsîndu-i pe toți îngroziți. Arnold Jackson era un fel de oaie rîioasă care ajunsese o adevărată plagă pentru familia sa. Fusese un bancher bogat și om de vază în parohia sa, un filantrop respectat de toată lumea, nu numai de rudele sale, (în vinele lui curgea cel mai nobil sînge din Chicago), dar era admirat și pentru caracterul său integru, pînă în ziua cînd a fost arestat pentru manopere frauduloase. Necinstea lui dovedită în timpul dezbaterilor, nu era un caz dintre acelea care s-ar fi putut explica, datorită unei ispite trecătoare. Era o ticăloșie premeditată și sistematică. Arnold Jackson era pur și simplu un scelerat. Cînd fu condamnat la șapte ani de ocnă, se găsiră foarte mulți care spuneau că a scăpat destul de ușor.

În seara acestei zile, cînd cei doi tineri îndrăgostiți se despărțiră, își făcură unul altuia nesfîrșite jurăminte de credință. Isabel care plîngea, fără să se mai poată opri, se simțea totuși puțin mai liniștită, gîndindu-se la dragostea nestrămutată a lui Eduard. În sufletul ei însă tresărea o pornire stranie ; despărțirea aceasta i se părea chinuitoare, dar cu toate acestea se simțea fericită, știindu-se adorată de el.

Asta se întîmplase cu mai bine de doi ani în urmă.

Din ziua despărțirii Eduard îi scrisese de fiecare dată, cînd sosea curierul din Arhipelag, în total douăzeci și patru de scrisori, deoarece poșta nu sosea decît o dată pe lună, și scrisorile primite de la el erau tot ce ar fi putut să fie scrisorile unui îndrăgostit. Scrisori intime și duioase, uneori vesele, mai ales cele din urmă, și emo-

ționante. La început se vedea limpede că-i este dor de acasă și abia își putea stăpîni dorința de a se întoarce la Chicago și la ea ; Isabel încerca să-l determine cu toată prudența, să persevereze, căci se temea să nu scape această ocazie de a se reface și, determinat de imprudențe nejustificate, să se întoarcă acasă, fără să fi făcut nimica. N-ar fi vrut ca alesul ei să nu aibă tenacitatea de a duce pînă la capăt ceea ce-și pusese de gînd, de aceea îi cită versurile :

Nu te-aș putea iubi, cum te iubesc,
Dacă ai fi cum eu nu te doresc.

Dar foarte curînd după aceea, Eduard păru că s-a liniștit și Isabel se simțea mulțumită, cînd vedea că-i scrie cu entuziasm despre metodele americane pe care el încerca să le introducă în acest colț uitat de lume. Îl cunoștea destul de bine și prevedea că după ce va trece un an, care era minimum de timp ce ar fi trebuit să-l petreacă în insulă, va trebui să întrebuințeze toate mijloacele de care dispunea, pentru a-l convinge să nu se întoarcă acasă. Era mult mai bine să cunoască temeinic toate tainele acestui comerț și de vreme ce fuseseră în stare să aștepte un an întreg, nu era nici un motiv, să nu aștepte cu aceeași răbdare, să treacă și al doilea. Vorbi despre această chestiune cu Bateman Hunter, care și astăzi era cel mai dezintersat dintre toți prietenii lor (în primele zile după plecarea lui Eduard, nici ea nu știa ce ar fi făcut, dacă n-ar fi fost mereu lîngă ea, ca s-o încurajeze) și ajunseseră amîndoi la concluzia că, înainte de orice, vor trebui să se gîndească în primul rînd la viitorul lui Eduard. Fu foarte mulțumită, cînd după ce mai trecu o vreme, constată că Eduard în scrisorile sale nu face nici o aluzie la întoarcere.

— Atitudinea lui este extraordinară, nu-i așa ? întrebă ea pe Bateman.

— Constat că este un om de cuvînt.

— Dacă încerc să citesc printre rîndurile scrisorilor lui, înțeleg că viața pe care o duce în insula aceea i se pare nesuferită, dar cu toate acestea stăruie, deoarece...

Se aprinse ușor în obraz, și Bateman — cu zîmbetul lui grav care părea întotdeauna atît de fermecător — sfîrși fraza întreruptă de ea :

— Deoarece te iubește.

— Situația aceasta mă face să mă simt așa de mică, declară fata.

— Ești o fată adorabilă, Isabel, nici mai mult nici mai puțin decît adorabilă.

Dar trecu și anul al doilea și Isabel primea în fiecare lună cîte o scrisoare de la Eduard, și foarte curînd începu să i se pară puțin straniu că el nu pomenește nimic în scrisorile acestea despre întoarcerea acasă. Îi scria ca și cînd s-ar fi statornicit pentru totdeauna în Tahiti, și ce e mai mult, ca și cînd această statornicie i-ar fi fost cît se poate de plăcută. Rămase mirată. Pe urmă reciti scrisorile, pe toate, și de mai multe ori la rînd ; dar de astă dată citind printre rînduri rămase mirată de prezența unei schimbări în felul lui de a-i scrie, schimbare de care pînă acuma nu-și dăduse încă seama. Ultimele lui scrisori erau tot atît de duioase și tot atît de încîntătoare ca și cele de la început, dar tonul parcă era altul. Amănuntul acesta o făcu să bănuiască ceva și cu presimțirea caracteristică sexului ei, o neliniște tulbure își făcea loc în sufletul fetei, căci vedea în scrisul lui Eduard o ușurință și o nepăsare pe care nu le cunoscuse înainte de asta. Nu era nici pe deplin sigură că Eduard care-i scria acuma, era același Eduard pe care-l cunoștea ea. Într-o după-amiază, care căzu exact a două zi după primirea curierului din Tahiti, în timpul unei plimbări cu mașina, Bateman se întoarse spre ea și o întrebă :

— Nu ți-a scris Eduard despre ziua cînd se va îmbarca, pentru a se întoarce acasă ?

— Nu, nici n-a pomenit de asta. Tocmai îmi închipuiam că ar fi trebuit să-mi scrie ceva în această privință.

— Nu ți-a pomenit nimica ?

— Știi foarte bine felul lui Eduard, răspunse fata rîzînd, pentru el timpul nu există. Data viitoare cînd îi vei scrie, dacă nu uiți, întreabă-l și de ziua întoarcerii.

Cuvintele ei erau atît de calme, încît numai datorită spiritului său de observație căruia nu-i scăpa nimic, reuși

să-și dea seama de stăruitoarea rugăminte ce se ascundea dincolo de atitudinea aceasta liniștită a ei. Încercă să rîdă cu indiferență :

— Bine, îl voi întreba. Dar, ca să-ți spun adevărul nu sînt în stare să înțeleg la ce se gîndește acuma...

La cîteva zile după aceea, întîlnindu-se din nou cu el, fata constată numaidecît că îl preocupă ceva. Din ziua plecării lui Eduard ei se întîlniseră foarte adeseori ; amîndoi țineau foarte mult la el și în dorința de a vorbi despre cel care lipsea, fiecare dintre ei găsea în celălalt un ascultător atent și binevoitor ; datorită acestei situații, Isabel cunoștea acuma fiecare trăsătură a obrazului lui Bateman pe care se oglindeau sentimentele lui cele mai ascunse; așa că oricît s-ar fi căznit să-i ascundă ceva, ar fi fost zadarnic, căci nu se putea feri de instinctul sigur al acestei fete. Ceva o făcea să presimtă, că privirile lui tulburi de acuma erau în legătură directă cu Eduard și nu se putea liniști, înainte de a-l face să-i mărturisească tot ce știa despre ei.

— Adevărul este, începu el într-un tîrziu, că am reușit să aflu indirect, că Eduard nu mai lucrează pentru firma „Braunschmidt and Co.“, iar în timpul zilei de ieri am avut ocazie să stau de vorbă chiar cu domnul Braunschmidt, despre această chestiune.

— Ce ți-a spus ?

— Eduard a plecat din serviciul firmei sale, de aproape un an de zile.

— Mi se pare foarte ciudat, că el nu a pomenit nimic despre asta în scrisorile ce mi le-a trimis.

Bateman ezită ; mersese însă atît de departe, încît nu putea să nu-i mărturisească și restul. Dar tocmai din pricina asta, nu se prea simțea la îndemînă.

— A fost dat afară din slujbă.

— Pentru numele lui Dumnezeu, cum se poate așa ceva ?

— După cîte am înțeles, i-au atras atenția în cîteva rînduri asupra motivelor, iar la urmă de tot, l-au concediat. Firma spune că era leneș și incapabil în serviciu.

— Eduard ?

Un timp nici unul dintre ei nu mai zise nimica; pe urmă constată că Isabel a început să plîngă. În mod instinctiv o apucă de mînă.

— O draga mea, te rog, te rog, nu plînge, zise el. Nu pot suporta să te văd plîngînd.

Se simțea atît de abătută, încît nici nu încerca să-și desprindă mîna din mîna lui. Bateman încerca s-o liniștească.

— Este ceva mai presus de posibilitățile noastre de înțelegere, nu-i așa? Nici nu-ți vine să crezi că ar putea fi vorba de Eduard. Eu presupun că aci trebuie să se fi întîmplat o eroare.

Cîteva minute fata nu zise nimica, iar cînd încercă să vorbească, în glasul ei se simți un fel de ezitare.

— În scrisorile lui din ultimul timp, nu ți s-a părut nimic straniu? întrebă ea și întoarse privirea, ca să n-o vadă că este cu ochii plini de lacrimi.

Nu știa ce anume ar trebui să-i răspundă.

— Am constatat o oarecare schimbare în aceste scrisori, încuviință el. Mi se pare că a pierdut ceva din seriozitatea lui caracteristică, pe care eu o admiram atît de mult la el. Aproape îți vine să crezi că lucrurile importante... de... îți vine să crezi că pentru el nu mai au nici o importanță.

Isabel nu zise nimica, dar se simțea înfiorată de o ușoară neliniște.

— Probabil cînd îți va răspunde la scrisoarea pe care i-ai trimis-o, îți va spune și cînd se va întoarce. Nu ne rămîne altceva de făcut, decît să așteptăm.

De la Eduard mai sosi cîte o scrisoare, pentru fiecare dintre ei, dar nici de astă dată nu pomenea nimica despre întoarcerea acasă. Fără îndoială în ziua cînd el expediase scrisorile, nu primise încă pe cea trimisă de Bateman, în care-l întrebase tocmai despre data întoarcerii lui. Probabil în scrisoarea următoare le va spune. Dar sosi și scrisoarea următoare și Bateman aduse Isabelei pe cea primită de el. Dar de la prima aruncătură de ochi fata își dădu seama că el se simte dezamăgit. O citi cu atenție pînă la sfîrșit și pe urmă, strîngînd ușor buzele, o mai citi o dată.

— Este o scrisoare foarte ciudată, declară Isabel. Mi se pare că nici nu o înțeleg bine.

— Aproape îmi vine să cred că mă ia în bătaie de joc, adăugă Bateman și roși.

— Așa se pare, dar totuși presupun că întorsătura aceasta din scrisoarea lui nu este voită. Eduard nu are astfel de obiceiuri.

— Nu pomenește nimic despre întoarcerea acasă.

— Dacă nu aș avea atîta încredere în dragostea lui, mi-aș închipui... Nici eu nu prea știu ce mi-aș închipui...

În momentul acesta Bateman se gîndi să pună în practică gîndul conceput în timpul acestei după-amiezi. Firma întemeiată de tatăl său, — cu care acuma era asociat — o industrie care fabrica tot felul de vehicule motorizate — intenționa să întemeieze sucursale la Hanolulu, Sydney și Wellington, și se gîndise că ar fi preferabil să se ducă el însuși ca să facă pregătirile necesare, în loc să plece directorul firmei, așa cum hotărîseră la început. În drumul de întoarcere se va abate pe la Tahiti, și de fapt plecînd din Wellington, ar fi fost inevitabil să nu se oprească în această insulă, așa că putea să viziteze și pe Eduard.

— Aci trebuie să fie un mister, pe care voi încerca să-l limpezesc. Acuma este singurul mijloc la care am putea recurge.

— O Bateman, cum se poate să fii atît de bun și atît de cumsecade ? exclamă fata.

— Isabel, știi foarte bine, că în toată lumea aceasta nu există nimic ce ar putea să mă intereseze mai mult decît fericirea ta.

Ridică ochii spre el și-i întinse amîndouă miinile.

— Bateman, ești un om adorabil. Nu cred să se mai găsească cineva care să se poată asemăna cu dumneata. Cum voi putea vreodată să-ți mulțumesc, pentru tot ce faci în interesul meu ?

— Nu vreau cîtuși de puțin să-mi mulțumești. Singura mea dorință este, să-mi dai voie să te ajut.

Fata plecă privirea și se îmbujoră ușor. Era atît de obișnuită cu el, încît își uitase cu totul cît este de frumos. Era tot atît de înalt și de bine făcut ca și Eduard,

dar obrazul lui era oacheș și palid, pe cînd Eduard era cu obrazul rumen. Știa firește, că tînărul acesta o iubește. Sentimentul acesta o impresiona și se simțea înduioșată cînd se uita la el.

Bateman Hunter se întorsese acuma din această călătorie pe care o făcuse în Arhipelag.

Partea comercială a drumului său îi luase ceva mai mult timp decît prevăzuse și avusese vreme de ajuns, ca să se poată gîndi în tihnă la prietenii săi. Ajunsese la concluzia că nu se poate să existe nimic serios ce ar putea împiedica pe Eduard să se întoarcă acasă, cum ar fi de pildă mîndria de a nu ieși în drumul ei, înainte de a fi reușit în planurile lui. Dar chiar dacă ar fi vorba de mîndrie, în cazul de față sentimentul acesta este discutabil, cînd ții seama de Isabel, care suferea de pe urma absenței lui prelungite. Eduard va trebui să se întoarcă numaidecît la Chicago, împreună cu el, și să se căsătorească cu ea. Îi va putea găsi o situație chiar în industria *Hunter Motor Tracion and Automobile Company*. Deși mulțumit, Bateman se gîndea cu inima sîngerîndă la fericirea ce o va procura acestor doi tineri care îi erau mai dragi decît toate bunurile pămîntești, cu toate că altruismul lui de acuma era în detrimentul propriei sale fericiri. El nu se va mai căsători niciodată. Va fi nașul copiilor lui Eduard și ai Isabelei, și după ce vor trece ani mulți și ei amîndoi vor fi morți, va povesti fiicei Isabelei, că demult, în anii tinereții, el a iubit-o pe mama ei. Gîndindu-se la scena aceasta, Bateman își simți ochii plini de lacrimi.

Avea intenția să-i facă lui Eduard o surpriză, așa că nu-i telegrafie despre sosirea lui și după ce debarcă în Tahiti, chemă un băiat care spune că este în serviciul hotelului, să-l conducă pînă la *Hôtel de la Fleur*. Îi venea să rîdă cînd se gîndea la prietenul său, cît va fi de mirat, văzînd că apare în biroul său un vizitator la care nici nu ar fi îndrăznit să se gîndească.

— Ascultă tinere, se adresă el băiatului în drum spre hotel, n-ai putea să-mi spui, unde găsesc eu pe domnul Eduard Barnard ?

— Barnard ? se miră tînărul. Numele acesta mi se pare cunoscut.

— Este american. Un tînăr înalt, cu părul castaniu și cu ochii mari albaștri. Este pe insula aceasta de mai bine de doi ani.

— Firește ; știu despre cine vorbiți. Probabil dumneata ai vrea să-l întîlnești pe nepotul domnului Jackson.

— Nepotul cui ?

— Al domnului Arnold Jackson.

— Nu cred să fie una și aceeași persoană, răspunse Bateman cu indiferență.

Rămase mirat de vorbele pe care le auzise. I se părea ciudat că acest Arnold Jackson, pe care probabil îl cunoștea toată lumea din insulă, să trăiască aici, purtînd același nume dezonorat pe care-l purtase înainte de condamnare. Dar nu era în stare să bănuiască cine era cel pe care-l prezenta drept nepot al său. Doamna Longstaffe era singura lui soră și alt frate nu avusese. Tînărul care mergea alături de el, vorbea curgător limba engleză, dar intonația lui te făcea să crezi că vorbește o limbă străină, și uitîndu-se la el dintr-o parte, Bateman constată că trebuie să fie metis, amănunt de care nu-și dăduse seama la început. Fără să caute anume, atitudinea lui deveni ceva mai rigidă. Ajunseră la hotel și după ce-și aranjă lucrurile prin cameră, coborî pe terasă și întrebă în ce parte sînt birourile firmei „Braunschmidt & Co." Birourile acestea erau chiar pe țărmul golfului, și mulțumit că după o săptămînă petrecută la bordul vaporului poate simți din nou pămîntul sub picioare, apucă în lungul drumului bătut de soare care ducea pînă în marginea apei. După ce găsi birourile pe care le căuta, Bateman trimise o carte de vizită directorului și fu condus printr-un fel de hol, ca o șură uriașă, cu tavanul foarte înalt, pe jumătate depozit, pe jumătate magazin, și de aci fu introdus într-un birou unde găsi un bărbat gras, cu ochelari și chelie.

— Vă rog, ați putea să-mi spuneți, unde pot găsi pe domnul Eduard Barnard ? Am aflat că înainte de asta a fost în slujba întreprinderii dumneavoastră.

— Asta este adevărat. Dar acuma nici eu nu știu exact unde l-ați putea găsi.

— Eu credeam că a venit în această insulă, datorită unei recomandări speciale din partea domnului Braunschmidt. Pe domnul Braunschmidt eu îl cunosc foarte bine.

Bărbatul cel gras făcu ochii mici și se uită bănuitor la Bateman. Pe urmă strigă pe unul dintre funcționarii de la depozit.

— Ascultă Henry, nu știi pe unde este acuma Barnard ?

— Lucrează la firma *Cameron*, așa mi se pare, se auzi răspunsul cuiva, care nu crezu de cuviință să se miște de unde era.

Bărbatul cel gras dădu din cap.

— După ce ieși din birourile acestea, faci pe după colț la sînga și în trei minute ajungi la firma *Cameron*.

Bateman ezită.

— Cred că este necesar să vă spun că Eduard Barnard este cel mai bun prieten al meu. Am rămas foarte mirat aflînd că a plecat din serviciul firmei Braunshmidt & Co.

Ochii dolofanului se contractară, de păreau niște gămălii de ace și felul în care-l cercetau, făcură pe Bateman să se frămînte pe scaun și să se aprindă la față.

— Cred că din anumite puncte de vedere firma „Braunschmidt & Co." și Eduard Barnard nu s-au înțeles asupra unor chestiuni de amănunt, răspunse el.

Lui Bateman nu-i prea plăcea atitudinea tipului acesta, așa că se ridică în picioare, cu toată demnitatea și după ce-i ceru scuze că l-a deranjat, îi spuse bună ziua și ieși din birou. Presimțea că omul acesta cu care stătuse de vorbă ar fi avut multe de povestit, dar nu era cîtuși de puțin dispus să-i povestească. Apucă în direcția indicată și foarte curînd ajunse în fața magazinului *Cameron*. Era o prăvălie cum întîlnise pînă acuma vreo șase în drumul pînă aici, și, după ce intră, primul om pe care-l văzu, fu tocmai Eduard. Era numai în cămașă, cu mînecile sumese, și măsura o bucată de pînză. Tresări cînd îl văzu că este ocupat cu o astfel de treabă. Dar nici nu intrase bine cînd Eduard ridică privirea, și văzîndu-l, dădu un chiot de mulțumire.

— Bateman ! Cine și-ar fi putut închipui că te voi vedea pe aci !

Întinse brațele peste tejghea și-i strînse mîna. În atitudinea lui nu era nici o urmă de sfială și dintre ei doi tocmai Bateman era cel care nu se prea simțea la îndemînă.

— Așteaptă-mă o clipă, ca să fac pachetul acesta.

Cu o mișcare sigură, înfipse foarfecele în pînză și tăie o bucată pe care o împachetă în hîrtie și o întinse unui cumpărător cu pielea tuciurie.

— Plătiți la casă, vă rog.

Pe urmă se întoarse zîmbind și cu ochii strălucitori spre Bateman.

— Cum se face că ai trecut pe aici ? Doamne, ce plăcere neașteptată să te văd ! Ia loc dragă prietene ; n-avea nici o grijă, aci ești ca acasă.

— Aici nu se poate să stăm de vorbă. Vino cu mine la hotel. Cred că poți pleca din prăvălie ? întrebă Bateman cu îndoială.

— Sigur că pot pleca. Aici la Tahiti lumea nu este atît de severă, în timpul afacerilor, adăugă el și se întoarse spre un chinez care era în dosul tejghelii din cealaltă parte a magazinului. Ah ! Ling, dacă vine patronul, spune-i că mi-a sosit un prieten din America și am plecat să stăm puțin de vorbă.

— *Foalte bine*, răspunse chinezul și-și arătă dinții.

Eduard își îmbrăcă haina, și după ce își puse pălăria pe cap, ieși din prăvălie împreună cu Bateman. Acesta încercă să vorbească mai mult în glumă.

— Nu mă așteptam să te găsesc vînzînd trei coți și jumătate de pînză unui negru jegos, declară el rîzînd.

— Firma Braunschmidt m-a dat afară, închipuie-ți ; așa că m-am gîndit că și slujba aceasta este tot atît de bună, ca oricare alta.

Candoarea cu care vorbea Eduard i se părea de mirare, dar se gîndi că ar fi o indiscreție din partea lui, să continue discutarea acestui subiect.

— Bănuiesc că nu vei reuși să faci avere în slujba pe care o ai acuma, răspunse el pe un ton rece.

— Nici vorbă de așa ceva. Dar cîștig tocmai de ajuns ca să-mi pot duce traiul de pe o zi pe alta și cu atît eu sînt mulțumit.

— Acum doi ani nu cred că ai fi fost de aceeași părere.

— Devenim mai înțelepți pe măsură ce îmbătrînim, ripostă Eduard înveselit.

Bateman se întoarse și se uită la el. Eduard purta niște pantaloni din pînză tociți, care nu erau nici tocmai curați, și pe cap avea o pălărie de paie de care purtau indigenii. Era mai slab decît îl știa înainte de asta, cu obrazul ars de soare, dar cu toate acestea era mai frumos decît pînă acuma. În atitudinea lui însă era ceva neașteptat și de neînțeles. Umbla cu pași elastici și în toată purtarea lui se ghicea o indiferență și o veselie, pentru nici un motiv anume, pe care Bateman nu o condamna, dar cu toate acestea nu era în stare s-o înțeleagă.

„Să fiu afurisit, dacă înțeleg ce-l face să fie atît de mulțumit“ își zise el.

Ajunseră la hotel și se așezară pe terasă. Un cheiner chinez le aduse două cocktailuri. Eduard era nerăbdător să afle toate știrile din Chicago și-și bombarda prietenul cu tot felul de întrebări. Nerăbdarea lui era firească și sinceră, dar partea stranie era tocmai faptul că interesul lui se răsfrîngea asupra unor subiecte foarte variate. Era tot atît de nerăbdător să afle ce face tatăl lui Bateman, pe cît de nerăbdător era să afle tot ce putea fi în legătură cu Isabel. Vorbea despre ea, fără nici un fel de sfială, dar pe un ton cu care ar fi putut vorbi despre sora lui, nu despre o logodnică, și înainte ca Bateman să reușească să descifreze intențiile prietenului său, se pomeni că au început să vorbească despre propriile sale preocupări și despre clădirile ridicate de tatăl său în ultimul timp. Era hotărît să readucă vorba despre Isabel și aștepta momentul potrivit, cînd văzu pe Eduard că face cuiva semne cu mîna. Pe terasă se apropia cineva de ei, dar Bateman era întors cu spatele în partea aceea și nu-l putea vedea cine este.

— Haide, ia loc, strigă Eduard înveselit.

Noul sosit se apropie. Era un bărbat foarte înalt și slab, în pantaloni albi și un cap foarte distins, cu părul alb în inele. Era tras la obraz și avea un nas lung, puternic și coroiat, și o gură foarte frumoasă și expresivă.

— Dumnealui este vechiul meu prieten Bateman Hunter. Ți-am vorbit despre el, începu Eduard și pe buze îi juca eternul zîmbet.

— Îmi face plăcere să vă cunosc domnule Hunter. Am cunoscut și pe tatăl dumneavoastră.

Străinul întinse mîna și strînse cu efuziune și prietenie mîna tînărului. Pînă în clipa aceasta Eduard nu-i pomenise numele.

— Domnul Arnold Jackson.

Bateman se făcu alb la față ca varul și-și simți mîna ca un sloi de gheață. Acesta era falsificatorul, ocnașul, acesta era unchiul Isabelei. Nu știa ce să zică. Încercă să-și ascundă nemulțumirea. Arnold Jackson se uită la el cu ochii sclipitori de malițiozitate.

— Cred că numele meu îți este destul de cunoscut.

Bateman nu știa dacă trebuie să-i răspundă da sau nu, dar ce i se părea mai îngrozitor, era faptul că atît Eduard cît și Jackson păreau înveseliți. Era destul de rău că-l silise să facă cunoștință cu singurul om din această insulă, pe care ar fi preferat să-l evite, dar și mai penibil faptul că vedea pe aceștia doi bătîndu-și pe față joc de el. Totuși i se păru că a mers prea departe cu gîndul, deoarece fără să facă nici o pauză, Jackson adăugă :

— Am aflat că ești în relații foarte strînse cu familia Longstaffe. Mary Longstaffe este sora mea.

Bateman se întrebă, dacă e posibil ca Jackson să-și închipuie despre el că nu cunoaște cel mai uriaș scandal ce s-a pomenit vreodată în Chicago. Dar Jackson puse mîna pe umărul lui Eduard.

— Teddy, eu nu pot să stau cu voi, declară el. Sînt foarte ocupat, dar cred că va fi mult mai bine, dacă veți veni astă-seară să luați masa la mine.

— Asta este o idee admirabilă, răspunse Eduard.

— Sînteți foarte amabil, domnule Jackson, declară Bateman, cu glasul rece, dar eu nu voi sta decît foarte puțin în această insulă ; după cum știți, vaporul cu care

voi pleca, ridică mîine ancora; cred că nu vă veți supăra, dacă nu voi veni la masă.

— Te rog, nu vorbi copilării. Vă voi servi o mîncare indigenă. Soția mea se pricepe să gătească foarte bine. Teddy îți va arăta drumul. Veniți mai devreme, ca să vedeți apusul soarelui. La nevoie vă voi putea găzdui pe amîndoi peste noapte.

— Firește că vom veni, declară Eduard. De fiecare dată cînd sosește cîte un vapor, aci în hotel se face un zgomot infernal în timpul nopții și la bungalou vom putea sta de vorbă foarte liniștiți.

— Domnule Hunter, continuă Jackson cu toată amabilitatea, nu se poate să renunț la dumneata. Vreau să aflu toate știrile în legătură cu orașul Chicago și tot ce mi-ai putea spune despre sora mea Mary.

Pe urmă dădu din cap și plecă, înainte ca Bateman să-i poate răspunde ceva.

— Aci la Tahiti nu sîntem obișnuiți cu refuzuri, declară Eduard. Dar afară de asta să știi, că vei avea parte de cea mai bună masă ce se găsește în insulă.

— Ce voia să spună, cînd a afirmat că soția lui se pricepe să gătească foarte bine? Din întîmplare sînt informat că soția lui este tocmai la Geneva.

— Pînă acolo e drum foarte lung, ca să poți avea o soție în orașul acela, nu-i așa? răspunse Eduard. Tot așa a trecut foarte multă vreme de cînd el n-a mai văzut-o. Bănuiesc că el vorbea cu totul despre altă soție.

O vreme Bateman nu mai zise nimica. Obrazul i se întunecase, dar ridicînd privirea, întîlni ochii înveseliți ai lui Eduard, și se aprinse la față ca o flacără.

— Arnold Jackson este un ticălos care nu merită decît dispreț, declară el supărat.

— Tare mă tem că ai dreptate, răspunse Eduard și zîmbi.

— Nu înțeleg cum se poate, ca un om cumsecade să stea de vorbă cu el.

— Probabil că eu nu sînt un om cumsecade.

— Spune-mi Eduard, te vezi des cu el?

— Da, destul de des. M-a adoptat drept nepot al său.

Bateman se aplecă spre el și-l cercetă cu privirea încruntată.

— Tu ții la el?

— Foarte mult.

— Bine, dar nu știi, lumea de aici nu știe că are de-a face cu un falsificator și cu un ocnaș? Omul acesta ar trebui să fie proscris din lumea civilizată.

Eduard urmărea un rotocol de fum care tremura în aerul liniștit și parfumat.

— Cred că omul acesta este cel mai desăvîrșit pungaș, declară el în cele din urmă. Nu pot afirma despre el nici cel puțin că-i pare rău de ticăloșiile ce le-a săvîrșit, ceea ce în oarecare măsură ar fi un fel de scuză pentru iertarea ce i-ai acorda-o. Este un escroc și un ipocrit. Cred că aci nu mai încape nici un fel de îndoială. Dar nu mi s-a întîmplat niciodată să întîlnesc un tovarăș mai plăcut decît el. Tot ceea ce știu astăzi, am învățat de la omul acesta.

— Ce a putut el să te învețe? strigă Bateman mirat.

— M-a învățat să trăiesc.

Bateman izbucni într-un hohot de rîs batjocoritor.

— Bun învățător, n-am ce zice. Datorită învățăturilor primite de la el, ai scăpat ocazia ce ți s-a oferit ca să faci avere, și astăzi îți cîștigi existența lucrînd la tejgheaua unui magazin cu articole de doi bani jum'ate.

— Omul acesta are o personalitate extraordinară, continuă Eduard și zîmbi cu îngăduință. Probabil, astăseară ți se va oferi ocazia, ca să înțelegi cuvintele mele de acuma.

— Află că nu mă voi duce la el la masă, dacă asta vrei să spui. Nimic nu mă va putea determina să trec pragul casei omului acestuia.

— Bateman, te rog să vii, ca să-mi faci mie un hatîr. Noi sîntem prieteni de atîția ani și cred că nu-mi vei refuza o plăcere, cînd ți-o cer.

În glasul lui Eduard tremura o notă, pe care Bateman nu o cunoscuse pînă acuma. Mlădierile acestui glas păreau neobișnuit de stăruitoare.

— Dacă pui problema în felul acesta, atunci voi fi obligat să te însoțesc, răspunse el zîmbind.

Dar afară de asta Bateman se gîndi că va fi mult mai bine să afle tot ce putea fi în legătură cu Arnold Jack-

son. Se vedea cît de colo că avea mare influență asupra lui Eduard, și dacă ar fi fost vorba să combată această influență, era mult mai bine să constate în ce rezidă puterea de convingere pe care o exercită asupra lui. Din ce vorbea mai îndelung cu Eduard, își dădea tot mai limpede seama, că el se schimbase sufletește. Presimțea că trebuie să procedeze cu toată băgarea de seamă și era hotărît să nu-i spună adevăratul motiv pentru care se oprise pe insulă, înainte de a putea vedea mai limpede situația. Începu să vorbească de una de alta, despre călătoria pe care o făcuse și despre ceea ce a realizat, despre viața politică la Chicago, despre diverși prieteni comuni și despre anii petrecuți împreună la școală.

Într-un tîrziu Eduard îi spuse că trebuie să se întoarcă la slujbă și îi propuse să se întîlnească la orele cinci, ca să-l conducă pînă la locuința lui Arnold Jackson.

— Eu credeam că tu locuiești la hotelul acesta, zise Bateman, în timpul cît traversă grădina împreună cu Eduard. După cum a aflat, acesta este singurul hotel mai bun din insulă.

— Nu e pentru mine, răspunse Eduard rîzînd. E prea pretențios pentru mijloacele mele. Am închiriat o cameră la marginea orașului. Este ieftină și foarte curată.

— Dacă îmi aduc bine aminte, pe vremea cînd erai la Chicago, amănuntele de care-mi vorbești acuma, nu erau singurele esențiale.

— Chicago !

— Nu știu ce vrei să înțelegi cu această exclamație, Eduard. Este cel mai extraordinar oraș din lume.

— Știu, răspunse Eduard.

Bateman se întoarse și se uită la el, dar obrazul lui i se păru indescifrabil.

— Cînd ai de gînd să te întorci acasă, ca să-l revezi ?

— De multe ori îmi pun și eu această întrebare, răspunse Eduard și încercă să zîmbească.

Răspunsul acesta și tonul pe care-l întrebuințase, făcu pe Bateman să se mire, dar înainte de a putea cere lui Eduard să se explice, îl văzu că face semn unui metis care trecea cu o mașină.

— Charlie, ia-mă și pe mine, pînă în cealaltă parte a orașului, strigă el.

Dădu din cap spre Bateman și alergă spre mașina care se oprise la cîțiva metri mai încolo. Bateman rămase singur, ca să-și explice o mulțime de amănunte pe care nu era în stare să le înțeleagă.

Eduard veni cu o hodoroagă de căruță la care era înhămată o gloabă și apucară în lungul unui drum ce șerpuia pe marginea mării. Pe ambele părți ale drumului erau palmieri de cocos, arbuști de vanilie și ici, colo se vedea cîte un manguier uriaș ale cărui frunze galbene, roșii și purpurii străluceau din mijlocul frunzișului verde. Din loc în loc se vedea lucind apa ghiolului, albastră și adormită, ici, colo pe margini cu cîte un boschet de palmieri înalți. Casa lui Arnold Jackson era pe vîrful unei coline și pînă la ea nu ducea decît o potecă îngustă, așa că scoaseră șleaurile mîrțoagei și o legară de trunchiul unui copac, iar trăsurica o lăsară la marginea drumului. Lui Bateman procedeul acesta i se păru ceva de aventură. Dar cînd ajunseră în fața casei, fură întîmpinați de o femeie indigenă, înaltă și frumoasă, fără să mai fie tînără, cu care Eduard dădu mîna foarte cordial. Pe urmă, îl prezentă pe Bateman.

— Acesta, Lavina, este prietenul meu, domnul Hunter. Vom lua astă-seară masa la voi.

— Foarte bine faceți, răspunse femeia și pe buze îi înflori un zîmbet. Arnold nu s-a întors încă.

— Ne vom duce să facem cîte o baie. Te rog să ne dai fiecăruia cîte un *pareo*.

— Cine este femeia aceasta ? întrebă Bateman.

— O, este Lavina. Soția lui Arnold.

Bateman încleștă din fălci, dar nu zise nimica. Peste cîteva clipe femeia apăru cu o legăturică pe care o întinse lui Eduard, și amîndoi coborîră o potecă repezită în jos și se îndreptară spre un grup de palmieri de pe litoralul mării. Se dezbrăcară și Eduard îl învăță cum trebuie să-și înfășoare bucata aceasta de pînză colorată, numită *pareo*, în jurul coapselor, pentru a-și face dintr-însa, pantaloni de baie. Peste cîteva clipe amîndoi se zbenguiau în apa călduță și nu prea adîncă din marginea golfului. Eduard părea foarte bine dispus, căci rîdea și cînta, țipînd cît îl

ținea gura. Părea că e un băiat de cincisprezece ani. Bateman nu-l văzuse pînă acum niciodată atît de mulțumit, și după ce se întinseră pe marginea golfului și-și aprinseră țigările, respirînd adînc aerul limpede al serii, constată la prietenul său o liniște și o mulțumire atît de profundă, încît rămase mirat.

— Constat că felul acesta de viață îți face mare plăcere, zise el.

— Foarte mare.

Auziră o ușoară mișcare în apropierea lor și întorcîndu-se văzură pe Arnold Jackson că se apropie de ei.

— M-am gîndit, băieți, să cobor pînă în marginea golfului și să vă poftesc în casă, zise el. Ți-a făcut plăcere baia, domnule Hunter?

— Foarte multă, răspunse Bateman.

Arnold Jackson nu mai avea pantalonii din pînză și era încins împrejurul coapselor numai cu un *pareo* și umbla desculț. Trupul lui era ars de soare. Cu părul lung și în inele, cu obrazul lui de ascet, îmbrăcat în costumul acesta indigen, făcea o impresie fantastică, dar nu părea deloc stînjenit.

— Dacă sînteți gata, atunci ne putem întoarce acasă, zise Jackson.

— Mă îmbrac numaidecît, răspunse Bateman.

— Teddy, cum se face că n-ai adus un *pareo* pentru prietenul tău?

— Cred că el preferă să-și îmbrace hainele cu care a venit, răspunse Eduard și zîmbi.

— Nu greșești deloc, răspunse Bateman întunecat, văzînd pe prietenul său că se încinge în *pareo*, înainte ca el să fi reușit să-și îmbrace cămașa. Nu-ți vine greu să umbli desculț? întrebă el adresîndu-se lui Eduard. Mi s-a părut că poteca este plină de pietriș și colțuri de piatră.

— Eu sînt obișnuit cu așa ceva.

— Este o adevărată binecuvîntare să te poți încinge în *pareo*, după ce te întorci din oraș, interveni Jackson. Dacă ai rămîne vreme mai îndelungată în această insulă, ți-aș recomanda cu toată stăruința să adopți și dum-

neata acest obicei. Este cel mai practic costum ce mi-a fost dat să văd pînă acuma. Este răcoros, comod și foarte ieftin.

Se îndreptară spre casă și Jackson îi conduse într-o cameră mare cu pereții spoiți în alb și tavanul deschis, unde era întinsă masa. Bateman constată numaidecît că erau cinci tacîmuri.

— Eva, vino să te vadă prietenul lui Teddy, și să ne prepari cîte un cocktail, strigă Jackson.

Pe urmă conduse pe Bateman spre o fereastră înaltă.

— Ia uită-te acolo, zise el și făcu un gest teatral, dar uită-te bine.

La picioarele lor palmierii de cocos coborau grăbiți coasta colinii, pînă în marginea apelor ghiolului care în lumina înserării străluceau blînde și violete, jucînd în umbre, ca penele de pe gușa porumbeilor. Pe marginea unui pîrîu din apropiere erau îngrămădite colibele unui sat indigen, iar jos pe țărm se vedea silueta delicată a unui *prahu* în care doi indigeni trăgeau la năvod. Dincolo de aceștia se așternea calmul fără hotar al Pacificului și la o distanță de vreo douăzeci de mile, silueta tulbure și nesubstanțială, ca și creația imaginată de un poet, frumusețea neîntrecută a insulei Murea. Totul părea atît de desăvîrșit și de frumos, încît Bateman simți că i se taie respirația.

— Nu mi s-a întîmplat niciodată pînă acuma, să văd ceva atît de desăvîrșit, declară el într-un tîrziu.

Arnold Jackson rămase nemișcat, uitîndu-se la spectacolul din fața lui și în privirile lui catifelate se oglindea o blîndețe ca de vis. Obrazul tras și îngîndurat, îi devenise grav. Uitîndu-se la el, Bateman constată încă o dată profunda spiritualitate a înfățișării lui.

— Ce frumusețe divină, murmură Arnold Jackson. Numai rareori este dat omului să vadă de aproape o astfel de frumusețe. Uită-te, bine, domnule Hunter, căci ceea ce vezi acum, nu vei mai vedea niciodată, deoarece aspectul acesta este trecător, dar în sufletul dumitale amintirea lui va rămîne eternă. În clipa aceasta dumneata ai luat contact cu veșnicia.

Glasul îi răsuna profund și plin de mlădieri calde.

Din toată ființa lui părea că se desprinde cel mai pur idealism și Bateman își dădu toată silința ca să-și aducă aminte că omul acesta este un criminal și un falsificator fără rușine. Dar Arnold, ca și cînd ar fi auzit un zgomot imperceptibil, se întoarse repede și se uită în urma lui.

— Iată și fiică-mea, domnule Hunter.

Bateman îi strînse mîna. Fata avea ochii negri strălucitori și niște buze roșii care tremurau de zîmbete, iar părul negru și lucitor îi cădea pe umeri în inele. Era îmbrăcată într-o tunică roșie din pînză, cu picioarele goale și pe creștetul capului purta o cunună de flori albe din care se desprindea o mireasmă îmbătătoare. Era o ființă adorabilă și părea personificarea reală a unei zeițe a primăverilor din Polynezia.

Era cam sfioasă, dar nici Bateman nu se simțea tocmai la îndemînă, deoarece toată scena aceasta i se părea neobișnuită și rămase cu atît mai perplex cînd văzu silueta aceasta de silfidă luînd o cupă de metal în care făcu amestecul necesar pentru a le prepara trei cocktailuri.

— Să ni le prepari destul de tari, fetița mea, zise Jackson.

Turnă băutura în pahare și cu un zîmbet încîntător pe buze, întinse fiecăruia cîte unul. Bateman era el însuși un expert în prepararea cocktailurilor și rămase mirat cînd constată că gustul acestuia este excelent. Jackson începu să rîdă cu mîndrie, cînd văzu expresia involuntară de apreciere a invitatului său.

— Nu e rău, ce zici ? Am învățat-o eu cum să prepare cocktailul și în vremurile mele bune, nu cred că la Chicago s-ar fi putut găsi un barman care să se poată măsura cu mine. Cînd nu aveam nimic de făcut în timpul cît am stat la închisoare, mă distram inventînd noi rețete de cocktailuri. Dar să știi că dacă stai să judeci bine, nimic nu se poate compara cu un Martini sec.

Bateman avu senzația, ca și cînd cineva i-ar fi dat un pumn zdravăn în mărul lui Adam și simți că a început să facă fețe-fețe. Dar înainte de a se putea gîndi la ce ar fi trebuit să răspundă, în cameră apăru un valet, aducînd un castron mare cu supă și se așezară cu toții la masă. Observația de adineaori a lui Jackson părea că

a trezit într-însul o mulțime de amintiri, căci începu numaidecît să vorbească despre timpul care-l petrecuse la închisoare. Vorbea cît se poate de firesc fără nici un fel de răutate, ca și cînd ar fi vorbit despre timpul petrecut în calitate de student al unei universități străine. Se adresa de-a dreptul lui Bateman și tînărul se simțea din ce în ce tot mai zăpăcit de cuvîntele lui. Văzu pe Eduard că se uită la el și în privirile lui i se păru că vede o sclipire de haz. Se făcu roșu la obraz ca o flacără, căci se gîndi că poate Jackson vrea să-și bată joc de el, pe urmă se simți ridicol — deși prevedea că nu are nici un motiv să-și închipuie așa ceva — și începu să se enerveze. Arnold Jackson era un om lipsit de rușine, alt calificativ nici nu i-ar fi putut găsi, și lipsa lui de bun simț — fie că era voită, fie că nu era — părea de-a dreptul jignitoare. Felurile de mîncare se alternau pe masă și Bateman fu poftit să guste tot felul de mîncăruri ciudate, cum ar fi de pildă peștele crud, pe care numai datorită politeții lui înnăscute, se hotărî să le înghită, dar totuși constată numaidecît că sînt foarte bune de mîncat. Pe urmă interveni ceva care lui i se păru că este incidentul cel mai penibil din seara aceea. În fața lui era o cununiță de flori și pentru a susține conversația, făcu o observație în legătură cu ea.

— Este cununa de flori pe care Eva a împletit-o pentru dumneata, dar cred că a fost prea sfioasă ca să ți-o dea, îi explică Jackson.

Bateman o luă în mînă și adresă fetei cîteva cuvinte foarte politicoase de mulțumire.

— Trebuie să ți-o pui pe creștet, răspunse fata zîmbind și roșindu-se în același timp.

— Eu nu cred că voi fi în stare să fac așa ceva.

— Acesta este unul dintre frumoasele obiceiuri ale țării, adăugă Arnold Jackson.

În fața farfuriei lui era de asemenea o cununiță pe care o luă în mînă și și-o așeză pe cap.

— Cred că costumul în care sînt îmbrăcat, nu se potrivește cu rolul acesta, răspunse Bateman cu sfială.

— Nu vrei să-ți dau un *pareo* ? întrebă Eva. Cît ai clipi îți aduc unul.

— Mulțumesc, mă simt foarte bine în hainele cu care sînt îmbrăcat.

— Haide, Eva, arată-i cum trebuie să-și pună cununa, stărui Eduard.

În clipa aceasta Bateman își simți sufletul încins de ură împotriva celui mai bun prieten al său. Eva se ridică de la masă și fără să-și poată stăpîni rîsul plin de veselie, îi așeză cununa de flori pe părul negru.

— Îți stă foarte bine, zise doamna Jackson. Nu-i așa Arnold ?

— Sigur că-i stă.

Bateman era leoarcă de sudoare.

— Ce păcat că s-a făcut întuneric, zise Eva. Aș fi putut să vă fotografiez pe toți trei în grup.

Bateman mulțumi cerului că se făcuse întuneric. Presimțea că trebuie să arate extrem de caraghios, în costumul său albastru la două rînduri și cu gulerul scrobit — cum se cade să umble un gentleman care ține la înfățișarea corectă a costumului său — și cu cununița aceasta de flori albe pe creștetul capului. Clocotea de indignare și în viața lui nu i se întîmplase încă să facă un efort atît de uriaș, pentru a-și păstra cumpătul. Era furios împotriva bătrînului acestuia care sta în capul mesei, pe jumătate gol, cu mutra lui de ascet și cu cununa de flori pe părul frumos și alb. Spectacolul acesta era nici mai mult nici mai puțin decît monstruos.

Masa se termină și după ce ei ieșiră pe terasă, Eva și mama ei rămaseră să ridice tacîmurile. Era foarte cald și aerul părea îmblsămat de parfumul florilor nopții. Luna plină în fundul cerului senin tăia pîrtie luminoasă pe oglinda apelor fără hotar, spre regiunile la capătul cărora era Eternitatea. Arnold Jackson începu să vorbească despre indigenii din insulă și despre legendele lor. Le povesti întîmplări din trecut, despre expediții îndrăznețe spre necunoscut, despre dragoste și moarte, despre ură și răzbunare. Le vorbi despre aventurierii care descoperiseră insulele risipite în largul mărilor, despre marinarii care după ce se statorniciseră acolo, se căsătoriseră cu fetele marilor șefi de triburi, și despre cei care cutreieraseră mările și trăiseră pe aceste limanuri cu nisipul de argint. Bateman asculta, la început chinuit și

cutremurat de revoltă, dar foarte curînd își dădu seama că vraja vorbelor lui Jackson a început să pună stăpînire pe el și-l asculta încîntat. Farmecul romantic al vorbelor lui întuneca realitatea prozaică a vieții de toate zilele. Își uită că Arnold Jackson avea vorba mieroasă și cu rezonanțe de aur, cu ajutorul căreia reușise să stoarcă sume fabuloase de la clienții naivi, un fel de a fi, datorită căruia puțin a lipsit să scape de ispășirea dreaptă a crimelor sale. Nimenea nu poseda o elocvență care să se poată compara cu suavitatea elocvenței lui și nimenea nu poseda în aceeași măsură ca el, discernămîntul nuanțărilor subtile.

— Și acum băieți, mi-am adus aminte că voi doi nu v-ați mai văzut de vreme îndelungată. Vă las, ca să puteți sta de vorbă. Teddy îți va arăta unde să dormi, după ce te va toropi somnul.

— O, domnule Jackson, dar nici nu m-am gîndit să-mi petrec noaptea în casa dumneavoastră, protestă Bateman.

— Vei avea ocazie să constați că e mult mai bine așa. Și mîine dimineață vom avea grijă să te trezim la vreme.

Pe urmă, foarte curtenitor strînse mîna musafirului său și-și luă rămas bun, apoi plecă tot atît de demn ca și un episcop îmbrăcat în odăjdii pontificale.

— Bineînțeles, dacă vrei, sînt gata să te conduc înapoi pînă la Papeete, zice Eduard, dar eu te sfătuiesc să rămîi aici. Drumul în timpul dimineții este o adevărată plăcere.

Vreme de cîteva minute nici unul dintre ei nu mai zise nimica. Bateman se gîndea, cum ar putea începe conversația despre subiectul care-l interesa și care, după evenimentele din timpul zilei, i se părea mai urgentă decît orice altă preocupare.

— Cînd ai de gînd să te întorci la Chicago ? întrebă el pe neașteptate.

O clipă Eduard nu-i dădu nici un răspuns. Pe urmă, se întoarse încet și aproape indiferent spre prietenul său și-i răspunse zîmbind :

— Nu știu. Probabil nu mă voi mai întoarce niciodată.

— Pentru numele lui Dumnezeu, ce vrei să spui cu vorbele acestea ! protestă Bateman.

— Aici mă simt foarte fericit. Nu crezi că ar fi o nebunie să încerc să-mi schimb felul de viață ?

— Înțelege omule, că nu se poate să-ți petreci toată viața pe această insulă. Acesta nu este un fel de viață vrednic de un bărbat. Este o moarte înceată. O, Eduard, te rog, haide să plecăm înainte de a fi prea tîrziu. Am presimțit numaidecît că ceva nu este în regulă. Tu ești vrăjit de insula aceasta și ai căzut victimă influențelor nefaste, dar va fi de ajuns să faci un mic efort, pentru a te smulge din mijlocul atmosferei acesteia, și vei da slavă cerului, că ai putut scăpa. Vei fi exact ca un morfinoman după ce a scăpat de patima care i-a robit voința. Te vei convinge numaidecît că vreme de doi ani ai respirat un aer otrăvit. Nici nu bănuiești ce mulțumire neașteptată este să-ți umpli din nou plămînii cu aerul curat al țării tale.

Vorbea repede și cuvintele îi scăpau grăbite de pe buze, din pricina emoției și afecțiunii pe care i-o trezea prezența prietenului său. Eduard rămase impresionat de solicitudinea lui.

— E foarte amabil din partea ta, că ții atît de mult la mine, dragul meu prieten.

— Ascultă-mă Eduard, haide să plecăm mîine împreună. Ai făcut chiar de la început o greșeală, venind în această insulă. Acesta nu este felul de viață pentru un om ca tine.

— Văd că-mi vorbești despre feluritele concepții de viață. Dar spune-mi care este felul cel mai indicat, în care omul ar putea profita de viața ce o are de trăit ?

— Ei bine dragul meu, eu cred că nu există decît un singur fel în care ai putea răspunde la o astfel de întrebare. Anume, făcîndu-ți datoria, muncind cu toată tragerea de inimă și satisfăcîndu-ți toate obligațiile ce ți le impune societatea în care trăiești și condițiile propriei tale conștiințe.

— Și care este recompensa ?

— Recompensa este convingerea că ți-ai făcut datoria.

— Mi se pare că răspunsul acesta este mai presus de înțelegerea mea, declară Eduard și în noaptea tulbure

lui Bateman i se păru că-l vede zîmbind. Probabil tu îți închipui acum despre mine, că am devenit un netrebnic. Despre anumite chestiuni eu am astăzi păreri care acum trei ani mi s-ar fi părut îngrozitoare.

— Pe acestea ți le-ai însușit de la Arnold Jackson? întrebă Bateman supărat.

— Probabil ție nu-ți place omul acesta? Și cred că faptul era de așteptat. Tot așa nu mi-a plăcut nici mie la început, cînd am sosit pe insulă. Aveam exact aceleași prejudecăți ca și tine. Totuși este un om extraordinar. Cred că te-ai convins că el nu face nici un secret din faptul că a fost la închisoare. Nu știu dacă regretă faptul că a fost condamnat la închisoare, sau regretă numai crimele care l-au dus la condamnare. Singurul regret pe care l-am auzit vreodată exprimîndu-și-l în fața mea, este că în ziua cînd a sosit pe această insulă, sănătatea lui era primejduită. Nu cred că omul acesta ar ști ce este remușcarea. Este un om complet amoral. Primește și iartă totul, cum se iartă și pe sine însuși, dar cu toate acestea este un bărbat bun și generos.

— A fost întotdeauna generos, dar cu banii altora, îl întrerupse Bateman.

— Am găsit într-însul un prieten foarte devotat. Prin urmare de ce să nu-l primesc așa cum este?

— Rezultatul este că tu ai început să pierzi discernămîntul dintre bine și rău.

— Nu, discernămîntul acesta a rămas în sufletul meu tot atît de limpede ca și înainte de asta, dar ceea ce mi se pare că a ajuns să se tulbure puțin, este deosebirea dintre un om bun și un om rău. Oare Arnold Jackson este un om rău care face fapte bune, sau este un om bun care face fapte rele? Iată o întrebare pentru care e foarte greu să găsești un răspuns. Probabil, noi prea căutăm multe deosebiri între un om și altul, și tot atît de probabil este că cei mai buni dintre noi fac păcate și cei mai păcătoși se întîmplă să fie sfinți. Cine ar avea curajul să-ți răspundă în mod categoric?

— Nu vei reuși niciodată să mă convingi, că ceea ce este alb e negru, și nici ceea ce este negru, ar putea fi alb, răspunse Bateman.

— Sînt convins că nu voi reuşi, dragă Bateman.

Nu înţelegea motivul pentru care împrejurul buzelor lui Eduard tremura o umbră de zîmbet, cînd îi dădu răspunsul acesta. Timp de un singur minut îl văzu că nu mai zice nimica, pe urmă începu din nou.

— Ascultă, Bateman ; azi-dimineaţă cînd te-am văzut mi se părea că mă văd pe mine însumi, aşa cum eram acum doi ani. Purtam acelaşi guler scrobit, acelaşi costum la două rînduri de culoare albastră, acelaşi fel de pantofi şi trepidam de aceeaşi energie. Eram tot atît de entuziast. Doamne, ce energie clocotea în mine pe vremea aceea. Somnolenţa metodelor întrebuinţate în părţile acestea, mă umplea de revoltă. Am cutreierat insula şi în toate părţile am văzut posibilităţi de dezvoltare şi inţiativă. Aci se puteau cîştiga averi nebănuite. Mi se părea absurd ca recolta de copra a acestei insule să fie trasportată în saci, pentru a se extrage uleiul dintr-însa, tocmai în America. Ar fi fost mult mai economicos, dacă toate acestea s-ar fi făcut aici, pe loc, cu mînă de lucru foarte ieftină şi fără să mai plăteşti cheltuieli de navlu, şi mi se părea că încep să văd fabricile uriaşe care răsar ca din pămînt în această insulă. Tot aşa felul în care se dezghioacă nucile de cocos mi s-a părut învechit şi necorespunzător. Am inventat deci o maşină care despica nucile de cocos şi le scotea miezul cu o rapiditate de o sută patruzeci de bucăţi pe ceas. Portul nu era destul de încăpător. Am făcut un plan pentru extinderea lui şi construirea de dane noi, pe urmă întemeierea unui sindicat care să achiziţioneze terenuri, să clădească două, trei hoteluri mari şi bungalouri pentru cei care vin să petreacă pe insulă un timp limitat, mă gîndeam la îmbunătăţirea traficului de vapoare, pentru a atrage vizitatori din California. În timp de douăzeci de ani, parcă vedeam în locul acestei mici şi adormite localităţi Papeete, care este pe jumătate franceză, un oraş adevărat american, cu palate de zece etaje, cu tramvaie electrice, cu un teatru şi o operă, cu un palat al Bursei şi un palat al Primăriei.

— Bine Eduard, n-ai decît să începi, strigă Bateman entuziasmat şi se ridică în picioare. Tu ai şi ideile şi

capacitatea necesară pentru a face ceea ce ți-ai pus în gînd. Vei deveni cel mai bogat om din Australia și Statele-Unite.

Eduard începu să rîdă domolit.

— Nu mai simt nevoia.

— Cum adică, vrei să spui că nu ai nevoie de bani, de bani mulți, sume care să se cifreze la milioane de dolari? Îți dai seama ce ai putea face cu banii aceştia? Îți dai seama de puterea ce ți-o dă banul? Iar dacă banii aceștia nu te interesează pentru tine însuți, atunci gîndeşte-te ce-ai putea face cu ei în interesul umanității, deschizînd noi drumuri de comunicație și dînd de lucru și posibilitate de existență la mii de oameni. Îmi vîjîie capul de viziunile ce le-au trezit cuvintele tale în închipuirea mea.

— În cazul acesta, dragă Bateman, aşează-te din nou pe scaun, zise Eduard rîzînd. Maşina mea de despicat nucile de cocos nu va fi întrebuințată niciodată, și întrucît mă privește pe mine, probabil în lungul străzilor adormite din Papeete nu vor alerga niciodată tramvaiele electrice.

Bateman se lăsă greu în scaun.

— Nu te mai înțeleg, declară el.

— Am ajuns la convingerea aceasta, nu dintr-o dată, ci încetul cu încetul. Am început să îndrăgesc viața calmă și mulțumită de aci și pe locuitorii care sînt oameni cumsecade și întotdeauna cu obrajii zîmbitori. Am început să mă gîndesc, ceea ce nu făceam niciodată înainte de asta căci nu avusesem vreme pentru așa ceva. Și am început să citesc.

— Tu ai citit întotdeauna, chiar înainte de asta.

— Da, am citit ca să-mi pot trece examenele. Am citit pentru a putea susține o conversație. Am citit pentru ca să mă instruiesc. Dar aici am învățat să citesc pentru propria mea plăcere. Am învățat să vorbesc. Te-ai gîndit vreodată că una dintre cele mai mari plăceri pe care ți le poate oferi viața, este tocmai conversația? Dar pentru așa ceva, trebuie să ai liniștea necesară. Înainte de asta eu am fost întotdeauna foarte ocupat. Și încetul cu încetul, felul de viață care mi se păruse atît de important, a început să devină trivial și vulgar. Ce rost are

zbuciumul și toată alergătura pe care ne-o impunem noi? Mă gîndesc uneori la Chicago și parcă văd în fața mea un oraș întunecat, un oraș mare și cenușiu, clădit numai din piatră — întocmai ca o închisoare — și mi se pare că văd un fel de vîltoare. La ce folosește toată această activitate? Crezi că acesta este felul cel mai cuminte în care ți-ai putea petrece viața? Crezi că noi ne-am născut în lume pentru a da buzna, să plecăm cît mai repede la birou, unde să dăm în brînci, lucrînd pînă seara tîrziu, și pe urmă să ne întoarcem acasă cu sufletul la gură, să mîncăm pe nerăsuflate și să plecăm la teatru? Acesta este felul în care trebuie să-mi petrec tinerețea? Ascultă Bateman, tinerețea este atît de scurtă. Iar după ce voi îmbătrîni, ce nădejdi îmi mai rămîn? Să continui să alerg dimineața, de acasă la birou și să lucrez fără întrerupere pînă seara, ca apoi să mă întorc din nou acasă, și să mănînc pe nemestecate, și să pot ajunge din vreme la teatru? S-ar putea ca acest fel de viață să merite toată vînzoleala asta, dacă reușești să faci avere; dar dacă se întîmplă să nu reușești, atunci te poftesc să-mi spui, merita să duci viața de cîine pe care ai dus-o? Nu, dragă Bateman, eu înțeleg să-mi întrebuințez viața într-un fel mult mai cuminte.

— Prin urmare, spune-mi, ce apreciezi tu în viață?

— Mi-e teamă că răspunsul meu te va face să rîzi. Eu apreciez frumusețea, adevărul și bunătatea sufletească.

— Nu crezi ca pe acestea ai putea să le găsești și la Chicago?

— Probabil, unii oameni ar putea să le găsească, dar eu nu fac parte dintre aceștia, răspunse Eduard și se ridică în picioare. Crede-mă, cînd mă gîndesc la felul de viață pe care l-am dus odinioară, mă apucă groaza, adăugă el pe un ton violent. Mă cutremur cînd mă gîndesc din ce primejdie am scăpat. Nu bănuisem niciodată că mai am și suflet, pînă în ziua cînd l-am găsit în această insulă, și dacă s-ar fi întîmplat să nu-mi pierd averea, poate sufletul acesta ar fi rămas definitiv și pentru totdeauna pierdut.

— Nu te înțeleg, cum de ești în stare să-mi debitezi astfel de vorbe, protestă Bateman indignat. Am avut și

înainte de asta discuții destul de aprinse în jurul acestui subiect.

— Da, știu. Dar discuțiile acestea au avut același efect, ca și discuțiile dintre surdo-muți, cînd încep să vorbească despre armonie. Ascultă Bateman, eu nu mă voi mai întoarce niciodată la Chicago.

— Și ce faci cu Isabel ?

Eduard coborî pînă în marginea terasei și aplecîndu-se peste balustradă, se uită îndelung la lumina transparentă de vrajă a nopții. Cînd se întoarse spre Bateman împrejurul buzelor îi jucă o umbră de zîmbet.

— Isabel este o fată prea bună pentru mine. O admir mai de mult decît pe oricare femeie pe care am cunoscut-o în viața mea. Are o minte foarte limpede și este tot atît de bună, pe cît este de frumoasă. Respect energia și ambițiile ei. Ea a fost predestinată ca să reușească în viață. Eu sînt cu totul nedemn de o astfel de fată.

— Ea nu este de aceeași părere.

— Da, Bateman, dar încearcă s-o convingi de realitate.

— Eu s-o conving ? protestă Bateman. Eu sînt ultimul din toată lumea aceasta, care ar fi în stare să facă așa ceva.

Eduard se oprise cu spatele spre lumina lunii și nu i se vedea obrazul. Era oare posibil ca și de astă dată să fi zîmbit ?

— Bateman, cred c-ar fi inutil să încerci să-i ascunzi ceva. Inteligența ei atît de vioaie, nu va avea nevoie mai mult de cinci minute, pentru a te întoarce și pe față și pe dos, ca pe o mănușă. Prin urmare, va fi mult mai bine să-ți descarci sufletul, de la primele cuvinte.

— Nu înțeleg ce vrei să spui. Evident, îi voi spune că ne-am întîlnit. Bateman părea emoționat. Crede-mă, îți spun foarte sincer, nu știu ce aș putea să-i răspund la întrebările ce mi le va pune.

— Spune-i că n-am reușit să fac nimica. Spune-i nu numai că sînt un om sărac, dar mă simt foarte mulțumit cu sărăcia în care trăiesc. Spune-i că m-au dat afară din slujbă, din pricină că eram trîndav și ușuratic. Spune-i tot ce-ai văzut astă-seară aici și tot ce-ai vorbit cu mine.

Gîndul neașteptat ce-i trecu prin minte, făcu pe Bateman să se ridice brusc în picioare și cuprins de o emoție nestăpînită, se întoarse spre Eduard.

— Bine omule, nu vrei să te mai căsătorești cu ea?

Eduard se uită la el cu atenție.

— Evident, eu nu voi îndrăzni niciodată să-i cer să mă dezlege de cuvîntul dat, dacă va vrea să mă țină legat. Îmi voi da toată silința să-i fiu un soț iubitor și devotat.

— Eduard, îmi ceri ca să-i duc acest răspuns? Mi-e imposibil. Ar fi îngrozitor. Ea nici nu s-a gîndit pînă acuma, că tu vei refuza să te căsătorești cu ea. Fata aceasta te iubește. Cum aș putea să-i duc o știre atît de îngrozitoare, ca aceasta?

Eduard, zîmbi din nou.

— Ascultă Bateman, de ce nu te căsătorești tu cu ea? Tu ești de ani de zile îndrăgostit de ea. Vă potriviți foarte bine unul cu altul. Tu ai putea să o faci cît se poate de fericită.

— Te rog, nu vorbi cu mine în felul acesta, căci nu sînt în stare să te ascult.

— Eu renunț în favoarea ta. Tu ești tocmai bărbatul indicat.

În tonul cu care vorbea Eduard, era ceva ce făcu pe Bateman să se uite repede la el, dar ochii lui Eduard erau gravi și serioși. Nu știa ce să zică și se simțea năucit. Se gîndi că poate Eduard își închipuie despre el, că ar fi venit la Tahiti, îndemnat de motive egoiste, dar deși își dădea seama cît de îngrozitoare este situația în care se găsește, nu era totuși în stare să-și stăpînească mulțumirea ce-i cînta în suflet.

— Ce ai zice de pildă, dacă Isabel ți-ar trimite o scrisoare în care să te anunțe că desface logodna voastră? întrebă el cu glasul domolit.

— Aș continua să trăiesc foarte mulțumit, răspunse Eduard.

Bateman era atît de agitat, încît nici nu auzi răspunsul lui.

— Aș fi preferat să te văd îmbrăcat în haine de care poartă toată lumea, zise el nemulțumit. Hotărîrea

pe care o iei acum, este grozav de serioasă și costumul acesta fantastic, parcă ar vrea să-i răpească orice seriozitate.

— Te rog să mă crezi, sînt în stare să par tot atît de solemn, încins în *pareo* și pe creștet cu o cunună de flori, ca și cînd aș fi îmbrăcat în coadă de rîndunică și pe cap cu joben.

Pe urmă lui Bateman îi trecu din nou ceva prin minte.

— Eduard, spune drept, nu-i așa că gestul acesta de acuma nu-l faci de dragul meu? Nu știu ce să zic, dar îmi închipui că hotărîrea ta de acuma va avea o influență covîrșitoare asupra viitorului meu. Cred că nu ai intenția să te sacrifici pentru mine? Cred că-ți dai seama că eu nu aș putea accepta un astfel de sacrificiu.

— Nu, Bateman. De cînd sînt aici, am învățat să nu mai fiu găgăuță și nici sentimental. Aș vrea ca tu și Isabel să fiți amîndoi fericiți, dar nici prin gînd nu-mi trece, ca eu să mă zbucium din pricina voastră.

Răspunsul acesta făcu pe Bateman să se liniștească într-o oarecare măsură. I se păru chiar puțin cam cinic. Nu i-ar fi displăcut cîtuși de puțin, dacă i s-ar fi oferit ocazia să facă pe generosul.

— Cu alte cuvinte, vrei să-mi spui că tu te simți mulțumit, că vei putea să-ți risipești viața pe insula aceasta? Ar fi nici mai mult nici mai puțin decît o sinucidere. Cînd îmi aduc aminte de speranțele și planurile ce le aveai după ce am părăsit facultatea, mi se pare îngrozitor să constat că astăzi te mulțumești să rămîi un simplu vînzător de bazacă.

— O, situația aceasta este numai trecătoare și în timpul acesta adun o mulțime de cunoștințe care îmi vor fi de folos mai tîrziu. Mă preocupă cu totul alt plan. Arnold Jackson stăpînește o mică insulă din grupul Paumotas, la o depărtare cam de o mie de mile de aici, un cerc de pămînt împrejurul unui ghiol de ape. Aici a plantat palmieri de cocos și mi-a propus ca să-mi dea mie această insulă.

— De ce să ți-o dea?

— Pentru că dacă Isabel mă va dezlega de cuvîntul dat, mă voi căsători cu fiica lui.

— Tu? Bateman rămase încremenit. Nu se poate ca tu să te căsătorești cu o metisă. Cred că nebunia ta nu merge atît de departe.

— E o fată bună și are o fire blîndă și dezinteresată. Cred că alături de ea voi putea fi cît se poate de fericit.

— Ești îndrăgostit de ea?

— Nu știu, răspunse Eduard îngîndurat. Nu sînt îndrăgostit de ea, cum eram îndrăgostit de Isabel. Pe Isabel o adoram. Mi se părea că este cea mai adorabilă ființă de pe pămînt, și că eu nici pe departe nu pot să mă asemăn cu ea. Sentimentul care mă leagă de Eva, este cu totul altceva. Îmi face impresia că este o adorabilă floare exotică pe care trebuie s-o ferești de vînturi potrivnice. Vrea s-o iau sub scutul meu. Cui i-a trecut pînă acuma prin minte să ia pe Isabel sub scutul său? Cred că fata aceasta mă iubește numai pentru ceea ce sînt acuma, nu pentru ceea ce aș putea deveni mai tîrziu. Orice mi se va întîmpla de aici înainte, eu nu voi putea fi o dezamăgire pentru ea. Aceasta este femeia de care am eu nevoie.

Bateman nu zise nimica.

— Mîine dimineață va trebui să ne sculăm foarte devreme, zise Eduard într-un tîrziu. A sosit timpul să ne culcăm și noi.

Numaidecît după aceea se auzi glasul lui Bateman și în vorbele lui părea că tremură o sinceră deznădejde.

— Sînt așa de consternat de ceea ce mi-ai spus, încît nici nu știu ce să-ți răspund. M-am oprit pe insula, aceasta din pricină că presimțisem ceva ce nu putea fi în regulă. Mi-am închipuit că poate n-ai reușit în planurile pe care ți le-ai făcut, în ziua cînd ai venit aici, și de aceea nu îndrăznești să te mai întorci acasă. Pentru nimic în lume nu m-aș fi gîndit la ceea ce-mi spui. Crede-mă Eduard, sînt profund mîhnit. Mă simt și profund dezamăgit. Îmi închipuisem că tu vei realiza fapte mari, și ceea ce văd acuma este aproape mai presus de puterile mele, căci îmi dau seama că-ți risipești calitățile cu care ai fost înzestrat, tinerețea și viața, într-un mod atît de jalnic.

— Nu fi trist, dragă prietene, răspunse Eduard. Eu nu mi-am risipit viața; dimpotrivă, am reușit s-o între-

buinţez cu folos. Nici nu-ţi închipui cu cît entuziasm mă gîndesc eu la viitorul care mă aşteaptă şi cît de plină de semnificaţie şi de muncă va fi viaţa aceasta pentru mine. După ce te vei căsători cu Isabel, probabil te vei gîndi din cînd în cînd la mine. Îmi voi clădi o casă pe insula mea de corali şi voi trăi acolo, îngrijind de arborii mei — dezghiocînd nucile de cocos, tot în felul în care se dezghioacă din timpurile străvechi — şi. în grădina mea voi planta tot felul de arbuşti şi.de flori, iar în timpul liber, voi merge la pescuit. Voi avea destul de lucru, ca să nu-mi rămînă timp de trîndăvit, dar niciodată de ajuns, ca să mă plictisesc. Voi avea cărţile, pe Eva şi sper că vom avea şi copii, dar mai presus de orice mă voi putea bucura de varietatea infinită a mării şi a cerului, de răcoarea zorilor şi de frumuseţea nebănuită a apusurilor de soare, şi mai ales de măreţia fără hotar a nopţilor. Voi face o grădină din ceea ce acum cîţiva ani în urmă a fost un deşert. Voi crea ceva cu munca braţelor mele. Anii vor trece nebăgaţi de seamă şi în ziua cînd voi ajunge om în vîrstă, cred că voi putea să mă gîndesc mulţumit la viaţa tihnită, simplă şi împăcată pe care am dus-o. În felul meu modest, voi trăi şi eu în mijlocul frumuseţii. Crezi că înseamnă atît de puţin să poţi trăi împăcat cu tine însuţi şi în ceea ce este împrejurul tău? Ştiam amîndoi că omului nu-i poate folosi la nimica, chiar dacă ar cîştiga tot pămîntul, dacă-şi pierde sufletul. În orice caz, cred că eu am reuşit să-l mîntui pe al meu.

Eduard îşi conduse prietenul în camera în care erau două paturi şi se întinse pe unul din ele. Peste zece minute, după respiraţia regulată şi liniştită ca a unui copil, Bateman îşi dădu seama că prietenul său a adormit. El însă nu se putea odihni, căci îşi simţea sufletul adînc tulburat, şi nici nu putu adormi, pînă cînd lumina tulbure şi spectrală a zorilor se furişă încet printre jaluzele în cameră.

Bateman îşi terminase lunga povestire pe care o depănase în faţa Isabelei. Nu-i ascunsese nimica, decît cel mult amănuntele care ar fi putut-o jigni sau pe acelea

care l-ar fi putut prezenta pe el însuși într-o lumină caraghioasă. Nu-i spusese că a fost silit să stea cu ei la masă, purtînd pe creștet o cunună de flori albe și nici că Eduard se va căsători cu fiica metisă a unchiului ei, imediat ce-l va dezlega de cuvîntul dat. Dar probabil intuiția Isabelei era mult mai acută decît își închipuise el, căci pe măsură ce se apropia de sfîrșit, privirile ei deveneau din ce în ce mai reci și buzele i se strîngeau tot mai mult. Din cînd în cînd se uita la el cu atenție și dacă s-ar fi întîmplat să fie mai puțin absorbit de propriile lui gînduri, ar fi rămas mirat de expresia obrazului ei.

— Cum arată fata aceea? întrebă ea, după ce văzu că a terminat. Fiica unchiului Arnold. Nu cumva ai descoperit vreo asemănare între ea și mine?

Bateman rămase mirat de întrebarea ei.

— Nici nu m-am gîndit la așa ceva. Știi foarte bine, că pe mine nu m-a interesat niciodată altă fată, afară de tine și nici nu mi-am închipuit despre nimenea că ar putea să semene cu tine. Cine ar putea să semene cu tine?

— Era frumoasă? întrebă Isabel și zîmbi ușor, cînd auzi răspunsul la întrebarea ei de adineaori.

— Cred că da. Poate n-aș exagera spunîndu-ți că pentru anumiți oameni fata aceasta ar putea să fie adorabilă.

— În sfîrșit, amănuntul acesta cred că nu are nici o importanță. Și nu văd motivul pentru care ar trebui să ne mai ocupăm de ea.

— Spune-mi Isabel, ce ai de gînd să faci acuma?, o întrebă el.

Fata își plecă ochii și se uită la mîna pe degetul căreia mai purta și acuma inelul primit de la Eduard în ziua logodnei lor.

— N-am acceptat să stric logodna cu Eduard, din pricină că-mi închipuisem că prezența mea alături de el, ar putea să-i servească drept îndemn. Aș fi dorit ca dragostea mea să-i dea ambiția necesară pentru a se reface. Mi-am zis, că dacă există vreun mijloc care să-l poată determina să-și creeze un viitor, atunci nu poate fi altceva, decît gîndul că dragostea mea pentru el este

statornică. M-am străduit din toate puterile, ca să-i pot fi de folos. Dar acuma văd că totul este zadarnic. Cred că ar fi slăbiciune din partea mea, dacă aş refuza să recunosc faptele reale. Bietul Eduard, şi-a făcut singur rău şi este propriul său duşman. A fost întotdeauna un băiat atît de cumsecade şi atît de bun, dar îi lipsea ceva... probabil, caracterul. Sper că va reuşi să fie fericit.

Îşi scoase încet inelul din deget şi-l puse pe masă. Bateman se uită la ea şi inima-i bătea atît de repede, încît aproape nu mai putea nici să respire.

— Eşti o fată adorabilă, Isabel, nici mai mult, nici mai puţin decît adorabilă.

Fata zîmbi şi ridicîndu-se în picioare, întinse mîna spre el.

— Cum voi putea să-ţi mulţumesc, pentru tot ce ai făcut acuma pentru mine? întrebă ea. Mi-ai făcut un mare serviciu, dar ştiam că pot avea toată încrederea în tine.

Bateman îi luă mîna şi o ţinu strîns într-a lui. Niciodată nu i se păruse atît de frumoasă ca acuma.

— O, Isabel, pentru tine aş fi în stare să fac mult mai mult decît ce-am făcut pînă acuma. Ştii foarte bine că eu nu cer altceva decît să-mi dai voie să te iubesc şi să te slujesc întotdeauna.

— Bateman, îmi pari atît de energic şi plin de voinţă, oftă fata. Constatarea aceasta trezeşte în sufletul meu un sentiment profund de încredere.

— Isabel, eu te ador.

Nu fu în stare să-şi dea seama, cum de-i putuse trece aşa ceva prin minte, dar se pomeni că a cuprins-o în braţe şi o văzu că rămîne fără împotrivire şi se uită cu ochii zîmbitori la el.

— Isabel, ştii foarte bine că eu aş fi vrut să mă căsătoresc cu tine, chiar din prima zi cînd te-am cunoscut, declară el cu patimă.

— Bine, dar în cazul acesta de ce nu mi-ai propus să ne căsătorim? răspunse fata.

Îl iubea... nici nu-i venea să creadă că ar putea să fie adevărat. Îi întinse buzele adorabile, ca s-o sărute. Şi ţinînd-o în braţe, prin faţa ochilor lui se şterse viziunea Intreprinderilor *Hunter Motor Traction and Auto-*

mobil Company care crescuseră în extindere și importanță, așa că acuma acopereau aproape o sută de hectare, a milioanelor de motoare pe care le vor pune în circulație, și a uriașei colecții de tablouri pe care o va face și care va întrece tot ce s-a putut vedea pînă acuma la New-York. El va purta ochelari încadrați în os.

Simțindu-i strînsoarea plăcută a brațelor petrecute împrejurul mijlocului, Isabel oftă fericită, căci se gîndea la casa furmoasă pe care o vor avea, o casă plină de mobilă antică, la concertele pe care le va da, după-amiezele de *thés dansants* și la dineurile cînd în casa lor se vor aduna exclusiv, cei mai distinși și mai culți oameni din oraș. Bateman va purta ochelari cu rame de os.

— Bietul Eduard ! oftă fata.

RED

Căpitanul băgă mîna în buzunarul pantalonilor și cu mare greutate, căci buzunarele pantalonilor lui erau în față, nu în părți și el era un bărbat pîntecos, își scoase ceasornicul uriaș de argint. Se uită la cadranul ceasornicului, pe urmă ridică ochii spre soarele care cădea în asfințit. Kanakul de la bara de comandă îi aruncă o privire grăbită, dar nu zise nimica. Ochii căpitanului rămaseră îndreptați spre insula de care se apropiau. O linie albă de spumă tremura împrejurul țărmului. Știa că aici trebuie să fie o trecătoare prin care vasul său ar fi putut ajunge fără greutate, ca să ancoreze la țărm, și după ce se mai apropiară, se aștepta din clipă în clipă ca să descopere această trecătoare. Mai aveau aproape un ceas, înainte de a se întuneca. Apele ghiolului erau destul de adînci și vor putea să coboare ancora fără nici o primejdie. Printre palmierii de cocos se vedeau colibele satului și șeful acestuia era prieten cu ofițerul de cart, așa că va fi o adevărată plăcere să-și poată petrece noaptea la țărm. Acesta tocmai se apropia de comandant și cînd îl simți, se întoarse numaidecît spre el.

— Vom lua cu noi o sticlă de băutură și vom găsi și cîteva fete care să danseze, declară comandantul.

— Nu văd în ce parte ar putea fi intrarea, răspunse secundul.

Ajutorul său era un kanak vlăjgan frumos și oacheș care semăna puțin cu un împărat roman din epoca decadenței ; avea un început de pîntece, dar trăsăturile obrazului său erau fine și regulate.

— Aş fi în stare să iau otravă, că trecătoarea pe care o căutăm este aci undeva pe partea dreaptă, zise căpitanul care se uita cu luneta. Nu înţeleg, cum de nu pot s-o descopăr. Spune unuia dintre marinari să se urce în vîrful catargului.

Secundul strigă pe unul dintre oamenii echipajului şi-i transmise ordinul. Căpitanul urmări kanakul cum se urcă pe catarg şi aşteptă să-l audă strigînd. Dar kanakul se aplecă numaidecît şi strigă celor de la bord, că nu se vede nimica, afară de linia tremurată a spumei valurilor. Căpitanul vorbea dialectul din Samoa tot atît de bine ca şi un indigen, şi începu să-l înjure cu sete.

— Să-i spun să nu coboare de pe catarg ? întrebă secundul.

— La ce ne-ar folosi, dacă rămîne acolo? răspunse căpitanul. Tîmpitul acesta nu este în stare să vadă nici la o palmă depărtare. Aş paria orice, că dacă aş fi eu în locul lui pe catarg, aş descoperi intrarea numaidecît.

Se uită supărat la catargul înalt. Era foarte uşor pentru un indigen, căci toată viaţa nu făcuse altceva, decît să se urce pe trunchiurile palmierilor, dar el era gras şi greoi, aşa că nu mai putea risca.

— Haide, dă-te jos de pe catarg, căci nu faci nici două parale. Va trebui să navigăm împrejurul ţărmului pînă cînd vom descoperi intrarea.

Vasul lor era o goeletă de vreo şaptezeci de tone, avea şi un motor, pentru cazul cînd vîntul nu bătea în pînze, aşa că făcea între patru şi cinci noduri pe ceas. Goeleta era un fel de droagă ; odinioară fusese vopsită în alb, dar acuma era murdară şi plină de pete ; un vas dărăpănat şi infect care mirosea de departe a motorină şi a copra, singura marfă pe care o transporta. Ajunseseră la o depărtare de o sută de picioare de stîncile ţărmului şi căpitanul porunci indigenului de la bara de comandă să îndrepte vasul în lungul ţărmului, pînă cînd vor reuşi să dea de trecătoare. Dar după ce făcură vreo două mile, îşi dădură seama că probabil trecuseră pe lîngă intrarea ghiolului, fără s-o bage în seamă. Schimbă direcţia şi se întoarse încet înapoi. Linia albă de spumă din apropierea ţărmului tremura fără să se întrerupă nicăieri şi soarele era gata să apună. Trase o înjurătură echipajului

învinuindu-l de nepricepere și hotărî să aștepte pînă dimineața următoare.

— Îndreaptă vasul spre larg, strigă el, căci nu se poate să ancorăm în apropierea stîncilor.

Se îndreptară spre largul apelor și cît ai clipi, fură învăluiți de întunericul nopții, așa că ancorară. După ce coborîră pînza mare, vasul începu să se legene, cutremurîndu-se ca de friguri. Cei de la Apia spuneau că într-o bună zi vasul acesta se va răsturna și proprietarul — un germano-american — stăpîn al unor mari depozite, declarase că pentru toți banii din lume nu ar face un drum cu vasul acesta. Bucătarul, un chinez în pantaloni albi și cu o tunică subțire, veni să le spună că e gata cina, și cînd comandantul coborî în cabină, găsi pe mecanic așezat la masă. Acesta era un bărbat înalt și deșirat, cu grumazul uscat ca o surcea. Era îmbrăcat într-o salopetă albastră și un tricou de lînă, fără mîneci, din care i se vedeau brațele subțiri, tatuate pînă la coate.

— Ce nenorocire, să fii condamnat să-ți petreci noaptea în larg, zise comandantul nemulțumit.

Mecanicul nu răspunse și începură să mănînce, fără să mai zică nimic. Cabina era luminată de o lampă de petrol, cu sticlă afumată. După ce terminară compotul de caise conservate, chinezul le aduse cafeaua. Comandantul își aprinse o țigară și se urcă pe puntea de sus. Din insulă nu se mai vedea acuma decît o pată neagră în fundul întunericului. Stelele scăpărau ca niște scîntei. Singurul zgomot ce se auzea prin noapte, era murmurul valurilor frînte la picioarele stîncilor. Căpitanul se așeză pe un scaun de trestie și începu să fumeze în tihnă. Puțin după aceea apărură trei sau patru oameni din echipaj și se așezară roată. Unul dintre aceștia avea un banjo și altul un acordeon. Începură să cînte și un kanak cînta din gură. Cîntecul indigenului părea atît de straniu, acompaniat de instrumentele acestea. În ritmul cîntecului doi indigeni se apucară să danseze. Dansul acesta era barbar, sălbatic și primitiv, un dans cu mișcări repezi ale mîinilor și picioarelor, în care trupul se cutremura răsucit în toate chipurile; părea un dans senzual și chiar sexual, dar de o sexualitate lipsită de orice patimă. Mișcările erau animalice, instinctive și stranii, dar lipsite de orice

mister, un fel de mișcări naturale, dar aproape copilărești. Într-un tîrziu indigenii osteniră și după ce se întinseră pe punte, adormiră, așa că se făcu din nou liniște. Căpitanul se ridică de pe scaun cu greutate și începu să coboare scara spre cabină. După ce se dezbrăcă, se întinse pe mindirul său și începu să gîfîie din pricina căldurii ce tremura prin întunericul fierbinte al nopții.

Dar dimineața următoare, cînd zorile se furișară în lungul apelor adormite, văzură că intrarea pe care o căutaseră în ajun era ceva mai spre răsărit de locul unde se opriseră ei. Goeleta intră în apele ghiolului. Pe oglinda adormită nu se vedea nici o înfiorare de undă. Foarte adînc, printre stîncile de mărgean se vedeau peștii mărunți și colorați cum zburdau ca niște săgeți luminoase. După ce coborîră ancora, căpitanul prînzi și ieși pe covertă. Soarele strălucea în fundul cerului fără pată de nori, dar aerul dimineții era plăcut și rece. Era duminică și împrejurul său simțea o liniște și un fel de împăcare, ca și cînd toată firea ar fi fost în repaos, iar atmosfera aceasta parcă-i umplea și lui sufletul de mulțumire. Se așeză pe scaun și urmări cu ochii țărmul împădurit din apropierea lui, pe urmă un zîmbet domolit îi tremură în colțul gurii și aruncînd mucul de țigară, îl auzi sfîrîind în apă.

— Eu aș vrea să cobor la țărm, declară el. Aduceți o luntre.

Coborî scara cu greutate și așezîndu-se în luntre, un indigen o conduse cu vîsla pînă la o îmbucătură a țărmului. Palmierii coborau pînă în marginea apei, nu în rînduri dese, ci la distanță regulată unul de altul. Păreau un balet de fete îmbătrînite, în atitudini de grație căutată, impresionați ca niște amintiri din trecut. Căpitanul începu să urce o potecă printre copaci și la o mică depărtare dădu peste apele unui rîu. Peste rîu trecea și o punte, dar puntea aceasta era făcută din vreo duzină de trunchiuri de palmieri, așezați cu un capăt pe țărm, iar cu celălalt, unde se întîlneau cu trunchiurile de pe țărmul din față, pe furca altor două trunchiuri înfipte în prundul albiei. De trecut trebuia să treci pe suprafața rotundă și lunecoasă a acestor trunchiuri și nu era nimic în ce te-ai fi putut sprijini. Ca să poți trece dincolo pe

o astfel de punte, îți trebuiau nu numai picioare sigure, ci și o inimă tare. Căpitanul se opri în fața punții și rămase nehotărît. Dar pe malul de dincolo, printre crengile copacilor văzu casa unui alb, așa că nu a mai stat pe gînduri, ci ridică piciorul și se urcă. Umbla cu băgare de seamă, dar acolo unde trunchiul unui copac se termina și începea celălalt, părea că se leagănă puțin pe picioare. Răsuflă ușurat cînd ajunse la ultimul trunchi și în cele din urmă reuși să pună piciorul pe pămînt sigur, dincolo de rîu. Fusese atît de concentrat asupra primejdiei acestei treceri, încît nici nu băgă de seamă că de dincolo îl urmărise cineva, și rămase foarte mirat cînd auzi glasul unui om în apropierea lui.

— Ca să poți trece pe o astfel de punte, cînd nu ești obișnuit, îți trebuie și puțină îndrăzneală.

Ridică fruntea și văzu un bărbat care se oprise în fața lui. Probabil ieșise din casa pe care o văzuse între copaci.

— Te-am văzut că stai pe gînduri, adăugă străinul și pe buze îi tremura o umbră de zîmbet. Așa că te-am urmărit, să te văd cum cazi.

— Nu se poate să cad, tocmai eu, răspunse căpitanul care acum se liniștise și avea toată încrederea în sine.

— Am căzut și eu de cîteva ori. Îmi aduc aminte că într-o seară mă întorceam de la vînat și am căzut de pe punte cu pușcă cu tot în apă. Dar m-am învățat minte și acuma cînd mi se întîmplă să trec puntea, chem un băiat care ia pușca și trece înaintea mea.

Bărbatul din fața lui nu mai era tînăr. Purta o bărbuță mică, aproape încărunțită și avea un obraz prelung și slăbit. Era îmbrăcat într-un ilic, fără mîneci și pantaloni din pînză, dar încolo nu avea nici ciorapi și nici ghete în picioare. Vorbea engleza cu un ușor accent.

— Nu cumva dumneata ești Neilson? întrebă căpitanul.

— Ba chiar eu sînt.

— Am auzit de dumneata și mi-am închipuit că trebuie să locuiești pe undeva prin apropiere.

Căpitanul urmă pe noua lui cunoștință și intră în micul bungalou unde se așeză pe scaunul ce i-l oferi stăpînul casei. În timpul cît Neilson ieși, ca să aducă sticla

de whisky și paharele, căpitanul își plimbă privirea în largul camerei. Rămase mirat; în viața lui nu văzuse încă niciodată atîtea cărți adunate la un loc. Rafturile erau înalte pînă în tavan, pe toți patru pereții, și erau pline, îndesate de cărți. În cameră mai era și un pian de concert pe tăblia căruia erau maldăre de note muzicale, și o masă pe care se vedeau îngrămădite cărți și reviste de toate neamurile. Aspectul acestei camere îl făcu să nu se simtă la îndemînă. Își aduse aminte că Neilson era un om ciudat. Nimenea nu ar fi putut spune că știe prea multe amănunte în legătură cu el, deși era în această insulă de o groază de ani, dar toți cei care-l cunoșteau, cît de puțin, spuneau despre el că este un om ciudat. De origine era suedez.

— Văd că ai o grămadă de cărți, zise el, după ce văzu pe Neilson că apare din nou în cameră.

— Acestea nu pot supăra pe nimenea, răspunse Neilson, zîmbind.

— Le-ai citit pe toate? întrebă căpitanul.

— Partea cea mai mare.

— Citesc și eu puțin. Sînt abonat la *Saturday Evening Podt.*

Neilson turnă musafirului său un pahar mare cu whisky și-i oferi o țigară. Căpitanul ținea numaidecît să-i dea oarecare explicații:

— Am sosit aseară și m-am învîrtit de cîteva ori împrejurul țărmului, dar n-am putut descoperi trecătoarea, așa că a trebuit să ancorez în larg. Pînă acuma n-am făcut niciodată drumul în partea aceasta, dar patronii mei au ceva marfă pe care voiau s-o trimită încoace. Ai auzit de Gray; poate-l cunoști?

— Da, are o prăvălie, ceva mai încolo în interiorul insulei.

— Ne-a scris că are nevoie de o cantitate de conserve și că ar avea de vînzare niște copra. Așa că mi-au poruncit să vin încoace, în loc să stau cu goeleta la Apia, fără să fac nimica. Eu fac drumul mai mult între Apia și Pago-Pago, dar tocmai acuma s-a întîmplat că în părțile acelea să bîntuie vărsatul păsăresc și afacerile stagnează.

Trase un gît din paharul cu whisky și-și aprinse țigara. Din fire era un om tăcut, dar ceva în atitudinea lui Neilson îl făcea să nu se simtă la îndemînă, și din cauza aceasta trebuia să vorbească. Suedezul se uita la el cu ochii mari și adînci, în luminile cărora parcă ar fi fost o sclipire de ironie.

— Văd că ai o proprietate foarte frumoasă, începu căpitanul.

— Mi-am dat toată silința să o fac cît mai plăcută vederii.

— Cred că palmierii de cocos îți rentează destul de bine. Sînt foarte frumoși. Copra se vinde astăzi la preț destul de ridicat. Odinioară am avut și eu o plantație, tocmai la Upolu, dar a trebuit s-o vînd.

Ochii îi fugiră din nou în largul camerei unde cărțile din rafturi păreau că stau la pîndă și se uită la el cu dușmănie.

— Totuși cred că viața în părțile acestea trebuie să ți se pară monotonă, începu el din nou.

— M-am obișnuit cu felul acesta de viață. Sînt de douăzeci și cinci de ani pe insulă.

Căpitanul nu mai știa ce i-ar putea spune și începu să fumeze în tăcere. După toate aparențele Neilson nu era dispus să înceapă vorba. Își examina musafirul cu atenție și părea că se gîndește la ceva. Era bărbat înalt, de mai bine de șase urme, dar foarte gras. Obrazul îi era bucălat și brăzdat de vinișoare subțiri și albastre, iar trăsăturile îi dispăruseră cu totul, îngropate în grăsime. Ochii îi erau injectați și la ceafă avea trei colaci de osînză. Afară de o șuviță de păr bucălat și aproape cărunt pe care o avea la ceafă, căpitanul era chel ca în palmă, iar fruntea uriașă și lucioasă, care altuia i-ar fi dat o înfățișare de inteligență, lui tocmai dimpotrivă, îi da o înfățișare de stranie imbecilitate. Purta o cămașă de flanelă albastră, deschisă la gît, așa că i se vedea pieptul așternut cu o fulguială deasă de păr roșcat, și o pereche de pantaloni vechi din postav albastru. Se așezase în scaun, greoi și părea respingător la vedere; pîntecele enorm și prăvălit înainte îl obliga să stea cu picioarele depărtate unul de altul. Elasticitatea din trupul său dispăruse cu totul. Neilson se întrebă în tă-

cere, ce fel de om o fi fost căpitanul în tinerețe. Era incapabil să admită că matahala aceasta din fața lui, a putut să fie cîndva și el băiat care zburda împreună cu ceilalți copii de seama lui. Căpitanul își terminase paharul cu whisky și Neilson împinse sticla spre el, ca să-și toarne singur.

— Servește-te.

Căpitanul se aplecă spre masă și întinse mîna uriașă după sticlă.

— Ia spune, cum ai ajuns în părțile acestea? întrebă el.

— Am venit din pricină că nu mă simțeam bine cu sănătatea. Plămînii mei ajunseseră într-o stare de plîns așa că medicii îmi spuneau că nu mai am de trăit decît cel mult un an. După cum vezi, s-au înșelat și ei.

— Eu voiam să te întreb, cum de ai ajuns să te statornicești tocmai în această insulă?

— Pentru motivul că sînt o fire sentimentală.

— Ei comedie!

Neilson era convins că musafirul său nu are habar de ceea ce vrea să spună el, și se uită la căpitan cu o sclipire ironică în priviri. Probabil, tocmai din pricină că-l vedea cît este de tîmpit și de vulgar, se simți îndemnat să continue cu ce avea de spus.

— Dumneata erai prea ocupat cu gîndul să-ți ții echilibrul, în timpul cît ai trecut podul, așa că n-ai băgat de seamă cît de frumos este colțișorul acesta; cel puțin așa spune toată lumea.

— Căsuța dumitale este foarte drăguță.

— O, pe vremea cînd am sosit eu pe insulă, căsuța aceasta nici nu exista. Era o simplă colibă indigenă cu acoperișul ca un stup de albine, pe niște piloni, sub crengile unui copac uriaș, încărcat de flori roșii; tufișurile de croton, cu frunzele lor galbene, roșii și aurii erau ca un gard viu, jur-împrejurul ei. În toate părțile erau palmieri de cocos, în atitudini tot atît de capricioase și de mîndre, ca niște femei. Arborii aceștia coborau pînă în marginea apei și-și admirau chipul în oglinda ei. Pe vremea aceea eram tînăr — Sfinte Doamne, a trecut un sfert de secol de atunci — și doream să mă bucur de toate frumusețile din lume, în scurtul răgaz ce-mi fusese

acordat, înainte de a trece în împărăția umbrelor. Mi s-a părut că este cel mai frumos colț din lume pe care-l văzusem pînă atunci. În primul moment cînd l-am văzut, am simțit o strîngere de inimă și mă temeam că voi începe să plîng. Nu aveam mai mult de douăzeci și cinci de ani, dar deși încercam să mă împac cu soarta, totuși n-aș fi vrut să mor. Dar nu știu ce mă determina să cred, că frumusețea acestei regiuni, mă face să mă împac mai ușor cu ceea ce mă aștepta. În clipa cînd m-am oprit în această regiune, mi s-a părut că toată viața mea de pînă atunci, nu mai există ; orașul Stockholm și universitatea lui, pe urmă universitatea din Bonn, toate acestea mi se părea că au făcut parte din viața altuia. Înțelegeam că în sfîrșit am ajuns să descopăr adevărul despre care vorbesc doctorii noștri în filosofie — sînt și eu unul dintre aceștia — și-mi ziceam : „Un an, mai am de trăit, un singur an. Îl voi petrece aici și pe urmă puțin îmi pasă dacă voi muri".

La vîrsta de douăzeci și cinci de ani toți sîntem naivi și sentimentali, dar dacă n-am fi, probabil am reuși să fim mai puțin înțelepți, după ce împlinim cincizeci de ani.

Haide, prietene, bea ; nu te lăsa impresionat de prostiile pe care ți le îndrug eu !

Îi făcu semn cu mîna delicată spre sticla din fața lui și căpitanul își sorbi restul ce-l mai avea în pahar.

— Dumneata nu bei nimica, zise el, întinzînd mîna după sticlă.

— Eu nu sînt obișnuit cu băutura, răspunse suedezul și zîmbi. Am obiceiul să mă îmbăt într-un fel care mi se pare mult mai subtil. Dar probabil și părerea aceasta este o simplă amăgire, în orice caz efectul este mult mai durabil și consecințele mai puțin neplăcute.

— Se spune că astăzi contrabanda de cocaină se face pe o scară foarte întinsă, declară căpitanul.

Neilson începu să rîdă.

— Nu prea am ocazie să văd oameni albi prin părțile acestea, continuă el, și nu cred că de astă dată o picătură de whisky ar putea să-mi strice.

Își turnă puțină băutură în pahar și după ce adăugă o bună cantitate de sifon, luă o înghițitură.

— Foarte curînd am descoperit motivul pentru care colțul acesta mi se păruse supranatural de frumos. Aci în locul acesta poposise dragostea, întocmai ca o pasăre călătoare, cînd întîlnește o corabie în mijlocul oceanului, și se așează pe catarg, ca să-și odihnească aripile ostenite. Pe deasupra acestei regiuni plutea parfumul unei adorabile pasiuni, întocmai ca mireasma florilor de cîmp în luna mai, pe deasupra luncilor din țara mea. Mi se pare că locurile unde oamenii s-au iubit unii pe alții sau au suferit, mai păstrează ceva din aroma trecutului care nu se poate stinge pentru totdeauna. Ca și cînd astfel de locuri și-ar fi însușit o semnificație spirituală, care influențează în mod tainic pe toți cei care le vizitează. Aș vrea să mă poți înțelege și să vorbesc mai lămurit, continuă Neilson și zîmbi. Dar cred că chiar dacă aș încerca, dumneata nu m-ai putea înțelege.

Făcu o pauză.

— Îmi închipui că locul acesta pare atît de frumos numai din cauză că aci au trăit doi îndrăgostiți, adăugă el și ridică dn umeri. Dar probabil închipuirea aceasta se datorește și faptului, că satisface concepția mea estetică despre dragostea dintre doi tineri și cadrul în care s-a desfășurat aceasta.

Chiar unui om mai puțin mărginit decît căpitanul i s-ar fi putut trece cu vederea dacă ar fi rămas speriat de cuvintele lui Neilson. Pînă și lui însuși îi venea să rîdă, în timp ce povestea. Cuvintele lui erau dictate de o emoție pe care inteligența lui refuza să o ia în serios. Spusese singur că este un sentimental, ori sentimentalismul împerecheat cu scepticismul, este tot ce poate fi mai caraghios.

Cîteva clipe nu zise nimica, ci se uită la căpitan cu niște ochi în care părea că tremură o lumină de sfială.

— Închipuie-ți că stînd aci și uitîndu-mă la dumneata, mi se pare că eu te-aș mai fi văzut undeva, înainte de asta, declară el.

— N-aș putea spune că-mi aduc aminte să te fi întîlnit, răspunse căpitanul cu indiferență.

— Totuși, ceva neînțeles îmi spune că obrazul dumitale îmi este cunoscut. De cîteva minute gîndul acesta mă preocupă cu toată stăruința, dar nu sînt în stare să-mi

aduc aminte nici de timpul, nici de locul unde te-am văzut.

Căpitanul ridică din umerii masivi și greoi.

— Eu am sosit pentru prima dată în insulele acestea acum treizeci de ani. Ar fi peste putință ca cineva să-și aducă aminte de toți pe care i-a întîlnit sau i-a cunoscut, într-un timp atît de îndelungat.

Suedezul clătină din cap.

— Știi și dumneata că de multe ori cîte un loc pe unde n-ai trecut încă niciodată, ți se pare foarte cunoscut. Tot așa mi se pare și mie acuma, că te-aș mai fi văzut și înainte de asta. Începu să rîdă enigmatic. Probabil te-am cunoscut în timpul unei existențe anterioare. Probabil, cine știe, dumneata ai fost odinioară comandantul unei galere romane și eu am fost sclav înlănțuit de butucul din fața vîslei. Ești de treizeci de ani pe aici ?

— Nici o zi mai puțin.

— Nu cumva ai cunoscut pe un bărbat căruia îi ziceau Red ?

— Red ?

— Acesta este singurul nume cu care mi-a fost pomenit. De văzut nu l-am văzut niciodată și nici nu l-am întîlnit. Cu toate acestea îl văd mult mai limpede în fața ochilor, decît pe multă altă lume, cum ar fi de pildă, frații mei cu care mi-am petrecut o bună parte din viață. Trăiește undeva în amintirea mea, tot atît de limpede ca și Paolo Malatesta sau ca Romeo. Dar cred că dumneata n-ai citit niciodată nici pe Dante și nici pe Shakespeare ?

— N-aș putea să afirm că i-am citit, răspunse căpitanul.

Neilson trase din țigară și lăsîndu-se pe spătarul scaunului se uită cu ochii rătăciți la inelul de fum ce se legăna în aer. În jurul buzelor îi tremura un zîmbet, dar luminile ochilor îi erau grave. Pe urmă, se uită la căpitan. În înfățișarea de matahală a omului acestuia era ceva extraordinar de respingător. Din toată ființa lui parcă se desprindea mulțumirea de sine, caracteristică oamenilor excesiv de grași. Înfățișarea lui era o adevărată jignire, Neilson își simțea nervii chinuiți, dar con-

trastul dintre omul acesta pe care-l vedea în fața lui și cel la care se gîndea, i se părea și lui plin de haz.

— Se spune că Red era un bărbat atît de grațios cum nu mai fusese nimenea înaintea lui. Am vorbit cu o mulțime de oameni care-l cunoscuseră pe vremea cînd a venit pe această insulă, cu europeni, și toți mi-au spus despre el că prima dată cînd îl vedeai, ți se tăia respirația, atît era de frumos. Îi spuneau Red, din pricină că avea un păr roșu ca o flacără. Părul lui se aduna singur în inele și-l purta destul de lung. Probabil era aceeași minunată culoare pe care o întrebuințau pictorii din școala prerafaeliană și care a avut atît succes. Nu cred să fi fost închipuit, căci era prea inocent pentru așa ceva, dar chiar dacă ar fi fost, nimenea nu-i putea face vreun repoș din pricina acestei vanități. Era înalt de peste șase urme și înălțimea lui era crestată cu cuțitul pe trunchiul central al copacului care susținea acoperișul colibei indigene de aici. Avea un trup de zeitate greacă, lat în umeri și îngust în șolduri; semăna cu Apollo și avea aceleași rotunjimi ale membrelor pe care Praxiteles le dăduse statuii sale, și aceeași grație suavă și feminină care ți se pare atît de tulburătoare cînd o întîlnești. Pielea lui era albă ca laptele și lucea ca o mătase, mai catifelată și mai transparentă decît a unei femei.

— Pe vremea cînd eram copil, am avut și eu pielea albă, zise căpitanul, și clipi din ochii injectați de sînge.

Neilson însă nu-i dădu nici o atenție. Începuse să povestească și era preocupat de viziunea lui, așa că orice întrerupere nu putea decît să-l nemulțumească.

— Obrazul lui era tot atît de frumos ca și trupul. Avea ochii mari albaștri și foarte întunecați, așa că uneori ți se păreau negri, și tocmai contrar oamenilor cu părul roșu, avea sprîncenele cafenii și niște gene lungi de aceeași culoare. Trăsăturile obrazului său erau desăvîrșite și gura roșie ca o rană deschisă. Avea douăzeci de ani.

Spunînd aceste cuvinte, suedezul făcu o pauză dramatică și întinzînd mîna după pahar, sorbi o picătură de whisky.

— Era un tînăr fără pereche. În părțile acestea nu se pomenise încă niciodată de vreun bărbat care să fie

atît de frumos. Înfățișarea lui era un simplu accident, cum ar fi o floare neîntîlnită încă, pe ramura unui copac sălbatic. Un capriciu al naturii.

Într-o bună dimineață a intrat în apa ghiolului unde probabil ai ancorat și dumneata astăzi. Era matelot american și dezertase de la bordul unui vapor de război care se oprise la Apia. Reușise să înduplece pe un indigen, care făcea drumul cu barca de la Apia la Safoto, și fusese adus aci pe țărm cu o luntriță. Nu cunosc motivul pentru care a dezertat. Probabil, viața de pe vaporul de război cu toate restricțiile ei și disciplina severă, îl scosese din fire. Se poate de asemenea să fi intrat în vreo încurcătură, sau poate mirajul mărilor acestora din miazăzi, cu insulele lor, să-i fi pătruns în sînge. Se întîmplă din cînd în cînd, ca un bărbat să fie obsedat de astfel de gînduri și începe să se zbată întocmai ca o muscă prinsă în pînza de păianjen. S-ar putea în același timp să fi fost o fire delicată și vînturile domolite ale acestor coline înverzite, marea aceasta albastră să-i fi tăiat puterea de rezistență adusă din miazănoapte, întocmai cum a tăiat Dalila puterea lui Samson. În orice caz tînărul venise pe insula aceasta ca să se ascundă, și își închipuia că în colțul acesta uitat de pămînt se va putea simți în siguranță, pînă cînd vaporul său va pleca din Arhipelagul Samoa.

Pe marginea ghiolului era coliba unui indigen și tocmai cînd se gîndea încotro s-apuce, din colibă apăru o fată și-l pofti să intre. El nu cunoștea decît cel mult cîteva cuvinte din limba indigenă și tot atît de puțin știa și ea engleza. Dar tînărul a înțeles destul de limpede ce înseamnă zîmbetele și gesturile ei frumoase, așa că a urmat-o în casă. Aci s-a așezat pe o rogojină și fata i-a oferit cîteva felii de ananas.

Despre Red nu-ți pot spune altceva, decît ceea ce am auzit vorbindu-se, dar pe fată am întîlnit-o la trei ani după ce-l cunoscuse și ea nu avea mai mult de nouăsprezece ani. Nici nu-ți pot închipui cît era de frumoasă. Avea aceeași grație și înfățișare ca și un ibiscus, era înaltă și zveltă, cu trăsăturile delicate și caracteristice ale rasei sale ; ochii negri și adînci ca iezărul adormit în

umbra palmierilor ; părul negru adunat în inele îi cădea pe spate și purta o cunună de flori albe pe creștet. Avea niște mîini adorabile, atît de mici și atît de frumoase, încît îți simțeai inima tresărind, cînd te uitai la ele. Pe vremea aceea rîdea foarte ușor. Zîmbetul ei era atît de încîntător, încît îți venea să-ți pleci genunchii în fața ei. Pielea trupului ei era aurie, ca holdele de grîu în pîrgă. Doamne Sfinte, cum m-aș putea eu încumeta să ți-o descriu ? Fata aceasta era prea frumoasă pentru a putea să existe aievea.

Tinerii aceștia doi, ea de șaisprezece ani, el de douăzeci, s-au îndrăgostit unul de altul, de la prima vedere. Aceasta este adevărata dragoste, nu cea izvorîtă din simpatie, din interese comune, din apropierea intelectuală, ci dragostea simplă și nefățarnică. Aceasta este dragostea care a tresărit în instinctul lui Adam, în ziua cînd s-a trezit în grădina raiului și a văzut-o pe Eva că se uită la el cu ochii înrourați. Aceasta este dragostea care apropie fiarele una de alta și pe zei. Aceasta este dragostea capabilă să facă în lume minuni. Dragostea care dă vieții adînca semnificație pe care o are. Probabil, dumneata n-ai auzit niciodată de acel cinic duce francez care spunea că între doi îndrăgostiți se găsește întotdeauna unul care iubește și altul care se lasă iubit ; afirmația aceasta este un dureros adevăr pe care partea cea mai mare dintre noi ne-am resemnat să-l acceptăm ; dar din cînd în cînd se întîmplă să fie și doi îndrăgostiți care iubesc amîndoi, și amîndoi se lasă iubiți. În astfel de împrejurări ți se pare că soarele s-a oprit în loc, ca atunci cînd patriarhul Isaia a înălțat rugăciuni către Dumnezeul lui Israel.

Chiar astăzi, după ce s-au scurs atîția ani, cînd mă gîndesc la acești doi tineri atît de frumoși și de inocenți, cînd îmi aduc aminte de dragostea lor, simt o tresărire în adîncul ființei. Mi se strînge inima ca și în unele nopți cînd stau pe marginea ghiolului și urmăresc razele de lună care-i poleiesc oglinda cu lumina pornită din fundul cerului limpede ca o lacrimă. Contemplarea frumuseții desăvîrșite îți pricinuiește întotdeauna o dureroasă strîngere de inimă.

Amîndoi erau copii. Ea era bună, prevenitoare și blîndă. Despre el nu știu nimic, dar în orice caz cred că pe vremea aceea trebuie să fi fost un tînăr inocent și sincer. Îmi place să cred că sufletul lui era tot atît de frumos ca și trupul. Dar cred cu toate acestea că nu avea mai mult suflet decît ființele acelea ciudate ale pădurilor și bungetelor întunecate, care cîntau din syrinx de trestie și se scăldau în izvoarele reci de munte, pe vremea cînd pămîntul era virgin și puteai vedea fauni mărunți, galopînd prin lunci, încălecați în spinarea cîte unui centaur bărbos. Sufletul este o posesiune plicticoasă și cînd încerci să-l cultivi, te vezi alungat din grădina raiului.

Ce să-ți mai spun : cînd Red a sosit pe această insulă, tocmai bîntuise de curînd o epidemie dintre acelea pe care albii acestei insule le-au adus în mările din miazăzi și o treime din populația acestei insule fusese răpusă. Se pare că fata își pierduse toate neamurile mai apropiate și acum trăia împreună cu niște verișori de ai ei. Familia se compunea din două femei gîrbovite și cu obrazul tăbăcit ca o scoarță de copac, două femei ceva mai tinere, un bărbat și un băiețaș. Red petrecu vreme de cîteva zile în casa aceasta, dar fie din pricină că se temea să întîrzie într-o casă atît de aproape de marginea mării, unde ar fi putut să întîlnească oameni albi care ar fi divulgat ascunzătoarea lui, fie din pricină că cei doi îndrăgostiți, nu puteau suporta tovărășia celorlalți, care tulburau cu prezența lor plăcerea ce o simțeau de a fi mereu împreună, într-o dimineață au plecat împreună luîndu-și puținele lucruri pe care le avea fata, și apucînd în lungul unei poteci năpădite de ierburi, pe sub streașina palmierilor, au ajuns la marginea rîului acestuia. Trebuiau să treacă puntea pe care ai trecut-o și dumneata, și fata a început să rîdă din toată inima văzînd pe tovarășul ei că se teme să pună piciorul pe trunchiurile de copac. L-a luat de mînă și au înaintat așa pînă la capătul primului trunchi, dar aci tînărului i-a fost frică și a trebuit să se întoarcă la țărm. Înainte de a încerca din nou, a trebuit să se dezbrace și fata i-a făcut hainele legătură și le-a așezat pe creștetul capului. S-au instalat în coliba care era pe

malul de dincoace și aștepta pustie. Nu știu dacă avea drept asupra ei (dreptul de proprietate în aceste părți este o problemă foarte complicată) și se poate ca stăpînul să fi murit în timpul epidemiei, în orice caz nimenea nu i-a întrebat ce caută, și au pus stăpînire pe ea. Toată mobila pe care o aveau, erau cîteva rogojini din frunze de pandanus, un ciob de oglindă și cîteva castroane. În țara aceasta fericită atît este tocmai de ajuns ca să poți întemeia o gospodărie.

Se spune despre oamenii fericiți că nu au o istorie a începuturilor lor, și în orice caz e sigur că îndrăgostiții nu au. Cît era ziua de lungă nu făceau nimic, dar cu toate acestea zilele li se păreau prea scurte. Fata avea un nume indigen, dar Red îi zicea Sally. Foarte curînd reuși să învețe limba indigenilor care era ușoară și sta ceasuri întregi întins pe rogojină în coliba lor și asculta vorbăria mulțumită și veselă a lui Sally. El era din fire tăcut și probabil încet la gîndire. Fuma toată ziua țigările pe care i le făcea ea din tutun indigen, din frunze de pandanus, și se uita la ea cu cîtă îndemînare împletea rogojinile de ierburi. Uneori veneau indigeni de prin împrejurimi și începeau să povestească lungi întîmplări din vremurile trecute, cînd insulele acestea erau însîngerate de războaiele dintre triburi. Altădată el pleca la pescuit în apele din apropierea stîncilor țărmului și se întorcea acasă cu cîte un coș de pești colorați. Pleca de acasă și în timpul nopții, cu felinarul în mînă, ca să prindă languste. Împrejurul colibei lor erau bananii și Sally prăjea fructele acestea în ulei, pentru pînzul lor frugal. Cunoștea felul de a prepara o mulțime de mîncări gustoase din nucile de cocos, și arborele de pîine, care era la marginea rîului, și care rodea numai pentru ei. În zile de sărbătoare tăiau cîte un purceluș pe care-l frigeau pe lespezile sub care aprindeau focul. Făceau baie împreună în rîu și pe înserat se urcau într-o barcă și se plimbau prin apele ghiolului, lăsîndu-se în voia valurilor domoale care-i legănau. Marea era albastră cu nuanțe roșcat-arămii, ca frunza de viță sălbatică pișcată de brumă, ca apele golfului de Corint; dar ghiolul tremura în puzderie de culori de la aquamarin, ametist și smaragd, pînă la sclipirea aurului topit, pe care pentru o singură clipă i-o împrumuta apusul ra-

zelor de soare. Imediat după aceea apele deveneau ca mărgeanul, cafenii, albe, trandafirii, roșii și tremurul undelor ca purpura, lua forme de vis. Totul împrejurul lor părea un fel de grădină vrăjită, în largul căreia peștii colorați alergau întocmai ca niște fluturi în zbor. Peisajul părea atît de straniu, încît îți venea să crezi că e lipsit de consistență. Printre stîncile de mărgeaan erau ochiuri de apă ale căror funduri de nisip alb, cu apa limpede și străvezie parcă te îndemna să te scalzi. Cînd începea să se îngîne ziua cu noaptea, ei se întorceau răcoriți și fericiți, ținîndu-se de mînă, în largul cărării așternute cu iarbă grasă, spre coliba de la marginea rîului unde păsările mynah îi primeau cu ciripitul vesel, dintre frunzele palmierilor de cocos. Pe urmă veneau nopțile cu cerul limpede, bătut în ținte de aur, un cer mult mai înalt și mai nemărginit decît al Europei, și adierea blîndă a boarei parfumate ce trecea prin coliba lor, așa că oricît de lungi ar fi fost nopțile, li se păreau totuși prea scurte. Fata avea șaisprezece ani iar el abia împlinise douăzeci. Zorile tulburi se furișau printre stîlpii colibei și se opreau pe fața acestor doi copii adorabili care dormeau îmbrățișați. Soarele se ascundea în dosul frunzelor uriașe ale bananilor, ca să nu le tulbure somnul, pe urmă mai mult în glumă arunca săgeata de aur a unei raze, întocmai ca laba catifelată a unei pisici persane, cu care-i gîdila pe obraz. Deschideau ochii somnoroși și zîmbeau în calea zilei care începea. Săptămînile se făcură luni și de la sosirea lui se împlinise un an. Păreau că se iubesc unul pe altul — nu vreau să afirm că se iubeau cu pasiune, deoarece în pasiune se ascunde întotdeauna o umbră de tristețe, o ușoară amărăciune și durere — dar se iubeau din tot sufletul, tot atît de simplu și de firesc ca și în prima zi cînd se întîlniseră și recunoscuseră amîndoi că în sufletul lor trăiește dumnezeirea.

Dacă i-ar fi întrebat cineva, sînt sigur că i-ar fi răspuns că dragostea lor nu se va termina niciodată. Mi se pare că toți ne dăm seama de faptul că esența iubirii este însăși credința în eternitatea ei ? Cu toate acestea în sufletul lui Red, fără ca el să-și dea seama, trăia o sămînță mică de tot, pe care nici fata nu o bănuia, dar care trebuia

să germineze și dintr-însa să răsară plictiseala. Altfel, într-una din zile veni un copil indigen și le spuse că la o mică depărtare de țărm, o balenieră engleză a coborît ancora.

— Ia te uită, exclamă Red, te pomenești că ar fi dispuși să-mi dea vreo două ocale de tutun, dacă le-aș duce o încărcătură de nuci de cocos și un butoiaș de banane.

Țigările în frunze de pandanus pe care Sally i le răsucea fără să ostenească niciodată, erau tari și destul de plăcute la fumat, dar îl lăsau nemulțumit. O dorință nestăpînită de a fuma un tutun tare, acrișor și pișcăcios începu să-l chinuie. Nu mai fumase lulea de luni de zile. Îi lăsa gura apă, numai gîndindu-se la cîteva fumuri. Ar fi fost logic ca presimțirea primejdiei apropiate să determine pe Sally să-l oprească, dar ea era atît de îndrăgostită, încît își închipuia că nici o putere de pe pămînt nu va fi în stare să-l ia. Plecară împreună în munți și culeseră un coș mare de portocale sălbatice, verzi, dar dulci și mustoase, nuci de cocos din arborii lor, fructul pîinii și banane, pe care le duseră la marginea ghiolului. Încărcară luntrița cu ele și Red împreună cu băiatul indigen care le adusese știrea despre balenieră, ieșiră în larg și vîsliră în lungul țărmului.

Din ziua aceea nu l-a mai văzut.

Ziua următoare băiatul s-a întors singur. Plîngea de-și dădea sufletul din el și iată ce le-a spus : După ce au vîslit vreme îndelungată și au ajuns în apropierea vasului, Red a dat un chiot și un om alb care se aplecase peste parapet, le-a spus să se urce la bord. Au luat fructele pe care le aduseseră cu ei și Red le-a făcut grămadă pe covertă. Albul și Red au început să vorbească ceva împreună și se părea că au ajuns la o înțelegere. Unul dintre oamenii echipajului a coborît în cală și a adus legăturile de tutun. Red a luat imediat cîteva frunze și după ce le-a frămîntat în palmă și-a umplut luleaua. Băiatul încerca să le descrie plăcerea cu care da drumul norului de fum pe gură. Pe urmă i-au spus ceva și Red a coborît în cabină. Uitîndu-se prin deschizătura ușii, băiatul a băgat de seamă că au scos o sticlă și niște pahare pe care le-au așezat pe masă. Red a început să bea și să fumeze. Pe urmă i s-a părut că-l întreabă ceva, căci l-a

văzut că începe să clatine din cap și să rîdă. Bărbatul cel care vorbise cu el la început, a rîs și el și a umplut din nou paharul lui Red. Au continuat să vorbească și să bea în felul acesta, și curînd după aceea, fiind sătul să urmărească această scenă care pentru el nu însemna nimic, s-a făcut mototol și a adormit în fața ușii. S-a pomenit trezit de o lovitură de picior și sărind în picioare, a băgat de seamă că vasul începea să iasă încet din apele golfului. S-a uitat repede la Red și l-a văzut cum stă la masă, cu fruntea pe brațele încrucișate și adormit. Era gata să se repeadă spre el ca să-l trezească. O mînă brutală îl apucă de braț și un om încruntat ale cărui cuvinte nu le înțelegea, îi făcu semn să se dea la o parte. L-a strigat pe Red, dar în aceeași clipă cineva l-a luat în barațe și l-a aruncat cu violență peste parapetul corabiei. Rămas singur a început să înoate spre puntea care se legăna la o mică depărtare și după ce s-a urcat într-însa, a vîslit pînă la țărm și s-a repezit încoace plîngînd, ca să le dea de știre.

Ceea ce se întîmplase, era un fapt destul de limpede. Din pricina dezertărilor sau a bolilor care răpuseseră matelotii, baleniera avea nevoie de oameni. Cînd Red s-a urcat la bord, căpitanul i-a propus să se angajeze, iar la refuzul lui, l-a îmbătat și l-a luat cu sila.

Sally era nebună de durere. Vreme de trei zile se zbuciumă și plînse să-și dea sufletul din ea. Indigenii își dădură toată silința ca s-o liniștească și s-o îmbuneze, dar ea nu putea fi nici liniștită, nici îmbunată. Nu voia nici să mai mănînce. Pe urmă, sfîrșită de puteri, se lăsă pradă mîhnirii care pusese stăpînire pe ea. Sta zile întregi pe marginea ghiolului și urmărea cu ochii înfrigurați intrarea în golf, nădăjduind că poate Red va reuși într-un fel oarecare să fugă de la bordul corăbiei. Sta ceasuri nenumărate așezată pe nisipul alb al țărmului și în lungul obrazului i se deșirau fără încetare lacrimile, iar după ce începea să se întunece, apuca încet spre puntea rîului și intra în coliba unde fusese atît de fericită. Cei cu care stătuse împreună înainte de sosirea lui Red pe insulă, veniră la ea și o rugară să se întoarcă în casa lor, dar ea nici nu voia să audă, căci era încredințată că Red se va întoarce și voia ca el s-o găsească tot acolo unde o lăsase. La patru luni după aceea născu un copil mort și bătrîna

care veni s-o ajute în această împrejurare, rămase să trăiască împreună cu ea. Dacă timpul contribuise la mulcomirea durerii ei insuportabile, îi lăsase în schimb o adîncă melancolie. Nici n-ai bănui că între oamenii aceștia ale căror emoții, deși violente, sînt totuși trecătoare, o femeie ar fi în stare să nutrească o patimă atît de adîncă și de durabilă. Nici un moment n-a pierdut nădejdea, că mai curînd sau mai tîrziu Red va trebui să se întoarcă. Îl aștepta să vină și de fiecare dată cînd se întîmpla ca cineva să treacă puntea rîului și să apară printre palmieri, ea îi ieșea în cale, în cele din urmă, cine știe, ar putea totuși să fie el.

— Și ce s-a ales de ea după aceea ? întrebă căpitanul.

Neilson zîmbi cu amărăciune.

— De, la trei ani după aceea s-a încurcat cu un alt alb.

Căpitanul începu să rîdă batjocoritor.

— Cam așa se întîmplă întotdeauna, declară el.

Suedezul îi aruncă o privire înveninată de ură. Nu înțelegea care este motivul că omul acesta gras și nătăvălos îi inspiră o scîrbă atît de puternică. Dar gîndurile lui nedomolite începură să alerge și se simți copleșit de amintirile trecutului. Se întoarse cu douăzeci și cinci de ani înapoi. Pe vremea aceea se oprise pe această insulă, venind din Apia, unde se săturase de viața cu bețiile nesfîrșite, cu jocurile de cărți și senzualitatea ei brutală; era bolnav și încerca să se împace cu gîndul că-și stricase cariera de care legase atîtea nădejdi îndrăznețe. Renunțase la ambiția de a-și crea un nume între oamenii de știință și căuta să se mulțumească cu cele cîteva luni ce le mai avea de trăit, fără să-și mai facă gînduri negre. Se instalase în casa unui negustor metis, la o depărtare de două mile de țărm, în marginea unui sat, și într-una din zile rătăcind în lungul potecii acoperite de iarbă, care șerpuia printre palmieri, ajunse în fața colibei în care trăia Sally. Frumusețea colțișorului acestuia îi umplu sufletul de o mulțumire aproape dureroasă, pe urmă, în fața lui apăru Sally, cea mai adorabilă ființă de pe pămînt pe care o văzuse pînă acuma, și tristețea ochilor ei minunați îl impresionă adînc. Neamul kanacilor este o rasă de oameni frumoși, și frumusețea fizică este ceva obișnuit

la ei, dar această frumusețe este un fel de grație mai mult animalică și nu are nici o semnificație. Ochii tragici ai acestei fete aveau însă adîncimi de mister și în luminile lor ghiceai zbuciumul unui suflet omenesc care se zbate, chinuit de cruzimea destinului. Negustorul îi povesti întîmplarea din viața acestei fete și rămase adînc impresionat.

— Crezi că se va mai întoarce vreodată? întrebase Neilson.

— Nici o grijă din partea asta. Echipajul își primește solda și partea din prada pe care a făcut-o, tot din doi în doi ani, or pînă atunci el a uitat de mult pe Sally. Sînt sigur că după ce s-a trezit și și-a dat seama că a fost răpit, a început să spumege de furie și s-a repezit la cei din apropierea lui, ca să-i omoare. Dar a fost silit să încleșteze pumnii și să tacă. Aș pune rămășag că peste o lună de zile și-a dat și el seama, că a fost cel mai cuminte lucru ce i se putea întîmpla, căci în felul acesta a reușit să scape din insula unde se împotmolise.

Neilson însă nu mai era în stare să-și alunge din minte întîmplarea aceasta. Probabil, sănătatea exuberantă a lui Red îl obseda, tocmai din pricină că el era bolnav și slăbit. Fiind el însuși un bărbat urît și cu înfățișare puțin simpatică, aprecia foarte mult grația altora. Nu fusese niciodată îndrăgostit nebun și fără îndoială nici de el nu se îndrăgostise nimenea nebunește. Farmecul exercitat în mod reciproc de cei tineri, unul asupra altuia, îi umplea sufletul de o mulțumire nebănuită. I se părea că dragostea lor reprezintă farmecul inefabil al absolutului. Se întoarse deci din nou la coliba de la marginea rîului. Avea darul de a învăța cu ușurință limbile străine și fiind obișnuit să muncească stăruitor, sacrificase foarte mult timp pentru a-și însuși dialectul local al indigenilor. Credincios vechilor lui obiceiuri, începuse să adune materialul necesar pentru un studiu asupra dialectelor din Samoa. Bătrîna care sta în aceeași colibă cu Sally, îl pofti înăuntru, ca să se odihnească. Îi întinse o cupă de *kava* și cîteva țigări. Era mulțumită că putuse găsi pe cineva cu care să stea de vorbă, iar în timp ce bătrîna clănțănea din gură, el se uita la Sally. Fata aceasta îi aducea aminte de statuia lui Psyche pe care o văzuse la muzeul din Neapole.

Silueta ei avea aceeași puritate a liniei ca și o statuie, căci deși născuse un copil, își păstrase toată înfățișarea feciorelnică.

Abia după ce o văzu de două sau de trei ori la rînd, reuși să o determine să vorbească cu el. Dar și de astă dată nu vorbi altceva, decît îl întrebă, dacă nu cumva la Apia a întîlnit un bărbat cu numele de Red. Trecuseră doi ani de cînd dispăruse, dar se vedea limpede că se gîndește mereu la întoarcerea lui.

Nu trecu prea mult și Neilson își dădu seama că s-a îndrăgostit de ea. Ajunsese într-o astfel de stare, încît trebuia să se stăpînească din toate puterile, pentru a nu se duce în fiecare zi la coliba de la marginea rîului, dar chiar atunci cînd nu se ducea, gîndurile lui nu se puteau despărți de ea nici o clipă. La început, știind că el este un muribund, nu dorea altceva decît să o poată vedea și din cînd în cînd s-o audă vorbind, așa că dragostea lui nemărturisită îi umplea sufletul de o nesfîrșită fericire. Se simțea încîntat de înfățisarea ei inocentă și nu-i cerea nimic altceva, decît cel mult să poată însăila împrejurul ființei ei pline de grație, un păienjeniș de visuri încîntătoare. Dar viața în aer liber, temperatura constantă, odihna, viața simplă și calmă, avură un efect neașteptat asupra sănătății lui. În timpul nopților temperatura nu i se mai urca la limitele atît de înspăimîntătoare ca pînă acuma, tușea mult mai puțin și începuse să se îngrașe ; trecură șase luni fără să mai aibă nici o hemoragie, și cu totul pe neașteptate începu să-și dea seama că ar putea să se facă bine. Cunoștea în toate amănuntele boala de care suferea și nădejdea că ar putea să se vindece, începu să-și facă loc însufletul său. Simțea o adevărată mulțumire să se poată gîndi iarăși cu încredere la viitor, și făcea planuri. Era evident că nu se putea gîndi la nici un fel de activitate de aci înainte, dar putea trăi în aceste insule din micul venit pe care-l avea, care în alte părți nu i-ar fi fost de ajuns, dar aci întrecea cu mult nevoile lui. Putea cultiva palmieri ; îngrijirea unei mici plantații îi va da de lucru și va putea să-și aducă biblioteca și pianul ; dar în același timp înțelegea că toate acestea nu sînt altceva decît paleative, cu care încerca să-și ascundă singura dorință ce-l preocupa.

În realitate el o dorea pe Sally. Nu dorea numai frumusețea trupului ei, ci și sufletul întunecat a cărui existență o bănuia dincolo de privirile îndurerate ale ochilor ei. Își închipuia că o va îmbăta cu dragostea lui și o va face să uite. În extazul de care era cuprins, își închipuia că va reuși să-i ofere aceeași fericire, despre care ea își închipuia că a pierdut-o pentru totdeauna, dar care totuși se va întoarce, datorită unei minuni.

Îi propuse să trăiască împreună cu el, dar Sally refuză. Se aștepta însă la refuzul acesta din partea ei, așa că nu se lăsă abătut, căci era convins că mai curînd sau mai tîrziu totuși va accepta. Dragostea lui i se părea irezistibilă. Vorbi cu bătrîna care trăia în colibă și constată, nu fără mirare, că ea cunoștea de mult sentimentele lui și împreună cu vecinii din împrejurimi, începuseră să stăruie pe lîngă Sally, pentru a o determina să primească propunerea lui. În realitate orice femeie indigenă se simte măgulită, cînd i se oferă ocazia să trăiască împreună cu un european, și Neilson — ținînd seama de obiceiurile din insulă — era considerat de indigeni drept om bogat. Negustorul în casa căruia era găzduit, se duse la Sally și-i spuse să nu fie proastă ; o astfel de ocazie nu i se va mai oferi niciodată, și după atîția ani de absență, ar fi fost caraghios să-și închipuie că Red se va mai întoarce. Încăpățînarea fetei nu făcea decît să adîncească și mai mult dorința lui Neilson, așa că dragostea lui care la început fusese o dorință cît se poate de curată, deveni patimă. Era hotărît să înlăture orice piedică ce i-ar putea sta în cale. Lui Sally nu-i mai dădea răgaz nici să răsufle, așa că în cele din urmă, sătulă de stăruințele lui și de vorbele cu care vecinii încercau s-o înduplece, uneori cu bunăvoință, altădată supărați, sfîrși prin a ceda. Dar ziua următoare, cînd se duse extaziat la ea ca s-o vadă, constată că în timpul nopții coliba în care fusese fericită împreună cu Red, arsese pînă la pămînt. Bătrîna se repezi în calea lui și începu să-i povestească supărată, ce nebunie a făcut Sally, dar el o feri din cale, căci amănuntul acesta nu putea să aibă nici o însemnătate pentru el ; în locul colibei va clădi un bungalou. O casă în stil european va fi mult mai corespunzătoare, în cazul cînd își va aduce

biblioteca și pianul, așa că va avea mai mult loc, ca să se instaleze.

Astfel clădise căsuța în care trăia acuma de ani îndelungați și Sally devenise soția lui. Dar după primele săptămîni de fericire, în timpul cărora se mulțumise cu ceea ce Sally îi putuse da din sufletul ei, Neilson avu parte de foarte puțină mulțumire în căsnicia lui. Se învoise să-i cedeze, numai datorită stăruințelor și plictiselii, dar nu-i dase din trupul și din sufletul ei decît ceea ce crezuse că este cu totul lipsit de însemnătate. Sufletul acestei femei pe care l-ar fi dorit din toată puterea, îl scăpase printre degete. Prevedea că pentru femeia aceasta el nu înseamnă nimic. Iubea și acuma pe Red și nu se gîndea decît la întoarcerea lui. Neilson prevedea că, indiferent de dragostea, de duioșia, bunătatea și generozitatea cu care se purta față de ea, femeia aceasta l-ar fi părăsit fără părere de rău la primul semn ce l-ar fi primit de la Red. Nu se va gîndi nici o clipă la deznădejdea în care l-ar lăsa. Se simți cuprins de spaimă și încercă în toate chipurile să se apropie de sufletul ei care i se împotrivea din toate puterile. Dragostea lui începu să devină violentă. Încercă să obțină supunerea ei datorită blîndeții, dar femeia rămînea nesimțitoare ca de piatră ; se prefăcea indiferent, dar ea nici nu se sinchisea. Uneori își pierdea răbdarea și se certa cu ea, dar femeia se mulțumea să plîngă fără să protesteze. Altădată își zicea că femeia aceasta nu este nimic altceva decît minciună, că însuși sufletul ei nu este altceva decît o invenție a lui proprie, și că niciodată nu va putea răzbate pînă în acest sanctuar, pentru motivul pur și simplu că el nu există. Dragostea lui deveni pentru el un fel de închisoare, din care ar fi vrut să evadeze, dar nu avea curajul și nici puterea să întindă mîna și să-și deschidă ușa — de altceva n-ar fi fost nevoie — și să iasă afară unde-l aștepta libertatea. Patima aceasta ajunsese o adevărată tortură și în cele din urmă deveni insensibil la chinurile prin care trecea, deoarece vedea că încercările lui sînt zadarnice. Focul nestins ce-i prăjea sufletul, începu să se domolească și reuși să nu se mai uite înfuriat la ea, ci numai cu o ușoară înfiorare de nemulțumire, cînd o vedea că-și îndreaptă ochii spre puntea aruncată peste rîu. De ani de

zile trăiau unul lîngă altul, legați numai de puterea obișnuinței și a nepăsării față de ceea ce va veni, iar astăzi îi venea și lui să zîmbească, de cîte ori își aducea aminte de pasiunea lui stinsă. Acum era femeie bătrînă, căci femeile din insulele acestea îmbătrînesc repede, dar deși nu o mai iubea, o trata totuși cu multă îngăduință. Femeia nu-i pricinuia nici o supărare, căci îl lăsa în pace, și el se mulțumea cu pianul și cărțile lui.

Gîndurile acestea ale lui, îi treziră din nou pofta de vorbă.

— Astăzi, cînd mă gîndesc la scurtul episod de dragoste nemăsurată dintre Red și Sally, cred c-ar trebui să fie recunoscători soartei binevoitoare care i-a făcut să se despartă în momentul cînd dragostea lor mai părea că este la apogeu. Au suferit amîndoi, dar au suferit cu sufletul plin de senzația frumosului. Nici unul dintre ei n-a avut parte de adevărata tragedie a dragostei.

— Nu știu dacă te-am înțeles tocmai bine, ce vrei să spui, zise căpitanul și se uită la el.

— Tragedia dragostei nu este moartea și nici despărțirea. Ce crezi, cît timp ar mai fi trebuit să treacă pînă cînd unul dintre ei ar fi încetat să mai iubească pe celălalt ? O, e îngrozitor să te uiți la femeia pe care ai iubit-o din toată puterea sufletului și a trupului, așa că-ți inchipui că nu ești în stare să te desparți de ea nici pentru o clipită, ca pe urmă să-ți dai seama că puțin ți-ar păsa, dacă o vei mai întîlni în viață. Tragedia dragostei este indiferența.

Dar în timp ce vorbea, se întîmplă ceva neobișnuit. Deși se adresa căpitanului, totuși părea că nu vorbește cu el ; își formula gîndurile în cuvinte, dar numai pentru el însuși, iar ochii, deși îndreptați spre bărbatul din fața lui, totuși nu-l vedeau pe el. În fața lui începu să se închege o imagine, nu a celui pe care-l vedea, ci a altui bărbat. Părea că se uită într-una dintre oglinzile acelea care te desfigurează, făcîndu-te extraordinar de bondoc, sau extraordinar de deșirat ; dar de astă dată se întîmplă ceva tocmai dimpotrivă, și în omul acesta gras și respingător, i se păru că vede o singură clipă închegîndu-se silueta delicată a unui adolescent. Se uită repede și cu

atenție la el. Cum se făcea oare că întîmplarea îl făcuse să vină tocmai în partea aceasta ? Simți un fior împrejurul inimii și păru că i se taie respirația. O bănuială năstrușnică îi trecu prin minte. Gîndul acesta i se părea imposibil, dar totuși putea să fie și realitate.

— Pe dumneata cum te cheamă ? întrebă el cu totul pe neașteptate.

Obrazul căpitanului se contractă și începu să rîdă batjocoritor. Expresia lui părea malițioasă și extrem de vulgară.

— A trecut vreme atît de îndelungată de cînd nu mi-am mai auzit numele, încît aproape l-am uitat și eu. Dar de treizeci de ani, de cînd vîntur mările împrejurul acestor insule, toată lumea îmi zice Red.

Trupul lui de matahală diformă se cutremură de spasmele rîsului. Era respingător la vedere. Neilson se înfioră de scîrbă. Red părea încîntat și din ochii lui injectați de sînge, lacrimile de veselie i se desprindeau una după alta, scurgîndu-i-se în lungul obrajilor bucălați.

Neilson tresări, căci exact în clipa aceasta în odaie intră o femeie. Era o indigenă, cu mișcări autoritare, voinică, fără să fie prea grasă, cu obrazul oacheș, căci indigenii devin tot mai oacheși, pe măsură ce îmbătrînesc, și cu părul aproape cărunt. Era îmbrăcată într-un halat și prin pînza subțire și neagră i se vedeau sînii mari și lăbărțați. Aceasta era clipa mult așteptată...

Spuse lui Neilson ceva în legătură cu treburile casei și el îi răspunse. Dar se întrebă, oare pentru ea, glasul său părea acuma tot atît de firesc, cum i se părea și lui ? Se uită indiferentă la bărbatul care sta în fotoliul din apropierea ferestrei, pe urmă ieși din cameră. Clipa mult așteptată sosise și trecuse.

Vreme de cîteva minute Neilson nu mai zise nimic. Se simțea înfiorat de o stranie senzație. Pe urmă adăugă :

— Mi-ai face plăcere, dacă ai vrea să cinezi împreună cu mine. Vei mînca ce se va găsi.

— Nu cred să pot întîrzia, răspunse Red. Trebuie să mă duc pînă la negustorul Gray, să-i predau marfa pe care i-am adus-o, și pe urmă să plec fără întîrziere. Mîine aș vrea să fiu din nou la Apia.

— Voi trimite un băiat cu dumneata, ca să-ți arate drumul.

— Ești foarte amabil !

Red se ridică de pe scaun cu greutate și suedezul chemă un băiat care lucra pe plantația din fața casei. Îi spuse unde vrea să se ducă străinul și băiatul o luă în lungul punții. Red apucă pe urma indigenului.

— Vezi, să nu cazi în rîu, strigă Neilson.

— Nici vorbă de așa ceva.

Neilson se uită după el cum se leagănă pe punte și după ce ajunse dincolo și se pierdu printre trunchiurile palmierilor, el rămase nemișcat, uitîndu-se mereu în partea aceea. Apoi intră în casă și se lăsă cu greutate într-un fotoliu de trestie. Va să zică acesta era bărbatul care tulburase fericirea lui ? Acesta era cel pe care Sally îl iubise atîția amar de ani și a cărui întoarcere o așteptase cu atîta deznădejde ? Situația i se părea grotescă. O furie nebună părea că încearcă să pună stăpînire pe el și-i venea să sară în picioare și să zdrobească totul împrejurul său. Îl înșelaseră ; ei doi ajunseseră și ziua revederii, dar nu se recunoscuseră. Începu să rîdă nestăpînit și hohotele lui continuară, pînă cînd deveniră un spasm de isterie. Destinul își bătuse joc de el, și acuma era om bătrîn.

Într-un tîrziu apăru și Sally, ca să-i spună că e gata cina. Se așeză la masă, pe scaunul din fața ei și încercă să mănînce. Se gîndea, ce ar zice oare femeia aceasta, dacă i-ar spune că străinul pîntecos și bătrîn, matahala pe care o văzuse așezată pe scaunul din apropierea ferestrei era iubitul la care se gîndea cu aceeași dragoste pătimașă, cu care-l iubise în tinerețea ei. Cu ani în urmă, cînd se simțea cutremurat de revoltă împotriva ei, din pricina indiferenței cu care-l trata, ar fi fost mulțumit să-i poată spune o astfel de veste. I-ar fi făcut plăcere să o poată și el răni, tot atît de adînc, cît îl rănise ea pe el, deoarece revolta față de ea izvora din cea mai curată iubire. Dar acuma femeia aceasta nu-l mai interesa. Ridică din umeri cu nepăsare.

— Ce căuta omul de adineaori ? întrebă ea curioasă.

Nu-i răspunse numaidecît. Era și ea bătrînă; o indigenă grasă și bătrînă. Se întrebă cum de a putut iubi pe femeia aceasta cu atîta ardoare. Îi pusese la picioare tot tezaurul sufletului său, dar ea nici nu se sinchisise. Tot ce făcuse el, nu fusese altceva, decît risipă fără de folos. Iar acuma cînd se uita la ea, femeia aceasta nu-i inspira decît dispreț. În sfîrșit, ajunsese la capătul răbdării.

— Este căpitanul unei goelete. A venit de la Apia.

— Da.

— Mi-a adus știri de acasă. Fratele meu mai mare este grav bolnav și va trebui să plec.

— Vei lipsi vreme îndelungată?

Bărbatul ridică din umeri.

IAZUL

În ziua cînd Chaplin, proprietarul hotelului Metropole din Apia m-a prezentat lui Lawson, nu am dat omului acestuia o atenție mai deosebită. Ne așezasem înainte de amiază în hol, în fața unui pahar cu cocktail, și ascultam înveselit ultimele bîrfeli din insulă.

Chaplin mă distra. De profesie era inginer miner și probabil era un gest caracteristic din partea lui, să se stabilească într-o localitate unde cunoștințele lui profesionale nu puteau fi de nici un folos. Cu toate acestea se spunea despre el că ar fi un inginer miner foarte priceput. Era bărbat mic de statură, nici gras, nici slab, cu părul negru, rărit pe creștetul capului și presărat cu fire cărunte, și avea o mustață mică, neîngrijită; obrazul îi era foarte aprins, parte din pricina căldurii, parte din pricina coniacului. În realitate el nu era decît un figurant al hotelului acestuia; o întreprindere modestă, cu două etaje, condusă de soția lui, o australiancă înaltă și uscățivă, cu gesturi impunătoare și categorice care putea să aibă vreo patruzeci și cinci de ani. Bărbatul acesta mititel, irascibil și de multe ori amețit de băutură, ar fi fost în stare să intre chiar în gaură de șarpe de frica ei, și călătorii care se opreau la hotel, aflau foarte curînd despre violentele lor certuri conjugale, în timpul cărora femeia nu ezita să întrebuințeze pumnul și chiar piciorul, pentru a-și ține soțul la respect. Se știa despre ea, că după o noapte de beție avea obiceiul să-și încuie soțul în cameră și să-l muștruluiască timp de douăzeci și patru de ore, cînd îl puteai vedea pe terasă stînd de vorbă

cu oamenii care treceau pe stradă, căci se temea să iasă din cameră.

Omul acesta era un tip foarte interesant și aventurile prin care trecuse în viața lui de pînă acuma, fie că erau adevărate, fie că nu erau, meritau să-l asculți, așa că apariția neașteptată a lui Lawson care ne întrerupsese conversația, îmi pricinui o ușoară nemulțumire. Deși mai era mult pînă la amiază, totuși se putea vedea numaidecît, că Lawson își băuse o parte din provizia pe care era în stare s-o poarte, așa că am acceptat fără nici un entuziasm invitația lui de a mai lua un cocktail. Știam că Chaplin nu prea suportă alcoolul. Rîndul pe care implicit eram obligat să i-l ofer, îl va da gata și pe urmă aveam de înfruntat privirile întunecate ale doamnei Chaplin.

Dar afară de asta în atitudinea lui Lawson nu era nimic ce te-ar fi putut ispiti. Era un bărbat mic și slab, cu o față prelungă și gălbejită, cu o bărbie îngustă și lipsită de energie, cu un nas mare, cărnos și repezit înainte, iar sprîncenele îi erau negre și zbîrlite. Totuși ochii lui foarte mari și neobișnuit de negri, erau foarte frumoși. Era o fire veselă, dar veselia lui nu mi se părea cîtuși de puțin sinceră ; veselia aceasta era numai la suprafață, un fel de mască sub care se ascundea de lume și dincolo de ea bănuiam existența unui temperament vulgar. Se vedea cît de colo că ține foarte mult să fie considerat drept un om *cumsecade* și era gata să-ți țină tovărășie la orice nebunii, dar fără să știu de ce anume, omul acesta mi se părea viclean și gata de orice tertipuri. Cu glasul răgușit povestea tot felul de nebunii, luîndu-se la întrecere cu Chaplin ; vorbea despre chiolhanuri la clubul englez, care ajunseseră legendare, despre vînători care se sfîrșeau întotdeauna cu beții crîncene și despre escapadele făcute la Sydney, cu ocazia cărora cea mai mare mîndrie a lor era, că nu-și mai aduceau aminte de nimic ce s-a întîmplat, începînd din momentul debarcării, pînă în clipa cînd luau vaporul ca să se întoarcă din nou acasă. Oamenii aceștia erau nici mai mult, nici mai puțin, decît doi bețivi ordinari. Dar chiar în timpul beției, căci după patru pahare cu cocktail erau amîndoi amețiți, între oamenii aceștia era o

mare deosebire. Chaplin era grosolan și vulgar, iar Lawson, oricît de beat ar fi fost, rămînea totuși un gentleman.

Într-un tîrziu Lawson se ridică, legănîndu-se pe picioare și dădu să plece.

— În sfîrșit, acum eu plec acasă, declară el. Sper că voi avea ocazia să vă mai văd, înainte de cină.

— Ce face doamna? întrebă Chaplin.

— E foarte bine.

Îl văzui că iese în stradă, dar răspunsul pe care îl dăduse lui Chaplin avea ceva ciudat în felul în care-l intonase, așa că mă făcu să mă uit după el.

— Băiat cumsecade, zise Chaplin cu indiferență, după ce-l văzu că a ieșit la lumina de soare a străzii. Cel mai cumsecade băiat. Păcat că s-a dat la băutură.

Observația aceasta, venită tocmai de la Chaplin, nu era deloc lipsită de haz.

— Afară de asta, cînd se întîmplă să fie beat, nu se gîndește decît la felul cum s-ar putea încăiera cu cineva.

— Se îmbată des?

— De cîte trei, patru ori pe săptămînă, de nu mai vede nici drumul pe unde trece. Dar toate acestea i se întîmplă numai din pricina vieții din această insulă și a lui Ethel.

— Cine este Ethel?

— Ethel este soția lui. S-a căsătorit cu o metisă. Fata bătrînului Brevald. A plecat cu ea de aici, căci altceva nici n-avea de făcut. Dar femeia nu s-a putut împăca să trăiască în alte părți de lume, așa că s-au întors din nou pe insulă. Cred că dacă va reuși să se îmbete ca să nu se mai trezească, într-o bună zi își va pune ștreangul de gît. Dar e băiat bun. Păcat că atunci cînd se îmbată, nu te mai poți apropia de el, sfîrși Chaplin și începu să behăie zgomotos. Uite ce, eu mă duc să-mi bag capul într-un lighean cu apă rece. N-ar fi trebuit să beau ultimul cocktail. Așa se întîmplă întotdeauna, ultimul pahar te dă gata.

Se uită cu ochii tulburi la scara ce ducea spre camera unde era dușul, pe urmă cu o gravitate ce părea nelalocul ei, se ridică de pe scaun.

— Încearcă și apropie-te de Lawson, zise el. Este un om foarte citit. Cînd îl vei găsi treaz, să știi că vei rămîne mirat de ceea ce iese din gura lui. Este un om inteligent și merită să stai cu el de vorbă.

Cuvintele acestea puține ale lui Chaplin avură darul să-mi lămurească întreaga enigmă.

În aceeași seară, cînd tocmai mă întorceam dintr-o lungă plimbare, făcută pe litoralul mării, pe Lawson îl găsii din nou în holul hotelului. Sta îngrămădit într-un fotoliu de trestie și se uita la mine cu ochii sticloși. Se vedea cît de colo că toată după-amiaza băuse. Părea toropit de alcool și arăta întunecat și crunt la obraz. Cîteva clipe se uită la mine, dar am băgat de seamă că nu este în stare să mă recunoască. În apropierea lui mai erau doi sau trei bărbați care jucau zaruri, dar nici nu-l băgau în seamă. Starea lui de ebrietate era un lucru obișnuit, așa că nimenea nu-i mai dădea atenție. M-am așezat și eu la masa de joc.

— Sînteți foarte primitori, n-am ce zice, se auzi glasul lui Lawson.

Se ridică de pe scaun și se îndreptă spre ieșire, împleticindu-se pe picioare. În atitudinea lui nu știu dacă ridicolul ar fi fost în stare să producă ilaritate sau să te revolte. După ce plecă, unul dintre cei de față se auzi spunînd în batjocură.

— Mi se pare că Lawson a supt astăzi din gros.

— Cînd nu ești în stare să duci la băutură, e mai bine să cobori în beci și să te așezi sub canaua butoiului.

Cine și-ar fi putut închipui că nenorocitul acesta ar putea să fie eroul unei aventuri romantice, sau că în felul lui de viață se împletesc emoțiile de duioșie și de groază, despre care se spune că sînt inexorabile, pentru a putea obține efectul tragic.

Pe urmă nu l-am mai văzut vreme de trei zile.

Într-o seară mă așezasem pe terasa de la primul etaj al hotelului, de unde puteam vedea tot lungul străzii, cînd simții că Lawson se apropie de mine și se așează pe un scaun. Era pe deplin treaz. Spuse ceva fără importanță și i-am dat un răspuns indiferent, ca apoi să adauge rîzînd, ca și cînd ar fi vrut să-și ceară scuze.

— Zilele trecute m-am îmbătat crîncen.

Nu răspunsei nimic. De fapt, nici nu aveam ce să-i răspund. Îmi scosei luleaua, crezînd că voi reuși să alung țînțarii cu fundul ei, și mă uitam la indigenii care se întorceau acasă de la lucru. Umblau cu pași largi și domoli, călcînd cu grijă și demnitate, iar lipăitul picioarelor lor desculțe, producea un sunet surd și straniu. Părul lor negru, uneori neted, altădată cîrlionțat, era decolorat cu apă de var și în cazul acesta înfățișarea lor părea de o extraordinară distincție. Erau înalți și foarte bine făcuți. Pe urmă trecu un grup de lucrători mărunți din insulele Salomon, care cîntau. Aceștia erau mult mai mici decît cei din Samoa, negri ca tăciunele, cu capetele mari și părul zbîrlit, vopsit în roșu. Din cînd în cînd se vedea cîte un alb într-o trăsurică sau intrînd călare în curtea hotelului. Două sau trei goelete își oglindeau siluetele zvelte în apele adormite ale ghiolului.

— Nu știu ce altceva ai putea face într-o localitate ca aceasta, decît cel mult să tragi la măsea, declară Lawson într-un tîrziu.

— Nu-ți place Samoa? întrebai eu cu indiferență, așa ca să nu tac.

— E frumoasă, nu-i așa ?

Cuvîntul pronunțat de el părea extrem de nepotrivit, pentru a putea descrie farmecul nebănuit al acestei insule, așa că începui să zîmbesc și tot zîmbind, mă întorsei spre el. Am tresărit, văzînd expresia oglindită în ochii lui frumoși și adînci, o expresie de insuportabilă durere; ochii aceștia trădau adîncul tragic al unei emoții de care nu l-aș fi crezut niciodată capabil. Dar această expresie se stinse numaidecît și-l văzui că zîmbește. Zîmbetul lui era atît de simplu și de naiv. Îi schimba trăsăturile feței atît de mult, încît m-am gîndit că primul sentiment de aversiune ce-mi inspirase omul acesta în ziua cînd îl cunoscusem, nu are nici un temei.

— Cînd am sosit pentru prima dată pe această insulă, am cutreierat-o în toate părțile.

O clipă nu mai zise nimica, pe urmă adăugă :

— Acum trei ani am plecat, cu gînd să nu mă mai întorc niciodată dar m-am întors. (Ezită din nou). A fost

dorința soției mele, să ne întoarcem. Ea s-a născut în această insulă, probabil știi.

— Da știu.

Tăcu din nou, pe urmă făcu o observație în legătură cu Robert Louis Stevenson. Mă întrebă dacă am văzut Vailima. Presimțeam că își dă toată silința să fie cît mai amabil față de mine, dar nu știam de ce. La urmă începu să-mi vorbească despre operele lui Stevenson și foarte curînd după aceea conversația noastră se abătu asupra subiectelor din Londra.

— Cred că Covent Garden este și acuma în plin sezon, declară el. Mi se pare că aici, mai mult decît orice altceva, îmi lipsesc spectacolele de operă. Ai văzut *Tristan și Isolda ?*

Îmi puse această întrebare pe un ton, ca și cînd răspunsul ar fi fost de o importanță esențială pentru el, iar cînd îi răspunsei — presupun cu oarecare indiferență — în mod afirmativ, am constatat că este foarte mulțumit. Începu să vorbească despre Wagner, nu în calitate de muzician, ci ca un om simplu care a gustat o mulțumire emotivă și care nu se simte în stare să și-o explice.

— Cred că orașul Beyreuth este localitatea pe care ar fi trebuit s-o vizitez, declară el. Din nenorocire n-am avut niciodată banii de trebuință. Dar la urma urmelor cred că ai putea să dai și peste ceva mult mai rău, decît Covent Garden, cu luminile lui, cu femeile acelea îmbrăcate ca niște paparude și ceea ce se cîntă acolo. Primul act din *Walkyria* este destul de bun, nu-i așa ? Dar sfîrșitul lui *Tristan*, Sfinte Doamne !

Ochii îi scăpărau scîntei și obrazul îi radia, încît nici nu-ți venea să crezi că este același bărbat cu care vorbisem adineaori. Pe obrazul lui livid și tras se vedea o rumeneală adîncă, așa că nu am mai ținut seamă de glasul lui răgușit și cu sonorități neplăcute.

— Doamne, ce n-aș da să fiu astă-seară la Londra. Cunoști restaurantul Pall Mall ? Eu mergeam foarte des pe acolo. Să văd Piccadilly Circus cu toate vitrinele luminate și lumea îngrămădită pe străzi. E o adevărată plăcere să te oprești pe marginea trotuarului și să te

uiți după șirurile de autobuze și taxiuri care trec necontenit, de parcă nu se mai sfîrșesc niciodată. Îmi place și Strand. Care sînt versurile acelea despre Dumnezeu și Charing Cross ?

Tresării și mă uitai la el mirat.

— Probabil vorbești despre versurile lui Thomson ? l-am întrebat eu ?

I le-am recitat :

Cînd simți tristețea că te apasă
De ce să stai cu fruntea în jos ;
A lui Iacob scară o vezi de acasă,
Proptită în cer și în Charing Cross

Oftă aproape imperceptibil.

— Am citit și eu *Ogarul Cerului*. Este un poem foarte bun.

— Așa spune toată lumea, murmurai eu.

— În părțile acestea nu găsesc pe nimenea care să fi citit ceva. Toți își închipuie că lectura este pierdere de vreme.

Pe obrazul lui tremură o umbră de regret și mi se păru că ghicesc sentimentul care-l făcuse să se apropie de mine. Eu eram o umbră din trecutul pe care-l regreta și un sol al vieții pe care el nu o va mai întîlni niciodată. Din pricină că eu venisem de curînd de la Londra, orașul pe care el îl adora, se uita la mine cu respect și cu invidie. Probabil trecuseră cinci minute de cînd tăcea și cînd îl auzii că începe din nou, glasul lui mi se păru de o intensitate care mă făcu să tresar :

— M-am săturat, nu mai pot, declară, el. M-am săturat !

— În cazul acesta, de ce nu pleci ? îl întrebai eu. Se întunecă la față.

— Sînt atacat la plămîni. N-aș mai putea suporta iernile din Anglia.

În clipa aceasta pe terasă apăru un bărbat și Lawson nu mai zise nimica.

— E tocmai vremea de udătură, declară noul sosit.

Cine bea cu mine un păhărel de Scotch ? Lawson, ce zici ?

Lawson păru că revine din altă lume. Se ridică în picioare.

— Haideți să coborîm la bar, răspunse el.

După ce plecă, începui să mă gîndesc la el cu mai multă simpatie decît m-aș fi așteptat. Omul acesta era o enigmă pentru mine și mă interesa. La cîteva zile după aceea am întîlnit pe soția lui. Știam că sînt căsătoriți de cinci, șase ani și am rămas mirat, văzînd că și astăzi pare extrem de tînără. Se vede că atunci cînd se căsătoriseră, nu avea mai mult de șaisprezece ani Era adorabil de frumoasă. Nu era cu nimic mai ocheașă decît o spaniolă, mică de statură, cu mîini și picioare ca niște jucării, cu mijlocul mlădios și subțire. Trăsăturile obrazului ei erau foarte delicate, dar ce mă mira mai mult, era tocmai distincția ce o vedeam în toată înfățișarea ei ; de obicei metisele par grosolane și greoaie, dar cu toate acestea soția lui Lawson era de o eleganță care părea că-ți taie respirația de la prima vedere. În femeia aceasta se ascundea o eleganță și o distincție extrem de rară, care te făcea să te miri că o poți găsi tocmai în lumea în care trăia, și te făcea să-ți aduci aminte de celebrele frumuseți de la curtea lui Napoleon al III-lea, despre care se vorbea în toată lumea. Deși era îmbrăcată într-o rochiță de muselină și purta o pălărie simplă de paie, era de o eleganță care-ți sugera femeile din înalta societate. Femeia aceasta trebuie să fi fost o ființă încîntătoare, pe vremea cînd a cunoscut-o Lawson.

Sosise de-a dreptul din Anglia, pentru a lua conducerea unei sucursale înființate în localitate de o bancă, și ajungînd în Samoa, tocmai la începutul sezonului de timp frumos, își luase o cameră la hotel. Nu trecu mult și cunoscu pe toată lumea. Viața în această insulă este plăcută și ușoară. Îi plăcea să participe la conversațiile lungi și calme ce se angajau în holul hotelului, și să-și petreacă serile vesele la clubul englez unde prietenii săi jucau biliard. Îi plăcea localitatea Apia, cu casele ei resfirate pe marginea golfului, cu magazinele

bungalourile și colibele indigenilor. Veneau apoi week-end-urile cînd se ducea călare la cîte un plantator și petrecea o noapte sau două în munți. Înainte de asta nu cunoscuse niciodată libertatea și nici răgazul. Lumina soarelui îl îmbăta. Cînd se întîmpla să treacă de-a călare pe mijlocul hățișului din marginea junglei, își simțea capul vîjîind de atîta frumusețe pe care o vedea risipită împrejurul său. Regiunea era extrem de rodnică. Pădurea, în mare parte rămasă încă virgină, îți oferea un spectacol de tulburător mister, cu copacii ei înalți și stranii, cu vegetația și vrejurile de viță ai cărei cîrcei se agățau pe ramurile copacilor, alergînd la mare distanță.

Dar impresia cea mai puternică i-o făcuse un iaz care se găsea la o depărtare de doi, trei kilometri de Apia și unde se ducea de multe ori seara, ca să se scalde. Un rîuleț gîlgîia peste stînci în torenți repezi și forma un iezăr adînc, ca apoi să se scurgă domol și limpede spre un vad făcut de indigeni, cu ajutorul bolovanilor și stîncilor, aici veneau să facă baie și uneori să-și spele rufele. Pe maluri, palmierii de cocos, cu eleganța lor sfidătoare se înșiruiau în rînduri dese, cu trunchiurile înfășurate în liane și oglindindu-se în apa străvezie. Era exact același peisaj pe care-l puteai vedea printre colibele din Devonshire, dar totuși cu oarecare deosebire, deoarece aici aveai bogăția plină de risipă a tropicelor, suflul patimii și o mireasmă a cărei nostalgie îți topea sufletul. Apa era răcoritoare, dar fără să fie rece și era o adevărată plăcere, după fierbințeala de cuptor a zilelor. Baia în iazul acesta îți înviora nu numai trupul, ci și sufletul.

La ceasul cînd Lawson ieșea în partea aceasta, nu era nimenea prin apropiere și sta vreme îndelungată, fie înotînd în apa limpede care-l legăna, fie întins pe malul rîului și zvîntîndu-se sub razele domolite ale soarelui coborît spre asfințit, bucurîndu-se de singurătate și liniștea ce se închega împrejurul lui. Pe vremea aceea nu-i părea rău de Londra și de felul de viață pe care-l lăsase în urma lui, deoarece aici viața i se părea desăvîrșită și nouă, în toate manifestările ei.

Într-o seară, de astă dată se întîmplă să vadă pentru prima dată pe Ethel.

Fusese ocupat toată ziua cu redactarea scrisorilor care trebuiau să plece cu poșta de a doua zi, așa că sosi la iaz pe înserate, cînd întunericul începuse să coboare. Legă calul de trunchiul unui copac și coborî spre țărm. Pe malul apei văzu o fată care sta singură, și la zgomotul ușor al pașilor lui, se întoarse încet și se uită la el, pe urmă se lăsă în apă. Dispăru întocmai ca o naiadă cînd vede că un muritor încearcă să se furișeze în apropierea ei. Rămase mirat și-i venea să rîdă, întrebîndu-se unde a putut să dispară. Începu să înoate în josul rîului și puțin după aceea o văzu pe un colț de stîncă. Se uita la el fără nici un fel de curiozitate. Lawson dădu un chiot și o salută în dialectul samoan.

— *Talofa!*

Fata îi răspunse și o văzu că zîmbește pentru prima dată, pe urmă își dădu drumul din nou în apă. Înota cu ușurință și părul i se vedea tremurînd ușor pe apă. O urmări cu ochii cum trece iazul și iese pe celălalt mal al rîului. Ca toate indigenele, fata se scălda într-un fel de halat care i se înfășurase împrejurul formelor delicate ale trupului, începu să-și răsucească părul ca să și-l stoarcă de apă și rămase nemișcată și indiferentă, așa că acuma părea mai mult o ființă mitologică a apelor sau a pădurii. Constată că este metisă. Înotă în partea unde se oprise și ieșind pe țărm, încercă să vorbească cu ea în engleză.

— Ai venit foarte tîrziu.

Cu o mișcare a capului fata își aruncă părul pe spate și-l lăsă să se răspîndească în valuri.

— Îmi place să vin la iaz cînd sînt numai singură, răspunse ea.

— Tot așa și mie.

Fata începu să rîdă cu sinceritate nefățarnică, caracteristică indigenilor. Își trecu peste cap un halat uscat și dădu drumul celui în care se scăldase, apoi făcu un pas și-i căzu la picioare. După ce-l stoarse, se pregăti de plecare. O clipă se opri nehotărîtă, pe urmă se

depărtă fără să mai zică nimica. Noaptea se lăsă pe furiș și întunericul se îngroșa pe deasupra iazului.

Lawson se întoarse la hotel și descriind-o celor care erau la bar și beau cocktailuri, află cine este. Tatăl ei era un norvegian cu numele Brevald, pe care-l puteai vedea de multe ori la barul hotelului Metropole, bînd un pahar de rom subțiat cu apă. Era un moșneag mic de statură, răsucit și noduros întocmai ca un copac îmbătrînit, care venise în aceste părți de patruzeci de ani, în calitate de secund al unei corăbii. În viața lui fusese fierar, negustor, plantator. Într-un rînd reușise să facă avere, dar fusese ruinat de marele uragan de prin anii nouăzeci, așa că astăzi singura lui posibilitate de existență era mica lui plantație de palmieri de cocos. Avea patru soții indigene, spunea el rîzînd, și o droaie de copii pe care nici nu-i mai știa cîți sînt cu toții. Dar o parte dintre copiii lui muriseră, alții plecaseră în lume, așa că singura care mai rămăsese în casa lui era Ethel.

— E un boboc de fată, spunea Nelson, primul matelot de pe *Moana*. I-am făcut de cîteva ori cu ochiul, cînd am întîlnit-o, dar mi se pare că la fata asta nu merge deloc așa ceva.

— Ascultă băiete, se amestecă unul cu numele Millen, bătrînul Brevald nu e atît de prost cum poate ți-ai închipuit. El caută un ginere care să fie dispus să-i asigure o viață fără de griji pentru restul zilelor ce i-au mai rămas de trăit.

Felul acesta de a vorbi despre fată, al celor doi bărbați, nu putea fi pe placul lui Lawson. Pentru a schimba vorba, făcu o observație în legătură cu șalupa care trebuia să plece a doua zi. Dar seara următoare se îndreptă din nou spre iaz. Ethel sosise înaintea lui și misterul apusului de soare, tăcerea adîncă din apropierea apei, grația palmierilor de pe țărm, contribuiau la accentuarea farmecelor ei, dîndu-i o adîncime și o vrajă care te făcea să-ți simți sufletul înfiorat de emoții necunoscute. Din cine știe ce pricină Lawson nu-i spuse de astă dată nici o vorbă. Fata nu-i dădu atenție și nici nu se uită în partea unde era el. Înota în largul iazului, pe

urmă se dădu la fund şi ieşi pe ţărm, ca şi cînd n-ar fi fost nimenea în apropierea ei. Lawson avea strania senzaţie, că a devenit invizibil. Prin mintea lui treceau frînturi de versuri aproape uitate, amintiri tulburi în legătură cu Elada despre care citise cu indiferenţă în cărţile de şcoală. După ce fata îşi schimbă halatul ud cu cel pe care-l adusese de acasă şi plecă, Lawson găsi o floare de ibiscus, în locul unde se dezbrăcase. Era floarea pe care o purtase în păr şi pe care şi-o scosese, înainte de a intra în apă, iar acuma o uitase sau nu vrusese să şi-o mai prindă după ureche. Ridică floarea şi se uită la ea, cuprins de o emoţie neaşteptată. În primul moment se gîndi să o păstreze, dar sentimentalismul acesta îl făcu să se revolte, şi o aruncă. Totuşi simţi o uşoară strîngere de inimă, cînd văzu floarea coborînd în jos pe oglinda apei.

Se întrebă ce îndemn tainic ar putea să se ascundă în sufletul acestei fete, ca să coboare seara pe ţărmul iazului ascuns între stînci şi tocmai atunci cînd ar fi fost foarte puţin probabil că va întîlni pe cineva prin apropiere. Locuitorii acestor insule sînt oameni cărora le place apa mai mult decît orice. De aceea se scaldă indiferent unde, în fiecare zi cel puţin o dată, sau chiar de două ori ; dar coboară în dulbine numai în grupuri vesele şi rîzînd, familii întregi. De multe ori printre trunchiurile copacilor se întîmplă să vezi cîte un grup de fete indigene, împreună cu fete metise, care se zbenguie în apa cascadelor dintre stînci. Părea că iazul acesta este legat de o anumită taină care atrăgea fata spre el, chiar împotriva voinţei ei.

Noaptea se lăsase, misterioasă şi tăcută, şi Lawson îşi dădu drumul în apă, începînd să înoate încet, ca să nu facă nici un zgomot, şi coborî pe albie în jos prin întunericul fierbinte al nopţii. Părea că apa mai păstrează mireasma trupului ei mlădios. Pe urmă se întoarse călare spre oraş, deasupra capului cu bolta cerului înstelat, şi-şi simţea sufletul împăcat cu toată lumea dimprejurul său.

Din ziua aceea începu să coboare în fiecare seară spre iaz şi în fiecare seară o vedea pe Ethel. Nu trecu mult şi reuşi să înlăture timiditatea fetei care deveni

veselă și prietenoasă. Se așezau împreună pe stîncile de deasupra cascadei, unde apa curgea vîjîind, și strînși unul lîngă altul se uitau la vîltoarea de la picioarele lor, urmărind înserarea care învăluia rîul în misterele ei. Ar fi fost inevitabil să nu se afle despre întîlnirile acestea ale lor — în mările din miazăzi toată lumea știe ce fac ceilalți — și la hotel prietenii începură să facă glume grosolane pe socoteala lui. Lawson zîmbea și nu răspundea nimica. Nu făcea să se străduiască pentru a-i convinge că gumele acestea nu au nici un rost. Sentimentele lui erau absolut curate. Iubea pe Ethel, cum un poet ar iubi luna de pe cer. Se gîndea la ea, nu ca la o femeie, ci ca la o ființă care nu face parte din lumea aceasta. Pentru el fata aceasta era însuși sufletul iazului.

Într-una din zile, trecînd prin bar, văzu pe bătrînul Brevald, îmbrăcat în eterna lui salopetă albastră, ponosită, stînd proptit cu coatele de contor. Fiind tatăl lui Ethel, crezu că e mai bine să vorbească cu el, și apropiindu-se de bar, comandă ceva, apoi se întoarse ca din întîmplare și invită pe bătrîn să ia și el un pahar. Vreme de cîteva minute vorbiră despre felurite zvonuri ce se auzeau prin oraș, și Lawson simți că ochii treji și albaștri ai norvegianului îl cercetează cu toată atenția. Atitudinea bătrînului acestuia nu era deloc plăcută. Părea un bărbat lingușitor, dar totuși dincolo de umilința moșneagului acestuia care se luptase cu soarta potrivnică și fusese înfrînt, Lawson simțea o umbră de vicleșug. Își aduse aminte că odinioară fusese comandantul unei goelete care făcea comerț cu sclavi sau *negustor de mierle*, cum li se zice în Pacific și de pe vremea aceea avea o hernie exagerată, cu care se alesese de pe urma unei răni primite în timpul unei încăierări ce o avusese cu niște indigeni din insulele Salomon. În clipa aceasta se auzi gongul care chema clientela la masa de amiază.

— Acum eu trebuie să plec, declară Lawson.

— De ce nu vii într-o zi pe la mine ? întrebă Brevald cu glasul răgușit. Nu am o casă elegantă, dar așa cum este, vei fi totuși bine primit. Pe Ethel o cunoști.

— Voi veni cu plăcere.

— Duminică după-amiază, este timpul cel mai potrivit.

Bungaloul vechi și dărăpănat al lui Brevald era în mijlocul plantației de palmieri, la capătul unei poteci care se abătea din șoseaua ce ducea spre Vailima. Casa era împresurată din toate părțile de banani uriași. Cu frunzele sfîșiate de vînturi, aveau aceeași frumusețe tragică pe care ți-o inspiră o femeie drăguță, îmbrăcată în zdrențe. Totul împrejur era murdar și neîngrijit. Purcei răpănoși și cu spinarea cîrlig, rîmau împrejurul casei și găinile cotcodăceau rîșchiind gunoaiele împrăștiate în toate părțile. Pe terasă trîndăveau trei sau patru indigeni. Cînd Lawson întrebă de Brevald, auzi glasul bătrînului care-l strigă din casă, și-l găsi așezat pe un scaun în salon, fumîndu-și luleaua scurtă de marinar.

— Ia loc și fă-te comod, zise, bătrînul. Ethel tocmai a plecat să se dichisească.

O văzu că apare. Era îmbrăcată în bluză și foi, iar părul îl purta pieptănat după moda europeană. Deși nu mai avea grația sălbatică și timidă a fetei pe care o vedea în fiecare seară pe malul iazului, părea totuși că este o ființă mai reală și deci te puteai apropia mult mai ușor de ea. Dădu mîna cu Lawson căruia i se întîmpla acuma pentru prima dată să-i simtă degetele în mîna lui.

— Cred că vei primi să bei o ceașcă de ceai împreună cu noi, zise fata.

Lawson știa că Ethel a fost crescută la școala misionarilor și-i venea să rîdă, dar în același timp se simțea și impresionat de faptul că fata încerca să pară cît mai mondenă în fața lui. Masa era așternută și numaidecît după aceea apăru a patra soție a lui Brevald care aduse ceainicul. Era o indigenă frumoasă, fără să mai fie prea tînără, și nu vorbea decît cîteva cuvinte englezești. Dar zîmbea fără încetare. Ceaiul era mai curînd un fel de gustare copioasă, cu felii de pîine cu unt și o varietate infinită de prăjituri foarte dulci, iar conversația se desfășura în termeni cît se poate de solemni. Pe urmă, apăru o femeie bătrînă cu obrazul ca o pungă, și cu pași ușori ca de umbră.

— Aceasta este bunica lui Ethel, declară Brevald și scuipă zgomotos pe dușumele.

Bătrîna se așeză pe marginea unui scaun, dar se vedea limpede că nu se simte la îndemînă și că ar fi preferat să se așeze pe dușumele, cum era obișnuită. Nu zise nimic, ci începu să examineze pe Lawson cu ochii lucitori și fără să clipească. În bucătăria care era în spatele casei, cineva începu să cînte la acordeon și se auziră cîteva glasuri care cîntau un imn, dar se vedea limpede că ei cîntă mai mult de plăcerea melodiei, decît îndemnați de credință.

După ce se întoarse din nou la hotel, Lawson se simți neobișnuit de mulțumit. Rămăsese adînc impresionat de felul rudimentar de viață pe care o duceau oamenii aceștia; în zîmbitoarea bunăvoință a doamnei Brevald, în cariera fantastică a micului norvegian, în ochii misterioși și lucitori ai bunicii, i se părea că a descoperit ceva neobișnuit și pasionant. Felul lor de viață era mult mai firesc decît ceea ce văzuse el pînă acuma, căci părea mai aproape de pămîntul ocrotitor și rodnic; în clipa aceasta civilizația i se părea o povară, și datorită contactului cu acești oameni care erau de proveniență mai primitivă, se putea bucura de o libertate mult mai nestăvilită.

Încercă să scape cît mai curînd de viața din hotel, care începuse să-l plictisească și se mută într-un bungalou propriu, frumos și alb, situat la marginea mării, așa că avea mereu în fața ochilor varietatea de culori a apelor ghiolului. Începuse să-i fie dragă insula aceasta frumoasă. Londra și Anglia nu mai aveau acuma nici o însemnătate pentru el, și ar fi fost mulțumit să-și poată petrece restul vieții în acest colț uitat de lume, bogat în bunuri trecătoare, plin de dragoste și mulțumire. Era hotărît ca, indiferent de obstacolele ce va trebui să le întîmpine, să se căsătorească totuși cu Ethel.

Dar în drumul său nu întîlni nici un fel de obstacol. În casa lui Brevald era întotdeauna bine venit. Bătrînul era foarte prevenitor și doamna Brevald zîmbea fără încetare. În timpul vizitelor ce le făcea în casa lor, avu ocazie să vadă, mai mult în trecere, cîțiva indigeni care păreau că fac parte din familie. Într-un rînd văzu un tînăr înalt și încins cu *lava-lava*, așezat pe un scaun, alături de Brevald; tot trupul îi era tatuat și avea părul

decolorat cu apă de var; îi spuseră că este fiul fratelui doamnei Brevald. Totuși de cele mai multe ori indigenii aceștia se fereau din calea lui.

Ethel se purta foarte drăguță față de el și luminile ochilor ei ardeau în extaz de cîte ori îl vedea că vine. Era o fată încîntătoare și naivă. O ascultase entuziasmat, cînd începuse să-i povestească despre școala de misionare unde-și făcuse educația și despre călugărițele de acolo. Se ducea cu ea la cinematograful care tot din cincisprezece în cincisprezece zile rula cîte un film și dansa cu ea tot timpul balului ce urma după terminarea spectacolului. La aceste spectacole lumea venea din toate părțile insulei Upolu, deoarece distracțiile erau foarte rare. Cu aceste ocazii putea vedea adunată întreaga societate din insulă; femeile europenilor care stăteau înțepate, nu cumva să se amestece printre oamenii care nu erau de seama lor, metisele foarte elegante în toaletele lor importate din America, pe urmă indigenii; rînduri întregi de fete oacheșe, îmbrăcate în halate largi și albe și tineri care păreau că nu se simt bine în pantalonii strîmți din pînză și în pantofi albi. Era o adunare elegantă și veselă. Ethel era foarte mîndră de faptul că poate arăta prietenelor ei pe admiratorul acesta alb care era nedespărțit de ea ca o umbră. Foarte curînd se răspîndi știrea că acest tînăr european avea de gînd să se căsătorească cu ea și toate prietenele ei se uitau la ea cu invidie. Pentru o metisă era lucru mare să găsească un alb cu care să se căsătorească; la nevoie se mulțumeau și cu legături mai puțin normale, căci niciodată nu poți ști dinainte ce s-ar putea întîmpla mai tîrziu. Situația lui Lawson în calitate de director al băncii, îl făcea să fie partida cea mai căutată din întreaga insulă. Dacă nu ar fi fost atît de preocupat de Ethel, ar fi constatat că ochii multor fete erau îndreptați spre el, și ar fi văzut și ocheadele pe care i le aruncau doamnele din societatea europeană care se plecau una spre alta și începeau să-și vorbească în șoaptă, de cîte ori îl vedeau.

Într-una din seri, cînd locatarii de la hotel Metro pole tocmai gustau ultimul pahar cu whisky, înainte de a se duce la culcare, Nelson se adresă celor dimprejurul său:

— Ia ascultați, am auzit că Lawson vrea să se căsătorească cu fata aceea.

— În cazul acesta este un dobitoc, ripostă Miller.

Miller era un germano-american pe care la început îl chemase Müller, și era un bărbat înalt, gras şi chel, cu un obraz rotund şi complet ras. Purta nişte ochelari încadrați în aur și cu lentile mari care-i dădeau o înfățișare de nătăfleață, dar umbla întotdeauna foarte bine îmbrăcat. Era bețiv la toartă, și gata oricînd să stea pînă la ziuă „de dragul băieților", dar totuși nu se îmbăta niciodată, era vesel, amabil și foarte șiret. Cînd era vorba despre afaceri, nimic nu putea fi pentru el mai important ; reprezenta o firmă din San-Francisco care specula cu mărfurile ce se vindeau în această insulă ; stămbărie, mașini și alte fleacuri, prin urmare amabilitatea lui era dictată de interesele negoțului pe care-l făcea.

— Habar nu are ce i se pregătește, adăugă Nelson. Ar trebui ca cineva să-i atragă atenția.

— Dacă vrei să mă asculți pe mine, atunci te sfătuiesc să nu te amesteci, zise Miller. Cînd cineva ține numaidecît să se facă de rîs, atunci e mai bine să-l lași în apele lui.

— Sînt și eu de acord să te distrezi cît poftești cu fetele de pe aici, dar cînd e vorba să te căsătorești cu vreuna, atunci să știi că eu nu sînt atît de prost, ca să cad în lesă.

Chaplin era și el de față, așa că trebuia să-și spună părerea :

— Am văzut o mulțime de tineri care și-au încercat norocul, dar nici unul n-a scos-o la capăt.

— Dumneata Chaplin ar trebui să stai de vorbă cu el, adăugă Nelson. Îl cunoști mai bine decît oricare dintre noi.

— Eu sînt de părere că ar fi mai bine ca Chaplin să-și vadă de treabă, declară Miller.

Chiar la această epocă Lawson nu prea era simpatizat, așa că nimenea nu se interesa de ceea ce face. Însăși doamna Chaplin vorbi cu două sau trei doamne despre afacerea asta, dar se mulțumi să declare că e păcat

de el, iar cînd Lawson îi spuse categoric că este hotărît să se căsătorească, ar fi fost prea tîrziu să mai poată interveni.

Vreme de un an de zile Lawson fu fericit. Închirie un bungalou la marginea golfului împrejurul căruia se așterne orașul Apia, în apropierea unui sat indigen. Casa era ascunsă între palmierii de cocos și era cu fața spre albastrul strălucitor al Pacificului. Ethel umbla de colo pînă colo prin mica lor căsuță, și părea o ființă tot atît de adorabilă și plină de grație, ca și un tînăr animal al pădurilor, și era mereu veselă. Rîdeau împreună pentru toate nimicurile și vorbeau tot felul de nebunii. Uneori veneau locatari ai hotelului să stea de vorbă împreună, și duminicile plecau de multe ori foarte departe, ca să viziteze pe cîte un plantator care era căsătorit cu o metisă. Din cînd în cînd cîte un negustor metis din Apia dădea o serată la care se duceau și ei. Față de Lawson metișii se purtau cu totul altfel decît pînă acuma. Căsătoria pe care o încheiase, îl făcuse să fie de o seamă cu ei, și astăzi îi ziceau *Bertie*. Îl luau de braț și-l pocneau cu palma în mijlocul spatelui. Lui îi plăcea să vadă pe Ethel în mijlocul acestor serbări familiare, căci îi străluceau ochii și rîdea fără întrerupere, așa că-și dădea seama cît este de mulțumită. Din cînd în cînd în casa lor veneau rudele soției sale, bătrînul Brevald și mama ei, dar veneau și verișori și femei indigene înfășurate numai în halat sau bărbați și tineri încinși în *lava-lava*, cu părul vopsit în roșu și cu trupul tatuat. Cînd se întorcea de la bancă, îi găsea stînd de vorbă și, rîdea cu îngăduință, uitîndu-se la ei.

— Nu te lăsa exploatată de oamenii aceștia, căci sînt în stare să ne roadă și ciolanele, spunea el.

— Acestea sînt rudele mele. Nu se poate să nu-i primesc și să nu-i ajut, cînd vin la mine.

Știa dinainte că atunci cînd un european se căsătorește cu o indigenă sau cu o metisă, rudele acesteia îl consideră drept o mină de aur care poate fi exploatată la nesfîrșit. Se apropie de ea și cuprinzîndu-i obrazul în palme, o sărută înduioșat. Probabil soția lui nu-și dădea seama, că salariul său care era tocmai de ajuns pentru a duce viața de burlac, trebuia împărțit cu multă socoteală, cînd

era vorba să mai întreţină şi o soţie, împreună cu toate cheltuielile casei. Curînd după aceea Ethel îi născu un băiat.

Cînd Lawson luă copilul acesta pentru prima oară în braţe, îşi simţi inima înfiorată de suflul rece al unei spaime neînţelese. Nu se aşteptase ca acest copil să fie atît de oacheş. La urma urmelor acest copil nu avea decît o pătrime de sînge indigen, prin urmare nu exista nici un motiv ca el să nu arate exact ca un copil englez, dar uitîndu-se la copilul pe care-l ţinea în braţe, cu trupul lui gălbui, cu ochii mari şi negri, şi capul acoperit de părul negru şi creţ, copilul acesta avea înfăţişarea unui copil indigen de pur sînge. Din ziua cînd se căsătorise soţiile europenilor nici nu se mai uitau la Lawson. Cînd se întîmpla să se întîlnească cu oameni în casa cărora fusese invitat la masă, pe vremea cînd era necăsătorit, aceştia păreau că nu se simt tocmai la îndemînă şi deveneau exagerat de amabili.

— Doamna Lawson e bine? întrebau ei. Eşti om cu noroc. Soţia dumitale e foarte frumoasă.

Dar cînd se întîmpla să-i întîlnească împreună cu soţiile lor şi Ethel era cu el, aceştia se simţeau ruşinaţi de superioritatea cu care femeile o salutau. Lawson însă încerca să facă glume.

— Oamenii aceştia sînt tot atît de sălcii ca şi apa de băltoacă în care cîntă broaştele. Cred că voi dormi destul de bine, chiar dacă nu mă invită la seratele lor infecte.

Totuşi, atitudinea aceasta a lor începuse să-l plictisească.

Copilul mic şi negru din braţele lui întoarse obrazul spre el. Acesta era fiul său. Se gîndi la copiii metişi din Apia. Toţi arătau nesănătoşi, traşi la obraz şi gălbejiţi, şi aveau o înspăimîntătoare înfăţişare de bătrîneţe prematură. Îi văzuse la bordul unui vas care-i ducea la o şcoală la Noua Zelandă, unde primeau şi elevi de cei cu sînge amestecat. Copiii erau adunaţi grămadă, dar deşi păreau gălăgioşi, în realitate erau foarte sfioşi, din pricina deosebirii care-i ţinea departe de oamenii albi. Cînd erau împreună, vorbeau limba indigenă. După ce deveneau mari, băieţii se angajau ca funcţionari cu salarii reduse, din pricină că erau metişi; fetele dacă aveau noroc, se

puteau căsători cu cîte un alb, dar băieții nu puteau face nimica, decît cel mult să se căsătorească cu o metisă ca și ei, sau cu o indigenă. Lawson făcu făgăduiala că pe fiul său, indiferent de sacrificii, îl va feri de o astfel de soartă umilitoare. Va trebui să se întoarcă în Europa cu orice preț. Iar după ce se apropie de Ethel, care zăcea sfîrșită de puteri, dar totuși frumoasă, pe patul ei de suferință, înconjurată de femei indigene, hotărîrea aceasta a lui deveni și mai puternică. După ce o va scoate din mijlocul rudelor, legătura dintre ei doi va deveni mai adîncă. O iubea cu înflăcărare și ar fi dorit să devină un trup și un suflet cu el, dar își dădea seama că în această insulă unde rădăcinile ei erau înfipte atît de adînc în tragediile vieții indigene, va fi incapabil s-o lege definitiv de el.

Începu să-și facă pregătirile în tăcere, îndemnat de cine știe ce instinct care-l obliga să nu vorbească nimănui despre planurile sale, și scrise unui văr al său din Aberdeen, care era coproprietar al unei Societăți de Navigație, spunîndu-i că sănătatea lui s-a îmbunătățit foarte mult (una dintre cauzele care-l determinaseră să se instaleze pe insulă), prin urmare, nu mai are nici un motiv, ca să nu se întoarcă în Europa. Stărui să-i găsească o slujbă, oricît de prost plătită, undeva în Deeside care era o localitate cu clima potrivită celor care suferă de afecțiuni pulmonare. Ca o scrisoare din Aberdeen să poată ajunge la Samoa, trebuia să treacă șase săptămîni, și fu nevoie de mai multe scrisori, pentru a putea ajunge la ceva definitiv. Prin urmare, avea timp suficient ca să poată pregăti pe Ethel. Ea rămase tot atît de încîntată ca și un copil. Îi venea și lui să rîdă, văzînd-o că se mîndrește în fața prietenelor ei, că va pleca foarte curînd în Anglia; asta pentru ea însemna un pas înainte, căci în țara aceasta se va putea anglicaniza complet. Emoția plecării o făcea să nu-și mai găsească locul de mulțumire. Într-un tîrziu sosi o telegramă care-i aducea știrea că i se oferea o slujbă la banca Kincardineshire, Ethel nu mai știa ce să facă de fericire.

Cînd după lunga călătorie pe mare, se văzu instalat în micul orășel scoțian, cu casele lui de granit, Lawson își dădu seama de importanța ce o avea pentru el faptul

că poate trăi din nou printre oameni de seama lui. La cei șase ani pe care-i petrecuse în Apia, se gîndea ca la niște ani de exil, și își reluă, cu un fel de ușurare, singurul fel de viață care i se părea normal. Era o adevărată plăcere să poată juca golf și să poată pescui — căci pescuitul în apele Pacificului unde n-aveai decît să arunci undița ca să scoți peștii unul după altul, nu putea să fie nici o plăcere — să poată citi ziarele cu știri din aceeași zi, să cunoască bărbați și femei care să fie de seama lui, oameni cu care să poată sta de vorbă; era nebănuit de plăcut să poată mînca fripturi de carne care n-a fost congelată și să bea lapte care n-a văzut cutia de conserve. Aici erau obligați să trăiască unul pentru altul, mai mult decît fuseseră la Apia și era foarte mulțumit că Ethel nu mai trebuia să poarte grija neamurilor ei. După doi ani de căsătorie, o iubea și astăzi cu atîta devotament, încît aproape nu putea trăi nici o clipită fără s-o vadă și simțea mereu prezentă dorința de a adînci intimitatea dintre ei. Dar amănuntul straniu era tocmai faptul că după prima emoție de la sosire, soția lui părea că se interesează mult mai puțin de noul lor fel de viață, decît și-ar fi închipuit el. Nu se putea obișnui cu noul mediu în care trăia. Se simțea copleșită de un fel de letargie. Cînd toamna blîndă ajunse pe sfîrșite și se făcu iarnă, Ethel începu să se plîngă împotriva frigului. Jumătate din zi și-o petrecea stînd întinsă pe pat, iar cealaltă jumătate tolănită pe canapea, uneori citind romane, dar de cele mai multe ori fără să facă nimica. Părea abătută și nemulțumită.

— Nu-ți face nici o grijă, draga mea, spunea Lawson. Te vei obișnui foarte curînd cu viața de aici. Mai ai răbdare, pînă va veni vara și te vei convinge, că aici este aproape tot atît de cald ca și la Apia.

El se simțea mai bine și mai voinic decît se simțise ani de-a rîndul înainte de asta.

Indiferența cu care Ethel își conducea gospodăria, atîta vreme cît trăiseră în Samoa, nu avea nici o importanță, dar în Scoția nu se putea continua în același fel. Cînd se întîmpla să vină cineva la ei, lui nu-i plăcea ca toate lucrurile din casă să fie val-vîrtej și mai mult în glumă, punea el însuși mîna și începea să facă ordine. Ethel

se uita la el cu indiferență. Ceasuri întregi și le petrecea jucîndu-se cu copilul. Vorbea cu el, gîngurind limba din țara ei. Pentru a o face să se distreze, Lawson se împrieteni cu cîțiva vecini și din cînd în cînd se duceau la micile serate ale acestora. Doamnele cîntau romanțe de salon și bărbații le ascultau cu binevoitoare atenție. Ethel se simțea sfioasă și sta la o parte. Uneori Lawson se simțea cuprins de o spaimă neînțeleasă, așa că se apropia de ea și o întreba dacă se simte mulțumită.

— Da, sînt pe deplin mulțumită, răspundea ea.

Dar privirile îi erau învăluite de umbra unor gînduri pe care el nu le putea bănui. Femeia aceasta se retrăgea și se închidea în sufletul ei, ca într-o găoace, așa că soțul ei presimțea că nici astăzi nu o cunoaște mai bine, decît o cunoscuse în ziua cînd o întîlnise pentru prima dată scăldîndu-se în iazul din Upolu. O presimțire neliniștitoare tremura într-însul și era convins că soția lui îi ascunde ceva, și pentru că își adora soția, presimțirea aceasta deveni o adevărată tortură pentru el.

— Cred că nu-ți pare rău că am plecat din Apia? întrebă el într-un rînd.

— Da de unde. Viața aici mi se pare foarte plăcută.

O nemulțumire obscură îl făcea să facă glume usturătoare în legătură cu insula pe care o părăsiseră și cu locuitorii ei. Ea zîmbea, dar nu răspundea niciodată nimica. Foarte rareori se întîmpla să primească din Samoa cîte un teanc de scrisori și în astfel de cazuri, vreme de o zi sau două rătăcea din odaie în odaie, cu obrazul întunecat și palid.

— Nimic nu mă va putea obliga să mă mai întorc pe insula aceea, declară el într-un rînd. În astfel de regiuni n-are ce căuta un european.

Dar își dădu seama că uneori în absența lui, Ethel plîngea. La Apia era vorbăreață și discuta vioaie amănuntele ce puteau fi în legătură cu viața lor de toate zilele, cum era de altfel obiceiul în partea locului; dar acuma părea că devine din ce în ce mai tăcută, și cu toate că-și da toată silința s-o distreze, ea rămînea indiferentă. Vedea că amintirile din viața pe care o trăise în Samoa o duceau tot mai departe de el și era grozav de

gelos pe insula în care crescuse, de mare, de Brevald și de toți oamenii aceia oacheși la care acuma se gîndea cu dezgust. Cînd vorbea despre Samoa, se uita la ea și începea să facă observații răutăcioase și batjocoritoare. Într-o seară de la sfîrșitul primăverii, cînd mugurii fagilor începuseră să plesnească și apăruseră primele frunze crude, cînd tocmai se întorcea de la linksurile de golf, o găsi nu ca de obicei, întinsă pe canapea, ci stînd la o fereastră. Pesemne îl aștepta. Se întoarse imediat ce-l auzi că a intrat în cameră, dar tresări, cînd o auzi că vorbește cu el în dialectul lui Samoa.

— Nu mai pot continua. Mi-e imposibil să mai trăiesc aici. Viața aceasta mi-a devenit nesuferită. Nu mai pot.

— Pentru numele lui Dumnezeu, vorbește ca o femeie civilizată, protestă el supărat.

Femeia se apropie de el și-i trecu brațele împrejurul trupului cu o mișcare stîngace, aproape barbară.

— Te rog, haide să plecăm. Să ne întoarcem la Samoa. Dacă mă obligi să stau aici, eu voi muri. Vreau să mă întorc acasă.

Patima cu care-i debită aceste cuvinte, se stinse pe neașteptate și izbucni în lacrimi. Lawson simți că toată supărarea i-a trecut și ridicînd-o pe genunchi, începu să-i spună, că nu poate să renunțe la slujba pe care o are aici deoarece aceasta pentru el este singurul mijloc de trai. Locul pe care îl avusese la banca din Apia era ocupat de mult, de altcineva. Prin urmare, nu mai avea de ce să se întoarcă. Încercă s-o facă să înțeleagă greutățile vieții din această insulă, umilințele la care vor fi expuși și situația dureroasă în care va fi condamnat să trăiască fiul lor.

— Scoția este o țară fără pereche, cînd e vorba despre educația copiilor. Școlile sînt bune și ieftine, iar după ce va termina liceul, se va putea înscrie la universitatea din Aberdeen. Voi face dintr-însul un adevărat scoțian.

Îi daseră numele de Andrew și Lawson ar fi vrut să-l facă doctor. Pe urmă, se va putea căsători cu o femeie albă.

— Mie nu mi-e rușine că sînt metisă, răspunse Ethel nemulțumită.

— Firește, draga mea, nu există nici un motiv pentru care să-ți fie rușine de așa ceva.

Simțindu-i obrazul catifelat, lipit de obrazul său, Lawson rămase adînc impresionat.

— Tu nici nu bănuiești cît te iubesc. Aș fi în stare să dau orice pe lume, pentru a putea să-ți spun ce se ascunde în sufletul meu.

Se întoarse și-i căută buzele, ca s-o sărute.

Se făcu vară. Văile din Highland erau verzi și încărcate de miresme, iar costișele erau acoperite de frunzișul vesel și lucitor al curpenilor. Zilele însorite urmau una după alta în această localitate retrasă și umbra fagilor era o adevărată plăcere, după dogoarea orbitoare a străzilor. Ethel nu mai vorbea despre Samoa și Lawson își simți nervii mai liniștiți. Își închipuia că soția sa a început să se împace cu noul fel de viață și presimțea că dragostea lui a toate copleșitoare, nu mai lăsă în sufletul ei loc de ajuns pentru altă dorință. Într-una din zile medicul circumscripției îl opri în stradă.

— Ascultă Lawson, soția dumitale ar trebui să fie mai prudentă și să nu facă baie în rîurile acestea de munte. Cred că-ți dai seama că aici nu se poate face baie, ca în apele Pacificului.

Lawson rămase mirat de vorbele medicului și nu avu nici prezența de spirit, pentru a-i da răspunsul cuvenit.

— Eu nu știam că ea face baie în rîu.

Medicul începu să rîdă.

— A văzut-o o mulțime de lume și toți aceștia au început să vorbească ; cred că e ușor de înțeles deoarece locul de dincolo de pod nu este indicat pentru a face baie ; de altfel, este și interzis, deși nu văd motivul pentru care s-a dat această ordonanță. Dar mă mir cum de poate suporta temperatura apei !

Lawson cunoștea destul de bine locul despre care vorbea medicul și cu totul pe neașteptate își aduse aminte că semăna cu iazul acela din Upolu, unde Ethel avusese obiceiul să se scalde în fiecare seară. Un rîu limpede de munte, care cobora repede, strîns în albia lui șerpuită dintre stînci, ca ceva mai jos să formeze o dul-

bină adîncă și destul de largă, cu o plajă așternută cu nisip. Pe deasupra apei se întindeau ramurile dese ale copacilor, nu ale palmierilor de cocos, ci ale fagilor, iar printre frunze, razele de soare își făceau loc și tremurau pe oglinda apei. Amintirea aceasta îl făcu să tresară. I se părea că vede pe Ethel în fiecare zi oprindu-se pe marginea rîului, unde începea să se dezbrace încet pe țărm și să-și dea drumul în apa rece, mult mai rece decît apa iazului aceluia cu care era obișnuită de acasă, încercînd astfel să retrăiască în imaginație, o clipă din trecut. Din nou i se păru că ea este întruparea spiritului acestui torent cu ape stranii și sălbatice care se întorc înapoi și o cheamă cu ele.

În aceeași după-amiază se apropie de rîu și înaintă cu băgare de seamă printre copaci, dar poteca așternută cu frunze moarte nu răsuna sub greutatea pașilor lui. După o bucată de drum la deal, ajunse în apropierea locului de unde putea vedea iazul. Ethel se așezase pe țărm și se uita în apă. Sta nemișcată și părea că apa ar atrage-o cu puteri neînțelese spre ea. Se întrebă, ce gînduri stranii o pot preocupa. Într-un tîrziu se ridică în picioare, apoi timp de cîteva minute dispăru din vedere; cînd o văzu din nou, era îmbrăcată într-un halat și desculță; făcu cîțiva pași în largul țărmului așternut cu mușchi. După ce ajunse la marginea apei, se lăsă încet și fără zgomot în dulbină. Începu să înoate cu mișcări încete spre larg, dar în felul în care înota părea că mișcările ei nu sînt aceleași ca ale unei ființe omenești. Nu înțelegea motivul impresiei profunde pe care i-o făceau aceste mișcări. Așteptă pînă cînd o văzu că iese din apă. Femeia se opri pe țărm, cu halatul ud înfășurat împrejurul pulpelor, așa că i se vedeau toate formele trupului, apoi trecîndu-și mîinile încet peste sîni, oftă de plăcere. În clipa următoare dispăru din nou din vedere. Lawson se întoarse și apucă încet spre oraș. O durere neînțeleasă îi strîngea inima, căci înțelegea că Ethel rămăsese și astăzi străină pentru el și dragostea lui nemărginită, era sortită să rămînă în veci nedomolită alături de această femeie.

Soției lui nu-i pomeni despre ceea ce văzuse. Se prefăcea că nu știe nimica, dar îi urmărea cu atenție fiecare mișcare, încercînd să ghicească gîndurile ce o preocupă. Căută să se poarte față de ea cu mai multă duioșie decît pînă acuma, încercînd să alunge adînca nostalgie din sufletul ei, cu ajutorul dragostei lui atotstăpînitoare.

Într-una din zilele următoare, întorcîndu-se acasă, rămase mirat că nu o vede nicăieri.

— Unde este doamna Lawson ? întrebă el servitoarea.

— A plecat la Aberdeen, domnule, împreună cu copilul, răspunse servitoarea, puțin mirată de întrebarea aceasta a lui. Spunea că nu se va întoarce decît cu ultimul tren.

— Da, foarte bine.

Se simți nemulțumit de faptul că Ethel nu-i pomenise nimica despre plecarea aceasta, dar nu se nelinişti, deoarece în timpul din urmă ea fusese de multe ori la Aberdeen, și era mulțumit că are ocazia să viziteze magazinele și probabil să vadă și un film la cinematograf. Se duse la gară ca să aștepte sosirea ultimului tren, dar cînd văzu că ea nu s-a întors, se simți cuprins de o spaimă neașteptată. Intră în dormitorul lor comun și constată numaidecît că obiectele ei de toaletă nu mai erau la locul lor. Deschise dulapul și sertarele comodei ; acestea erau pe jumătate goale. Soția lui fugise.

Fu cuprins de o furie neașteptată. Era prea tîrziu ca să mai poată telefona la Aberdeen, pentru a se interesa de ea, dar bănuia dinainte care ar putea fi rezultatul informațiilor ce le va putea obține. Cu o viclenie infernală soția lui își alesese tocmai timpul cînd la bancă se făcea bilanțul anual și prin urmare ar fi fost în imposibilitate s-o urmărească, căci era reținut de aceste lucrări. Luă un ziar și constată că dimineața următoare tocmai pleca un vapor spre Australia. Ethel trebuia să fie acuma în drum spre Londra. Pieptul i se cutremură de suspinele pe care nu și le mai putea stăpîni.

„Pentru femeia aceasta am făcut toate sacrificiile, și iată cum a înțeles să mă răsplătească, gemu el. Cum se poate să fie atît de fără suflet, și să se poarte atît de monstruos față de mine“ !

După două zile de zbucium și de griji nebănuite, primi de la ea o scrisoare. Era o scrisoare ca de copil de școală, căci Ethel scria cu multă greutate, cînd avea ceva de spus :

Dragă Bertie,

nu mai puteam suporta. Mă întorc acasă. La revedere

ETHEL.

Încolo nici un cuvînt de regret. Nici nu-i spunea cel puțin s-o urmeze. Lawson rămase îngrozit. Se informă unde face vaporul prima escală, și-i trimise o telegramă, în care o ruga să se întoarcă acasă, deși știa foarte bine, că Ethel nici nu se va sinchisi. Așteptă cu sufletul chinuit de teamă. Ar fi dorit din toată puterea sufletului să-i trimită un singur cuvînt de dragoste, dar ea nici nu se gîndea la așa ceva. Trecu prin toate răcorile morții. La un moment dat își zise că e mai bine c-a scăpat de ea în felul acesta, iar în clipa următoare se gîndi că va putea s-o determine să se întoarcă acasă, dacă nu-i va trimite banii de care va avea nevoie. Se simțea singur și torturat de griji. Îl chinuia lipsa copilului și-l chinuia lipsa ei. Presimțea că orice ar fi încercat, singura soluție ce-i mai rămînea, era s-o urmeze și el. Astăzi nu mai putea să trăiască fără ea. Toate planurile lui de viitor nu erau altceva decît un castel din cărți de joc, pe care-l dărîmase cu un singur gest necumpănit. Nu-l interesa eventualitatea că ceea ce va face acuma, ar putea să-i primejduiască posibilitatea de existență, căci singurul lucru care-l mai putea interesa astăzi, era soția lui. Imediat ce i se oferi posibilitatea, plecă și el la Aberdeen și spuse directorului băncii, că are intenția să părăsească imediat serviciul. Directorul începu să protesteze. Plecarea aceasta neașteptată nu-i venea la socoteală și nici nu putea fi în interesul băncii. Dar Lawson nu se lăsă înduplecat. Ținea numaidecît să fie liber de orice obligație, înainte de plecarea următorului vapor. Și abia după ce-și vîndu toate lucrurile pe care le avea și se văzu îmbarcat la bordul vaporului care ridicase ancora, păru că se simte ceva mai liniștit. În timpul acesta, tuturor celor care-l cunoșteau, li se păruse ca un ieșit din minți. Ultimul

gînd al său, înainte de a părăsi Anglia, fu să telegrafieze lui Ethel la Apia, că este în drum spre insula Upolu.

Din Sydney îi telegrafie din nou și cînd în cele din urmă vaporul său trecu bara din Apia în zorii zilei și văzu din nou căsuțele albe răsfirate pe marginea golfului, simți în suflet o ușurare nebănuită. Doctorul și Comisarul de poliție se urcară la bord. Îi cunoștea pe amîndoi și revederea aceasta îi pricinui o plăcere neașteptată. Bău împreună cu ei un pahar sau două cu whisky, atît de plăcerea acestei întîlniri, cît și din pricină că se simțea neobișnuit de emoționat. Nu era tocmai sigur că Ethel se va bucura de întîlnirea cu el. După ce coborî în barcă și se apropie de țărm, cercetă lacom cu privirea grupul oamenilor adunați pe chei. Ea nu era printre ei și-și simți inima zvîcnind îndurerată, dar numaidecît descoperi pe bătrînul Brevald, care venise îmbrăcat în eterna lui salopetă albastră, așa că mai prinse puțină nădejde.

— Unde este Ethel? întrebă el, după ce coborî la țărm.

— Este la bungalou. Acum locuiește împreună cu noi.

Lawson rămase dezamăgit, dar încearcă să pară bine dispus.

— În cazul acesta o mai fi oare loc să mă găzduiești și pe mine? Cred că voi avea nevoie de cel puțin o săptămînă, două, pînă cînd ne vom putea instala.

— A, da... cred că te vom putea găzdui și pe dumneata.

După ce terminară cu formalitățile vamale, se opriră la hotel unde Lawson fu primit cu mulțumire de cîțiva dintre foștii lui prieteni. Înainte de a putea scăpa de ei, trebuiră să suporte cîteva rînduri de pahare și cînd ajunseră în sfîrșit acasă, erau amîndoi destul de veseli. Cuprinse pe Ethel în brațe. Plăcerea acestei revederi îl făcu să-și uite de toate gîndurile amare ce-l chinuiseră pînă acuma. Soacră-sa era foarte mulțumită că-l poate vedea din nou în casa ei, tot așa și bunica cea cu obrazul ca o pungă; indigenii și metișii își făcură apariția și se așezară roată pe dușumele și începură să se uite la el. Brevald adusese o sticlă cu whisky și trată pe toți cei de față. Lawson se așeză pe un scaun și-și ridică băiețașul oacheș pe genunchi. Îl dezbrăcaseră de hainele pe care le

avusese în Anglia, și cu Ethel alături, îmbrăcată ea însăși într-un halat, cum se obișnuia pe insulă, se simțea exact ca fiul rătăcitor din parabolă. În timpul după-amiezii se duse din nou la hotel și cînd se întoarse acasă, era mai mult decît vesel, căci părea beat de-a binelea. Ethel și mama ei știau dinainte că albii au obiceiul să se îmbete din cînd în cînd, prin urmare nu se mirară cîtuși de puțin, cînd trebuiră să-l dezbrace și să-l ajute să se urce în pat.

La o zi sau două după aceea, începu să-și caute o slujbă. Prevedea că nu mai poate avea pretenția să-și găsească o slujbă, ca cea la care renunțase pentru a se întoarce în Anglia, dar cu practica pe care o avea, ar fi fost imposibil să nu găsească ceva la una dintre casele de comerț din insulă, așa că la urma urmelor se putea foarte bine să nu aibă nimic de pierdut de pe urma acestei intermitențe.

— Adevărul este că nu se poate să faci avere, în calitate de funcționar de bancă. Comerțul este singura posibilitate pentru a deveni ceva, spunea el.

Spera să reușească foarte curînd să devină atît de indispensabil, încît proprietarul unei firme să-i ofere o participare, prin urmare nu era exclus ca în timp de cîțiva ani să facă avere.

— Îndată ce-mi voi găsi o slujbă, va trebui să ne așezăm la casa noastră, îi spuse el lui Ethel. Nu se poate să rămînem în casa aceasta.

Bungaloul lui Brevald era atît de mic, încît trăiau claie peste grămadă și ar fi fost imposibil să ai o clipă de liniște. Intimitatea și o conversație între patru ochi cu soția lui, era ceva ce nu se putea imagina.

— De, eu nu văd nici o grabă. Aci putem sta destul de bine, pînă în ziua cînd vom putea găsi ceva să ne placă.

Îi trebui o săptămînă întreagă pînă cînd reuși să găsească ceea ce căuta și astfel se angajă la un negustor cu numele de Bain. Dar cînd încercă să înduplece pe Ethel să se mute, soția lui îi răspunse, că preferă să trăiască în casa aceasta, pînă cînd va naște copilul, căci era din nou însărcinată. Lawson încercă s-o înduplece.

— Dacă nu-ți face plăcere să stai în casa aceasta, atunci mută-te la hotel, îi răspunse Ethel.

Băbatul se făcu galben la obraz.

— Ethel, cum se poate să-mi spui astfel de vorbe ? !

Ea ridică din umeri.

— Ce rost are să închiriem o casă, cînd aci putem trăi destul de liniștiți.

În cele din urmă Lawson nu avu ce face și trebui să se învoiască.

Cînd se întorcea de la slujbă, găsea bungaloul plin de indigeni. Stăteau întinși pe jos, dormeau, fumau, beau *kava*, fără să le mai tacă gura nici o clipită. Toată casa era cu fundul în sus și te împiedicai de gunoaie. Fiul său se împleticea printre ei, jucîndu-se cu copiii indigeni, și toată ziua nu auzea vorbindu-se altceva, decît limba samoană. Se obișnui ca înainte de întoarcerea acasă, să treacă pe la hotel și să ia cîteva cocktailuri, căci nu era în stare să înfrunte ceea ce-l aștepta în bungaloul socrului său și nici să suporte obrajii zîmbitori ai indigenilor, fără să-și întărească sufletul cu o gură de coniac. Dar în timpul acesta, deși pe Ethel o iubea cum nu o iubise niciodată înainte de asta, presimțea că soția lui începe să se înstrăineze de el. După ce născu al doilea copil, el îi propuse să-și ia o casă numai pentru ei, dar ea refuză. Timpul pe care-l petrecuse în Scoția, părea că a legat-o și mai puternic de rudele ei, iar acuma cînd era din nou în apropierea lor, nu mai voia să știe de nimica. Lawson începu să bea din ce în ce tot mai mult. Sîmbătă seara se îmbăta în localul clubului englez, de-l ridicau de pe jos.

Beția lui Lawson era însă o beție violentă și de fiecare dată căuta rîcă celor din apropierea lui, ca să se poată încăiera. Într-un rînd se certă în lege cu Bain care era patronul său, și acesta îl dădu afară, așa că trebui să-și caute altă slujbă. Vreme de două, trei săptămîni, rămase pe dinafară și ca să nu fie determinat să stea acasă, își pierdea vremea pe la hotel sau la clubul englez, unde bea fără alegere, cu cine-i ieșea în cale. Mai mult de milă decît îndemnat de alte motive, germano-americanul Miller îl primi în slujba lui ; dar omul acesta era negustor, și cu toată priceperea lui Lawson în

chestiuni financiare, situația lui de acuma nu-i permitea să refuze un salariu mai modest decît ar fi meritat și pe care Miller nu ezită cîtuși de puțin să i-l ofere. Ethel și Brevald se împotriviră, spunîndu-i că metisul Pedersen îi oferă mult mai mult. Lawson însă nu putea suferi gîndul că va fi determinat să lucreze sub ordinele unui metis. Cînd Ethel începu din nou să-l cicălească, zbieră la ea :

— Mai bine mort, decît să fiu obligat să lucrez pentru un negru.

— Probabil, va veni vremea cînd vei fi obligat să lucrezi, răspunse ea.

Peste șase luni se văzu obligat să primească și această umilință. Patima băuturii începuse să pună din ce în ce mai multă stăpînire pe el și uneori era atît de beat, încît nu mai era în stare să-și îndeplinească obligațiile la birou. Miller îl preveni de cîteva ori, dar Lawson nu era omul care să suporte observațiile. Într-una din zile, după o violentă discuție, își luă pălăria și plecă. Dar acum reputația lui era definitiv stabilită și nu mai găsi pe nimenea care ar fi fost dispus să-l angajeze. Cîteva săptămîni își pierdu vremea de pomană, pe urmă avu un atac de *delirium tremens*. După ce-și veni în fire, slab și rușinat din pricina bolii, nu mai fu în stare să se împotrivească stăruințelor familiei, așa că se adresă lui Pedersen, și-i ceru o slujbă. Pedersen era foarte mulțumit că va avea un funcționar alb în afacerea lui și despre Lawson știa că este un funcționar priceput.

Din ziua aceea degradarea lui deveni vertiginoasă. Albii din insulă nu-i mai dădeau atenție. Numai mila plină de dispreț, și violența gesturilor lui cînd era în stare de beție, îi mai împiedica să-l scoată cu desăvîrșire din circulație. Devenise extrem de susceptibil și părea că stă mereu la pîndă, nu cumva să îndrăznească cineva să-l jignească.

Viața și-o petrecea în întregime printre indigeni și metiși, dar pierduse cu totul prestigiul de care se bucurau albii. Indigenii însă erau nemulțumiți de disprețul cu care se uita la ei și de aerele de superioritate pe care și le dădea. Acum făcea și el parte dintre ei, prin urmare atitudinea lui de acuma nu era cu nimic justificată. Bre-

vald care înainte de asta fusese binevoitor și încercase să-l aduleze, acum îl lua de sus. Ethel făcuse o căsătorie proastă. Între ei se desfășurau discuții penibile și în cîteva rînduri ajunseseră la lovituri de pumni. Cînd începeau să se certe, Ethel lua partea rudelor ei. La urmă de tot, își dădură seama că e mult mai ușor să se înțeleagă cu el cînd e beat, decît atunci cînd e treaz, deoarece cînd era beat, adormea buștean, fie în patul său, fie pe rogojinile odăii.

Nu mult după aceea începu să bage de seamă că au început să-i ascundă ceva anume, ca el să nu afle.

Cînd se întorcea seara la bungalou, unde-l aștepta o mîncare ticăloasă indigenă, care era cina lui obișnuită, se intîmpla de multe ori ca Ethel să lipsească de acasă. Dacă întreba unde este, Brevald îi răspundea că a plecat în vizită la cutare sau cutare dintre prietenele ei. După ce se întorcea acasă, o întreba pe unde a umblat, iar ea îi răspundea senină, că tatăl ei s-a înșelat, deoarece a fost la cutare și cutare, nu acolo unde a crezut el. Dar Lawson știa că minte. Era îmbrăcată în cea mai bună rochie pe care o avea și ochii îi străluceau, așa că era fermecătoare.

— Ascultă fetițo, să nu-mi umbli cu tertipuri, că să știi că-ți fărîm toate oscioarele din tine.

— Mă bețiv ordinar, riposta ea cu dispreț.

Presimțea că doamna Brevald și bunica se uită la el batjocoritoare, iar buna dispoziție a lui Brevald o atribuia faptului că probabil bătrînul pregătea ceva împotriva ginerelui său. După ce bănuielile acestea își făcură loc în sufletul său, începu să i se pară că toți albii din oraș se uită la el curioși. Cînd intra în holul hotelului și constata că se făcea tăcere, își închipuia că pînă acum toată lumea a vorbit despre el. Fără îndoială, se petrecea ceva și toți știau despre ce este vorba, afară de el însuși. O furie îngrozitoare îl rodea încet, căci bănuia că Ethel trăiește cu vreunul dintre albii aceștia ; îi urmărea pe rînd, cercetîndu-i cu atenție, dar nu descoperea nimic pe ce și-ar fi putut întemeia bănuiala. Nu știa ce să facă. Neputînd să găsească pe nimenea asupra căruia să-și oprească bănuielile, alerga ca un turbat după cineva, asupra căruia ar putea să-și descarce toată furia ce clocotea într-însul.

Întîmplarea îl făcu să dea tocmai peste omul care, mai puțin decît oricare altul, ar fi meritat să sufere din pricina violențelor lui. Într-o după-amiază, tocmai cînd se așezase în holul hotelului și sta singur și întunecat, apăru Chaplin și se așeză lîngă el. Probabil Chaplin era singurul om din toată insula care se mai uita la el cu simpatie. Comandară cîte ceva de băut, apoi începură să discute despre cursele apropiate și Chaplin declară :

— Mi se pare că va trebui să ne scobim cu toții în buzunare, ca să cumpărăm rochii noi pentru neveste.

Lawson începu să rîdă. Știa că baierele pungii le ține doamna Chaplin și dacă se va întîmpla să aibă nevoie de o rochie nouă, cu siguranță că nu era obligată să ceară soțului ei banii trebuitori.

— Ce mai face doamna, soția dumitale? întrebă Chaplin, încercînd să fie amabil.

— Dar ce te interesează pe dumneata așa ceva ? se răsti Lawson și încruntă din sprîncene.

— Te-am întrebat, din simplă amabilitate.

— În cazul acesta te poftesc să-ți păstrezi amabilitatea pentru dumneata.

Chaplin nu era omul care s-ar fi putut mîndri cu o îndelungă răbdare ; anii nenumărați pe care-i petrecuse la tropice, sticla cu whisky și situația lui conjugală îl făcuseră să devină aproape tot atît de irascibil ca și Lawson.

— Ascultă dragul meu, cînd te găsești aci în hotelul meu, te poftesc să te porți ca un gentleman, căci altfel te poți trezi în stradă, înainte de a-ți da seama ce s-a întîmplat.

Obrazul întunecat al lui Lawson se făcu negru-roșu.

— Dă-mi voie să-ți spun, o dată pentru totdeauna, și cred că va fi bine să le dai de știre și celorlalți, declară el spumegînd de mînie, că dacă se va întîmpla să aflu, că vreunul dintre voi a început să dea tîrcoale soției mele, atunci va fi mai bine să se ferească din calea mea.

— Dar cine crezi că dă tîrcoale soției dumitale ?

— Eu nu sînt atît de prost, cum îți închipui dumneata. Sînt în stare să văd tot atît de limpede, ca oricare alt

bărbat, așa că băgați de seamă, căci nu sînt dispus cîtuși de puțin să închid ochii. De asta poți fi sigur.

— Uite ce, mai bine cară-te de aici, și te vei întoarce după ce îți va trece aburul băuturii.

— Mă voi căra cînd voi crede eu de cuviință, dar nici o clipă mai devreme, răspunse Lawson.

Răspunsul acesta avu o urmare nenorocită, deoarece în calitate de proprietar de hotel Chaplin își însușise o îndemînare care-i da posibilitatea să scape fără greutate de oamenii care începeau să-l plictisească, așa că Lawson nici nu pronunță bine cuvintele, cînd se pomeni luat de guler, cu un braț răsucit la spate, și trîntit în stradă. Se împletici pe treptele scării și se pomeni că ajunge, mai mult pe sus, în lumina orbitoare a soarelui.

Datorită acestui incident, între el și Ethel se desfășură prima scenă de violență neobișnuită.

Chinuit de umilință și în dorința de a nu mai pune piciorul în hotel, se întoarse acasă mai devreme decît de obicei. Găsi pe Ethel îmbrăcîndu-se, ca să plece. De obicei își petrecea ziua, îmbrăcată numai într-un capot și descultă, cu o floare în părul negru. De data asta însă o găsi în ciorapi albi de mătase, încălțată cu pantofi cu tocuri înalte și tocmai îmbrăca o rochiță trandafirie de muselină, care era cea mai nouă rochie pe care o avea.

— Văd că te gătești, zise el. Unde ai de gînd să pleci ?

— Mă duc la familia Crossley.

— Voi merge și eu cu tine.

— Dar de ce, mă rog ? întrebă ea cu indiferență.

— Nu sînt dispus să te știu că alergi de colo pînă colo, fără nici un rost și gătită în felul acesta.

— Pe tine nu te-au invitat.

— Asta mă interesează foarte puțin. Dar nu vei pleca de acasă fără mine.

— În cazul acesta întinde-te pe canapea, pînă cînd voi termina cu îmbrăcatul.

Își închipuia că e beat, și după ce se va întinde pentru cîteva clipe, va adormi buștean. Lawson se așeză pe un scaun și-și aprinse o țigară. Femeia îl urmărea și clocotea de nerăbdare. Cînd o văzu că a terminat, se

ridică în picioare. Din întîmplare în toată casa nu era nimenea afară de ei. Brevald lucra pe plantație și soția lui plecase la Apia. Ethel se întoarse spre el și-l examină sfidătoare.

— Nu merg cu tine. Ești beat.

— Nu-i adevărat, nu sînt beat. Dar de acasă tot nu pleci fără mine.

Femeia ridică din umeri și dădu să treacă pe lîngă el, dar Lawson o apucă de braț și o opri.

— Dă-mi drumul, diavole, țipă ea, în dialectul samoan.

— De ce vrei să pleci de acasă fără mine? Nu ți-am spus să nu încerci cu mine nici un fel de tertipuri?!

— Femeia încleștă pumnul și-l lovi în obraz. În aceeași clipă Lawson simți că nu mai este stăpîn pe sine. Toată dragostea lui chinuită, toată revolta ce clocea într-însul de luni de zile, își rupse de astă dată zăgazul.

— Stai că te învăț eu minte, zbieră el. Să te satur de voie bună.

Luă o biciușcă de călărie care era la îndemînă și începu s-o plesnească. Femeia țipa, dar țipetele ei îl făceau s-o lovească și mai furios, cu sete și fără să se mai poată opri. Țipetele ei cutremurau bungaloul și la fiecare lovitură de bici, îi trîntea cîte o înjurătură. Pe urmă o azvîrli pe pat, unde femeia rămase nemișcată, chinuită de durere și cu sufletul înghețat de spaimă. Lawson lăsă biciușca din mînă și ieși din casă. Ethel îl auzi că pleacă și încetă să mai plîngă. Se uită cu băgare de seamă împrejurul ei, pe urmă se ridică. O ardeau urmele loviturilor, dar nu din cale afară; pe urmă își examină rochia, să vadă, dacă nu este sfîșiată. Femeile indigene sînt obișnuite cu bătaia. Fapta soțului ei nu putea s-o jignească. Cînd se ridică și se uită în oglindă, ochii îi luceau de o lumină ciudată. Probabil, în clipa aceasta era mai aproape de dragostea față de soțul ei, decît fusese vreodată înainte de asta.

Lawson însă se repezi orbește printre arborii plantației, dar curînd după aceea se simți epuizat și căzu la rădăcina unui palmier. Se simțea chinuit și rușinat de

ceea ce făcuse. Se gîndi la Ethel şi toată fiinţa i se cutremură de amintirea dragostei şi a suferinţelor prin care trecuse pentru femeia aceasta şi gîndindu-se la nădejdea lui din trecut, rămase îngrozit de fapta pe care o săvîrşise. În clipa aceasta o dorea, cum nu o dorise pînă acum niciodată. O dorinţă neînţeleasă de a o cuprinde in braţe puse stăpînire pe el. Va trebui să se întoarcă numaidecît la ea. Se ridică şi se îndreptă spre casă. Era atît de sfîrşit, încît se legăna pe picioare în timpul mersului. O găsi aşezată în faţa oglinzii din dormitorul lor plin de tot felul de lucruri. Se apropie de ea :

— O Ethel, te rog să mă ierţi. Mi-e ruşine de mine însumi. Nu ştiam ce fac, eram ca ieşit din minţi.

Căzu în genunchi în faţa ei şi începu să-i mîngîie cu sfială poala rochiei.

— Nu sînt în stare să mă gîndesc la ceea ce am făcut. A fost o faptă îngrozitoare. Cred că-mi pierdusem mintea. În toată lumea aceasta nu există nimenea pe care să-l iubesc cum te iubesc pe tine. Aş fi fost în stare să fac orice, pentru a te feri de nemulţumiri, şi iată că tocmai eu sînt cel care încearcă să-ţi facă rău. Nu mă voi putea ierta niciodată, pentru ceea ce am făcut, dar te conjur, spune-mi că m-ai iertat.

I se părea că mai aude şi acuma ţipetele ei, pe care nu era în stare să le mai asculte. Femeia se uita la el, fără să zică nimic. Încercă s-o apuce de mînă şi-l podidiră lacrimile. Chinuit de umilinţă, îşi îngropă obrazul în poala ei şi trupul şubred i se cutremura de suspine. Pe obrazul ei îşi făcu loc o expresie de nemărginit dispreţ, caracteristic femeilor indigene, faţă de bărbatul care se umileşte. Ce slăbănog ! Şi adineaori era gata să admită, că omul acesta ar avea şi calităţi, iar acuma se zvîrcolea la picioarele ei ca o tîrîtoare. Cutremurată de dispreţ, întinse piciorul şi-i dădu o uşoară lovitură.

— Ieşi afară, ţipă femeia. Nu pot să te sufăr.

Încercă să o reţină, dar îl dădu la o parte şi se ridică în picioare. Pe urmă, îşi scoase rochia şi cu o mişcare bruscă, îşi aruncă pantofii din picioare şi după ce-şi scoase ciorapii, îmbrăcă vechiul halat pe care-l întrebuinţa în casă.

— Unde te duci ?

— Ce te interesează pe tine, unde mă duc ? Vreau să mă duc la iaz.

— Dă-mi voie să merg și eu cu tine, zise el.

O rugă, de parcă ar fi fost un copil.

— Nu s-ar putea ca cel puțin acolo să mă lași în pace ?

Își acoperi obrazul cu palmele și începu să plîngă din toată durerea sufletului, în timp ce ea trecu pe lîngă el și ieși din odaie.

Din ziua aceea femeia începu să-l trateze cu un dispreț nimicitor, și cu toate că erau obligați să trăiască împreună în acest mic bungalou (Lawson și Ethel cu cei doi copii ai lor, Brevald cu soția și soacră-sa, împreună cu rudele și toți indigenii care veneau și plecau, întocmai ca niște paraziți), el încetă cu totul să mai însemne ceva pentru ei și aproape nimenea nu-l mai băga în seamă. Pleca de acasă dimineața, imediat ce prînzea și nu se mai întorcea decît seara la cină. Renunță la orice luptă și cînd se întîmpla să nu aibă bani pentru a se putea duce la clubul englez, își petrecea seara jucînd cărți împreună cu Brevald și cu indigenii care erau prin apropiere. Afară de cazurile cînd era beat, căci singură beția parcă-l mai înviora, sta fără să zică nimica, și părea copleșit de gînduri negre. Ethel se purta față de el mai rău decît s-ar fi purtat față de un cîine. Se supunea uneori pornirilor lui pătimașe și se cutremura de teama scenelor înveninate de ură ce urmau după aceea ; dar cînd îl vedea că se umilește în fața ei și plîngea, îl disprețuia atît de adînc, încît ar fi fost în stare să-l scuipe în obraz. Se întîmpla ca certurile lor să degenereze uneori în violențe, dar acuma știa dinainte cum trebuie să procedeze față de el ; dacă încerca s-o bată, îl lovea cu picioarele, îl zgîria, și-l mușca. Între ei se desfășurau încăierări îngrozitoare din care se întîmpla ca el să nu iasă întotdeauna învingător. Curînd după aceea toată lumea din Apia aflǎ că nu trăiesc bine împreună. Pe Lawson nu-l simpatiza nimenea și cei care veneau la hotel, se întrebau, cum de bătrînul Brevald nu-l dă afară din casă.

— Bătrînul Brevald nu este un colocatar comod, spunea unul dintre ei. Așa că nu m-aș mira deloc, ca într-o bună zi să-i trimită un glonț în mațe.

Seara Ethel mai cobora și acuma la iaz, ca să se scalde. Părea că iazul acesta are o putere de atracție asupra ei care întrecea puterea de rezistență omenească ; asupra ei exercita aceeași atracție ca și o sirenă care încearcă să ademenească în apele sărate ale mărilor, sufletul pescarului rătăcit pe țărm. Uneori se ducea și Lawson după ea. Nu înțelegea ce-l face să se abată prin partea aceea, căci se vedea limpede că Ethel este nemulțumită de prezența lui ; probabil din cauză că-și închipuia că în locul acesta va putea să retrăiască din nou sentimentul de dragoste curată pe care i-l inspirase în ziua cînd o văzuse pentru prima dată ; dar probabil mergea îndemnat și de nebunia caracteristică celor ce iubesc pe cei care nu-i pot suferi și-și închipuie totuși că datorită perseverenței, vor reuși să se facă iubiți. Într-una din zile se îndreptă spre iaz și în suflet îi cînta un sentiment care în situația lui de acuma era foarte rar ; se simțea împăcat cu sine și cu toată lumea. Începuse să însereze și întunericul părea că se destramă în frunzele palmierilor de cocos întocmai ca o ceață ușoară. O boare lină înfiora frunzele și pe deasupra lor se legăna un colț de lună nouă. Înaintă printre copaci și o văzu pe Ethel care cobora încet pe oglinda apei, înotînd pe spate. Părul îi tremura împrejurul trupului și în mînă ținea o floare uriașă de ibiscus. Se opri o clipă și se uită cu admirație la ea ; semăna cu Ofelia.

— Hallo, Ethel ! strigă el mulțumit.

Femeia făcu o mișcare subită și scăpă floarea care începu să coboare încet pe apă. Înotă cîțiva metri și după ce ajunse destul de departe, ca să poată atinge fundul albiei cu picioarele, se ridică.

— Pleacă de aici, strigă ea. N-auzi să pleci de aici !

Începu să rîdă.

— Nu fi atît de egoistă. Avem loc de ajuns, ca să încăpem amîndoi.

— De ce nu înțelegi, să mă lași în pace? Aș vrea să fiu singură, cel puțin aici.

— Dă-o încolo frate, aș vrea să fac și eu o baie; răspunse el înveselit.

— Du-te în partea cealaltă, unde este podul. Nu vreau să te văd aici.

— Îmi pare foarte rău, răspunse el și zîmbi din nou. Nu era deloc supărat și nici nu băgă de seamă că ea se înfuriase. Începu să-și scoată haina de pe el.

— Pleacă de aici, nu înțelegi, zbieră femeia. Nu vreau să te văd în apropierea mea. Nu se poate să mă lași nici aici singură? Pleacă odată!

— Nu fi caraghioasă, draga mea.

Se aplecă și ridicînd un colț de piatră ascuțită, o aruncă spre el cu sete. Nu mai avu vreme să se aplece și piatra îl lovi în tîmplă. Dădu un țipăt și-și duse mîna la cap, iar cînd o luă, era plină de sînge. Ethel sta nemișcată și se cutremura de furie. Lawson se făcu galben la față și fără să mai zică nimica, își luă haina și plecă. Ethel se lăsă din nou să lunece în apă și torentul o ducea încet spre vad.

Piatra îi făcuse o rană adîncă și cîteva zile Lawson trebui să umble cu capul bandajat. Inventă o poveste verosimilă cu care să explice accidentul al cărui victimă fusese, pentru cazul cînd prietenii lui de la club îl vor întreba ce s-a întîmplat, dar nu avu ocazia s-o debiteze nimănui, căci nu găsi pe nimenea care să se intereseze de accidentul său. Îi văzu că se uită pe furiș la bandajul pe care-l purta, dar nici unul nu suflă nimica. Tăcerea aceasta nu putea să însemne altceva, decît că prietenii săi știau de unde are rana. Acum era convins că Ethel are un amant, și că toți prietenii lui știau cine este, dar cu toate acestea nu putea obține nici un indiciu, fie cît de vag. Pe Ethel nu o vedea niciodată cu nimenea și nu surprinsese pe nimenea exprimîndu-și dorința de a sta în apropierea ei și nici pe vreunul care să se poarte față de el, într-un fel care să i se pară neobișnuit. Se simțea cutremurat de o furie sălbatică și neavînd prilej să se poată descărca asupra cuiva, începu să bea din ce în ce mai cumplit. Puțin

înainte de sosirea mea în insulă, avusese al doilea atac de *delirium tremens*.

Pe Ethel am cunoscut-o în casa unui bărbat cu numele de Caster, care se căsătorise cu o indigenă şi locuia la o depărtare de vreo patru kilometri de Apia. Jucasem împreună tenis şi după terminarea partidei, Caster îmi oferi o ceaşcă cu ceai. Am intrat împreună în casă şi în salonul nu prea îngrijit, am găsit-o stînd de vorbă cu doamna Caster.

— Bună ziua Ethel, exclamă el. Nu ştiam că eşti la noi.

— Nu m-am putut stăpîni să nu mă uit la ea curios. Încercam să descopăr ce putuse avea femeia aceasta, ca să trezească o pasiune atît de năprasnică în sufletul lui Lawson. Dar cine ar fi în stare să explice astfel de lucruri? E adevărat că era femeie foarte drăguţă; vederea ei îţi aducea aminte de floarea de ibiscus care creşte pe toate costişele din Samoa; înfăţişarea ei avea aceeaşi graţie melancolică şi-ţi inspira aceeaşi pasiune ca şi floarea aceasta; dar ce m-a surprins mai mult la ea, ţinînd seama căci chiar atunci eu cunoşteam o mulţime de amănunte în legătură cu aventura ei, a fost frăgezimea şi simplitatea ei. Era o fire liniştită şi puţin sfioasă. În toată fiinţa acestei femei nu era nimic ce te-ar fi putut jigni, nici chiar exuberanţa stăruitoare, caracteristică tuturor metişilor, şi era aproape imposibil să admiţi că ar putea fi eroina scandalurilor conjugale despre care vorbea toată lumea din oraş. Îmbrăcată în rochiţa ei frumoasă de culoare trandafirie, şi cu pantofii cu tocuri înalte, părea o adevărată europeană. Nici n-ai fi bănuit că mediul enigmatic al vieţii indigene este singurul element în care femeia aceasta s-ar putea simţi în largul ei. Nu mi s-a părut deloc inteligentă şi tocmai de aceea nu m-aş fi mirat, dacă un bărbat, după ce ar fi trăit un timp îndelungat împreună cu ea, şi-ar fi dat seama de adevăratele motive ale pasiunii ce i-a inspirat-o şi s-ar fi plictisit de ea. M-am gîndit că poate farmecul acestei femei rezidă tocmai în ceea ce părea insesizabil din sufletul ei, exact ca un gînd care-ţi trece prin minte şi se destramă înainte de a-l putea

exprima în vorbe ; dar probabil gîndul acesta era o simplă amăgire și dacă n-aș fi știut nimic despre ea, poate aş fi considerat-o drept o metisă mică şi drăguță, ca oricare alta.

Cu mine vorbea despre diferitele subiecte întrebuințate în timpul unei conversații pe care o începi cu un străin cînd vine la Samoa ; mă întrebă despre călătoria pe care am făcut-o ; apoi dacă am vizitat cataracta de la Papaseea, și dacă am intenția să mă stabilesc într-un sat indigen din apropiere. Apoi a început să vorbească despre Scoția și am înțeles numaidecît că încearcă să-și exagereze descrierea splendorii casei pe care a avut-o acolo. M-a întrebat dacă am cunoscut pe doamna cutare și cutare cu care era prietenă, pe vremea cînd locuise în regiunea aceea din partea de miazănoapte.

Puțin după aceea apăru Miller, germano-americanul acela gras. Dădu mîna foarte cordial cu toată lumea și după ce se așeză pe scaun, ceru zgomotos un pahar cu whisky și sifon, apoi își scoase ochelarii încadrați în aur și începu să și-i șteargă. Era un bărbat gras și asuda din belşug. Fără sticlele groase ale ochelarilor, am constatat că ochii lui buni și inocenți erau în realitate plini de viclenie. Înainte de sosirea lui conversația părea plicticoasă, dar Miller era un bun povestitor și plin de vervă. Foarte curînd am constatat că cele două femei, soția prietenului meu și Ethel încep să rîdă nestăpînite de calambururile pe care le făcea. În insulă se spunea despre el că are trecere în fața femeilor și constatai că bărbatul acesta pîntecos, bătrîn și urît avea putere de fascinație. Umorul și încrederea cu care vorbea, erau exact la înălțimea intelectuală a auditoriului său, iar accentul său din Vest, da o savoare specială fiecărui cuvînt pe care-l pronunța. La omul acesta totul izvora din puterea de vitalitate și încredere în sine. Într-un tîrziu se întoarse în partea unde eram eu.

— Uite ce, dacă ții și dumneata să ajungem în oraș pînă la vremea cinii, atunci cred că ar fi bine să ne urnim la drum. Dacă vrei, te iau cu mașina mea.

I-am mulțumit și m-am ridicat numaidecît în picioare. Dădu mîna cu toți ceilalți, pe urmă își întoarse

trupul masiv și se îndreptă cu pași siguri spre ieșire, și ne urcarăm în mașină.

— Drăguță femeie, soția lui Lawson, zic eu după ce plecarăm.

— Păcat că o tratează atît de prost. Am auzit că o stîlcește în bătăi. Cînd aud de un bărbat care-și bate soția, tot sîngele în mine începe să se tulbure.

Mai făcurăm o bucată de drum. Pe urmă adăugă :

— A fost un dobitoc că s-a căsătorit cu ea. Tot așa am spus și pe vremea aceea. Dacă nu s-ar fi căsătorit cu ea, femeia aceasta nu i-ar fi ieșit din voie pentru nimic în lume. Dar omul acesta este un laș, nimic altceva decît un laș.

Anul era pe sfîrșite și se apropia timpul ca eu să părăsesc Samoa. Vaporul cu care trebuia să plec la Sydney, ridica ancora în ziua de patru ianuarie. La hotel Crăciunul fusese serbat cu obișnuita ceremonie, dar sărbătoarea aceasta era considerată drept o repetiție generală pentru Anul Nou, și clienții obișnuiți ai barului de la hotel, aveau de gînd să facă noapte albă. În ajunul Anului Nou, după un banchet zgomotos, toată lumea plecă la clubul englez care era o simplă baracă de scînduri, ca să joace biliard. Toți cei de față păreau veseli și zgomotoși, se rîdea și se făceau planuri, dar jucători mai de-a firea nu prea erau, afară doar de Miller care deși era tot atît de beat ca și ceilalți, mult mai tineri decît el, își păstrase totuși siguranța mîinii și limpezimea vederii. Cu tact și amabilitate curăța pe toți cei mai tineri de banii pe care-i pariau. După un ceas petrecut în tovărășia lor, simții că am început să mă plictisesc și am părăsit localul clubului cu gîndul să mă plimb pe plajă. Pe marginea golfului, ca trei fecioare nocturne care-și așteaptă iubiții să iasă din spuma valurilor și să plece la drum, se vedeau trei palmieri. M-am oprit sub frunzele unuia, ca să urmăresc lucirea apelor golfului și puzederia de stele de pe cer.

Nu știu pe unde umblase Lawson în seara aceea, dar între zece și unsprezece apăru și el la club. Venea trist și plictisit în lungul drumului pustiu și prăfuit, dar după ce ajunse la club, nu intră numaidecît în sala de biliard, ci se opri la bar, ca să bea ceva de unul singur. Începuse să se ferească de europeni, cînd îi vedea adunați mai mulți la un loc, și ca să prindă curaj, avea nevoie de o gură de whisky. Era cu paharul în mînă, cînd Miller apăru în fața lui, numai în cămașă și cu tacul cu care jucase. Se uită la barman și-i porunci :

— Ieși afară, Jack !

Barmanul, un indigen îmbrăcat în tunică albă și încins cu o *lava-lava* de culoare roșie, se strecură din odăiță, fără să zică nimica.

— Ascultă Lawson, începu americanul, aș vrea să schimbăm două vorbe împreună.

— De, acesta ar fi singurul lucru care nu te costă nimica, pe care-l poți obține gratis și pe veresie în insula aceasta afurisită.

Miller își potrivi ochelarii pe nas și se uită la Lawson cu ochii reci, ca două sloiuri de gheață.

— Ascultă tinere, am aflat că iar ai bătut-o pe doamna Lawson. Așa ceva să știi că eu nu voi mai tolera, și dacă nu încetezi numaidecît, să știi că te fac chiseliță, și-ți macin toate oscioarele din trupul tău infect. Ai înțeles ? !

În clipa aceasta Lawson își dădu seama că se găsește în fața celui pe care-l căuta de atîta vreme. Miller ! Aspectul acestui bărbat gras, chel, cu obrazul rotund ca o tingire, cu bărbia dublă și ochelarii încadrați în aur, vîrsta și privirile lui binevoitoare și viclene, ca ale unui preot renegat și amintirea trupului feciorelnic și mlădios al lui Ethel, în brațele lui, îl umplură de oroare. Oricare ar fi fost defectele lui Lawson, avea totuși marea calitate că nu era un laș, și fără să zică nimica, repezi pumnul spre Miller. Cu o mișcare grăbită, acesta pară lovitura cu mîna în care ținea tacul, pe urmă cu un swing al dreptei lovi pe Lawson sub ureche. Lawson era cu un cap mai mic decît americanul și mult mai șubred, dar afară de asta era slăbit, nu numai de boală

şi de clima chinuitoare a tropicelor, ci şi de băutură. Căzu ca un buştean şi rămase ameţit în faţa barului. Miller îşi scoase ochelarii şi începu să şi-i şteargă cu batista.

— Cred că acuma vei şti ce te aşteaptă. Ai fost prevenit şi e mai bine să-ţi bagi minţile în cap.

Luă tacul de jos şi se întoarse în camera de biliard. Zgomotul era atît de mare, încît nimenea nu băgase de seamă ce s-a întîmplat. Lawson se ridică în picioare şi-şi duse mîna la urechea care-i mai ţiuia încă. Pe urmă cu paşi greoi ieşi din localul clubului.

Am văzut un bărbat — o umbră albă pe fondul de întuneric al nopţii — dar nu ştiam cine este. Se apropia de marginea golfului şi trecu pe lîngă mine care mă aşezasem la rădăcina palmierului, şi se uita în apa adormită. Am băgat de seamă că e Lawson, dar bănuind că trebuie să fie beat, n-am zis nimica. El îşi continuă drumul şi coborî cu paşi nehotărîţi două, trei trepte ale cheiului, pe urmă se întoarse. Îl văzui că se apropie şi aplecîndu-se, încercă să vadă cine sînt.

— Am bănuit numaidecît că trebuie să fii dumneata.

Se aşeză alături de mine şi-şi scoase luleaua.

— În localul clubului era zăpuşeală şi zgomot, încercai eu să-i explic.

— De ce te-ai aşezat aici ?

— Aştept să înceapă slujba ce se va oficia la miezul nopţii în catedrală.

Lawson era complet treaz. O vreme nici unul dintre noi nu mai zise nimica şi fumarăm în tăcere. Din cînd în cînd se auzea clipocitul apei golfului, lovită de cîte un peşte uriaş, şi departe în radă, clipea lumina de pe catargul unei goelete.

— Dumneata vei pleca săptămîna viitoare, nu-i aşa ? întrebă el.

— Da.

— Ce plăcere nebănuită ar fi, să mă mai pot întoarce odată acasă. Dar acum n-aş mai putea suporta schimbarea climei. Din cauza iernilor... cred că e uşor de înţeles.

— Mi se pare straniu, să mă gîndesc că acuma, la noi în Anglia, lumea dîrdîie de frig împrejurul focului.

Nu se simțea nici cea mai ușoară adiere de vînt. Aerul nopții parfumate părea încremenit ca de vrajă. Eram îmbrăcat numai într-o cămașă subțire și niște pantaloni din pînză albă. Încîntat de liniștea blîndă a nopții, îmi întinsei trupul mulțumit.

— Iată un An Nou care nu te îndeamnă la nici un fel de planuri pentru viitor, declarai eu și încercai să zîmbesc.

Lawson nu răspunse, dar cine știe ce gînduri ascunse în sufletul său tresăriseră la cuvintele pronunțate de mine, căci numaidecît îl auzii că începe să vorbească Glasul lui porni încet și fără nici un fel de mlădiere, dar accentul cu care vorbea, era foarte distins și îmi pricinuia o adevărată plăcere, după sunetele nazale și intonațiile vulgare care-mi supărau auzul.

— Constat că am reușit să-mi încurc toate planurile de viitor. Cred că e ușor de înțeles. Am ajuns tocmai în fundul prăpastiei, de unde nu mai există nici o posibilitate de ieșire. *De la un capăt la altul e întunericul negru și nimic nu-mi luminează drumul.* Îl simții că zîmbește, făcînd această citație, pe urmă continuă. Dar faptul straniu este, că nici eu nu știu cum am ajuns în starea aceasta.

Îmi reținui respirația, căci nimic nu-mi poate inspira mai mult respect, decît atunci cînd văd un bărbat că încearcă să-și descarce sufletul. În astfel de împrejurări îți dai seama că pînă și individul cel mai vulgar și mai decăzut, are ceva în sufletul său care să merite mila.

— Poate situația nu mi s-ar părea atît de gravă, dacă aș fi sigur că toată vina o port numai eu. E adevărat că eu beau, dar sînt convins că nu m-aș fi apucat de băutură, dacă împrejurările ar fi fost altele. În realitate, băutura nu mi-a făcut niciodată plăcere. Dar cred că eu n-ar fi trebuit să mă căsătoresc cu Ethel. Dacă aș fi încercat să trăiesc cu ea, fără cununie, totul ar fi mers ca pe roate. Dar eu o iubeam ca un bezmetic.

Glasul păru că începe să-i tremure.

— Ca să-ți spun adevărul, ea nu e femeie rea. A fost simplu nenoroc. Am fi putut trăi tot atît de fericiți ca împărații. Cînd a fugit, poate ar fi fost mai bine s-o las să-și facă de cap, dar nu eram în stare — pe vremea aceea îmi închipuiam că nu mai pot trăi departe de ea; pe urmă mai era și copilul de care trebuia să țin seamă.

— Ți-e drag copilul acesta? întrebai eu.

— Odinioară mi-a fost drag. Acum sînt doi; probabil știi și dumneata. Dar astăzi nu mai înseamnă atît de mult pentru mine. În orice caz nu-i poți deosebi dintre copiii indigeni. Sînt obligat să vorbesc cu ei în dialectul din Samoa.

— Crezi că ar fi prea tîrziu să-ți începi din nou viața de la început? Nu ți-ai putea lua inima în dinți și să părăsești această insulă?

— Îmi lipsește curajul. Cu mine s-a terminat.

— Îți mai iubești și acum soția?

— Acum n-o mai iubesc. N-o mai iubesc! (Repetă aceste cuvinte și în glasul lui mi se păru că tremură o umbră de groază). Din tot ce-am avut, nu mi-a mai rămas nici cel puțin atîta; m-au dat gata...

Glasul clopotelor catedralei cutremură aerul împrejurul nostru.

— Dacă vrei să vii și dumneata la liturghia de la miezul nopții, atunci cred că va fi mai bine să nu mai întîrziem, zisei eu.

— Hai să mergem.

Ne ridicarăm și apucarăm în lungul drumului. Catedrala albă se ridica impunătoare în fața largului mării, iar în apropierea ei erau capelele protestante care-ți făceau impresia unor săli de întruniri publice. În fața catedralei erau oprite cîteva automobile și în lungul străzii așteptau înșirate o mulțime de cabriolete. Oamenii veniseră din toate părțile insulei, ca să asiste la slujba de la catedrală și prin ușile deschise se vedea naosul plin de credincioși. Altarul principal tremura de lumina făcliilor aprinse. Între credincioși erau foarte puțini europeni și foarte mulți metiși, dar majoritatea era formată de indigeni. Toți bărbații purtau pantaloni, căci biserica de-

cretase că *lava-lava* este o îmbrăcăminte necuviincioasă. Găsirăm două scaune libere în apropierea uşii deschise şi ne aşezarăm. Numaidecît după aceea, urmărind privirea lui Lawson, văzui pe Ethel că vine însoţită de un grup de metişi. Erau gătiţi ca de sărbătoare, bărbaţii cu gulere înalte, scrobite şi pantofi de lac, femeile cu pălării mari şi pline de flori. Ethel dădu din cap şi zîmbi prietenelor ei, cînd trecu în lungul naosului. Slujba începu numaidecît.

După ce se termină, Lawson şi cu mine ne ferirăm din cale şi urmărirăm lumea care trecea pe lîngă noi. Pe urmă îmi întinse mîna.

— Noapte bună, zise el. Sper că vei avea un drum plăcut în largul oceanului.

— Cred că înainte de plecare ne vom mai vedea.

Începu să rîdă sarcastic.

— Totul depinde de faptul, dacă în ziua cînd ne vom revedea, voi fi treaz sau voi fi beat.

Îmi întoarse spatele şi plecă. Îmi aduc aminte de lucirea ochilor lui mari şi negri, cu sclipiri sălbatice, sub sprîncenele zbîrlite. Mă oprii nehotărît. Nu-mi era somn şi mă gîndii că înainte de culcare să trec pe la club şi să mai pierd un ceas, înainte de a mă întoarce acasă. Cînd intrai în camera de biliard, o găsii goală, dar în hol erau vreo jumătate de duzină de bărbaţi care jucau poker. Miller ridică privirea, exact în clipa cînd intrai eu.

— Haide, ia loc şi joacă şi dumneata, mă pofti el.

— Cu plăcere.

Cumpărai cîteva fise şi începui să joc. Evident, acesta este jocul cel mai fascinant din lume şi din ceasul ce mi-l propusesem la început, se făcură două şi pe urmă trei. Barmanul indigen, vesel şi atent, deşi era o oră atît de neobişnuită, sta nemişcat pe lîngă noi şi ne aducea de băut, iar la urmă de tot, cine ştie din ce colţ, scoase o şuncă şi o pîine. Continuarăm deci jocul. Majoritatea celor din partidă băuseră mai mult decît ar fi trebuit, aşa că mizau la sume mari şi cu îndrăzneală. Eu jucam modest, căci nu aveam intenţia nici să cîştig şi nu ţineam nici să pierd, dar urmăream pe Miller cu toată atenţia. Bea pahar după pahar, împreună cu ceilalţi, dar rămînea indiferent şi cu capul limpede. Grămada de fise din faţa

lui crescuse simţitor şi avea şi o foaie de hîrtie pe care-şi însemnase sumele împrumutate jucătorilor ajunşi la strîmtoare. Zîmbea cu amabilitate celor mai tineri ai căror bani îi băga în buzunar, şi continua să debiteze glume şi anecdote, fără să ostenească şi fără să-i scape cea mai mică tresărire ce s-ar fi putut vedea pe obrazul adversarilor săi din partidă. Într-un tîrziu, la ferestre se arătă lumina zorilor, la început sfioasă şi domoală, ca şi cînd n-ar fi avut ce căuta între oamenii aceştia, apoi se făcu ziuă.

— Domnilor, începu Miller, cred că am sărbătorit cum se cuvine anul care a trecut. Să mai luăm cîte un rînd şi pe urmă trebuie să mă bag sub pătură, căci să nu uitaţi, eu am împlinit cincizeci de ani, aşa că nu mai pot duce la chefuri, cum faceţi dumneavoastră.

Cînd ieşirăm pe terasă, era o dimineaţă splendidă şi aerul proaspăt, iar apa golfului ca o oglindă policromă. Cineva propuse să facem o baie, înainte de a ne duce la culcare, dar nici unul dintre noi nu se simţea îndemnat să se scalde în apa golfului care era mîzgoasă şi perfidă. Miller avea maşina în faţa intrării hotelului şi ne propuse să ne ducă pînă la iaz. Cînd ajunserăm la destinaţie, ni se păru că pe partea aceea încă nu ajunsese să se facă ziuă. Pe sub copaci apa era încă întunecată şi noaptea părea că mai stă şi acuma la pîndă. Eram cu toţii bine dispuşi. Nu aveam nici prosoape şi nici costume de baie cu noi, aşa că eu mai prevăzător decît ceilalţi, începui să mă întreb cum ne vom putea zvînta trupul. Nimenea nu prea era îmbrăcat, aşa că nu ne trebui nici vreme prea îndelungată pentru a ne dezbrăca. Nelson, micul matelot care era cu noi, fu gata cel dintîi.

— Eu voi face un salt, ca să ajung pînă la fund, declară el.

În clipa următoare dispăru în apă şi un altul îl urmă numaidecît, dar cu mai puţin avînt, aşa că ieşi din nou la suprafaţă. Pe urmă apăru şi Nelson şi încercă să se agaţe de mal.

— Haideţi, repede, scoateţi-mă de aici, strigă el.

— Ce s-a întîmplat ?

Se vedea cît de colo că s-a întîmplat ceva. Tînărul arăta îngrozit. Doi dintre cei opriți pe mal întinseră brațele după el și-l scoaseră din apă.

— Ascultați, pe fundul apei este cineva.

— Nu fi prost băiete. Se vede că te-ai îmbătat.

— De, dacă n-o fi, atunci să știți că eu am avut un atac de *delirium tremens*. Dar să știți de la mine, în fundul apei este cineva. M-am speriat de tremură bojocii în mine.

Miller se uită o clipă la el. Tînărul era alb ca varul și începuse să tremure vargă.

— Haide Caster, se adresă Miller, întorcîndu-se spre uriașul australian, cred că e mai bine să vedem și noi ce este.

— Stă în picioare, continuă Nelson, și este complet îmbrăcat. L-am văzut limpede. A întins brațele după mine, ca să mă apuce.

— Ia isprăvește cu prostiile, protestă Miller. Ești gata ?

Săriră amîndoi în apă. Noi așteptarăm pe țărm, fără să zicem nimica. Ni se părea că întîrzie mai mult decît ar putea să dureze respirația omenească. Pe urmă Caster apăru la suprafață și imediat după el, roșu și aprins, de parcă ar fi avut un atac de dambla, se arătă Miller. Părea că ridică ceva din apă. Unul dintre cei de pe mal sări în ajutorul lor și toți trei reușiră cu mare greutate să scoată povara și s-o ridice pe țărm. Se feriră din cale și constatarăm că cel pe care-l scoseseră era Lawson, cu un pietroi legat în mînecile hainei înfășurate împrejurul picioarelor.

— Pesemne și-a dat toată silința, ca nu cumva să fie nevoie să mai încerce o dată, declară Miller și începu să-și șteargă apa din ochii miopi.

HONOLULU

Înțeleptul nu face decît călătorii imaginare. Odinioară un francez, de fapt a fost un savoiard, a scris o carte intitulată *Voyage autour de ma Chambre*. N-am citit această carte și nici nu știu despre ce vorbește, dar titlul ei îmi pune gîndurile în mișcare. În timpul unei astfel de călătorii, eu aș fi în stare să fac înconjurul pămîntului. O icoană așezată pe consola căminului mă poate duce departe, în Rusia, cu pădurile ei seculare de fagi și turnurile albe și strălucitoare ale bisericilor. Sînt pe apele Volgii și cobor în marginea unui sat unde găsesc o crîșmă ; oameni cu bărbi încîlcite și cojoace grele de oaie stau la masă și se cinstesc. Mă opresc pe vîrful dealului de unde Napoleon a văzut pentru prima dată turnurile Moscovei și mă uit la orașul așternut la picioarele mele. Cobor, pentru a întîlni în drumul meu oameni pe care-i cunosc mult mai bine decît pe cei mai intimi prieteni ai mei ; mă așteaptă Alioșa cu Vronsky și alți vreo zece inși. Dar privirile mi se opresc pe un vas de porțelan și în nări simt mirosul acru și caracteristic din China. Așezat în litiera purtată de culaci, trec în lungul unei poteci care șerpuiește printre semănăturile de orez, sau urc coastele împădurite ale dealurilor. Hamalii care duc poverile discută, înviorați de aerul proaspăt al dimineții și din cînd în cînd aud ecoul misterios și stins, venit din mari depărtări, al clopotelor unei mănăstiri. Pe mijlocul străzilor orașului Peking, o mulțime pestriță de lume se desparte în două, ca să facă loc caravanei de cămile care înaintează solemn, aducînd piei și covoare, tocmai din platourile deșerturilor de nisip ale Mongoliei. În Anglia,

la Londra, sînt anumite după-amiezi de iarnă. Cînd norii coboară atît de grei și de jos deasupra orașului, încît lumina palidă a zilei te face să simți o strîngere de inimă; dar dacă te apropii de fereastră, vezi palmierii de cocos strînși unul lîngă altul, înșirați pe marginea golfului unei insule de mărgean. Nisipul de pe plajă e alb ca argintul și dacă se întîmplă să treci prin partea aceea în timpul unei zile însorite, strălucirea lui este atît de orbitoare, încît abia poți să o suporți. În ramurile palmierilor se aud ciripind veselele gureșele păsări mynah, și din depărtare vine freamătul valurilor frînte sub stînci. Acestea sînt cele mai desăvîrșite călătorii, căci le poți face fără să te miști din apropierea focului aprins în cămin, și nu te expui nici să-ți pierzi iluziile.

Dar sînt și oameni care au obiceiul să pună sare în cafea. Spun că în felul acesta cafeaua primește un gust și o savoare neînchipuită. Tot așa sînt anumite localități împrejurul cărora se împînzește o anumită aureolă romantică, și după ce le vizitezi, deziluzia inevitabilă ce ți-o produc, le atribuie un farmec nebănuit. Te aștepți să găsești ceva desăvîrșit de frumos și găsești cu totul altceva care este totuși mult mai complicat decît senzația ce ar putea să ți-o pricinuiască frumosul. Este aceeași senzație pe care ți-o pricinuiește slăbiciunea constatată în caracterul unei celebrități, datorită căreia devine mai puțin vrednică de admirat, dar care totuși o face mult mai interesantă.

Nimic din ceea ce știam eu despre Honolulu, nu mă pregătise pentru ceea ce voi găsi acolo. Este atît de departe de Europa, încît ca să poți ajunge în orașul acesta, trebuie să faci o călătorie foarte lungă, plecînd de la San-Francisco, și de numele lui sînt legate amintiri atît de stranii și de fermecătoare, încît la început nici nu-mi venea să cred că ceea ce văd ar putea să fie aievea. Nici eu nu știu tocmai bine, cum mi-am închipuit că ar putea să fie această localitate, dar adevărul este că ceea ce am văzut, a fost ceva cu totul neașteptat. Este un oraș tipic din partea de Apus. Maghernițele se înșiră alături de uriașele clădiri din piatră; dughene mici stau umăr la umăr cu magazine moderne ale căror vitrine uriașe de cristal strălucesc în lumină; tramvaiele electrice zvîcnesc

în lungul străzilor și automobilele — Ford, Buick și Packard — se înșiră pe marginea trotuarelor. Magazinele sînt încărcate cu mărfurile produse de industria americană. Tot a treia casă este o bancă și tot a cincea, este agenție de vapoare.

Pe străzi se înghesuie o mulițme pestriță de lume, la care nici nu te-ai aștepta. Americani, care nu vor să țină seamă de climă, și umblă îmbrăcați în costume sumbre și cu gulere înalte și scrobite, cu pălării de paie, de fetru și gambete ; kanaci cu pielea oacheșă-aurie și părul creț, bătucit, îmbrăcați numai cu o cămașă și pantaloni din pînză ; metișii sînt însă foarte eleganți, cu cravatele lor luminoase și în pantofi de lac. Japonezii, cu eternul zîmbet pe buze, poartă costume albe impecabile, iar soțiile lor vin după ei la o depărtare de cîțiva pași, îmbrăcate în costumul tradițional și în spinare cu cîte un copil. Copiii japonezilor, îmbrăcați în costume colorate și luminoase, cu capetele rase, par niște păpuși ciudate. Pe urmă vin chinezii. Bărbații grași și mulțumiți, umblă îmbrăcați după moda americană, dar femeile sînt încîntătoare, cu părul lor atît de strîns pieptănat, încît pare că nu se va mai putea deranja niciodată, și par încîntătoare în tunicile și pantalonii de culoare albă, albastră-palidă sau neagră. Cei din urmă vin autohtonii din Filipine, bărbații cu uriașe pălării din paie și femeile îmbrăcate în strălucitoare rochii galbene de muselină, cu mîneci foarte largi la umeri.

Aci este locul de întîlnire dintre Orient și Occident. Rasele de dată recentă trec umăr la umăr, împreună cu rasele străvechi. Dar dacă se întîmplă să nu găsești atmosfera romantică la care te-ai așteptat, înseamnă totuși că ai descoperit ceva nou și nebănuit. Toți oamenii aceștia stranii, trăiesc amestecați între ei, vorbind limbi deosebite și judecînd totul după o scară deosebită de valori. Nu au nimic comun între ei, decît cele două patimi : dragostea și foamea. Dar examinîndu-i de aproape, ceva te face să constați, o extraordinară vitalitate în felul lor de a trăi. Deși atmosfera este atît de blîndă și cerul atît de albastru, nu știu ce te face să simți efluviul unei patimi înfrigurate, care înfioară mulțimea, întocmai ca bătăile unui puls nevăzut. Deși în colțul străzii vezi agen-

tul de poliție cu bastonul alb ridicat, îndrumînd circulația, și înfățișarea lui are pretenții de respectabilitate, îți dai totuși seama că aceasta nu este decît ceva de suprafață, căci dincolo de ea stăpînește întunericul și misterul. Simți aceeași strîngere de inimă, ca și cînd ai trece noaptea prin mijlocul unei păduri întunecate și auzi dintr-odată cum se cutremură tăcerea de glasul îndepărtat al tobelor. Presimți că ceva nelămurit trebuie să se întîmple, dar nu bănuiești ce ar putea să fie.

Dacă am stărui asupra acestor ciudățenii din Honolulu, am făcut-o pentru că sînt convins că ciudățeniile acestea ar putea să aibă o legătură cu ceea ce vreau să vă povestesc acuma. Este o întîmplare cu superstiții primitive și mă miră, cum de așa ceva poate să supraviețuiască în mijlocul unei civilizații, care chiar dacă nu este rafinată, este totuși foarte înaintată. Sînt incapabil să înțeleg, cum de se pot întîmpla astfel de lucruri, sau mai bine zis, cum de sînt considerate ca posibile, chiar în mijlocul unei lumi în care se întrebuințează aparatele telefonice, tramvaiele și ziarele cotidiene. Prietenul care m-a plimbat prin orașul Honolulu mi se părea că păstrează aceleași urme de viață stranie, pe care le-am găsit atît de neobișnuite și de caracteristice, din clipa cînd am debarcat pe insulă.

Omul acesta era un american cu numele de Winter și-i adusesem o scrisoare de recomandare de la un prieten comun din New York. Era un bărbat între patruzeci-cincizeci de ani, cu un păr negru și rar, încărunțit pe la tîmple, și un obraz prelung și uscățiv. Ochii lui albaștri aveau sclipiri de veselie, dar ochelarii mari și cu rame de os îi dădeau o înfățișare de om grav care nu știe de glumă. Era mai mult înalt decît scund și foarte zvelt. Se născuse în Honolulu și tatăl său avea un magazin în care vindea tricotaje, rachete de tenis, mușamale și toate articolele de care ar avea nevoie lumea elegantă. Afacerea aceasta era rentabilă și-mi pot imagina indignarea domnului Winter *père*, cînd fiul său a refuzat să o continue și i-a spus că are intenția să se facă actor.

Prietenul meu petrecuse douăzeci de ani în teatru, uneori la New York, dar de cele mai multe ori în turnee

prin provincie, deoarece însușirile lui de artist erau foarte modeste. Dar fiind destul de deștept, și-a dat seama la vreme, că e mult mai bine să vinzi bretele la Honolulu, decît să joci un mic rol într-o piesă ce se reprezintă la Cleveland-Ohio. Se lăsă de teatru și intră în afaceri. Îmi închipui că după viața plină de peripeții pe care o dusese vreme atît de îndelungată, acum putea gusta din plin plăcerea de a se plimba într-o mașină uriașă și a trăi într-o casă impunătoare, din apropierea linksurilor de golf, și sînt convins — de vreme ce era un om obișnuit să-și joace rolurile ce i se încredințau — că își conducea întreprinderea cu multă pricepere. Dar cu toate acestea nu se putea decide, să se despartă definitiv de lumea artelor și de vreme ce nu mai putea juca teatru, începuse să facă pictură. M-a condus în atelierul său și mi-a arătat lucrările pe care le avea. Nu erau proaste, dar în nici un caz nu erau ceea ce m-aș fi așteptat eu din partea lui. Nu făcea decît natură moartă, în tablouri foarte mici — probabil de opt pe zece — foarte minuțios lucrate și cu tendință de desăvîrșire. Se vedea cît de colo că principala lui grijă sînt amănuntele. Fructele pictate de el, îți aduceau aminte de fructele ce se văd in unele tablouri ale lui Ghirlandajo. Admirîndu-i răbdarea cu care lucrează, ar fi fost imposibil să nu rămîi impresionat de îndemînarea lui. Presupun că omul acesta n-a reușit în teatru, numai din pricină că efectele lui erau prea minuțios studiate, nu erau destul de îndrăznețe și nici destul de adînci, pentru a putea trece dincolo de rampă.

M-a distrat atitudinea de superioritate — pigmentată de oarecare ironie — cu care mi-a arătat lucrurile demne de văzut din oraș. În intimitatea sufletului său era convins, că în toată Uniunea nu există un oraș care să se poată asemăna cu Honolulu, dar cu toate acestea nu se ferea cîtuși de puțin să-ți arate partea comică din atitudinea lui. M-a plimbat prin fața mai multor clădiri și monumente, și strălucea de mulțumire, cînd m-a auzit exprimîndu-mi în termeni politicoși admirația față de arhitectura acestora. Mi-a arătat apoi casele bogătașilor din localitate.

— Aceasta este casa familiei Stubbs, declară el. A costat o sută de mii de dolari. Stubbs este una dintre cele mai bune familii ce le avem pe insulă. Bătrînul Stubbs a venit pe această insulă acum șaptezeci de ani, în calitate de misionar.

Ezită o clipă şi se uită la mine, clipind șiret din ochi, prin sticlele groase ale ochelarilor.

— Toate familiile mai de seamă din oraş, descind din misionari, adăugă el. Aci la Honolulu nu poți fi lucru mare, decît cel mult dacă bunicul sau străbunicul dumitale a convertit păgînii la dreapta credință.

— Nu mai spune?

— Cunoşti Biblia?

— În toate amănuntele ei, răspunsei eu.

— Este o parabolă în care se spune: *Mînca-vor părinții aguridă și vor strepezi dinții fiilor*. Cred că aci în Honolulu versetului acestuia i s-ar putea da cu totul altă interpretare: Propovăduit-au părinţii credința printre kanaci și fiii lor le-au luat pămînturile.

— Dumnezeu ajută celor care se pot ajuta singuri.

— Sigur că le ajută. După ce indigenii acestei insule au îmbrățişat creştinismul, nu le mai rămăsese nimic altceva ce ar fi putut îmbrățișa. Regii au dăruit misionarilor pămînt, ca dovadă a respectului lor, iar aceștia au mai și cumpărat, ce s-a putut cumpăra, pentru a-și aduna bogății în cer. În orice caz au făcut o investiție destul de bună. Unul dintre misionari s-a lăsat de negoțul pe care-l făcea — cred că pot să-l numesc negoț, fără să par că aş avea intenția să-l jignesc — și s-a făcut agent imobiliar, dar cazul acesta este o excepţie. În majoritatea cazurilor numai fiii lor s-au ocupat de partea practică a întreprinderii. O, este ceva cît se poate de plăcut, să ai un părinte care acuma cincizeci de ani se ocupa de răspîndirea dreptei credințe printre păgîni.

Prietenul meu scoase ceasornicul și se uită la cadran.

— Ei comedie, s-a oprit. Asta înseamnă că a sosit vremea să bem un cocktail.

Apucarăm în lungul unui drum foarte bine întreţinut, străjuit de ambele părţi cu flori roşii de ibiscus, şi ne întoarserăm în oraş.

— Ai fost vreodată la Union Saloon ?

— Încă nu.

— Atunci ne vom duce acolo.

Aflasem că acesta este cel mai celebru local din Honolulu, aşa că am intrat stăpînit de o curiozitate explicabilă. Era un local în care puteai intra printr-un pasaj îngust din King Street, în care erau o mulţime de birouri, astfel că cei cărora le era sete, puteau intra fără frică, deoarece nimenea nu bănuia, dacă se duc la bar sau unul dintre aceste birouri. Barul se compunea dintr-o cameră uriaşă, cu un contor care duce de la un capăt la altul, şi are trei intrări, iar în faţa contorului, în cele două colţuri sînt două cabine mici. Legenda spune că aceste două cabine au fost făcute anume pentru ca Regele Kalakaua să poată veni să se cinstească, fără să fie văzut de supuşii săi, şi este plăcut să te gîndeşti, că poate potentatul acesta negru ca tăciunele, a stat la una dintre mesele acestea, cu sticla în faţa lui, împreună cu Robert Louis Stevenson. În local este atîrnat un portret al lui în ulei şi încadrat într-o bogată ramă aurită, dar mai sînt şi două gravuri care reprezintă pe Regina Victoria. Pe pereţii laterali atîrnă vechi litografii din secolul al optsprezecelea, dintre care una — numai Dumnezeu ştie cum a ajuns aici — este o reproducere după un tablou al lui De Wilde care reprezintă o scenă de teatru. Mai sînt şi cîteva oleografii, extrase din suplimentele de Crăciun ale revistelor *Graphic* şi *Illustrated London News*, vechi de douăzeci de ani. Pe urmă, o mulţime de afişe cu reclamele făbricilor de whisky, gin, şampanie şi bere ; fotografiile diverselor echipe de base-ball şi orchestre indigene.

Localul acesta părea că nu face parte din lumea grăbită şi modernă pe care o lăsasem în lumina străzii de afară, ci dintr-o altă lume care era pe cale să dispară cu desăvîrşire. În tot cuprinsul lui era ceva din savoarea umbrelor trecutului. Era trist şi prost luminat, aşa că avea o înfăţişare misterioasă, caracteristică tranzac-

ţiilor încheiate în umbră. Îţi aducea aminte de vremuri cînd aventurieri îndrăzneţi se jucau cu viaţa, cum s-ar fi jucat cu un lucru de nimica, şi de fapte crîncene care întrerupeau monotonia vieţii de toate zilele.

Cînd am intrat noi, localul era plin de consumatori. În faţa barului era adunat un grup de oameni de afaceri care discutau, şi într-un colţ doi kanaci se aşezaseră în faţa paharelor pline. Doi sau trei indivizi, probabil mici negustori din apropiere, jucau zaruri. Restul consumatorilor se vedea cît de colo că sînt oameni care trăiau pe mare ; comandanţi de vase, ofiţeri secunzi şi mecanici. În spatele contorului doi metişi voinici, îmbrăcaţi în alb, cu obrazul ras, cu părul des şi creţ şi nişte ochi enormi, preparau paharele de *Honolulu Cocktail,* care era o specialitate celebră.

Winter părea că cunoaşte aproape pe toată lumea şi cînd ne făcurăm loc printre mese, ca să ajungem la bar, un omuleţ, gras şi cu ochelari, îl pofti să ia un pahar la masa lui.

— Nu căpitane, de astă dată eu sînt cel care plăteşte, răspunse Winter, pe urmă se întoarse spre mine. Dă-mi voie să te prezint căpitanului Butler.

Omuleţul îmi strînse mîna. Începurăm să vorbim, dar eu nu-i prea dam atenţie, deoarece urmăream ce se petrece în apropierea mea, şi după ce comandarăm fiecare cîte un rînd, ne despărţirăm. Ne-am urcat apoi în maşină şi am plecat. Dar imediat după aceea Winter s-a întors spre mine, ca să-mi spună :

— Sînt mulţumit că am întîlnit în drumul nostru pe căpitanul Butler. Tocmai doream să faci cunoştinţă cu el. Ce impresie ţi-a făcut ?

— Nu ştiu dacă în general mi-a făcut vreo impresie, răspunsei eu.

— Dumneata crezi în lucruri supranaturale ?

— N-aş putea afirma cu certitudine că eu cred aşa ceva, zic şi încercai să zîmbesc.

— I s-a întîmplat ceva foarte straniu, mai acum un an, sau poate chiar doi. Dar cred că va fi mai bine să-ţi povestească el însuşi despre ce este vorba.

— Ce anume ?

Winter se feri să răspundă la întrebarea mea.

— Eu nu voi încerca să-ți dau nici o explicație în legătură cu ceea ce s-a întîmplat, declară el. Dar în orice caz faptele nu pot fi dezmințite. Crezi că ar putea să te intereseze astfel de lucruri ?

— Ce fel de lucruri ?

— Descîntece și vrăjitorii și toate fleacurile asemănătoare.

— N-am întîlnit încă pe nimenea care să nu se intereseze de așa ceva.

Winter făcu o pauză.

— Cred că va fi mult mai bine să nu-ți spun nimica. Mai bine să auzi din gura lui și pe urmă să judeci. Ce planuri ai pentru astă-seară ?

— Nu am nici un plan.

— Perfect ; în cazul acesta voi încerca să pun mîna pe el înainte de a se însera, și să vedem, poate i-am putea face o vizită la bord.

Winter îmi povesti cîteva amănunte în legătură cu el. Căpitanul își petrecuse toată viața pe apele Pacificului. Avusese parte și de zile mai bune decît cele pe care le trăia astăzi, în calitate de ofițer de cart și pe urmă comandant al unui vapor de pasageri care făcea cursa în lungul coastelor Californiei, dar vasul său naufragiase și cu această ocazie se înecaseră o mulțime de călători.

— Probabil din pricina beției, adăugă Winter.

Evident, se făcuse o anchetă care s-a terminat cu pierderea brevetului de comandant, pe urmă a început să decadă din ce în ce tot mai adînc. Ani de-a rîndul a vînturat mările din miazăzi, iar acuma comanda o goeletă care făcea curse între Honolulu și diferite insule ale Arhipelagului. Goeleta aparținea unui chinez pentru care nu contează că Butler nu mai are brevet de comandant, de vreme ce-l poate angaja cu o leafă mai redusă, și un comandant alb reprezintă întotdeauna un mare avantaj la bordul unui vas.

După ce-mi dădu aceste informații am încercat să mă gîndesc la felul în care arată omul acesta. Îmi adusei aminte de ochelarii lui rotunzi și de ochii albaștri care mă priveau din spatele lor, așa că reușii să mi-l evoc în minte. Era un bărbat mic de statură, bondoc și rotund, cu un obraz ca o lună plină și un nas mic și cărnos. Avea părul blond, tăiat scurt și un obraz roșu, ras complet. Mîinile lui erau pufoase, sugrumate la încheieturi, și picioarele scurte și butucănoase. Experiența tragică prin care trecuse, nu lăsase nici o urmă asupra temperamentului său vioi și expansiv. Deși avea treizeci și patru sau treizeci și cinci de ani, părea totuși mult mai tînăr. Dar la urma urmelor eu nu mă uitasem la el decît din fugă, și acuma după ce aflasem despre incidentul, care fără îndoială îi distrusese cariera, îmi propusei să mă ocup de el mai cu atenție.

Este un amănunt foarte ciudat să constați că diferiți indivizi reacționează în diferite feluri față de aceleași emoții prin care trebuie să treacă. Unii sînt în stare să participe la bătălii sîngeroase, să treacă prin spaimele morții și să vadă orori neînchipuite, fără ca aceste emoții să lase vreo urmă în sufletul lor, cîtă vreme pentru alții este de ajuns să vadă luna tremurînd pe oglinda unei ape, sau să audă o pasăre cîntînd în mijlocul unui desiș, pentru ca întreaga lor structură sufletească să treacă printr-o transformare nebănuită. Cine ar putea afirma că astfel de schimbări se datoresc forței sau slăbiciunii, lipsei de imaginație sau lipsei de fermitate a caracterului? Eu nu știu ce să zic. Cînd încerc să evoc scenele de groază ale acestui naufragiu, cu țipetele și spaima celor care se înecau, și mai tîrziu cercetările și desfășurarea procesului, cumplita durere a celor care-și pierduseră rudele, criticile fără cruțare ce apăruseră în ziare, rușinea și pierderea slujbei, mă gîndeam îngrozit la ușurința cu care căpitanul Butler era în stare să vorbească despre fetele din Hawai, despre Iwelei care era cartierul lupanarelor și despre toate aventurile lui amoroase. Omul acesta rîdea cu mare ușurință, deși odinioară ai fi avut motive să crezi despre el, că nu va mai fi în stare să rîdă niciodată. Aducîndu-mi aminte de dinții lui lucitori și albi, îmi dau seama că aceștia reprezentau singurul lui

farmec. Omul acesta începea să mă intereseze şi gîndindu-mă la indiferenţa şi veselia lui, mi-am uitat cu totul de întîmplarea pe care voiam s-o aflu şi pentru care trebuia să mă duc la el. Aş fi vrut să constat cel mult, dacă aş fi avut posibilitatea, ce fel de om este în realitate.

Winter făcu pregătirile necesare şi după cină coborîrăm pe chei. Luntrea goeletei ne aştepta, aşa că ne instalarăm, şi unul dintre marinari puse mîna pe vîsle. Goeleta era ancorată ceva mai încolo spre intrarea portului, în apropierea digurilor. Ne apropiarăm de flancurile vasului şi auzirăm pe cineva cîntînd la ukulele. Numaidecît după aceea ne-am urcat pe scara de frînghie ce atîrna peste parapet.

Mi se pare că este în cabină, zise Winter şi apucă înaintea mea.

Aceasta era o încăpere mică, prost întreţinută şi murdară, pe un perete cu o masă şi jur împrejur cu un fel de laviţă pe care presupun că dormeau pasagerii care erau destul de imprudenţi, ca să plece la drum cu un astfel de vas. La ukulele cînta o fată indigenă. Căpitanul Butler sta pe un scaun, cu fruntea plecată pe umărul fetei, şi cu un braţ, petrecut împrejurul mijlocului ei delicat.

— Te rog căpitane, să nu te deranjezi din pricina noastră, zise Winter în glumă.

— Poftim înăuntru, răspunse Butler şi ridicîndu-se în picioare dădu mîna cu noi. Cu ce să vă servesc?

Noaptea era fierbinte. Prin uşa deschisă se vedeau stelele nenumărate sclipind pe cerul care mai era şi acuma aproape transparent de albastru. Căpitanul Butler îmbrăcase un tricou fără mîneci din care i se vedeau braţele aşternute cu grăsime, şi nişte pantaloni cum nu se poate mai murdari. Era desculţ, dar pe cap îşi pusese o foarte veche şi ponosită pălărie din postav, de sub gardinile căreia i se vedea părul creţ.

— Daţi-mi voie să vă prezint prietenei mele. Ia spuneţi drept, nu vi se pare că-i o bomboană de fată?

Strînserăm mîna unei fete foarte drăguţe. Era binişor mai înaltă decît căpitanul şi chiar capotul cu care era îmbrăcată şi pe care misionarii generaţiei trecute, din consideraţii de decenţă, îl impuseseră indigenilor, nu reuşea să-i ascundă formele desăvîrşite. Fără îndoială anii ce

vor urma de aici înainte, îi vor îngreuna formele, dar deocamdată era plină de grație și sprintenă. Pielea ei oacheșă era de o transparență extraordinară și ochii neobișnuit de frumoși. Părul negru și foarte des îi era răsucit într-o coadă groasă împrejurul capului. Cînd ne zîmbi, în semn de bunăvenire, își arătă dinții mărunți și regulați, strălucitori de albi. Toată înfățișarea ei era ispititoare și se vedea limpede că Butler era îndrăgostit nebunește de ea ; n-o pierdea nici o clipită din ochi și nici nu era în stare să se depărteze de ea. Faptul era ușor de înțeles, dar mult mai stranie mi se părea constatarea, că și fata aceasta era îndrăgostită de el. În privirile ei ardea o lumină ușor de explicat și buzele ei, întredeschise trădau dorința. Vederea acestor doi oameni era impresionantă și puțin poate nelalocul ei, așa că nu mă simțeam tocmai la îndemînă. Ce putea să caute un om străin între îndrăgostiții aceștia care nu se vedeau decît pe ei înșiși ? Aș fi preferat ca Winter să nu mă fi adus cu el. În aceeași clipă mi se păru că interiorul cabinei ia cu totul altă înfățișare și că devine mediul anume indicat pentru o scenă atît de pasionantă. Cred că nu voi fi în stare să uit niciodată această mică goeletă, ancorată în portul Honolulu și înconjurată de tot felul de vapoare, dar totuși atît de departe de toată lumea, sub imensitatea cerului înstelat. Mă gîndeam emoționat la acești doi îndrăgostiți, care se pierd împreună în largul deșerturilor Pacificului, învăluiți în lințoliul înstelat al nopților, trecînd de la o insulă la alta. Un ușor suflu romantic părea că-mi mîngîie obrajii.

Și cu toate acestea Butler era ultimul om din lume despre care ți-ai fi putut închipui că este eroul unei aventuri romantice și ar fi fost aproape imposibil să descoperi la el ceva, vrednic de iubit. Îmbrăcat în hainele acestea ponosite, părea mai bondoc decît de obicei și ochelarii cu sticle groase îi dădeau o înfățișare de heruvim caraghios. Părea mai curînd un pastor alungat din parohie. Conversația lui era pigmentată de ciudate expresii americane și numai teama că nu voi reuși și să le reproduc, mă determină să întrebuințez propriul meu vocabular în ceea ce vă povestesc acum. Afară de asta Butler era incapabil să pronunțe o frază, fără s-o însoțească de o înjurătură, și

felul lui de a vorbi, deși nu putea fi jignitor, decît pentru o ureche extrem de susceptibilă, într-o carte ar părea totuși neplăcut. Era un bărbat extrem de vesel și probabil aceasta era calitatea care contribuia în mare măsură la succesele sale față de femei ; se știe că în marea majoritate femeile sînt ființe neserioase, și că se plictisesc foarte ușor de seriozitatea cu care le tratează bărbații, așa că numai rareori reușesc să reziste în fața unei paiațe care le face să rîdă. Simțul lor pentru umor este primitiv. Diana din Efes e gata în orice moment să renunțe la demnitatea ei caracteristică, pentru a putea rîde cu lacrimi de paiața cu nasul roșu care i s-a așezat pe pălărie. Mi-am dat seama că Butler avea un farmec al lui specific. Dacă n-aș fi cunoscut întîmplarea nenorocită cu naufragiul, mi-aș fi închipuit că în toată viața lui omul acesta n-a avut nici o grijă.

La sosirea noastră căpitanul sunase un clopoțel și văzurăm acuma că vine un chinez cu niște pahare și cîteva sticle cu sifon. Sticla cu whisky și paharul gol al lui Butler erau pe masă. Cînd am văzut că intră chinezul, am tresărit violent, deoarece mi s-a părut că este cel mai urît om pe care l-am văzut în viața mea. Era foarte mic de statură și gros în pîntece, dar afară de asta mai și șchiopăta. Era îmbrăcat într-o tunică și niște pantaloni care odinioară fuseseră albi, dar acuma păreau respingători la vedere. Pe cap avea o pălărie cu coamă de mistreț, de care poartă vînătorii, și de sub gardinile ei i se vedeau lațele cărunte. Îmbrăcămintea aceasta ar fi fost grotescă pentru orice chinez, dar aspectul acestuia era de-a dreptul jignitor. Obrazul lui lătăreț, de parcă ar fi fost turtit de lovitura unui pumn uriaș, era ciupit adînc de vărsat. Partea cea mai respingătoare la omul acesta însă, era o buză de iepure care nu fusese operată niciodată, așa că despicătura buzei superioare se ridica în formă de triunghi, pînă la rădăcina nasului, descoperindu-i colții lungi și îngălbeniți. Era îngrozitor la vedere. Intră în cabină cu un muc de țigară în colțul gurii, și nu știu de ce, dar amănuntul acesta îi dădea o înfățișare diabolică.

Ne turnă băutura în pahare și se întinse după sticla cu sifon.

— Nu-l subția prea mult, zise căpitanul.

Fără să zică nimica, chinezul ne întinse fiecăruia cîte un pahar, apoi ieși din cabină.

— Te-am văzut că te uiți la chinezul meu, zise căpitanul și obrazul lui rotund și lucitor se lumină de un zîmbet.

— Nu mi-ar plăcea să-l întîlnesc pe o noapte întunecoasă, răspunsei eu.

— E băiat simpatic, cred că despre asta nu mai încape vorbă, declară căpitanul și fără să știu de ce anume, cuvintele pronunțate de el mi se părură pline de mulțumire. Dar are o mare calitate, pe care nu mă sfiesc s-o mărturisesc tuturora : de cîte ori îl vezi, trebuie numaidecît să bei ceva.

Privirile mi se opriseră pe o tigvă ce atîrna pe peretele din apropierea mesei și mă ridicai în picioare să mă uit mai îndeaproape la ea. De multă vreme umblam să descopăr așa ceva, dar afară de exemplarele văzute prin muzee, pînă acuma nu întîlnisem încă niciodată una, care să se poată asemăna cu aceasta din cabina goeletei.

— Mi-a dat-o fruntașul uneia dintre insulele acestea, declară căpitanul întorcîndu-se spre mine. I-am făcut un serviciu și a vrut să mă răsplătească, dîndu-mi ceva frumos.

— Sînt convins că ți-a dat, răspunsei eu și mă gîndeam să-i fac o ofertă, închipuindu-mi că tigva aceasta nu poate să aibă nici o valoare pentru el. Dar în aceeași clipă, ca și cînd Butler mi-ar fi citit gîndurile, adăugă :

— N-aș vinde-o nici pentru zece mii de dolari.

— Cred și eu, interveni Winter. Ar fi o crimă, dacă ai vinde-o.

— De ce ? întrebai eu.

— Tigva aceasta face parte din aventura dumitale, adăugă Winter. Nu-i așa căpitane ?

— Mai încape vorbă.

— Nu vrei să ne spui și nouă ce s-a întîmplat ?

— Noaptea abia a început, răspunse căpitanul.

Dar înainte de a-mi satisface curiozitatea, se făcuse foarte tîrziu, așa că băuserăm o mare cantitate de whisky, pînă cînd căpitanul începu să ne povestească aventurile lui din vremurile bune de la San-Francisco, și pe cele din mările din miazăzi. Într-un tîrziu, fata adormi. Se fă-

cuse ghem pe scaun, stînd cu fruntea culcată pe brațul tuciuriu și pieptul i se ridica încet, în ritmul respirației. În timpul somnului părea întunecată, dar totuși de o neobișnuită frumusețe. Butler o găsise într-una din insulele Arhipelagului, pe unde naviga cu vechea lui goeletă, de fiecare dată cînd se găsea marfă de transportat. Kanacilor nu le prea place să lucreze, așa că chinezii sîrguincioși și japonezii vicleni le-au luat comerțul din mînă. Tatăl ei avea o fîșie de pămînt pe care cultiva arbuști de terebentină și banani ; mai avea și un prahu cu care ieșea la pescuit. Era înrudit pe departe cu secundul goeletei și acesta îl condusese pe Butler, într-o seară cînd nu aveau ce face, la casa de pe plantația kanakului. Luaseră cu ei o sticlă de whisky și un ukulele. Căpitanul nu era o fire de om sfios și cînd se întîmpla să întîlnească o fată frumoasă, începea numaidecît să-i facă curte. Limba indigenă o vorbea destul de bine, așa că reuși să înlăture timiditatea fetei. Seara și-o petrecură cîntînd și dansînd, și puțin înainte de plecare, fata se așezase lîngă el și Butler îi petrecuse brațul împrejurul mijlocului. Din întîmplare trebuiau să întîrzie cîteva zile în această insulă, și căpitanul care nu era niciodată om grăbit, nu făcu nici o încercare să-și scurteze întîrzierea. Goeleta lui era la adăpost în micul port unde ancorase și viața era destul de lungă. În fiecare dimineață și în fiecare seară înota împrejurul vasului. Pe țărmul golfului era o dugheană unde marinarii puteau găsi un păhărel de whisky și căpitanul își petrecea, cea mai mare parte a zilei în dugheana aceasta, jucînd cribbage cu metisul care era stăpînul. Seara pleca împreună cu ajutorul său spre căsuța unde locuia fata și cînta cîteva romanțe, pe urmă stăteau de vorbă. Tatăl fetei îi propuse ca la plecare s-o ia cu el. Discutară problema în mod prietenesc, în timp ce fata se cuibărise lîngă el, strîngîndu-l de mînă și îndemnîndu-l cu privirile strălucitoare ale ochilor frumoși. Din fire căpitanul era om căruia îi plăcea să aibă pe cineva lîngă el și se gîndi că fata aceasta ar putea înveseli cu prezența ei vasul său mohorît. Se săturase să-și mai lase rufele în seama chinezului care i le făcea ferfeniță cînd le spăla ; indigenii se pricepeau mult mai bine la spălat și căpitanului îi plăcea, ca atunci cînd debarcă sau cînd se

întîmplă să fie la Hanolulu, să se poată îmbrăca și el într-un costum curat din pînză albă. Totul depindea de prețul pe care-l va cere tatăl ei. Acesta îi ceruse două sute cincizeci de dolari. Căpitanul nu era om zgîrcit, dar în viața lui numai rareori se întîmplase să aibă o astfel de sumă. Fata sta cu obrazul catifelat lipit de obrazul lui țepos, așa că nu putea fi vorba de tîrguială ; îi oferi deci o sută cincizeci de dolari bani gheață și restul de o sută de dolari se obligă să i-i plătească peste trei luni. Nu se putură înțelege în aceeași seară, dar gîndul acesta își făcuse loc în mintea căpitanului și noaptea ce urmă, nu putu să adoarmă tot atît de ușor ca pînă acum. Visa pe fata aceea frumoasă și de fiecare dată cînd se trezea, îi simțea buzele catifelate, lipite de ale lui. Dimineața următoare cînd se trezi, începu să înjure în toate chipurile, deoarece ultima dată cînd se oprise la Honolulu, făcuse marea prostie să se curețe la poker și rămăsese fără bani. Tot așa, dacă seara trecută simțise că este îndrăgostit de fata aceasta, acuma la lumina zilei își dădea seama că e gata să-și piardă mintea din cauza ei.

— Ascultă, Bananas, se adresă el ajutorului său. Du-te și spune-i bătrînului că îi voi duce teșchereaua astă-seară, așa că fata să se pregătească de plecare. În revărsatul zorilor vom ridica ancora.

Nu știu care era motivul că secundul răspundea la numele acesta excentric. În realitate îl chema Wheeler, dar deși purta acest nume englezesc, în vinele lui nu curgea nici o picătură de sînge alb. Era înalt și bine făcut, cu o ușoară pornire spre îngrășare, dar mult mai oacheș decît sînt de obicei cei din Hawai. Nu mai era nici tînăr și părul lui creț și des începuse să încăruntească. Dinții din față îi avea înveliți în coroane de aur și era foarte mîndru de podoaba aceasta. Era sașiu și defectul acesta îi da o înfățișare de om morocănos, iar căpitanul căruia îi plăcea să rîdă, făcea glume pe socoteala lui, deși vedea că ajutorul său suferea din pricina ironiilor sale. Tocmai contrar firii indigenilor, Bananas era om tăcut și poate căpitanului i-ar fi fost antipatic, tocmai din pricina aceasta, dacă nu s-ar fi întîmplat ca Butler să fie din fire un bărbat incapabil să urască pe cineva. Îi plăcea ca în timpul drumurilor pe mare să aibă

pe cineva cu care să poată sta de vorbă, căci era vorbăreț și vesel, dar tăcerea de piatră a ajutorului său, era parcă anume menită să facă chiar pe un misionar să se dea la beție. Își dădea toată silința să-l trezească si făcea necontenit glume pe socoteala lui, dar nu e nici o plăcere să rîzi singur de propriile tale glume, așa că ajunsese la convingerea, că fie treaz, fie beat, Bananas nu putea fi un tovarăș indicat pentru un alb. Bananas însă era marinar neîntrecut și Butler știa ce înseamnă să ai un ajutor care să fie vrednic de toată încrederea. I se întîmpla destul de des să se urce la bord și să ridice ancora, deși ei era mort de beat, așa că nu mai era bun decît să se întindă pe mindirul din cabină și să stea acolo pînă cînd îi va trece beția, căci știa că Bananas va avea grijă de vas. Totuși, omul acesta era o fire de care nimenea nu se putea apropia și simțea nevoia să aibă pe cineva cu care să poată sta de vorbă. Prin urmare, tovărășia acestei fete drăguțe, va fi pentru el o adevărată binecuvîntare. Dar afară de asta, de aci înainte nu se va mai îmbăta atît de ușor, cînd va coborî la țărm, deoarece va ști că fata îl așteaptă să se întoarcă.

Prin urmare, se duse la băcanul care-i era prieten și în timp ce bău o ulcică de gin, îi ceru un împrumut. Negustorul acesta se ocupa și cu aprovizionarea vaselor ce ancorau în port, prin urmare comandantul unui vas are destule mijloace pentru a se face folositor unui astfel de om, și după ce se sfătuiră vreme de un ceas cu glasul în șoaptă (adică nu era nici o nevoie să afle și altă lume despre ce vorbesc ei), căpitanul își burduși buzunarele de la pantaloni cu bancnote și în aceeași seară, cînd se întoarse la goeletă, aduse și fata cu el.

Ceea ce prevăzuse căpitanul că ar trebui să facă și pentru a putea face, căuta un anumit pretext, se întîmplă de la sine, fără nici o sforțare din partea lui ; nu renunță cu desăvîrșire la băutură, dar încetă să mai bea atît de mult, ca pînă acuma. După trei săptămîni de rătăciri pe mare, era foarte plăcut să-ți petreci o seară împreună cu băieții la bar, dar era și mai plăcut să te întorci la bord, unde știai că te așteaptă o fată drăguță. Era o adevărată plăcere să se gîndească la ea, că după ce va intra în cabină, o va vedea adormită și aplecîndu-se

spre ea, fata va deschide ochii toropiţi de somn şi va întinde braţele spre el; plăcerea aceasta era tot atît de mare ca şi un *full* în timpul jocului de poker. Constată că a început să facă economii şi fiind o fire generoasă îşi aduse aminte de fată; îi cumpără cîteva perii încastrate în argint, ca să aibă cu ce-şi peria părul lung, un lanţ de aur şi un inel cu o piatră cu rubin reconstituită. Era o adevărată plăcere să poţi trăi în felul acesta.

Trecu un an, un an încheiat şi căpitanul încă nu se plictisise de ea. Butler nu era omul care să-şi analizeze sentimentele, dar constatarea aceasta i se păru neaşteptată şi începu să se gîndească la ea mirat. Probabil fata aceasta avea anumite calităţi neobişnuite. Ar fi fost imposibil să nu-şi dea seama că era tot atît de îndrăgostit de ea ca şi în ziua cea dintîi şi uneori se gîndea că poate n-ar fi rău, dacă s-ar căsători cu ea.

Dar se întîmplă că într-o zi ajutorul său nu veni la masă şi nici la ceai. Absenţa lui de la prima masă nu-i dădu lui Butler prea mult de gîndit, dar cînd văzu că lipseşte şi de la a doua, se adresă bucătarului chinez:

— Unde este ofiţerul secund? Nu vine la ceai?

— Nu vrea să vină, răspunse chinezul.

— Nu cumva este bolnav?

— Nu ştiu.

Ziua următoare Bananas apăru din nou, dar era mult mai morocănos decît pînă acuma, şi după ce terminară cu masa, Butler întrebă fata, ce s-a întîmplat. Ea zîmbi şi ridică din umeri. Pe urmă îi spuse că Bananas s-a îndrăgostit de ea şi că este supărat din pricină că l-a repezit. Căpitanul era o fire blajină şi nu se gîndea să facă scene de gelozie; se prăpădea de rîs, gîndindu-se că Bananas ar putea să fie îndrăgostit. Un bărbat atît de saşiu ca el, era de la început condamnat în faţa femeilor. Cînd sosi vremea ceaiului, începu să facă glume pe socoteala lui. Butler se prefăcea că vorbeşte aşa într-o doară, ca ajutorul său să nu bănuiască nimic, dar cu toate acestea aluziile lui fură destul de necruţătoare. Fata însă nu fu de părere că scena aceasta ar fi atît de hazlie, cum îşi închipuise el, de aceea după plecarea lui Bananas, îl rugă să nu mai facă nici o aluzie la ceea ce s-a întîmplat. Butler rămase mirat de seriozitatea cu ca-

re-i vorbea. Fata însă îi răspunse că el nu are habar ce fel de oameni sînt cei din neamul ei. Părea că este și ea puțin speriată. Vorbele ei însă i se părură atît de absurde, încît începu să rîdă, de nu se mai putea opri.

— Dacă va mai încerca și de aci înainte să te plictisească, amenință-l că-mi vei spune totul. Cred că atît va fi de ajuns.

— Eu cred că va fi mult mai bine să-l dai afară.

— Pentru nimic în lume, dragă fetițo. Eu știu ce va să zică un marinar de frunte, şi e de ajuns să mă uit o singură dată la el. Dar dacă se va întîmpla ca nici de aci înainte să nu te lase în pace, îi voi da un toc de bătaie, cum n-a mai pomenit în viața lui.

Probabil fata aceasta era de o precocitate neobișnuită pentru sexul ei, așa că știa dinainte, că ar fi zadarnic să discute cu un bărbat, după ce a luat definitiv o hotărîre, deoarece discuția nu ar face decît să contribuie şi mai mult la încăpățînarea lui, așa că-l lăsă în pace.

Astfel, la bordul acestei goelete ticăloase care-și tăia drumul printre insulele fermecate ale apelor pustii, începu să se desfășoare o dramă întunecată și surdă, pe care comandantul nici nu bănuia. Rezistența fetei făcea pe Bananas să-și iasă din minți, așa că acuma nu mai era un bărbat, ci scăpăra de dorință, ca un fier înroşit. Străduințele lui de a o cuceri, nu erau exprimate prin vorbe blînde și duioase, ci erau un fel de pornire de ferocitate neagră și sălbatică. Disprețul de pînă acuma al fetei se transformase în ură și la cuvintele lui îi răspundea cu jigniri violente. Lupta aceasta surdă dintre ei se desfășura pe tăcute, fără să știe nimenea și cînd Butler o întrebă dacă Bananas o mai plictisește cu stăruințele lui, fata inventă numaidecît o minciună.

Dar într-o seară, în timpul unei escale în portul Honolulu, Butler se întoarse la bord în ultimul moment. Goeleta trebuia să ridice ancora în zorii zilei. Bananas coborîse și el pe chei și băuse arak, așa că acuma era amețit. Apropiindu-se cu luntrea de flancurile goeletei, căpitanul auzi un zgomot suspect. Se urcă la bord și găsi pe Bananas luptîndu-se ca un turbat, să spargă ușa ca-

binei. Începuse să zbiere la fată și se jura, că dacă nu-i va deschide, o va ucide.

— Ia ascultă mă, ce faci acolo? zbieră căpitanul.

Ajutorul său lăsă clanța ușii din mînă, și aruncîndu-i o privire înveninată de ură, se întoarse în loc și dădu să plece.

— Oprește-te! Ce voiai să faci cu ușa? strigă Butler din nou.

Secundul se opri și se uită la el scrîșnind, dar nici de astă dată nu-i răspunse nimica.

— Stai că te învăț eu minte, ca să nu mai stai de aci înainte în drumul meu, mă negru ticălos și infect.

Era cu două palme mai mic decît ajutorul său și nici ca putere nu s-ar fi putut măsura cu el, dar era obișnuit cu felul în care trebuie să procedeze față de indigenii din echipaj, și în buzunar avea un box american. Probabil un gentleman n-ar fi întrebuințat o astfel de armă, dar la urma urmelor Butler nu era un gentleman și nici nu era obișnuit să aibă de a face cu gentlemeni. Înainte ca Bananas să-și fi putut da seama ce are de gînd căpitanul, pumnul lui învelit în inelele de oțel se repezi fulgerător și pocni pe ajutorul său în maxilar. Indigenul se prăbuși grămadă, ca un taur pocnit în moalele capului.

— Asta te va învăța minte, zise căpitanul.

Bananas nu mai mișcă. Fata trase zăvorul de la ușa cabinei și ieși pe covertă.

— A murit?

— N-a murit.

Chemă doi matelotți și le porunci să-l ducă pe Bananas și să-l culce pe mindirul său, pe urmă își frecă mîinile mulțumit și din dosul ochelarilor, ochii lui albaștri clipeau cu mîndrie. Fata însă părea încremenită într-o tăcere stranie. Îi trecu brațele împrejurul trupului, ca și cînd ar fi vrut să-l apere.

Trebuiră să treacă două sau trei zile, pînă cînd Bananas reuși să se ridice din nou în picioare, și cînd ieși din cabina echipajului, obrazul lui era vînăt și umflat. Pe sub pielea oacheșă i se vedea falca vînătă și zdrobită. Butler îl văzu că se tîrăște în lungul covertei și-l

strigă să se apropie. Secundul se apropie de el, fără să zică nimica.

— Ascultă Bananas, începu căpitanul și se uită la el, fixîndu-și ochelarii pe nasul lunecos. Pentru ceea ce ai făcut nu te voi da afară, dar de aci înainte îți vei aduce aminte, că dacă mi se întîmplă să pocnesc pe cineva, îl pocnesc cu sete. Te poftesc să-ți aduci aminte de asta și ferește-te să-mi mai faci vreo poznă.

Pe urmă, întinse mîna spre el și-i zîmbi, cu zîmbetul acela caracteristic care era singurul lui farmec. Secundul îi strînse mîna și buzele lui umflate i se adunară într-un rînjet diabolic. Incidentul pentru căpitan era atît de definitiv uitat, încît seara cînd se întîlniră cu toți trei la masă, începu să facă din nou glume pe socoteala lui. Secundul mînca cu greutate și obrazul umflat i se contracta de durere, așa că părea respingător.

În aceeași seară, după ce se așeză pe covertă și începu să fumeze, căpitanul simți cum îi fuge un fior în lungul spatelui.

— Nu știu ce m-a apucat, de tremur pe o noapte ca aceasta, murmură el. Te pomenești că m-am îmbolnăvit de friguri, căci toată ziua n-am prea fost în apele mele.

După ce se duse la culcare, luă o doză de chinină, iar dimineața următoare se simți ceva mai bine, dar părea sfîrșit de puteri, ca după o noapte de beție crîncenă.

— Mi se pare că am ceva la ficat, zise el și luă un bulin.

În timpul zilei nu avu nici o poftă de mîncare și pe înserate începu să se simtă mai rău. Mai încercă un remediu pe care-l cunoștea și bău două sau trei pahare cu whisky fierbinte, dar nici asta nu-i ajută prea mult și a doua zi dimineața cînd se uită în oglindă, rămase înspăimîntat.

— Dacă nu mă voi simți mai bine, pînă cînd vom ajunge la Honolulu, atunci va trebui să fac o vizită doctorului Denby. Sînt sigur că el mă va vindeca.

Nu mai putea mînca și simțea o sfîrșeală în tot trupul. De dormit dormea destul de bine, dar se trezea fără să se simtă odihnit, dimpotrivă parcă toată puterea fugise din trupul său. Și omulețul acesta plin de energie care era

incapabil să stea în pat mai mult decît era absolută nevoie, trebui să-și dea toată silința, ca să poată părăsi așternutul. Peste cîteva zile i se păru că nu se mai poate împotrivi lingorii ce-i stăpînea trupul și se hotărî să nu mai iasă din cabină.

— Bananas va avea grijă de vas, zise el, căci a mai avut și înainte de asta.

Îi venea să rîdă, cînd se gîndea că zăcuse de atîtea ori pe mindir, fără să se poată mișca, după nopțile de chiolhanuri pe care le făcuse împreună cu prietenii săi. Asta se întîmplase înainte de a o aduce pe fata aceasta la bord. Se uită la ea și zîmbi, apoi o strînse ușor de mînă. Fata părea neliniștită și speriată. O vedea că starea lui îi dă de gîndit și încercă s-o linitșească. În viața lui nu fusese niciodată bolnav și cu siguranță o săptămînă petrecută în aer liber, îl va pune din nou pe picioare.

— Aș prefera să-l dai afară pe Bananas, declară fata. Nu știu ce mă face să-mi închipui, că afacerea asta a fost pusă la cale de el.

— Mare scofală ar fi, dacă l-aș da afară. Dar cine crezi că ar putea conduce goeleta în locul lui. Să știi că eu cunosc numaidecît un marinar, dacă e bun de ceva, sau nu e bun de nimic. Ochii lui albaștri, care acuma deveniseră spălăciți și cu albul îngălbenit, clipiră șireți. Ascultă fetițo, oare nu-ți închipui că încearcă să mă otrăvească ?

Fata nu zise nimica, dar în cîteva rînduri stătuse de vorbă cu bucătarul chinez și avea cea mai mare grijă de mîncarea ce se aducea căpitanului. Dar căpitanul mînca foarte puțin, și numai cu mare greutate îl putea determina să bea cîte o ceașcă cu supă, de două, trei ori pe zi. Se vedea limpede că e grav bolnav, căci pierdea din greutate văzînd cu ochii și obrazul lui bucălat devenise livid și scofîlcit. Nu-l durea nimic, dar cu fiecare zi ce trecea, se simțea tot mai slăbit și mai abătut. Se stingea încet și pe nesimțite. Drumul pe care-l făcură, dură de astă dată patru săptămîni și cînd ajunseră la Honolulu, căpitanul începuse să se neliniștească. În ultimele două săptămîni nu părăsise patul și se simțea prea slăbit, ca să se mai poată duce la doctor. Îi trimise deci vorbă să vină la el la bord. Doctorul veni și după ce-l examină,

nu găsi nimic ce ar fi putut să-i explice starea bolnavului. Temperatura lui Butler era normală.

— Ascultă căpitane, începu doctorul fără înconjur, vreau să-ți spun limpede, că eu nu am habar ce este cu boala aceasta a dumitale. O consultație sumară ca aceasta, nu poate să-mi spună nimica. Vino la spital, unde aş putea să te țin cîteva zile sub observație. Sînt convins că nu ai nimic organic și cred că stînd cîteva săptămîni la spital, vom reuși să te punem din nou pe picioare.

— Nu se poate să-mi părăsesc vasul.

Armatorii chinezi, spunea el, sînt oameni ciudați și dacă va părăsi vasul, din pricină că este bolnav, proprietarul ar putea să-l concedieze, or el nu-și putea permite luxul să-și piardă slujba. Cîtă vreme era la bord, contractul său de angajament rămînea valabil și avea un ofițer secund, demn de toată încrederea. Afară de asta nu putea părăsi nici fata. Nu se poate ca cineva să-și dorească o infirmieră mai bună, și dacă e vorba ca el să se mai facă bine, atunci numai cu ajutorul ei se va face. Fiecare om trebuie să moară și dacă îi va fi scris să moară și el, atunci va fi mult mai bine să-l lase în pace. Nu voi să asculte de stăruințele doctorului, așa că în cele din urmă acesta renunță.

— Îți voi prescrie un medicament, declară el cu îndoială, și vom vedea dacă-ți folosește. Deocamdată cred că va fi mult mai bine, să stai în pat.

— Să n-ai nici o grijă, doctore, căci nu voi părăsi patul, răspunse căpitanul. Mă simt mai slăbit decît o pisică opărită.

Dar în medicamentul prescris de doctor, avea tot atît de puțină încredere, ca și doctorul însuși, așa că după ce plecă, luă rețeta și-și aprinse țigara cu ea. Trebuia să se distreze cu ceva, deoarece gustul țigării nu-l mai simțea deloc, dar trebuia să fumeze numaidecît, pentru a se convinge pe sine însuși, că nu este în stare gravă. În aceeași seară prietenii lui, doi comandanți de la bordul unor vapoare de mărfuri, auzind că e bolnav, veniră să-l vadă. Discutară despre starea lui, în fața sticlei cu whisky și a unei cutii cu țigări din Filipine. Unul dintre ei își aducea aminte că avusese un ofițer secund care

fusese apucat de o boală tot atît de ciudată ca și el, și nici un doctor din Statele Unite nu reușise să-l vindece. Dar a scăpat, datorită unui remediu despre care a citit în reclama unui ziar. După ce a luat două sticle din acest medicament, omul s-a făcut tot atît de bine, cum fusese și înainte de a se îmbolnăvi.

Dar boala de care zăcea, împrumutase căpitanului Butler o luciditate și intuiție neobișnuite, așa că în timpul cît vorbiră prietenii săi, el parcă le-ar fi citit gîndurile. Amîndoi își închipuiau despre el că va muri, așa că după ce plecară, căpitanul se sperie.

Fata băgă numaidecît de seamă spaima lui. Aceasta era ocazia pe care o aștepta. Stăruise în cîteva rînduri să aducă un doctor indigen, dar el refuzase ; de astă dată fata încercă din nou să-l convingă. O ascultă cu ochii rătăciți și nu știa ce să facă. I se părea ciudat că doctorul american nu poate înțelege boala de care suferea. Dar nu voia ca fata să-l vadă speriat. Așa că se învoi să primească pe felcerul dorit de ea, dar numai ca să fie ea mulțumită. Îi spuse deci să facă ce poftește.

Seara următoare veni doctorul indigen. Căpitanul era singur în cabină, pe jumătate treaz. În tavan ardea o lampă de petrol și răspîndea o lumină tulbure. Ușa se deschise încetișor și fata intră în vîrful picioarelor. Lăsă ușa deschisă și în urma ei cineva intră ca o umbră. Căpitanul încercă să zîmbească, simțind mișcările acestea misterioase în apropierea lui, dar era atît de slăbit încît zîmbetul acesta abia îi mai tresări în priviri. Doctorul era un omuleț mic de statură și bătrîn ; era foarte slab, cu obrazul plin de crețuri, avea chelie și o înfățișare ca de maimuță. Era tot atît de uscat și de gîrbovit ca și o surcea. Aproape nu mai avea înfățișare omenească, dar ochii lui străluceau ca doi cărbuni aprinși și prin întunericul cabinei păreau că scapără scîntei. Se așeză pe vine și vreme de zece minute se uită la căpitan. Era îmbrăcat în niște pantaloni murdari din pînză și torsul îi era gol. Apoi se ridică și-i pipăi palmele mîinilor și talpa picioarelor. Fata îi urmărea mișcările cu ochii speriați. Nimenea nu spunea nimica. Pe urmă, ceru ceva ce a purtat căpitanul. Fata îi întinse pălăria din pîslă, pe care

Butler o purta întotdeauna și luîndu-i-o din mînă, străinul se așeză din nou pe vine și o ținu strîns cu amîndouă mîinile, apoi începu să-și legene partea de sus a trupului, în mișcări ritmice, înainte și înapoi, murmurînd ceva neînțeles.

Într-un tîrziu, scăpă pălăria din mînă și oftă ușor. Din buzunarul pantalonilor scoase o lulea veche și o aprinse. Fata se apropie și se așeză lîngă el. Bătrînul îi spuse ceva în șoaptă și fata tresări îngrozită. Vreme de cîteva minute vorbiră în șoaptă și foarte grăbiți, pe urmă se ridicară în picioare. Fata îi întinse niște bani, apoi îi deschise ușa de la cabină. Străinul se strecură în noaptea de afară, tot atît de nesimțit, cum venise. Fata se întoarse la patul căpitanului și se aplecă spre el adînc, pentru a-i putea vorbi la ureche, ca să n-audă nimenea.

— Ai un dușman care se roagă pentru moartea ta.

— Ascultă fato, nu vorbi prostii, răspunse el supărat.

— Acesta este adevărul. Adevărul lui Dumnezeu. Din cauza aceasta n-a putut să-ți facă nimica doctorul american. Oamenii din neamul meu au această putere. Eu am mai văzut astfel de cazuri. Dar mi-am închipuit că pe tine nu te poate amenința nici o primejdie, deoarece tu ești alb.

— Eu n-am nici un dușman.

— Gîndește-te la Bananas.

— Ce motive ar avea să-mi dorească moartea?

— Ar fi trebuit să-l dai afară, înainte de a putea să te lege cu vrăjile lui.

— Presupun că dacă n-am altceva decît vrăjile cu care m-a legat Bananas, atunci peste cîteva zile voi coborî din pat și mă voi ospăta cu voi la masă.

Cîteva clipe fata nu zise nimica, ci se uită cu atenție la el.

— Tu nu-ți dai seama că tragi să mori? întrebă ea într-un tîrziu.

Tot așa se gîndiseră și cei doi prieteni care fuseseră la el, dar nici unul dintre ei nu-și exprimase gîndul în vorbe. Pe obrazul livid al căpitanului tremură o înfiorare de gheață.

— Doctorul spunea că nu am nimic grav. Mi-a spus să stau un timp în pat, cît mai liniștit și mă voi înzdrăveni din nou.

Își apropie gura de urechea lui, ca și cînd s-ar fi temut că pînă și aerul din cabină i-ar putea auzi.

— Tu tragi să mori, înțelege-mă, tu tragi să mori, și vei muri înainte de a răsări luna nouă.

— Asta rămîne să vedem de aci înainte.

— Tu vei muri înainte de a răsări luna nouă, afară de cazul cînd Bananas va muri înaintea ta.

Butler nu era om fricos și părea că s-a mai liniștit, după spaima pe care i-o pricinuiseră vorbele ei, dar mai ales liniștea de piatră și felul misterios cu care-i vorbea. În privirile lui tremură din nou o umbră de zîmbet.

— În orice caz, dragă fetițo, eu aș vrea să mă conving.

— Pînă cînd va răsări luna nouă, mai avem douăsprezece zile.

Tonul în care-i spuse aceste cuvinte, îl făcu să se gîndească la ceva.

— Ascultă fetițo. Toate acestea sînt fleacuri. Eu nu cred nici o vorbă din tot ce mi-ai spus. Dar totuși trebuie să știi, că n-aș vrea să încerci nimica împotriva lui Bananas. Omul acesta nu este o frumusețe de bărbat, dar este cel mai bun secund pe care l-am întîlnit.

Poate i-ar mai fi spus multe altele, dar era sfîrșit de puteri. Cu totul pe neașteptate se simți cuprins de o oboseală ca de moarte și închise ochii. Fata se uită cîteva clipe la el, pe urmă se strecură afară din cabină. Luna, în ultimul pătrar, tremura o dîră de lumină în depărtarea apelor. Deasupra ei se boltea cerul fără pată de nori. Se uită la lumina lunii și se gîndi că o dată cu dispariția ei va trebui să moară și bărbatul pe care-l iubea. Viața acestuia era acum în mîinile ei. Îl putea salva, ea era singura care-l putea salva, dar dușmanul era viclean, prin urmare tot atît de vicleană trebuia să fie și ea. Simți că cineva o urmărește cu ochii, și fără să se întoarcă, datorită spaimei neînțelese ce i se furișase în ființă, bănui că din fundul întunericului o urmăresc ochii de pară ai ofițerului secund. Nu știa ce ar fi omul acesta în stare

să facă, dar dacă va putea să-i descifreze gîndurile, atunci ea va fi înfrîntă chiar de la început, așa că făcu un efort disperat și-și alungă toate gîndurile care o chinuiau. Numai moartea omului acestuia putea să salveze viața iubitului ei, și era în stare să provoace această moarte. Știa că dacă va reuși să facă pe omul acesta să se uite în apa dintr-o tigvă, în care i se va oglindi chipul, și dacă apa aceasta va fi clătinată cu violență, așa fel ca chipul lui să se frîngă, va muri ca lovit de trăznet, deoarece chipul din apă este însuși sufletul lui. Dar nimenea nu cunoștea primejdia ce-l amenință, așa cum o cunoștea omul acesta, prin urmare numai întrebuințînd vicleșuguri menite să-i adoarmă orice bănuieli, l-ar fi putut determina să se uite în apă. Nu trebuia să bănuiască pentru nimic în lume, că ar putea avea un dușman care urmărește pieirea lui. Fata știa ce are de făcut. Dar timpul era scurt, îngrozitor de scurt. Numaidecît după aceea simți că secundul a plecat, și respiră liniștită.

La două zile după aceea, goeleta apucă spre largul mării și mai avea zece zile pînă să răsară luna nouă. Căpitanul Butler era într-o stare îngrozitoare. Nu mai rămăsese din el decît pielea și osul și nici nu se mai putea mișca fără ajutorul cuiva. Aproape nici nu mai putea vorbi. Dar cu toate acestea fata nu îndrăznea nici acuma să facă ceva, căci știa că trebuie să aibă răbdare și să fie prevăzătoare. Secundul era șiret și bănuitor. Se opriră într-una dintre insulele mai mici, ca să descarce marfa adusă, și nu mai rămăseseră decît șapte zile. Acum începea momentul de care trebuia să profite. Își scoase cîteva lucruri ce le avea în cabina căpitanului și le făcu o legătură. Lucrurile acestea le așeză în cabina de pe covertă unde ea și Bananas mîncau acuma în fiecare zi, și în aceeași seară, pe vremea cinei, cînd intră din nou în cabină, văzu pe Bananas că se întoarce spre ea și înțelese că el a cercetat lucrurile din legătura făcută de ea. Nici unul dintre ei nu zise nimica, dar fata înțelese că el bănuiește ceva ; ea își făcea pregătirile ca să părăsească vasul. Secundul se uita la ea cu înțeles. Pe urmă, una după alta, ca și cînd ar fi căutat anume ca Butler să nu bage de seamă ce are de gînd, își aduse în cabină toate lucrurile, ce le avea și chiar o parte din hainele

căpitanului pe care le băgă în cîteva legături. În cele din urmă Bananas nu se mai putu stăpîni. Întinse mîna și-i arătă un costum din pînză.

— Ce ai de gînd să faci cu acesta? întrebă el.

Fata ridică din umeri.

— Vreau să mă întorc pe insula de unde am plecat.

Obrazul lui Bananas se strîmbă de spasmele unui rîs batjocoritor. Căpitanul trăgea să moară și fata aceasta își pusese în gînd să părăsească vasul, după ce va lua tot ce se putea lua.

— Ce ai face, dacă ți-aș spune că nu se poate să iei lucrurile astea cu tine. Sînt proprietatea căpitanului.

— Ție nu-ți folosesc la nimica, răspunse fata.

Pe peretele cabinei atîrna o tigvă. Era aceeași tigvă pe care o văzusem și eu, cînd intrasem în cabină și despre care vorbisem cu căpitanul. O luă de pe perete. Era plină de praf și ca s-o curețe, turnă puțină apă din sticla de pe masă și începu s-o frece cu vîrfurile degetelor.

— Ce vrei să faci cu tigva asta?

— Aș putea s-o vînd cu cincizeci de dolari, răspunse fata.

— Dacă vrei s-o iei cu tine, va trebui să-mi plătești ceva pentru ea.

— Ce-ai vrea să-ți plătesc?

Pe buzele fetei tremură un zîmbet fugar. Îi aruncă o privire grăbită și-i întoarse spatele. Pe urmă îl auzi gîfîind de dorință. Fata dădu ușor din umeri și în aceeași clipă secundul făcu un salt ca de fiară și repezindu-se la ea, o luă în brațe. Fata începu să rîdă. Întinse brațele rotunde și catifelate și i le petrecu împrejurul gîtului, apoi se strînse lîngă el cu voluptate, fără să i se mai împotrivească.

Dimineața următoare trebui să-l trezească din somnul adînc ce-l cuprinsese. Primele raze de soare tremurau pe dușumelele cabinei. Secundul o strînse la piept. Apoi îi spuse că Butler nu va putea să mai trăiască decît cel mult o zi sau două și proprietarul goeletei nu va putea găsi atît de ușor un comandant alb căruia să-i încredințeze vasul. Dacă el se va oferi să primească slujba, cu o simbrie mai redusă, cu siguranță că proprietarul se va

învoi și în cazul acesta va putea să rămînă și de aci înainte pe vas, împreună cu el. Se uita la ea cu ochii aprinși de dragoste. Fata i se cuibări la piept și-l sărută, așa cum făceau străinii și cum o învățase căpitanul Butler. Pe urmă, îi făgădui că va rămîne cu el. Bananas nu-și mai găsea locul de fericire.

Sosise clipa, acum sau niciodată.

Se dădu jos din pat și se apropie de masă, ca să-și aranjeze părul. În cabină nu se găsea nici o oglindă, așa că încercă să se pieptene, uitîndu-se în tigva a cărei apă îi reflecta chipul. Începu să-și răsucească părul adorabil, pe urmă făcu semn lui Bananas și-i arătă tigva.

— Vezi ceva pe fundul tigvei, zise ea.

Cu o mișcare spontană și fără să bănuiască nimica, Bananas se aplecă și se uită cu atenție în apă, așa că își văzu chipul. Cu un gest fulgerător fata își repezi amîndouă mîinile în apă, pînă în fundul tigvei, așa că apa trecu peste marginile ei și se revărsă pe masă. Chipul, din apă al lui Bananas se frînse în bucăți. În aceeași clipă secundul făcu un pas înapoi și scoase un țipăt răgușit. Fata se ridică în picioare și pe obrazul ei tremură un zîmbet de triumf. Ochii speriați ai lui Bananas parcă ar fi vrut să-i iasă din orbite. Trăsăturile obrazului i se strîmbaseră ca de o durere cumplită, apoi răbufni pe dușumele, ca și cînd ar fi luat o puternică otravă, și făcîndu-se covrig, nu mai mișcă. Un fior îi mai fugi o dată în lungul trupului și cu acesta se termină totul. Fata se aplecă spre el cu indiferență. Îi pipăi inima, apoi îi închise pleoapele. Bananas murise.

Pe urmă, se întoarse în cabina în care zăcea căpitanul Butler. Văzu că o ușoară rumeneală i s-a urcat în obraji și că se uită la ea speriat.

— Ce s-a întîmplat ? întrebă el în șoaptă.

Acestea erau primele cuvinte pe care le pronunța în ultimele patruzeci și opt de ore.

— Nu s-a întîmplat nimica, răspunse fata.

— Mă simt foarte ciudat.

Apoi închise ochii și adormi, Somnul lui dură o zi și o noapte, fără întrerupere și cînd se trezi, ceru să-i aducă de mîncare. Peste două săptămîni era pe deplin însănătoșit.

Trecuse de mult miezul nopții, cînd eu și Winter ne întoarserăm cu luntrița la țărm, după ce băusem nu știu cîte pahare cu whisky și sifon.

— Ce părere ai despre întîmplarea asta? întrebă Winter.

— Ce întrebare! De cumva ai de gînd să mă întrebi, ce explicație i-aș putea da, atunci îți voi răspunde că nu găsesc nici una.

— Căpitanul nu se îndoiește cîtuși de puțin, că tot ce ți-a spus este adevărul adevărat.

— E foarte explicabil; dar partea cea mai interesantă a celor ce ne-a povestit, nu este faptul că întîmplarea ar putea fi întemeiată sau o simplă născocire, ci amănuntul că astfel de lucruri se pot întîmpla unor oameni ca aceștia. Mă întreb, cum de omulețul acesta gras și vulgar, poate trezi o pasiune atît de adîncă în sufletul acestei ființe atît de adorabile. Uitîndu-mă la ea cum sta adormită, în timpul cît căpitanul ne-a povestit întîmplarea lui, prin minte mi-a trecut un gînd fantastic, în legătură cu minunile ce le poate săvîrși dragostea.

— Trebuie să știi că fata pe care ai văzut-o, nu este aceeași fată despre care ne-a vorbit el, răspunse Winter.

— Ce naiba vrei să spui?

— N-ai văzut bucătarul care ne-a servit?

— Mai încape vorbă, cum era să nu-l văd! Este cel mai respingător om pe care l-am văzut în viața mea.

— Butler l-a angajat tocmai din cauza aceasta. Fata despre care ne-a vorbit, a fugit anul trecut, împreună cu bucătarul chinez. Acesta este alt bucătar. Îl are abia de două luni în serviciul său.

— Asta este nemaipomenit! exclamai eu.

— Își închipuie că în bucătarul acesta poate avea toată încrederea. Dar dacă aș fi în locul lui, eu nu m-aș lăsa cîtuși de puțin în nădejdea asta. Chinezii aceștia au ceva, așa că atunci cînd își pun în gînd să placă unei femei, nu există nimic ce ar putea face o femeie să li se împotrivească.

PLOAIA

Se apropia vremea de culcare, și a doua zi dimineața cînd se vor trezi, vor putea vedea pămîntul în zare. Doctorul Macphail își aprinse luleaua și aplecîndu-se peste bastingaj, încercă să descopere pe cer constelația Crucii Sudului. După ce petrecuse doi ani pe front, de unde se întorsese cu o rană a cărei vindecare durase mai mult decît ar fi trebuit, se simțea foarte mulțumit că va putea să se stabilească la Apia, pentru cel puțin un an de zile, și chiar în timpul acestei călătorii se simțea mult mai bine decît înainte de plecare. Avînd în vedere că a doua zi o parte a călătorilor trebuiau să debarce la Pago-Pago, în sala restaurantului se dăduse un bal și-i mai vîjîiau și acum urechile din cauza melodiilor stridente ale pianului automat. Dar acum pe punte era din nou liniște. Ceva mai încolo, văzu pe soția sa întinsă într-un fotoliu de bord, stînd de vorbă cu soții Davidson, așa că se apropie de ea. După ce se așeză în lumină, și-și scoase pălăria, se văzu că are un păr roșu aprins, pe creștet cu un început de chelie de culoarea caracteristică oamenilor roșcați. Era bărbat la patruzeci de ani, slab, cu obrazul tras și cu gesturi precise de om pedant; vorbea cu un accent scoțian și avea un glas foarte domol și stins.

Între soții Macphail și soții Davidson, care erau misionari, se stabilise o intimitate caracteristică vieții la bord, care se datorează mai curînd contactului de fiecare zi, decît gusturilor comune. Principalul motiv care-i legase unul de altul, era dezaprobarea cu care judecau pe cei care-și pierdeau ziua și noaptea în salonul de fumat, jucînd poker sau bridge, sau stînd în fața pahare-

lor pline. Doamna Macphail era încîntată de faptul că ea și soțul ei erau singurii călători de la bord, cu care familia Davidson stătea de vorbă, și însuși doctorul, care era sfios, dar nicidecum naiv, rămăsese impresionat de această distincție. Se întîmpla totuși ca, datorită spiritului său caustic și pornit pe discuții, seara, după ce se retrăgea în intimitatea cabinei, împreună cu soția lui, să înceapă să-i critice.

— Doamna Davidson îmi spunea, că traversarea aceasta i s-ar fi părut foarte grea, dacă n-am fi fost și noi la bord, începea doamna Machpail în timp ce-și peria cu grijă cîrlionții falși pe care-i purta în timpul zilei. Zice că noi sîntem singurii călători de pe vapor, pe care țineau să-i cunoască.

— Nu mi-aș fi închipuit cîtuși de puțin că un misionar ar putea fi o mutră atît de simandicoasă, încît să umble cu nasul în vînt printre călătorii de pe covertă.

— Nu e vorba că ar umbla cu nasul în vînt. Îi înțeleg foarte bine în ce situație se găsesc. Cred că pentru soții Davidson nu ar fi fost cîtuși de puțin plăcut, dacă ar fi fost obligați să se amestece în adunătura aceasta de bădărani care-și pierde vremea la bar.

— Cel care a întemeiat religia lor, parcă n-a fost tocmai atît de exclusivist, răspunse doctorul Macphail și începu să rîdă.

— Te-am rugat de nenumărate ori, să nu mai faci glume în legătură cu religia, răspunse soția sa. Ascultă Alec, nu mi-ar plăcea deloc să am o fire ca a ta. Tu niciodată nu cauți partea bună din sufletul oamenilor.

Bărbatul întoarse ochii albaștri palizi și o privi dintr-o parte, dar nu zise nimic. După anii lungi de conviețuire alături de soția lui, ajunsese la convingerea, că pentru a putea avea liniște de gura ei, e mult mai bine să aibă ea cuvîntul din urmă. Termină cu dezbrăcatul înaintea ei, și după ce se urcă în așternutul de sus, încercă să citească, pînă îl va apuca somnul.

A doua zi dimineață, cînd ieși pe punte, văzu că sînt în apropierea țărmului. Privirile îi fugeau lacome în lungul liniei din zare. Se vedea o fîșie subțire de plajă, cu nisipul ca argintul, urcînd încet spre dealuri tot mai înalte, acoperite de o verdeață strălucitoare. Palmierii de

cocos, înalți și deși, coborau aproape pînă în marginea apei, iar printre aceștia erau colibele acoperite cu papură ale samoanilor, ici colo se vedau bisericuțele cu pereții spoiți în alb. Doamna Davidson veni și se opri lîngă el. Era îmbrăcată în negru și împrejurul gîtului purta un lanț de aur, de care atîrna o cruciuliță. Era femeie mică de statură, cu părul castaniu și șters, dar pieptănat cu multă îngrijire, cu niște ochi albaștri bulbucați, în dosul unor ochelari aproape invizibili, încălecați pe nas. Femeia aceasta avea un obraz prelung, ca de oaie, dar nu părea proastă, ci dimpotrivă foarte vioaie și avea aceleași mișcări repezi ca și o pasăre. Însușirea ei cea mai caracteristică era glasul ascuțit și metalic, fără nici un fel de mlădiere ; glasul acesta îți chinuia auzul cu monotonia lui stăruitoare, întocmai ca vîjîitul neîntrerupt al unui burghiu automat.

Dumneavoastră trebuie să vă simțiți aici ca și acasă, declară doctorul Macphail și un zîmbet fugar îi tremură pe buze.

— Insulele noastre sînt foarte joase, nu ca acestea ; probabil știți și dumneavoastră. Sînt insule de corali. Acestea de aici sînt de natură vulcanică. Va trebui să mai facem zece zile de drum, pînă cînd vom putea ajunge le destinație.

— În părțile acestea o insulă de alta este tot atît de departe, ca și la noi acasă, vecinul din ulița de alături, răspunse doctorul Macphail în glumă.

— De, felul acesta de a vedea situația cred că este puțin exagerat, dar în orice caz în mările de miazăzi raportul de distanță este cu totul altul, decît cel obișnuit. Prin urmare, din acest punct de vedere ai avea dreptate.

Doctorul Macphail oftă ușor.

— Sînt foarte mulțumit că nu trebuie să ne oprim aici, continuă femeia. Se spune că insula aceasta este o localitate unde e foarte greu să faci ceva. Vapoarele care se opresc în port, contribuie la neliniștea oamenilor ; pe urmă mai este și o bază navală a cărei influență asupra indigenilor este dintre cele mai păgubitoare. În districtul nostru nu avem astfel de dificultăți cu care să luptăm. Evident, sînt și acolo doi, trei negustori, dar avem grijă

să se poarte cumsecade, iar dacă se întîmplă să nu ne asculte, le facem viața atît de imposibilă, încît preferă să plece.

Potrivindu-și ochelarii pe nas, se uită încruntată la insula verde din zare.

— În astfel de locuri sarcina unui misionar pare aproape imposibilă. Nu sînt în stare să mulțumesc lui Dumnezeu îndeajuns, că cel puțin de așa ceva ne-a ferit pînă acuma.

Districtul eclesiastic al lui Davidson era format de un grup de insule, în partea de miazănoapte a Arhipelagului Samoa ; insulele erau foarte departe una de alta și de multe ori trebuia să parcurgă distanțe foarte mari, cu barca. Cînd el era plecat, soția lui rămînea la cartierul său general și avea grijă de Casa Misiunii. Doctorul Macphail simți o strîngere de inimă, cînd se gîndi cu cîtă severitate trebuie să procedeze femeia aceasta față de credincioșii lor. Despre depravarea indigenilor vorbea cu o violență pe care nimic nu ar fi putut-o domoli, dar în același timp cu un fel de oroare plină de onctuozitate. Femeia aceasta avea o foarte ciudată concepție despre pudicitate. În primele zile ale cunoștinței lor, îi spusese :

— La sosirea noastră în aceste insule, obiceiurile conjugale erau atît de revoltătoare, încît mi-ar fi peste putință să ți le descriu, dar îi voi spune totul doamnei Macphail și ea ți le va reproduce.

Imediat după aceea băgă de seamă că soția lui și doamna Davidson se așezaseră pe două scaune de bord și vorbiră în șoaptă aproape două ceasuri. Făcîndu-și obișnuita plimbare în sus și în jos pe punte, auzise în treacăt șoaptele emoționate ale doamnei Davidson, care picurau întocmai ca ropotul unui torent de munte, și văzînd pe soția lui că ascultă palidă și cu gura căscată la ceea ce-i spune, își dădu seama că gustă îngrozită savoarea cuvintelor pline de revoltă ale misionarei. În aceeași seară, în cabină, soția lui îi repetă, cu respirația întretăiată, tot ce aflase.

— Ei, ce ți-am spus ? întrebă doamna Davidson dimineața următoare. Ai mai auzit vreodată ceva atît de revoltător ? Cred că acuma nu te mai miri că n-am fost

în stare să-ți spun de-a dreptul ceea ce știam, deși dumneata ești doctor.

Nerăbdătoare să vadă efectul produs de revelațiile ei, doamna Davidson îi cercetă obrazul cu atenție.

— Prin urmare, nu te mai mira, că prima dată cînd am ajuns acolo, am rămas îngroziți. Poate nu mă vei crede, cînd îți voi spune, că era aproape imposibil să găsești o singură fată cumsecade, în toate satele acelea.

Cuvîntului *cumsecade* doamna Davidson îi acorda o semnificație tehnică extrem de severă.

— După ce am discutat problema împreună cu domnul Davidson, am ajuns la concluzia că va trebui să suprimăm dansul. Indigenii sînt morți după dans.

— Pe vremea cînd eram tînăr, nici eu nu aveam nimic împotriva dansului, răspunse doctorul Machphail.

— Mi-am închipuit imediat, aseară cînd te-am auzit că propui doamnei Macphail să facă un rond prin sală, împreună cu dumneata. Nu văd nici o primejdie în faptul că un bărbat dansează cu soția sa, dar cînd am auzit-o că refuză, mi-a făcut plăcere. În situația dată, mi-am închipuit că e mult mai bine pentru noi, să nu ne amestecăm între oamenii ceilalți.

— Ce fel de situație ?

Doamna Davidson îi aruncă o privire grăbită prin sticlele ochelarilor, dar nu-i răspunse la întrebare.

— Cînd e vorba despre oameni albi, problema se pune cu totul altfel, continuă ea, deși trebuie să-ți spun că sînt de acord cu domnul Davidson, care spune că nu înțelege cum de un bărbat poate rămîne indiferent, cînd vede pe soția sa în brațele unui bărbat străin ; întrucît mă privește pe mine, pot să-ți spun fără nici un înconjur, că din ziua cînd m-am măritat, n-am mai făcut un singur pas de dans. Dansul indigenilor însă este cu totul altceva. Nu numai că este prin sine însuși imoral, dar duce și la imoralitate. Dar laudă lui Dumnezeu, că am reușit să stîrpim din rădăcină acest rău, și pot afirma fără teamă că aș greși, că de opt ani încheiați în districtul nostru nu a mai dansat nimenea.

În timpul acesta, vaporul intrase în rada portului și doamna Macphail se apropie de ei. Vaporul cîrmi ușor și începu să pătrundă în port. Strîns între stîncile de la

îmbucătura țărmului, portul era destul de încăpător, ca să poată cuprinde o întreagă flotă de război, și jur-împrejurul lui se înălțau coastele prăpăstioase ale colinelor împădurite. Aproape de intrarea portului, bătută de boarea sărată a mării, se vedea casa Guvernatorului, în mijlocul unei grădini. Drapelul înstelat se legăna ușor de vînt. Trecură pe lîngă cîteva bungalouri elegante și pe lîngă un teren de tenis, apoi se opriră în fața cheiului pe care erau antrepozitele. Doamna Davidson întinse mîna și le arătă o goeletă, ancorată la vreo trei sute de metri depărtare, cu care trebuiau să-și continue drumul spre Apia. Pe chei erau îngrămădiți o mulțime de indigeni, sosiți din toate părțile insulei, nerăbdători, veseli și guralivi; unii veniseră din simplă curiozitate, alții pentru cîte o mică afacere cu pasagerii care erau în drum spre Sydney; aduseseră ananas și butași întregi de banane, pînze de *tapa*, salbe de scoici și dinți de rechini, cupe de *kava* și modele în miniatură ale prahurilor de război. Printre ei se vedeau marinari americani, îmbrăcați cu îngrijire, cu obrajii rumeni și rași, și un mic grup de funcționari vamali. În timpul cît le descărcau bagajele, soții Macphail și Davidson urmăriră acest spectacol al mulțimii de pe chei. Doctorul Macphail urmărea cu atenție plăgile de *framboesia*, ca niște ulcere respingătoare, de care sufereau copii și majoritatea tinerilor pe care-i vedea; tresări cînd văzu pentru prima dată în cariera lui medicală, oameni bolnavi de elephantiasis; bărbați cu cîte un braț uriaș pe care-l duceau aproape de-a tîrîșul, sau cu picioarele ca butucii. Bărbații și femeile erau închiși în *lava-lava*.

— Este un costum extrem de indecent, declară doamna Davidson. Domnul Davidson este de părere că legile ar trebui să oprească purtarea acestor costume. Cum ai putea să ceri oamenilor să ducă o viață morală, cînd nu se îmbracă decît cu o fîșie de pînză colorată pe care și-o adună împrejurul coapselor.

— Pentru clima din părțile acestea este un costum destul de potrivit, răspunse doctorul, ștergîndu-și fruntea de sudoare.

Acuma, după ce coborîseră pe țărm, căldura devenise chinuitoare, deși era încă destul de devreme. Așezat în mijlocul colinelor care-l înconjurau din toate părțile, prin micul port Pago-Pago nu se simțea nici o adiere de vînt.

— În insulele noastre, continuă doamna Davidson, cu glasul ascuțit, costumul *lava-lava* a fost expulzat și interzis. Îl mai poartă și astăzi cîțiva oameni mai în vîrstă, dar nimeni altcineva. Pentru femei am introdus halatul, iar bărbații umblă îmbrăcați în pantaloni și tunică. Chiar la începutul instalării noastre, domnul Davidson spunea într-un raport pe care l-a făcut superiorilor săi : locuitorii acestor insule nu vor putea fi niciodată creștinați, pînă cînd fiecare băiat care a împlinit zece ani, nu va purta pantaloni.

În timpul acesta doamna Davidson întoarse de cîteva ori capul și se uită cu priviri de pasăre, la norii grei și cenușii care-și făceau loc pe deasupra radei, venind din larg. Cîteva picături grele de ploaie începură să răpăie.

— Cred că ar fi mai bine să ne adăpostim undeva, zise ea.

Se îndreptară, împreună cu toți ceilalți care așteptau spre un șopron uriaș cu acoperișul de tablă ondulată, și numaidecît ploaia începu să cadă în torente. Puțin după aceea veni și domnul Davidson și se opri alături de ei. În timpul călătoriei se purtase foarte amabil față de soții Macphail, dar nu avea aceleași calități de sociabilitate ca soția lui, așa că partea cea mai mare a timpului și-o petrecuse citind. Era un bărbat tăcut și aproape întunecat, așa că presimțeai că amabilitatea lui îi este impusă de datoria creștinească ; din fire era foarte rezervat și aproape morocănos. Avea o înfățișare stranie. Era foarte înalt și foarte slab, cu membrele lungi și parcă dezarticulate ; obrazul îi era scofîlcit și cu oasele faciale prăvălite în afară. Aspectul lui părea atît de cadaveric, încît rămîneai mirat văzîndu-i buzele groase și senzuale. Părul îl purta foarte lung. Ochii lui negri, căzuți adînc în orbite, erau mari și îndurerați, dar mîinile cu degetele lungi și puternice, erau frumos formate și-i dădeau o înfățișare de forță neobișnuită. Totuși cea mai puternică impresie pe care ți-o făcea omul acesta, era presimțirea unui foc

lăuntric, pe care încerca din toate puterile să şi-l stăpînească. Constatarea aceasta părea tulburătoare şi nu te simţeai la îndemînă în apropierea lui. Presimţeai că nu este cîtuşi de puţin omul cu care ai putea fi în raporturi de intimitate.

De astă dată, le aduse ştiri cu totul neplăcute. Începuse să bîntuie o epidemie de vărsat, flagelul grav şi de multe ori fatal pentru populaţia indigenă din aceste insule, şi se semnalase un caz şi printre matelotii din echipajul goeletei cu care trebuiau să-şi continue drumul. Bolnavul fusese debarcat şi internat în spitalul Serviciului de Carantină, dar se dăduseră dispoziţii telegrafice, ca goeleta să nu intre în port, pînă cînd se va constata că nici un alt membru al echipajului nu este contaminat.

— Asta înseamnă că vom fi obligaţi să întîrziem aici cel puţin vreme de zece zile.

— Bine, dar pe mine mă aşteaptă fără întîrziere la Apia, declară doctorul.

— N-ai ce-i face. Dacă nu se va mai ivi nici un alt caz de boală, goeleta va putea pleca, dar numai cu călătorii albi, deoarece traficul cu indigeni a fost suspendat pe vreme de trei luni.

— Este vreun hotel în localitatea aceasta? întrebă doamna Macphail.

Davidson încercă să-şi stăpînească rîsul.

— Nu este nici unul, doamnă.

— În cazul acesta, ce ne rămîne de făcut?

— Am vorbit cu Guvernatorul. La marginea golfului este un negustor care dă camere cu chirie. Aşa că aş fi de părere, ca imediat ce se opreşte ploaia, să mergem la el, să vedem ce s-ar putea face. Să nu vă aşteptaţi la nici un fel de confort. Va trebui să fim foarte mulţumiţi, dacă vom putea găsi un pat în care să dormim, şi un acoperiş deasupra capului.

Dar ploaia părea că nu vrea să se mai oprească, aşa că plecară cu umbrelele şi îmbrăcaţi în mantale de cauciuc. Localitatea aceasta nu era un oraş, ci un grup de case ale funcţionarilor, cu unul sau două etaje, iar mai încolo, printre palmierii de cocos, cîteva colibe indigene. Casa pe care o căutau, era la depărtare de cinci minute de chei. Era o casă din bîrne, cu două etaje şi cu terasă

împrejurul fiecărui etaj, iar acoperișul era din tablă ondulată. Proprietarul era un metis cu numele de Horn; soția lui era indigenă și aveau o mulțime de copii oacheși ; la parter era prăvălia în care vindea articole conservate și bumbăcărie. Camerele pe care le arătă, aproape nu aveau nici un fel de mobilă. În cea pe care o luară soții Macphail nu era decît un pat vechi și deșelat, cu o plasă de țînțari zdrențuită, un scaun de trestie și un lighean. Se uitară dezamăgiți în largul camerei. Afară ploaia cădea cu nemiluita.

— Nu voi despacheta decît lucrurile de care avem imediată nevoie, declară doamna Macphail.

Doamna Davidson intră în camera lor, tocmai cînd începu să descuie un cufăr. Părea foarte vioaie și mulțumită. Hanul acesta în care erau determinați să se oprească, nu o supăra deloc cu primitivitatea lui.

— Dacă vrei să primești sfatul meu, atunci ia numaidecît un ac și un fir de ață, și repară plasa dimprejurul patului, zise ea, căci altfel toată noaptea nu vei putea închide ochii.

— Sînt atît de îngrozitori țînțarii de pe aici ? întrebă doctorul Macpahil.

— Acesta este sezonul lor. Dacă vei fi vreodată invitat la seratele Guvernatorului din Apia, vei constata că tuturor doamnelor li se dă cîte o față de pernă, ca să-și bage... să-și bage extremitățile în ea.

— O, de-ar înceta ploaia aceasta, cel puțin pentru cîteva minute, oftă doamna Macphail. Dacă ar străluci soarele, poate aș începe și eu cu mai multă tragere de inimă să aranjez lucrurile prin cameră.

— Dacă e vorba să aștepți pînă să se arate soarele, atunci cred că va trebui să aștepți mult și bine. Pago-Pago este localitatea cea mai ploioasă din Pacific. Ia uită-te colo, golful și colinele acestea sînt făcute anume ca să atragă apa, și acuma sîntem tocmai în sezonul ploilor.

Privirile îi rătăciră de la Macphail la soția acestuia ; fiecare dintre ei stătea în cîte un colț al camerei, cu mîinile încrucișate și cu ochii rătăciți, fără să știe cu ce să înceapă. Înțelese că va trebui să-i îmbărbăteze. Vederea

oamenilor lipsiți de inițiativă, o scotea din răbdări, dar o mînca în palme să pună ea însăși mîna și să facă ordine, așa cum era obișnuită.

— Dă-mi un ac și un fir de ață, ca să-ți cos plasa de la pat, iar în timpul acesta dumneata vei continua cu despachetatul. Masa ni se va servi la ora unu. Dumneata doctore Macphail cred că va fi mai bine să cobori pînă în port, și să vezi dacă bagajele dumneavoastră au fost așezate la adăpost. Știi foarte bine, ce fel de oameni sînt indigenii și cu siguranță ar fi în stare să lase cuferele într-un loc unde tot timpul le va bate ploaia.

Doctorul își îmbrăcă din nou mantaua de ploaie și coborî scara terasei. În fața ușii văzu pe negustorul Horn care sta de vorbă cu contramaistrul vaporului lor și cu o femeie de la clasa a doua pe care în timpul călătoriei o văzuse în cîteva rînduri. Contramaistrul, un bărbat mic de statură și scorojit, extrem de murdar, dădu din cap cînd doctorul Macphail trecu pe lîngă ei.

— Proastă afacere, doctore, epidemia aceasta de vărsat, zise contramaistrul. Constat însă că dumneavoastră ați reușit să vă instalați.

Doctorului Macphail nu-i plăcu familiaritatea aceasta, dar din fire era un om timid și nu se supăra pentru nimicuri.

— Am luat o cameră la etaj.

— Domnișoara Thompson merge pînă la Apia, ca și dumneavoastră, așa că am adus-o și pe dumneaei tot la hanul acesta.

Contramaistrul făcu un semn cu degetul mare spre femeia de lîngă el. Era de vreo douăzeci și șapte de ani, cam grasă și de o frumusețe cam grosolană. Purta o rochie albă și pe cap o pălărie mare, de aceeași culoare. Pulpele groase ale picioarelor în ciorapii albi de bumbac, i se vedeau pe deasupra carîmbilor de la ghetele albe de șevro, cu care era încălțată. Se uită la Macphail și-i zîmbi insinuant.

— Șmecherul ăsta ar vrea să-mi umfle un dolar juma pe zi, pentru cea mai infectă maghernită, începu femeia cu glasul răgușit.

— Ascultă Jo, ți-am spus că este prietenă cu mine, declară contramaistrul. Nu poate plăti mai mult de un dolar pe zi, și eu cred că va trebui s-o primești și cu atîta.

Negustorul gras și cu glasul mieros, începu să zîmbească.

— Da, domnule Swan, dacă așa vine vorba, atunci voi încerca să-ți fac pe voie. Voi vorbi cu doamna Horn și dacă se va putea să facem o reducere, o vom face, poți să fii sigur.

— Nu încerca să mă aiurești pe mine în felul acesta, interveni domnișoara Thompson. Vreau să termin chiar acuma. Pentru odăița aceasta îți voi da un dolar pe zi și nici o lăscaie mai mult.

Doctorul Macphail începu să zîmbească. Admira nerușinarea cu care se tîrguia fata aceasta, deoarece el făcea parte dintr-o clasă de oameni, care plătea întotdeauna cît i se cerea și prefera să fie jefuit, decît să discute. Negustorul oftă.

— Bine, primesc, dar numai ca să fac plăcere domnului Swan, zise el.

— Ei vezi, asta-i vorbă, zise domnișoara Thompson. Hai să intrăm și să ne cinstim numaidecît. Am o sticlă de coniac din cel mai prima, în desaga aceea de colo, dacă vrei s-o aduci pînă în odaie, domnule Horn. Te poftesc și pe dumneata, doctore.

— Îți foarte mulțumesc, răspunse doctorul. Trebuie să cobor în port, ca să văd de cuferele pe care le-am lăsat acolo.

Ieși în ploaia care cădea ca niște perdele aduse de vînt din partea unde era rada, așa că țărmul celălalt al portului nici nu se mai putea vedea. Întîlni cîțiva indigeni care erau îmbrăcați numai în *lava-lava* și deasupra capului duceau cîte o umbrelă uriașă. Umblau încet, cu mișcări elegante și domoale, fără să se grăbească, trecură pe lîngă el și-i zîmbiră, salutîndu-l într-o limbă pe care doctorul nu o putea înțelege.

Cînd se întoarse, era aproape de amiază și masa fusese așternută în salonul lui Horn. Acesta era o încăpere pe care nu o locuiau, căci era păstrată pentru ocazii speciale, cînd era vorba de prestigiul hangiului, așa că miro-

sea a aer închis și a mucegai. În lungul pereților era înșirată o garnitură de fotolii de pluș roșu imprimat, iar din tavan atîrna un policandru uriaș, înfășurat în hîrtie.

— După cît știu, s-a dus să facă o vizită Guvernatorului și probabil l-au reținut la masă, lămuri doamna Davidson.

O fetiță indigenă le aduse o tavă cu cotlete de Hamburg și puțin după aceea apăru și hangiul, ca să se convingă dacă mai au nevoie de ceva.

— Văd că mai ai un locatar, domnule Horn, zise doctorul Macphail.

— A luat numai o cameră, fără nimic altceva, căci își gătește singură de mîncare, răspunse hangiul.

Aruncă o privire fugară spre cele două doamne și adăugă :

— Am instalat-o la parter, ca să nu stea nimănui în cale. Prin urmare nu vă va supăra cîtuși de puțin.

— Este cineva dintre călătorii de pe vapor ? întrebă doamna Macphail.

— Da, ma'am, a venit cu clasa a doua. Este în drum spre Apia, unde o așteaptă o slujbă de casieră.

— O !

După plecarea negustorului, doctorul Macphail declară :

— Cred că nu-i va face deosebită plăcere, să mănînce numai singură în camera ei.

— Dacă este o călătoare de la clasa a doua, atunci cred că a procedat foarte bine, răspunse doamna Davidson. Nu știu cine ar putea să fie.

— S-a întîmplat să fiu tocmai de față cînd a sosit împreună cu contramaistrul vaporului. O cheamă Thompson, zise doctorul.

— Nu cumva e femeia aceea care dansa aseară împreună cu contramaistrul ? întrebă doamna Davidson.

— Asta trebuie să fie, interveni doamna Macphail. Tocmai mă întrebam aseară, cine ar putea să fie, căci vedeam că prea își dăduse drumul.

— În orice caz, trebuie să fie o femeie foarte de jos, declară doamna Davidson.

Începură să vorbească despre alte subiecte, și după ce se ridicară de la masă, simțindu-se obosiți din cauză că

se sculaseră atît de dimineață, se despărțiră și plecară să se culce. Cînd se treziră, deși cerul era tot cenușiu, cu norii coborîți foarte jos deasupra pămîntului, ploaia totuși încetase și plecară să facă o plimbare în lungul drumului, construit de americani împrejurul golfului. La întoarcere găsiră și pe Davidson care abia atunci sosise.

— Probabil vom fi obligați să stăm timp de două săptămîni în localitatea aceasta, declară el furios. Am discutat cu Guvernatorul, dar mi-a spus că nu poate face nimic.

— Domnul Davidson este nerăbdător să se întoarcă la datorie, declară soția lui și se uită înduioșată la el.

— Am lipsit un an încheiat, răspunse misionarul, plimbîndu-se de colo pînă colo în lungul terasei. Misiunea a fost lăsată în sarcina misionarilor indigeni și mă gîndesc că poate oamenii aceștia au trecut cu vederea anumite încălcări ale disciplinei întronate de mine. Sînt oameni cumsecade, nu vreau să spun nici o vorbă împotriva lor ; sînt temători de Dumnezeu și evlavioși, adevărați creștini, care pe mulți creștini de la noi de acasă i-ar face să roșească, dar totuși le lipsește energia necesară. Sînt în stare să-și impună voința o singură dată sau chiar de două ori, dar nu se poate ca astfel de oameni să reziste ispitelor la infinit. Dacă se întîmplă să lași o misiune în grija unui misionar indigen, oricît de vrednic de încredere ar fi omul acesta, cu timpul vei constata că abuzurile încep să-și facă loc între credincioși.

Se opri în loc. Cu trupul înalt și deșirat, cu ochii lui mari care scăpărau în mijlocul obrazului palid și scofîlcit, misionarul părea impresionat. Sinceritatea convingerilor lui se vedea destul de limpede din impetuozitatea gesturilor pe care le făcea și rezonanța profundă a glasului său.

— La sosirea noastră, în părțile acelea, băștinașii nu aveau habar ce este păcatul, începu el. Călcau poruncile Decalogului una după alta, dar niciodată nu știau că păcătuiesc. Partea cea mai grea a misiunii mele cred că a fost străduința ce mi-am dat-o, pentru a-i face să înțeleagă ce este păcatul.

În aceeași seară, după ce-și luară ceaiul care era ultima lor masă din ziua aceea, se așezară în salonul auster, și în timp ce femeile coseau, doctorul își aprinse luleaua iar misionarul începu să le povestească despre activitatea lui în aceste insule.

— Mă aștept ca datoria mea să mi se impună limpede, chiar din primele zile. Voi lua măsuri energice și imediate. *Pomul care nu face roade, se taie și în foc se aruncă.*

Soții Macphail aflaseră, că înainte de a se căsători, Davidson lucrase vreme de cinci ani în insulele Salomon. Ea fusese misionară în China și se cunoscuseră la Boston, unde veniseră să-și petreacă amîndoi o parte a concediului pe care-l aveau, cu ocazia unui congres al misionarilor. După ce se căsătoriseră, fuseseră trimiși în aceste insule. În timpul conversațiilor cu domnul Davidson, amîndoi rămăseseră cu convingerea că misionarul acesta dispune de un curaj pe care nimic nu-l poate înfrînge. Era în același timp și doctor în medicină și trebuia să plece în tot momentul, să viziteze bolnavii din diferite insule ale Arhipelagului. În timpul sezonului ploilor apele Pacificului sînt primejdioase, chiar pentru baleniere, dar cu toate acestea se întîmpla ca să trimită după el un simplu prahu, și în astfel de cazuri primejdia devenea însutită. În cazuri de boală sau accidente, el nu sta niciodată pe gînduri în largul mării, luptînd cu furtuna și de nenumărate ori doamna Davidson renunțase la nădejdea că-l va mai putea vedea în viață.

— Uneori îl rugam să nu plece de acasă, spunea ea, sau cel puțin să mai aștepte, pînă se va liniști furtuna, dar nu voia să mă asculte. Este o fire încăpățînată și cînd și-a pus în gînd să facă ceva, nimic nu-l mai poate opri.

— Ce drept aș mai avea să cer indigenilor să-și pună nădejdea în Dumnezeu, dacă eu însumi n-aș avea îndrăzneala să cred într-însul. Ei știu că atunci cînd sînt la strîmtoare și trimit după mine, eu voi face tot ce omenește este posibil, pentru a le sări într-aujtor. Și crezi că Dumnezeu mă va lăsa în primejdie, cînd eu plec să-mi fac datoria ce mi-a încredințat-o ? Porunca lui dezleagă vînturile și glasul lui molcomește valurile furioase ale furtunii.

Doctorul Macphail era un bărbat fricos. Nu se putuse obișnui niciodată cu șuierul șrapnelelor, cînd le auzea trecînd peste parapetul tranșeelor și cînd trebuia să facă o operație în primele linii ale frontului, sudoarea îi picura de pe frunte și-i tulbura sticlele ochelarilor, din cauza efortului pe care-l făcea, pentru a-și stăpîni tremurul mîinilor. Se cutremură de un fior, cînd se uită la misionarul acesta.

— Mi-ar plăcea să pot afirma, că în viața mea n-am cunoscut niciodată ce este frica, declară el.

— Mi-e mi-ar plăcea mult mai mult, dacă te-aș auzi spunînd, că dumneata crezi în Dumnezeu, ripostă misionarul.

Cine știe din ce motive, în seara aceasta gîndurile misionarului se întorceau înapoi și dezgropau amintirile anilor pe care și i-a petrecut împreună cu soția lui în aceste insule.

Ni se întîmpla cîteodată, ca eu și doamna Davidson să ne surprindem că ne uităm unul la altul și vedeam că lacrimile ne curg în lungul obrajilor. Lucram zi și noapte fără încetare, dar vedeam că nu puteam face nici un pas înainte. Nu știu ce aș fi făcut în astfel de împrejurări, dacă nu aș fi avut-o pe ea lîngă mine. Cînd mă simțeam că sînt gata să cad înfrînt, cînd eram aproape să-mi pierd nădejdea, ea îmi da întotdeauna curajul necesar și-mi insufla nădejde nouă.

Doamna Davidson plecă ochii spre cusătura pe care o avea în poală și o ușoară rumeneală îi apăru pe obraji. Mîinile păreau că-i tremură ușor, dar nu se simți în stare să spună nici o vorbă.

— Nu aveam pe nimenea care să ne dea o mînă de ajutor. Eram la mii de kilometri depărtare de orice oameni care puteau să fie de seama noastră și împrejurul nostru se așternea bezna întunericului. Cînd mă simțeam abătut și aproape înfrînt, ea lăsa lucrul din mînă și deschidea Biblia, din care îmi citea, pînă cînd pacea se furișa în sufletul meu, întocmai ca somnul care îngreunează pleoapele unui copil, iar după ce închidea cartea, declara : „Îi vei mîntui pre ei, chiar împotriva voinței lor".

Așa că mă simțeam din nou întărit în credință și-i răspundeam: „Da, cu ajutorul lui Dumnezeu îi voi mîntui pre ei. Trebuie să-i mîntuiesc".

Se apropie de masă și se opri, ca și cînd ar fi fost la amvon.

— Înțelegeți, oamenii aceștia erau corupți, fără să-și poată da seama în inocența lor, de ceea ce erau cu adevărat, așa că nu reușeam să-i conving de desfrînarea lor. Trebuia să transformăm în păcate, faptele pe care ei le considerau ca firești și de la sine înțelese. Trebuia să-i facem să înțeleagă că este păcat, nu numai să comită adulter, să mintă și să fure, dar e păcat și să-și arate trupul despuiat în fața altora, să danseze și să nu vină la biserică. Am încercat să-i conving, că e păcat cînd o fată își arată sînii și cînd un bărbat nu umblă îmbrăcat în pantaloni.

— Cum adică? întrebă doctorul Macphail mirat.

— Am instituit amenzi. Singurul mijloc pentru a face pe un indigen să înțeleagă că s-a făcut vinovat de o faptă neîngăduită, este să-l pedepsești. Îi pedepseam, dacă se întîmpla să nu vină la biserică și-i pedepseam dacă se întîmpla să-i prind dansînd. Tot așa îi pedepseam și cînd umblau necuviincios îmbrăcați. Am stabilit un tarif și orice păcat avea o pedeapsă în bani sau zile de lucru. Așa că în cele din urmă i-am făcut să înțeleagă.

— Nu s-a întîmplat niciodată să refuze să plătească amenzile?

— Cum să refuze? întrebă misionarul.

— Ar fi trebuit să se găsească un bărbat cu foarte mult curaj, ca să se poată ridica împotriva domnului Davidson, răspunse soția lui și-și țuguie buzele.

Doctorul Macphail se uită la Davidson cu ochii tulburi. Cuvintele pe care le auzise, îl nemulțumiseră, dar ezită să-și exprime dezaprobarea.

— Nu trebuie să uiți că în cazuri extreme eu aveam posibilitatea să-i exclud dintre membrii parohiei.

— Și procedeul acesta îi supăra?

Davidson zîmbi ușor și-și frecă mîinile.

— În cazul acesta nu-și puteau vinde recolta de copra.

Iar cînd satul ieșea la pescuit, ei nu-și primeau partea din pradă. Cu alte cuvinte asta era un fel de moarte prin foame. Prin urmare, expulzarea dintre membrii parohiei, îi putea supăra destul de mult.

— Povestește-i întîmplarea lui Fred Ohlson, stărui doamna Davidson.

Misionarul își îndreptă ochii ca de pară spre doctorul Macphail.

— Fred Ohlson, era un negustor danez care trăia în insulele acestea de ani îndelungați. Era un om destul de bogat, cum sînt de obicei negustorii, și nu i-a fost tocmai pe plac în ziua cînd ne-a văzut că ne instalăm pe insulă. Cred că înțelegi felul în care procedase omul acesta înainte de sosirea noastră. Indigenilor le plătea cea ce credea el de cuviință, pentru recolta de copra și plătea mai mult în mărfuri și whisky. Soția lui era o indigenă, dar el o înșela fără rușine. Era și bețiv. I-am oferit ocazia să se îndrepte, dar a refuzat și și-a bătut joc de mine.

Davidson pronunță ultimele cuvinte cu glas profund, pe urmă, vreme de cîteva minute nu mai zise nimica. Tăcerea aceasta era plină de amenințări.

— Peste doi ani negustorul acesta era ruinat. A pierdut tot ce adunase în timp de un sfert de veac. L-am înfrînt, așa că în cele din urmă a venit la mine ca un cerșetor și m-a rugat să-i dau banii necesari, ca să-și poată plăti un bilet de vapor pînă la Sydney.

— Mi-ar fi plăcut să-l poți vedea în ziua cînd a venit la domnul Davidson, declară soția misionarului. La sosirea noastră fusese un bărbat voinic și impunător, care tremura de grăsime, și avea un glas sonor și plin de îndrăzneală. Dar cînd a venit, nu mai rămăsese din el decît o umbră și tremura vargă. Îmbătrînise înainte de vreme.

Privirile tulburi ale lui Davidson rătăciră pe fereastră, în noaptea de afară. Ploaia începuse din nou.

Apoi cu totul pe neașteptate de la parter se auzi un zgomot și Davidson se întoarse și se uită întrebător la soția sa. Zgomotul era pricinuit de hîrșîiala chinuitoare a unui gramofon care începuse să cînte o melodie.

— Ce înseamnă asta ? întrebă el.

Doamna Davidson își potrivi ochelarii pe șeaua nasului.

— O femeie care a venit cu vaporul, la clasa a doua, a închiriat o cameră la parter. Cred că de acolo vine zgomotul.

Ascultară cu toții, fără să zică nimica și numaidecît după aceea auziră pe cineva că a început să danseze. Pe urmă, melodia se termină și auziră pocnetul dopurilor de plută de la sticlele pe care le desfundau și glasuri ascuțite care discutau.

— Probabil a făcut o petrecere de despărțire, în cinstea prietenilor ei de pe vapor, declară doctorul Macphail. Vaporul va ridica ancora la miezul nopții, nu-i așa ?

Davidson nu zise nimica, și-și scoase ceasornicul din buzunar și se uită la el.

— Ești gata ? se adresă el soției lui.

Femeia se ridică în picioare și-și pături cusătura la care lucra.

— Da sînt gata, răspunse ea.

— Nu e prea devreme, ca să vă duceți la culcare ? întrebă doctorul.

— Noi mai avem mult de citit, îi explică doamna Davidson. Oriunde am fi, înainte de culcare citim întotdeauna un capitol din Biblie și studiem adnotările, discutîndu-le în toate amănuntele. Este un exercițiu extrem de binefăcător pentru memorie.

Își spuseră noapte bună. Doctorul și doamna Macphail rămaseră singuri. Vreme de cîteva minute nici unul dintre ei nu zise nimica.

— Aș vrea s-aduc cărțile, zise el într-un tîrziu.

Doamna Macphail se uită la el nehotărîtă. Conversația cu soții Davidson o tulburase puțin, dar totuși n-ar fi vrut să-i spună, că e mai bine să nu aducă pachetul de cărți, tocmai acuma cînd ei ar putea reveni în orice moment. Doctorul aduse cărțile și ea îl urmări înfiorată de spaimă, cum le înșiră pe masă, ca să-și facă pasența. De jos zgomotul celor care petreceau, începuse din nou.

În ziua următoare vremea fu destul de frumoasă și soții Macphail care se vedeau obligați să petreacă două

săptămîni la Pago-Pago, fără să facă nimica, încercară să profite cît mai mult posibil de timpul liber și să-și facă răgazul acesta cît mai plăcut. Coborîră în port și din cuferele pe care le aveau, își luară cîteva cărți. Doctorul făcu o vizită chirurgului șef de la spitalul militar și vizitară împreună saloanele bolnavilor. Pe urmă, amîndoi își lăsară cărțile de vizită la casa Guvernatorului. În drum întîlniră pe domnișoara Thompson. Doctorul își scoase pălăria și femeia strigă de departe, cu glasul sonor și mulțumit : „Bună dimineața, doctore". Era îmbrăcată ca și în ajun, într-o rochie albă. Ghetele ei lucitoare și albe cu tocurile înalte și pulpele puternice, revărsate peste carîmbi, făceau o impresie stranie în regiunea aceasta exotică.

— Mi se pare că nu este îmbrăcată cum ar trebui într-o astfel de regiune, declară doamna Macphail. Trebuie să fie o femeie extrem de vulgară.

Cînd se întoarseră acasă, o găsiră pe terasă, jucîndu-se cu unul dintre copiii oacheși ai negustorului.

— Spune-i cîteva cuvinte, zise doctorul Macphail în șoaptă, aplecîndu-se spre soția sa. Nu are pe nimenea aici și nu ar fi frumos să constate că nimenea nu vrea s-o bage în seamă.

Doamna Macphail era femeie sfioasă, dar se obișnuise să facă întotdeauna ceea ce-i spunea soțul ei.

— Mi se pare că locuim în aceeași casă, începu doamna Macphail, fără să se mai gîndească la prostia pe care o spune.

— Mare scofală, nu-i așa ? Să te pomenești într-un țarc de cai, cum este localitatea aceasta, de unde nu te poți mișca, răspunse domnișoara Thompson. Mi se mai spune c-am avut mare noroc, să găsesc cotețul acesta de odaie ; auzi obraz ! E adevărat că eu n-aș fi în stare să trăiesc într-o colibă indigenă, dar cu toate acestea mulți dintre călători au trebuit să se mulțumească numai cu atît. Cum se poate ca aici să nu se găsească nici un hotel ?

Mai schimbară ctîeva vorbe ; domnișoara Thompson care era guralivă și vorbea cu glasul țipător, era bucuroasă că poate să stea cu cineva de vorbă, dar doamna Macphail nu era obișnuită să vorbească nimicuri, așa că foarte curînd declară :

— Ei, acuma noi va trebui să ne vedem de treabă.

În aceeași seară, cînd se așezară să-și ia ceaiul substanțial care le ținea loc de cină, apăru Davidson și le spuse :

— Am constatat că la femeia de la parter sînt doi marinari cu care stă de vorbă. Dar cum de a reușit să-i dibăcească tocmai aici ?

— Cred că nu i-a venit deloc greu, răspunse doamna Davidson.

Păreau cu toții plictisiți de lipsa de activitate și de ziua care părea că nu se mai sfîrșește.

— Dacă va trebui să ne petrecem cele două săptămîni de așteptare tot așa ca și astăzi, nu știu ce se va alege de noi pînă la urmă, zise doctorul Macphail.

— Singurul mijloc practic este să ne împărțim dinainte ziua, pentru diferitele activități și preocupări ce ne interesează, răspunse misionarul. Un anumit număr de ceasuri, îl voi întrebuința pentru studiu, și restul pentru a face mișcare, fie că va ploua, fie că va fi vreme bună ; în sezonul umed nu se poate să te sinchisești de ploaie, iar ceea ce-mi va rămîne, voi întrebuința pentru recreație.

Doctorul Macphail se uită nemulțumit la tovarășul său. Programul lui Davidson îl copleșea. La masă li se servi și de astă dată cotlet de Hamburg. Probabil bucătarul nu se pricepea să pregătească decît acest singur fel de mîncare.

La parter gramofonul începu să cînte din nou. Davidson tresări violent, cînd îl auzi, dar totuși nu zise nimica. De jos se auzeau și glasuri de bărbați. Invitații domnișoarei Thompson începură să cînte o melodie cunoscută, acompaniați de placa gramofonului și numaidecît după aceea îi auziră și glasul ei ascuțit și fals. Jos se porniseră pe chef, bărbații chiuiau și rîdeau în hohote. Cei patru din salon încercară să vorbească, dar fără să vrea, auzeau ciocnitul paharelor și hîrșîitul scaunelor mișcate pe dușumele. Probabil mai sosise un grup de invitați. Pesemne domnișoara Thompson dădea o serată.

— Oare unde reușește să-i așeze pe toți, în singura odaie pe care o are, se miră doamna Macphail, întreru-

pînd conversația profesională începută de misionar și soțul ei.

Asta era o dovadă că gîndurile ei se concentraseră cu totul asupra altui subiect, decît cel despre care vorbeau bărbații. Tresărirea ce se vedea pe obrazul lui Davidson era și ea o mărturisire limpede, că deși discuta un subiect științific, gîndurile lui se îndreptau tot în partea aceea. Apoi cu totul pe neașteptate, în timp ce doctorul îi povestea un incident din timpul războiului pe frontul din Flandra, misionarul se ridică în picioare și scoase un țipăt.

— Ce s-a întîmplat, Alfred ? întrebă doamna Davidson.

— Ia te uită ! Cum de nu mi-am dat seama pînă acuma. Femeia aceasta a venit din cartierul Iwelei !

— Nu se poate așa ceva !

— S-a îmbarcat la Honolulu. Asta se știe. Dar a început să-și practice meseria și aici. Aici !

Ultimul cuvînt îl pronunță cutremurat de patimă și indignare.

— Ce este Iwelei ? întrebă doamna Macphail.

Întoarse ochii de flăcări spre ea și glasul i se cutremură de oroare.

— Acesta este plaga orașului Honolulu. Cartierul felinarelor roșii. Rușinea civilizației noastre.

Iwelei era un cartier periferic din Honolulu. Ca să ajungi pînă acolo, trebuia să treci prin ulițele întortocheate din apropierea portului, făcînd drumul prin întuneric și după ce treceai un podeț șubred, ajungeai din nou în mijlocul străzii luminate. Pe ambele părți ale străzii erau locuri anume destinate pentru oprirea automobilelor, crîșme și cafenele pretențioase, cu ferestrele luminate, din interiorul cărora se auzea scîrțîitul chinuitor al pianelor automate, frizerii și tutungerii. În aer se simțea un tremur de senzualitate și de veselie. Pe urmă coteai pe o alee, fie la dreapta, fie la stînga, deoarece strada aceasta desparte cartierul în două, și te pomeneai în Iwelei. Șirurile de bungalouri mici și cochete, vopsite în verde, pe marginea aleilor drepte, îți făceau impresia că te găsești într-un parc. Dar din simetria caselor acestora parcă se desprindea o senzație de oroare sinistră,

deoarece nicăieri goana după dragoste nu putea să fie mai sistematic organizată. Aleile erau luminate de felinare foarte depărtate unul de altul, dar felinarele acestea n-ar fi putut lumina drumul, dacă nu ar fi fost ferestrele luminate ale bungalourilor. În lungul aleilor treceau bărbați care se uitau la femeile oprite în fața acestor ferestre unde citeau sau coseau, fără să dea atenție trecătorilor; ca și femeile acestea, bărbații aparțineau tuturor naționalităților: americani, marinari de la bordul vaselor ancorate în port, mateloți angajați pe vapoarele de război, beți de abia se mai puteau ține pe picioare, și soldați albi și colorați din regimentele staționate pe insulă; mai erau și japonezi care treceau în grupuri de cîte doi și trei inși, havaieni, chinezi îmbrăcați în halate lungi și autohtoni din Filipine, cu pălăriile lor extravagante. Toți erau tăcuți, ca și cînd i-ar fi preocupat ceva. Dorința este o senzație care te deprimă.

— Acesta este scandalul cel mai revoltător din Pacific, exclamă Davidson cu vehemență. Misionarii au luptat ani de zile împotriva lui și în cele din urmă a început să se miște și presa. Poliția însă nu vrea să ia nici o măsură. Cred că știți felul lor de a răspunde. Viciul este inevitabil, afirmă ei, prin urmare singura măsură cuminte este să-l localizezi și să-l controlezi. Adevărul este că poliția e în solda acestor oameni care exploatează viciul. Poliția este plătită de cei care țin casele de prostituție, de întreținuții acestui comerț și chiar de prostituate. În cele din urmă au fost determinați să se miște și domnii de la poliție.

— Am citit despre afacerea aceasta în ziarele primite la bord, cînd ne-am oprit în Honolulu, declară doctorul Macphail.

— Cartierul Iwelei, cu păcatele și rușinea lui a încetat să mai existe, chiar în ziua sosirii noastre. Toată populația acestui cartier a fost adusă în fața instanțelor judecătorești. Nu înțeleg, cum de nu m-am gîndit imediat, de unde a putut să vină femeia aceasta.

— Acuma după ce ai vorbit despre afacerea asta, îmi aduc aminte că femeia de la parter s-a urcat la bord, abia cu cîteva minute înainte de a ridica ancora, zise

doamna Davidson. Mi s-a părut chiar de la început suspectă.

— Cum îndrăzneşte să vină aici! ţipă Davidson indignat. Eu nu voi permite aşa ceva, sfîrşi el şi se îndreptă spre uşă.

— Ce ai de gînd să faci? întrebă doctorul Macphail.

— Ce crezi că voi face? Mă duc să întrerup dezmăţul acesta. Nu vreau ca această casă să devină un... un... Încercă să găsească un cuvînt care să nu jignească auzul celor două femei care erau de faţă. Ochii lui scăpărau scîntei şi obrazul palid îi devenise şi mai palid, decît fusese pînă acuma.

— După gălăgia pe care o fac, se pare că la parter sînt trei sau patru bărbaţi, declară doctorul. Nu eşti de părere că e imprudent să te amesteci tocmai acuma?

Misionarul se uită la el cu dispreţ şi fără să zică nimica ieşi pe uşă.

— Cunoşti foarte puţin pe domnul Davidson, dacă-ţi închipui despre el că teama de primejdia ce l-ar ameninţa îl va putea opri să-şi facă datoria, declară soţia lui.

Rămase nemişcată, cu mîinile împreunate în poală, cu obrazul uşor îmbujorat şi părea că ascultă la ce se va întîmpla jos. Ascultau cu toţii. Îl auziră coborînd scara de lemn de la etaj şi deschizînd uşa odăii. Cîntecul încetă numaidecît, dar gramofonul continua să behăie melodia obscenă pe care o începuse. Auziră glasul lui Davidson, pe urmă zgomotul produs de ceva greu care cade. Muzica încetă. Pesemne măturase gramofonul de pe masă, pe duşumele. Apoi din nou se auzi glasul lui Davidson, dar nu puteau înţelege vorbele spuse de el, pe urmă glasul răstit şi ţipător al domnişoarei Thompson, şi imediat după aceea o hărmălaie de glasuri a mai multor bărbaţi care parcă începuseră să răcnească din toate puterile. Doamna Davidson oftă uşor, şi păru că-şi strînge cu mai multă putere mîinile împreunate. Doctorul Macphail se uita cînd la ea, cînd la soţia lui şi nu ştia ce să facă. N-ar fi avut poftă să coboare la parter şi se întreba, nu cumva ele aşteaptă din partea lui să meargă în ajutorul misionarului. Imediat după aceea se auzi ceva înfundat, ca o înghesuială de încăierare. Zgomotul parcă

se auzea acum mai limpede. Probabil pe Davidson îl daseră afară din odaie. Ușa se auzi trîntindu-se. Urmă un timp de tăcere, pe urmă auziră pe Davidson că începe din nou să urce scara. Misionarul intră în odaia lui.

— Eu mă duc să văd ce face, declară doamna Davidson.

Se ridică de la masă și ieși.

— Dacă aveți nevoie de mine, vă rog să mă strigați, zise doamna Macphail și după plecarea soției misionarului, adăugă : Sper că nu a fost rănit.

— De ce nu-și vede omul acesta de treburile lui ? se miră doctorul.

Vreme de cîteva minute, nu mai zise nici unul nimic, dar după aceea tresăriră amîndoi, cînd auziră că gramofonul de la parter începe din nou să cînte, ca și cînd ar fi vrut să-i sfideze, și glasuri obscene și răgușite se auziră intonînd melodia vulgară pe care o cîntau.

A doua zi doamna Davidson arăta palidă și obosită. Se plîngea de dureri de cap și părea trasă și îmbătrînită la obraz. Spuse doamnei Macphail că soțul ei n-a dormit toată noaptea ; se frămîntase tot timpul într-un mod îngrozitor și la cinci dimineața plecase de acasă. Îi aruncaseră în obraz o halbă cu bere și hainele de pe el fuseseră pătate și duhneau. Dar în privirile doamnei Davidson se aprinse o lumină stranie, cînd începu să vorbească despre domnișoara Thompson.

— Va regreta amar ziua în care a provocat mînia domnului Davidson împotriva ei, declară ea. Domnul Davidson are o inimă de aur și nu s-a întîmplat niciodată să vină la el cineva care a fost la strîmtoare, și să plece nemîngîiat, dar se poartă fără milă față de păcătoși, așa că dacă-l provoci, devine îngrozitor la mînie.

— Cum adică, ce are de gînd să facă ? întrebă doamna Macphail.

— Deocmadată nu știu, dar pentru nimic în lume nu aș vrea să fiu în pielea femeii acesteia.

Doamna Macphail se înfioră, văzînd convingerea cu care vorbește misionara. Își propuseseră ca în dimineața aceasta să iasă împreună și tocmai coborau scara alături. Ușa de la odaia domnișoarei Thompson era deschisă și o

văzură îmbrăcată într-un halat murdar, gătind ceva pe plită.

— Bună dimineața, strigă ea. Domnul Davidson se simte mai bine în dimineața aceasta?

Trecură pe lîngă ea, fără să răspundă și cu nasurile în vînt ca și cînd nici nu ar fi existat. Totuși se aprinseră la obraz, cînd o auziră pufnind în rîs, pe urma lor. Doamna Davidson se întoarse numaidecît spre ea.

— Cum de îndrăznești să vorbești cu mine! țipă ea. Dacă încerci să mă insulți, să știi că voi cere să fii alungată din casă.

— În cazul acesta te poftesc să-mi spui, cine l-a rugat pe domnul Davidson să vină la mine?

— Nu-i mai răspunde, zise doamna Macphail în șoaptă.

Își continuară drumul grăbite, pînă cînd nu-i mai auziră glasul.

— Ce nerușinare, ce nerușinare, izbucni doamna Davidson indignată.

Era atît de furioasă încît aproape se îneca.

În drumul de întoarcere spre casă, o întîlniră în apropierea portului. Era îmbrăcată provocator și pălăria mare cu flori, părea de-a dreptul jignitoare. Le salută veselă, din depărtare, și doi marinari americani pufniră, cînd se uitară la ele și le văzură că trec încruntate. Ajunseră acasă exact în momentul cînd ploaia începu din nou.

— Sper că rochia ei va fi dată gata, declară doamna Davidson mulțumită.

Davidson nu se întoarse acasă, decît după ce ei se așezaseră de mult la masă. Era ud leoarcă, dar nu voia să-și schimbe hainele. Se așeză la masă, întunecat și tăcut, dar nu voi să mănînce mai mult de o îmbucătură și se uita cu ochii tulburi la ploaia de afară. Cînd doamna Davidson îi spuse că s-au întîlnit de două ori cu domnișoara Thompson, el nu zise nimica. Numai încruntarea sprîncenelor, care deveni și mai adîncă, dovedea că auzise.

— Nu ești de părere că ar trebui să intervii, ca domnul Horn s-o dea afară? întrebă doamna Davidson. Nu se poate să-i permitem să ne insulte.

— După cîte știu, nu ar avea unde se duce, răspunse doctorul Macphail.

— Ar putea să stea într-o colibă de a indigenilor.

— Pe o vreme ca asta o colibă indigenă nu cred că ar putea să fie un adăpost destul de confortabil.

— Eu am trăit ani de zile într-o astfel de colibă, răspunse misionarul și se întoarse spre el.

Cînd mica indigenă la aduse bananele prăjite, care erau desertul lor de fiecare zi, Davidson se uită la ea și-i spuse :

— Întreabă pe domnișoara Thompson, cînd ar fi dispusă să mă primească, deoarece vreau să-i spun ceva.

Fata dădu sfioasă din cap și ieși din odaie.

— De ce vrei să te duci la ea, Alfred ? întrebă soția lui.

— Este datoria mea, să stau cu ea de vorbă. Nu vreau să iau nici o măsură împotriva ei, înainte de a-i da toate posibilitățile de îndreptare.

— Tu nici nu bănuiești ce fel de femeie este. Ar putea să te insulte.

— N-are decît să mă insulte. Poate să mă și scuipe. Sufletul ei însă e nemuritor și trebuie să mă străduiesc din toate puterile, ca să i-l mîntui de pierzare.

În auzul doamnei mai răsuna și acuma rîsul batjocoritor al acestei desfrînate.

— A mers prea departe.

— Atît de departe încît îți închipui că nu mai poate cîștiga iertare în fața lui Dumnezeu ? Ochii i se aprinseră pe neașteptate și glasul i se îmblînzi și deveni solemn : Asta nu se poate ! Păcătosul poate cădea în păcat, mult mai adînc decît adîncurile iadului, dar dragostea lui Christos Dumnezeu îl va ajunge și acolo.

Fata se întoarse cu răspunsul.

— Mi-a spus domnișoara Thompson, că vă salută și spune că Reverența Sa domnul Davidson, poate veni cînd poftește, dacă se va întîmpla să nu fie ocupată.

Cei de față primiră răspunsul acesta cu o tăcere de gheață, și doctorul Macphail se grăbi să-și ascundă zîmbetul ce-i înflorise în colțul gurii. Prevedea că soția lui

se va supăra, dacă el va considera neruşinarea domnişoarei Thompson drept un răspuns plin de haz.

Terminară cu mîncarea, fără să mai zică nimica, pe urmă cele două doamne îşi reluară lucrul. Doamna Macphail tricota la unul dintre numeroasele şaluri pe care le făcuse de la începutul războiului, şi doctorul îşi aprinse luleaua. Davidson însă nu se mişcă de pe scaun, ci se uita cu ochii tulburi pe deasupra mesei. Într-un tîrziu se ridică în picioare şi ieşi din odaie. Îl auziră coborînd scara, pe urmă ţipătul provocator al domnişoarei Thompson care strigă „Intră", cînd misionarul bătu la uşa ei. Stătu cu ea vreme de un ceas. În timpul acesta doctorul Macphail se uita la ploaia de afară. Ţîrîiala aceasta necontenită începuse să-l chinuiască. Nu era o ploaie domolită, ca cea din Anglia, cînd picăturile grele cad ritmic şi se înfrăţesc cu pămîntul ; ploaia de aici era o ploaie stăruitoare şi te îngrozea, căci presimţeai într-însa pornirea de distrugere a forţelor primitive din natură. Nu curgea, ci se revărsa în valuri. Era ca un potop care ciocănea pe acoperişul de tablă al casei, cu stăruinţă şi cu o regularitate ce te scotea din minţi. Ploaia însăşi părea o entitate independentă de celelalte elemente ale naturii, în furia aceasta frenetică ce o cuprinsese. Uneori presimţeai că dacă nu se va opri numaidecît, vei începe să ţipi, dar în clipa următoare îţi simţeai trupul fără putere, ca şi cînd toate oasele ţi s-ar fi înmuiat din pricina umezelii, aşa că rămîneai abătut şi copleşit de neagră deznădejde.

Cînd misionarul apăru din nou, doctorul Macphail întoarse capul. Cele două femei ridicară fruntea şi se uitară la el.

— M-am străduit din toate puterile şi am căutat s-o fac să se pocăiască. Este o femeie ticăloasă, care poartă în sînge sămînţa răului.

Făcu o pauză şi doctorul Macphail îi văzu ochii că devin mai întunecaţi şi obrazul mai palid începe să pară rigid şi sever.

— Acum voi pune mîna pe biciul cu care Domnul nostru Isus Christos a alungat negustorii şi cămătarii din templul Celui Prea Înalt.

Începu să se plimbe de la un capăt la altul al camerei. Buzele îi erau strîns încleștate și sprîncenele i se încruntaseră.

Cu o mișcare subită se întoarse în loc și ieși din cameră. Îl auziră că începe să coboare scara din nou.

— Ce are de gînd să facă? întrebă doamna Macphail.

— Nu știu, răspunse doamna Davidson și scoțîndu-și ochelarii, începu să și-i șteargă. Cînd este în slujba Domnului, eu nu-i pun niciodată întrebări. Pe urmă oftă încetișor.

— Ce este ?

— Acum își va istovi toate puterile, căci niciodată nu se gîndește la sine.

Doctorul Macphail află primele rezultate ale activității misionarului de la metisul care le închiriase camerele. Cînd îl văzu că trece prin fața ușii de la prăvălie, îl opri și stătu cu el de vorbă pe scară. Negustorul părea foarte încurcat.

— Reverența Sa domnul Davidson a fost la mine și m-a certat, din pricină că am închiriat domnișoarei Thompson o cameră, zise el. Dar în ziua cînd a venit la mine, eu nu știam ce fel de femeie este. Cînd se întîmplă să vină cineva să mă întrebe, dacă pot să-i închiriez o cameră, tot ce mă interesează este, dacă are banii necesari s-o plătească. Domnișoara Thompson mi-a plătit chiria înainte, pe vreme de o săptămînă.

Doctorul Macphail nu era dispus să se amestece în afacerea aceasta.

— La urma urmelor este casa dumitale și-ți sîntem cu toții foarte obligați că ne-ai adăpostit.

Horn se uită la el cu îndoială. Nu era tocmai sigur în ce ape se scaldă doctorul și în ce măsură ar putea să fie de partea misionarului.

— Misionarii sînt oameni care țin unul la altul, adăugă el cu sfială. Prin urmare dacă se întîmplă să le căşune pe cîte un negustor, acestuia nu-i mai rămîne altceva de făcut, decît să-și închidă prăvălia și să plece.

— Ți-a cerut s-o dai afară ?

— Nu, căci spunea că atîta vreme cît se va purta cumsecade, nu poate să-mi ceară așa ceva. Mai spunea că dorește să fie drept față de mine, în tot ce va face. I-am făgăduit că nu voi mai admite să primească vizitatori. Tocmai adineauri am fost la ea și i-am spus.

— Ce ți-a răspuns ?

— S-a făcut foc și pară.

Negustorul se frămînta în costumul lui din pînză, căci pesemne zavracul făcut de domnișoara Thompson fusese ceva mai mult decît ce prevăzuse el.

— De, eu îmi închipui că la urma urmelor tot va pleca. Nu cred că va ține să stea în casa mea, dacă nu mai are voie să primească pe nimenea.

— Nu are unde se duce, decît cel mult dacă s-ar muta întnr-o colibă indigenă, or nu cred că s-ar găsi un indigen care s-o primească, mai ales acuma cînd misionarul se ține de capul ei.

Doctorul Macphail urmărea valurile de ploaie de afară.

— Cred că n-are nici un rost să mai aștept să se oprească.

În aceeași seară cînd se așezară cu toții în salon, Davidson începu să le vorbească despre amintirile lui din anii de școală. Nu avusese mijloacele necesare, pentru a învăța carte și-și făcuse drum cu ajutorul puținului pe care-l putea cîștiga în timpul vacanțelor, îndeplinind tot felul de însărcinări ciudate. Jos la parter era liniște. Domnișoara Thompson sta singură în odăița ei. Dar cu totul pe neașteptate, gramofonul porni din nou. Îl pusese să cînte pentru a se amăgi pe ea însăși și pentru a-și alunga plictiseala, dar acuma nu era nimenea care să cînte și melodia părea melancolică și dureroasă, întocmai ca un strigăt de ajutor. Davidson nici nu se sinchisi. Tocmai începuse o lungă anecdotă și fără nici o tresărire, continuă pînă la sfîrșit. Gramofonul cînta mereu și domnișoara Thompson schimba plăcile una după alta. Părea că tăcerea încremenită a acestei nopți a început să-i macine nervii. Aerul era fierbinte și te îneca. Dar după ce soții Macphail se du-

seră la culcare, nu fură în stare să adoarmă. Stăteau întinși unul lîngă altul, cu ochii larg deschiși, ascultînd bîzîitul neîncetat al țînțarilor, care zburau roată împrejurul plasei de la pat.

— Ce se aude? întrebă Macphail într-un tîrziu.

Prin peretele de scîndură auziră un glas care părea glasul lui Davidson. Vorbele se înșirau monotone și tremurînd de adîncă convingere. Se ruga cu glas tare. Se ruga pentru sufletul domnișoarei Thompson.

Mai trecură două sau trei zile. Acuma cînd se mai întîlneau cu domnișoara Thompson pe stradă, nu-i mai saluta în bătaie de joc și nici nu le zîmbea. Trecea cu nasul în vînt, pe obrazul boit cu o expresie de nemulțumire, ca și cînd nici nu i-ar vedea. Negustorul spuse doctorului Macphail, că domnișoara Thompson a încercat să-și găsească locuință în altă parte, dar n-a reușit. În fiecare seară cînta melodii la gramofon, dar se vedea limpede că veselia ei de acum era o simplă amăgire. Ritmul melodiilor de dans părea obosit și chinuitor, ca și cînd ar fi fost scandarea unui strigăt de deznădejde. Dacă se întîmpla să cînte și duminica, Davidson trimitea pe Horn să-i spună să înceteze, fiind ziua Domnului. Melodia se oprea numaidecît și asupra casei se așternea liniștea adîncă, din fundul căreia se ridica ciocăneala neîntreruptă a ploii pe acoperișul din tablă.

— Mi se pare că a început să-și piardă puțin cumpătul, spuse doctorului Macphail negustorul în ziua următoare cînd îl întîlni. Nu știe ce are de gînd să facă domnul Davidson și este înspăimîntată.

În aceeași dimineață Macphail o văzuse în trecere și rămăsese mirat de expresia obrazului ei care pierduse orice aroganță. Părea că așteaptă speriată. Metistul se uită la ea dintr-o parte.

— Cred că nici dumneata nu cunoști planurile lui Davidson în legătură cu ea? îndrăzni el să-l întrebe.

— Nu, și nici nu am de unde le cunoaște.

I se părea ciudat să audă pe Horn că-i pune o astfel de întrebare, mai ales că și el bănuia că misionarul unelteşte ceva. I se părea că Davidson a început să întindă un năvod împrejurul acestei femei și în clipa cînd totul

va fi pregătit, va trage de frînghie și acesta se va strînge și nu va mai putea scăpa.

— Mi-a spus să-i trimit vorbă, continuă negustorul, că dacă se va întîmpla să aibă nevoie de el, la orice oră, să trimită pe cineva și va veni numaidecît.

— Ce ți-a răspuns, cînd te-ai dus la ea să-i spui?

— Nu mi-a răspuns nimica. Nici n-am întîrziat la ea în odaie. I-am repetat cuvintele misionarului și am plecat. Mi s-a părut că e gata să înceapă să plîngă.

— Presupun că singurătatea în mijlocul căreia este condamnată să trăiască, a început să devină chinuitoare, declară doctorul. Pe urmă, însăși ploaia aceasta, pare că te scoate din minți, adăugă el supărat. În regiunea aceasta afurisită, ploaia nu se oprește niciodată?

— În timpul acestui sezon ploaia ține fără întrerupere și îmbelșugată, săptămîni de-a rîndul. În fiecare an observatorul înregistrează șapte sute de centimetri cubi. Asta depinde și de forma pe care o are golful și de poziția lui geografică. Ai putea afirma că golful acesta atrage toată ploaia din Pacific.

— Să fie afurisit de golf, izbucni doctorul.

Începu să se scarpine din cauza mușcăturilor de țînțari. Se simțea indispus și gata de ceartă, fără nici un motiv. După ce ploaia încetă și se arătă soarele, aerul era clocit, umed și înecăcios, ca într-o seră, și simțeai că totul începe să crească împrejurul tău, cu o repeziciune uimitoare. Indigenii despre care se spune că sînt veseli și copilăroși, păreau siniștri, cînd îi vedeai că trec prin fața ta, cu trupurile tatuate și părul vopsit. Iar cînd îi auzeai lipăind din picioarele goale în urma ta, te întorceai instinctiv, să vezi cine te urmărește. Presimțeai că ar putea să-ți iasă în cale în orice clipă și să te lovească pe la spate cu un *kriss*, lăsîndu-te întins în mijlocul drumului. Nu puteai niciodată bănui gîndurile negre ce se ascund dincolo de ochii lor adînci și întunecați. Semănau puțin cu străvechile figuri egiptene care se văd zugrăvite pe pereții templelor și împrejurul lor plutea o atmosferă de spaimă, caracteristică lucrurilor pe care nu ești în stare să le înțelegi.

Misionarul venea și pleca mereu. Era ocupat, dar cu toate acestea soții Macphail nu știau ce urmărește. Horn

îi spunea că în fiecare zi se duce la Guvernator și într-un rînd însuși Davidson îi pomeni despre aceste vizite ale lui.

— Îmi face impresia că omul acesta are destul curaj, spunea el, dar cînd vine vorba să pună ceva în practică, îi lipsește energia necesară.

— Bănuiesc că asta înseamnă, nici mai mult, nici mai puțin, decît că nu este dispus să facă ceea ce-i ceri dumneata, răspunse doctorul în ironie.

Misionarul se uită la el, fără să zîmbească.

— Eu nu-i cer să facă decît ceea ce este just. Cred că nu ar trebui să îndemni pe nimenea să facă așa ceva cînd e vorba despre datoria lui.

— S-ar putea totuși ca părerile să se deosebească una de alta, cînd se pune chestiunea de ce este și ce nu este just.

— Dacă ai vedea pe cineva cu un picior putred de gangrenă, dumneata nu te-ai supăra, văzînd chirurgul că ezită să i-l amputeze.

— Gangrena este un fapt real.

— Dar răul ce este ?

Uneltirile lui Davidson nu întîrziară să se dea pe față. Tocmai terminaseră cu masa, dar nu se despărțiseră încă pentru a-și face odihna de după-amiază, căci doctorul și cele două doamne nu puteau suporta moleșeala fără să se întindă pentru o jumătate de ceas. Davidson însă nu aproba această trîndăvie așa că rămînea treaz. În clipa aceasta ușa se dădu de perete și domnișoara Thompson intră în cameră. Se uită împrejur, pe urmă se duse de-a dreptul la Davidson.

— Ascultă, mă dihor infect, ce i-ai spus Guvernatorului despre mine ?

Femeia se cutremura de furie. Urmă o clipă de tăcere. Misionarul împinse un scaun spre ea.

— Nu vrei să iei un scaun, domnișoară Thompson. Tocmai doream să vorbesc cu dumneata.

— Nu mai spune ! Mă nemernicule !

Începu să verse asupra lui un potop de insulte obscene și înveninate. Davidson se uita la ea, fără să clipească.

— Să știi că insultele și obscenitățile pe care încerci să mi le trîntești în obraz mă lasă indiferent, domnișoară

Thompon. Totuşi te-aş ruga să nu uiţi, că sînt şi doamnele de faţă.

Din cauza furiei, domnişoara Thompson părea că se luptă cu plînsul. Obrazul ei contractat era atît de aprins, încît vedai că se sufocă.

— Ce s-a întîmplat ? întrebă doctorul Macphail.

— A venit adineaori un tip şi mi-a spus că va trebui să mă car cu primul vapor.

Probabil la cuvintele acestea în ochii misionarului se aprinse o sclipire trecătoare. În orice caz însă, trăsăturile obrazului său nu trădară nimica.

— Cred că în situaţia dată, ar fi imposibil să ceri Guvernatorului să-ţi permită să stai în această localitate.

— Asta este numai din cauza dumitale. Pe mine nu mă poţi prosti. Dumneata mi-ai copt-o.

— N-am cîtuşi de puţin intenţia să te amăgesc. Am cerut Guvernatorului, cu toată stăruinţa, să ia singura măsură compatibilă cu slujba şi răspunderile pe care le are în această insulă.

— Dar de ce nu m-ai lăsat în pace ? Eu nu ţi-am făcut dumitale nici un rău.

— Poţi fi încredinţată, că chiar dacă mi-ai fi făcut vreun rău, eu aş fi cel din urmă dintre oameni care s-ar supăra din pricina asta.

— Probabil ţi-ai închipuit că eu aş avea de gînd să mă stabilesc în coteţul acesta de oraş ? Atît de proastă mă crezi ?

— În cazul acesta nu înţeleg ce motive ai avea să te plîngi, răspunse misionarul.

Femeia scoase un ţipăt răguşit de revoltă şi ieşi din odaie. Urmă o scurtă tăcere.

— Simt o adevărată uşurare, văzînd că în cele din urmă Guvernatorul tot s-a mişcat, declară Davidson. Este un slăbănog şi un om fără iniţiativă. Spunea că femeia aceasta tot nu va întîrzia în localitate mai mult de două săptămîni, şi dacă va pleca la Apia, aceasta este sub jurisdicţia britanică, prin urmare nu are nimic de a face cu el.

Misionarul sări în picioare şi începu să se plimbe prin cameră.

— E îngrozitor să constați că cei care sînt investiți în aceste insule cu puterea autorității, încearcă să scape de răspundere. Vorbesc ca și cînd răul, dacă se întîmplă să nu fie în imediata ta apropiere, înseamnă că a încetat să mai fie rău. Însăși existența acestei femei este un scandal și cred că nu este soluția cea mai indicată, s-o dai plocon altei insule, pentru a scăpa de ea. Așa că la urmă a trebuit să schimb tonul întrebuințat de el.

Davidson încruntă din sprîncene și ridică bărbia în vînt. Părea sălbatic și gata de orice.

— Ce vrei să spui cu vorbele acestea ?

— Misiunea noastră are oarecare trecere la Washington. I-am atras atenția, că nu i-ar fi cîtuși de puțin de folos, dacă aș trimite o plîngere în legătură cu felul în care înțelege să conducă administrația acestei insule.

— Cînd va trebui să plece ? întrebă doctorul, după un timp de tăcere.

— Marțea viitoare sosește de la Sydney vaporul care pleacă la San-Francisco. Va trebui să se îmbarce pe vaporul acesta.

Pînă atunci mai erau cinci zile. A doua zi, cînd doctorul tocmai se întorcea de la spital, unde în lipsă de altă ocupație își petrecea majoritatea timpului liber, fu oprit de metisul Horn în fața scării.

— Te rog să mă ierți, doctore Macphail. Domnișoara Thompson nu se simte bine. N-ai vrea să intri s-o vezi ?

— Cu plăcere.

Horn îl conduse în odaie. O găsi așezată pe un scaun, dar nici nu cosea, nici nu citea, ci sta și se uita pierdută în largul camerei. Era îmbrăcată în rochia ei albă și pe cap cu pălăria aceea mare, plină de flori. Macphail băgă de seamă că sub așternutul de fard, obrazul ei era palid și tras, iar ochii ei păreau umflați.

— Am aflat cu părere de rău, că nu te simți bine.

— O, nu sînt propriu-zis bolnavă. I-am spus lui Horn că nu mă simt bine, numai din cauză că voiam să stau de vorbă cu dumneata. Sînt obligată să plec cu vaporul care merge la 'Frisco.

Se uită la el și doctorul băgă numaidecît de seamă, că în privirile ei se oglindea spaima. Mîinile i se deschi-

deau și i se încleștau spasmodic. Negustorul se oprise în fața ușii și asculta ce vorbesc.

— Da, așa am auzit și eu.

Femeia înghiți în sec.

— Trebuie să știi, că nu-mi vine la socoteală să mă întorc tocmai acuma la 'Frisco. Ieri după-amiază am fost să vorbesc cu Guvernatorul, dar n-am putut ajunge pînă la el. Am vorbit cu secretarul său și mi-a răspuns că va trebui să plec cu vaporul acesta, așa că nu-mi mai rămîne altceva de ales. Eu însă trebuia să vorbesc numaidecît cu Guvernatorul, așa că azi-dimineață l-am așteptat în fața casei, și cînd a ieșit, am vorbit cu el. Nu era cîtuși de puțin dispus să stea de vorbă cu mine, dar nu l-am slăbit deloc, și în cele din urmă mi-a declarat că el nu ar avea nimic împotrivă să stau aici, pînă cînd va sosi vaporul care pleacă spre Sydney, dacă Reverența Sa domnul Davidson ar fi de acord cu această hotărîre.

Se opri și se uită înspăimîntată la doctorul Macphail.

— Nu știu ce aș putea eu face, într-o astfel de împrejurare răspunse el.

— De, eu mă gîndeam că poate dumneata ai putea să-l rogi. Jur că nu voi face nici o mișcare, dacă-mi dă voie să stau aici nesupărată. Dacă vrea, îi făgăduiesc să nu mai fac nici un pas din casă. E vorba de cincisprezece zile, nu mai mult.

— Bine, voi vorbi cu el și-l voi ruga să se învoiască.

— Misionarul nu se va învoi, declară Horn. Vrea să te expedieze cu vaporul de marți, prin urmare va fi mult mai bine să te împaci cu gîndul acesta, chiar de acuma.

— Spune-i că la Sydney aș putea să-mi găsesc o ocupație, înțeleg o ocupație cinstită. Cred că nu-i cer prea mult.

— Voi face tot ce se va putea.

— Pe urmă vino, să-mi spui ce a hotărît, vrei ? Nu sînt în stare să fac nimica, înainte de a ști limpede, fie într-un fel, fie într-altul.

Însărcinarea aceasta nu era tocmai pe placul doctorului, și cum era de așteptat, încercă să se achite de ea indirect. Spuse soției sale ce a vorbit cu domnișoara

Thompson și o rugă să intervină pe lîngă doamna Davidson. Purtarea misionarului era arbitrară și era convins că nimenea nu va avea de suferit, dacă se va învoi ca fata aceasta să mai stea două săptămîni la Pago-Pago. Dar nici nu se gîndise la rezultatul ce-l va putea avea intervenția lui. Misionarul veni numaidecît să vorbească cu el.

— Doamna Davidson mi-a spus că femeia Thompson a stat de vorbă cu dumneata.

Luat pe nepregătite, doctorul Masphail simți trezindu-se într-însul revolta omului timid, cînd este silit să vorbească de-a dreptul. Începu să clocotească de supărare și se aprinse în obraz.

— Nu înțeleg de ce nu ai admite să plece la Siydney în loc să plece la San-Francisco, și de vreme ce-ți făgăduiește să se poarte cumsecade, în timpul cît va sta în localitate, cred că ar fi neomenos s-o persecuți.

Misionarul se uită la el cu severitate.

— De ce nu vrea să se întoarcă la San-Francisco?

— Eu nu am întrebat-o, răspunse doctorul puțin cam răstit. Cred că e mai bine, ca omul să nu se amestece în treburile altora.

Probabil răspunsul acesta fu puțin lipsit de tact.

— Guvernatorul a dat ordin să fie deportată cu primul vapor care părăsește insula. N-a făcut altceva, decît și-a îndeplinit datoria și eu nu mă voi amesteca în afacerea asta. Prezența ei aici este o primejdie.

— Eu cred că dumneata ești un om autoritar și tiranic.

Cele două doamne se uitară înspăimîntate la doctor, dar nu aveau nici un motiv să se teamă că ar putea să se certe, deoarece misionarul începu să zîmbească.

— Îmi pare grozav de rău, doctore Macphail că ai o astfel de părere despre mine. Crede-mă, îmi sîngerează inima din pricina acestei femei nenorocite, dar eu nu fac altceva, decît încerc să-mi îndeplinesc datoria.

Doctorul nu-i răspunse, ci se uită întunecat pe fereastră. Ploaia încetase și dincolo de golf, printre palmieri, apăruseră din nou colibele indigenilor.

— Eu voi profita de faptul că a încetat ploaia și voi pleca la plimbare, declară el.

— Te rog, nu fi supărat pe mine, din cauză că nu-ți pot îndeplini dorința, stărui Davidson și zîmbi melancolic. Te respect foarte mult, doctore, și mi-ar părea extrem de rău, dacă ți-ai face o părere proastă despre mine.

— Nu mă îndoiesc că ai o părere cît se poate de bună despre dumneata însuți, așa că vei putea suporta cu indiferență pe cea care mi-aș face-o despre dumneata, ripostă el.

— De astă dată m-ai picnit, răspunse Davidson și încercă să rîdă.

Cînd doctorul, nemulțumit de faptul că fără nici un motiv se purtase nepoliticos, coborî scara, văzu că domnișoara Thompson îl aștepta cu ușa larg deschisă.

— Ei, ai vorbit cu el ? întrebă ea.

— Da ; îmi pare rău, dar dumnealui nu vrea să facă nimica, răspunse doctorul și nu îndrăzni să se uite la ea, din pricină că îi era rușine.

Dar imediat după aceea se uită repede la ea, căci i se păru că o aude cum se cutremură de un hohot de plîns. Văzu că s-a făcut albă la față din cauza spaimei și rămase îngrozit. Pe urmă un gînd îi săgetă prin minte.

— Încă nu e pierdută orice nădejde. Cred că felul în care se poartă cu dumneata, este rușinos. Mă voi duce să vorbesc chiar eu cu Guvernatorul.

— Acuma ?

Dădu din cap în semn de aprobare și obrazul femeii se lumină.

— O, este o faptă extrem de amabilă din partea dumitale. Sînt sigură că dacă te vei duce să-l rogi, Guvernatorul îmi va permite să rămîn aici. Și în tot timpul acesta nu voi săvîrși nici o faptă care nu s-ar cădea.

Doctorul Macphail nu prea știa nici el, ce l-a determinat să-i spună că se va duce să vorbească cu Guvernatorul. Pe el nu-l interesau cîtuși de puțin grijile domnișoarei Thompson, dar purtarea misionarului îl supărase și din fire era un om care se supăra ușor. Pe Guvernator

îl găsi acasă. Era un bărbat voinic și frumos, de profesie marinar și purta o mustață tăiată scurt. Uniforma lui albă era imaculată.

— Am venit să vorbesc cu dumneavoastră despre femeia care stă în aceeași casă în care stăm și noi, începu el. O cheamă domnișoara Thompson.

— Doctore Macphail, cred că despre femeia aceasta mi s-a vorbit de ajuns, chiar înainte de venirea dumitale, răspunse Guvernatorul, și zîmbi. I-am dat ordin ca marțea viitoare să părăsească localitatea și atît este ce pot să fac în interesul ei.

— Aș fi vrut să vă rog, dacă se poate, să-i prelungiți permisiunea de a sta în localitate, pînă cînd vine vaporul de la San-Francisco, așa ca să poată pleca la Sydney. Sînt gata să vă garantez că se va purta ireproșabil.

Guvernatorul continuă să zîmbească, dar ochii deveniră mici și foarte serioși.

— Aș fi foarte mulțumit să vă pot satisface dorința, doctore Macphail, dar am dat un ordin și acesta trebuie respectat.

Doctorul încercă să-i explice situația, cît putu mai limpede și cît mai logic, dar de astă dată Guvernatorul încetă să mai zîmbească. Ascultă întunecat la ce-i spune și privirile îi rătăceau în largul camerei. Macphail înțelese că vorbele sale nu fac Guvernatorului nici o impresie.

— Îmi pare rău că trebuie să pricinuiesc nemulțumiri unei femei, dar va trebui să plece cu vaporul de marți și aci nimic nu se va mai putea schimba.

— Dar ce importanță ar putea să aibă amînarea pe care v-o cer eu ?

— Iartă-mă doctore, dar cred că eu nu sînt obligat să dau socoteală despre activitatea mea oficială decît cel mult superiorilor mei.

Macphail se uită la el de aproape. Își aduse aminte că Davidson a întrebuințat tot felul de amenințări și i se păru că Guvernatorul se simte foarte stînjenit în atitudinea față de el.

— Davidson este o iscoadă nerușinată, protestă el cu violență.

— Fie vorba între noi, doctore Macphail, cred că pot să-ți spun fără înconjur că impresia pe care mi-a făcut-o Davidson, nu este dintre cele mai favorabile ; cu toate acestea trebuie să admit, că era în dreptul său să-mi atragă atenția asupra primejdiei ce o reprezintă o femeie de teapa domnișoarei Thompson, într-o localitate ca aceasta, unde se găsește staționată o garnizoană, în mijlocul populației indigene.

Se ridică în picioare și doctorul Macphail trebui să facă la fel.

— Sînt obligat să te rog să mă ierți. Am o întîlnire. Te rog să exprimi doamnei Macphail omagiile mele.

Doctorul plecă de la Guvernator, cu aceeași senzație ca și cînd ar fi căzut din cer. Prevedea că domnișoara Thompson îl așteaptă să se întoarcă și pentru că nu voia să-i mărturisească fățiș, că n-a reușit să facă nimica, intră în casă prin ușa pe din dos și se furișă pe scară, ca și cînd ar fi trebuit să se ascundă de cineva.

În timpul cinei părea că nu se simte la îndemînă și nu scoase nici o vorbă; misionarul însă tocmai dimpotrivă, părea mulțumit și foarte vioi. Doctorului i se păru că din cînd în cînd se uită la el triumfător. Apoi cu totul pe neașteptate se gîndi că poate Davidson știe de vizita pe care a făcut-o Guvernatorului și despre refuzul cu care l-a primit. Dar cum de putuse afla ? În puterea pe care o avea acest om, era ceva sinistru. După cină, văzu pe Horn așteptînd afară pe terasă, ca și cînd ar fi vrut să vorbească ceva cu el, fără nici o importanță, așa că ieși din cameră.

— Ar vrea să știe, dacă ai fost la Guvernator ? întrebă negustorul în șoaptă.

— Am fost. Dar nu vrea să audă de nimica. Îmi pare foarte rău, dar de aci înainte nu mai pot face nimic în afacerea asta.

— Eu știam dinainte, că nu va face nimica. Cum ar îndrăzni să se împotrivească misionarilor !

— Despre ce vorbiți ? întrebă Davidson cu amabilitate, cînd ieși din odaie și se apropie de ei.

— Spuneam că va fi imposibil să vă continuați drumul spre Apia, înainte de cel puțin o săptămînă, răspunse negustorul cu inocență.

Pe urmă Horn plecă și se întoarseră amîndoi în salon. După fiecare masă Davidson consacra un ceas pentru recreație. Puțin după aceea se auzi o bătaie sfioasă în ușă.

— Intră, răspunse doamna Davidson, cu glasul ascuțit.

Ușa nu se deschise, așa că se ridică de la masă și o deschise ea. Văzură pe domnișoara Thompson că se oprește în prag. Dar schimbarea pe care o constatară la ea, părea extraordinară. Aceasta nu mai era destrăbălata provocatoare care chicotise după ele pe stradă, ci o femeia înfrîntă și înspăimîntată. Părul ei de obicei pieptănat cu îngrijire, îi cădea în lațe împrejurul obrazului. Îmbrăcată într-o bluză și niște foi ponosite, în picioare cu papucii hăbuciți, se oprise în fața ușii, fără să îndrăznească să intre, și lacrimile îi curgeau șiroaie în lungul obrazului.

— Ce dorești ? se răsti doamna Davidson.

— Îmi dați voie să vorbesc cu domnul Davidson ? întrebă ea cu glasul înecat de suspine.

Misionarul se ridică în picioare și se apropie de ea.

— Poftim înăuntru, domnișoară Thompson, zise el cu amabilitate. Cu ce te-aș putea servi ?

Femeia intră în cameră.

— Uite ce, îmi pare rău de vorbele pe care ți le-am spus zilele trecute și de tot ce s-a întîmplat. Mi se pare că am fost puțin amețită. Am venit să te rog să mă ierți.

— O, nu face nimica. Presupun că sînt destul de lat în spete, ca să pot suporta și cîteva vorbe mai grele.

Cu o mișcare respingător de slugarnică, femeia se apropie de el.

— Ai reușit să mă înfrîngi. Abia mă mai port. Cred că nu ai de gînd să mă trimiți înapoi la 'Frisco.

Atitudinea binevoitoare a misionarului se topi toată dintr-odată și glasul îi deveni aspru și sever.

— De ce nu vrei să te întorci în orașul acela ?

Femeia își frînse trupul în fața lui.

— Familia mea locuiește acolo, și n-aș vrea să mă vadă în halul acesta. Sînt gata să plec în orice parte, unde îmi vei porunci.

— De ce nu vrei să te întorci la San-Francisco?
— V-am spus de ce.
Misionarul se aplecă spre ea și ochii enormi și lucitori parcă ar fi vrut să-i sfredelească sufletul. Apoi tresări şi exclamă.
— Te aşteaptă penitenciarul!
Femeia scoase un ţipăt sfîşietor şi căzînd în genunchi, îi cuprinse picioarele cu amîndouă braţele.
— Nu mă trimite înapoi. Îţi jur în faţa lui Dumnezeu, că voi deveni o femeie cumsecade şi voi renunța la viaţa pe care am dus-o pînă acuma.
Începu să debiteze un torent de rugăminţi neînţelese și lacrimile îi curgeau șiroaie în lungul obrazului boit. Misionarul se aplecă asupra ei și ridicîndu-i obrazul, o sili să se uite la el.
— Va să zică e adevărat, te așteaptă penitenciarul?
— Am fugit înainte de a putea pune mîna pe mine, răspunse ea cu glasul înecat. Dacă mă vor prinde acuma, sînt sigură că mă așteaptă trei ani.
Misionarul își desprinse mîna de pe ea şi femeia căzu grămadă pe dușumele, cutremurîndu-se de suspine. Doctorul Macphail se ridică în picioare.
— Faptul acesta dă situaţiei cu totul altă înfăţișare. După ce ai aflat motivul pentru care a refuzat să plece la San-Francisco, nu se mai poate s-o obligi să se întoarcă. Dă-i posibilitatea să înceapă o viață nouă.
— Îi voi da o posibilitate unică. Dacă se va pocăi, își va accepta ispășirea.
Femeia păru că nu înțelege cuvintele lui și ridică privirea. În ochii ei îndurerați se aprinsese o lucire de nădejde.
— Mă vei lăsa în pace?
— Dimpotrivă. Marți vei pleca la San-Francisco.
Femeia dădu un țipăt de groază și începu să geamă răgușit, bătîndu-se cu fruntea de duşumele; gemetele pe care le scotea, păreau că nu mai au într-însele nimic omenesc. Doctorul Macphail se apropie de ea și o ridică în picioare.
— Haide, liniștește-te. Mai bine întoarce-te în odaia dumitale şi te odihnește. Voi încerca să-ți dau ceva.

După ce o ridică în picioare, se îndreptă cu ea spre ieșire, ducînd-o mai mult pe sus. Era revoltat împotriva doamnei Davidson și a soției sale, din pricină că nici una dintre ele, nu săriseră în ajutorul acestei nenorocite. Metisul aștepta pe terasa de la parter, și cu ajutorul lui o întinse pe pat. Femeia gemea și plîngea, fără să se mai poată opri. Aproape își pierduse cunoștința. Îi făcu o injecție hipodermică, iar cînd se întoarse la etaj, trupul îi era leoarcă de sudoare și se simțea epuizat.

— Am reușit s-o fac să se culce.

Cele două femei și Davidson erau în aceeași atitudine, ca și la plecarea lui din salon. Probabil nici nu se mișcaseră și nici nu vorbiseră tot timpul cît el lipsise.

— Te așteptam, să te întorci, declară Davidson pe un ton straniu care părea că vine din altă lume. Să ne rugăm cu toții împreună, pentru sufletul surorii noastre rătăcite.

Luă o Biblie de pe etajeră și se așeză la masa la care stătuseră adineaori. Tacîmurile nu fuseseră încă ridicate și trebui să ferească ceainicul din cale. Cu glasul puternic, răsunător și adînc, le citi textul parabolei despre întîlnirea lui Iisus cu femeia adulteră.

— Acum îngenuncheați împreună cu mine și să ne rugăm pentru sufletul scumpei noastre surori Sadie Thompson.

Cutremurat de patimă, începu o rugăciune lungă în care cerea mila cerească pentru femeia păcătoasă. Doamna Macphail și doamna Davidson își acoperiră obrazul cu palmele. Doctorul, luat pe neașteptate, se lăsă stîngaci în genunchi, alături de ele, fără să înțeleagă nimica. Rugăciunea misionarului avea o sălbatică putere de rezonanță. Părea extraordinar de mișcat și în timpul rugăciunii, lacrimile începură să-i curgă șiroaie pe obraz. Afară ploaia cădea în pale, neostenite, stăruitoare și fără sfîrșit, cu o cruzime aproape omenească.

Într-un tîrziu, misionarul se opri. Făcu o pauză, pe urmă adăugă :

— Acum să zicem un *Tatăl Nostru*.

Îl repetară după el, apoi se ridicară în picioare. Obrazul palid al doamnei Davidson se înseninase. Se simțea liniștită și în suflet părea că i s-a coborît o pace nouă,

dar soții Macphail, tocmai dimpotrivă, se simțeau sfioși. Nu știau în ce parte să se uite.

— Eu cobor la parter, să văd ce mai face, declară doctorul Macphail.

Cînd bătu la ușă, văzu pe Horn că i-o deschide. Domnișoara Thompson era așezată într-un fotoliu de trestie și plîngea domolită.

— Ce faci dumneata domnișoară ? exclamă doctorul. Ți-am spus să stai întinsă.

— Nu pot să stau întinsă. Aș vrea să vorbesc cu domnul Davidson.

— Biata femeie ! Bine, dar ce crezi că vei putea obține de la omul acesta ? Nu vei reuși niciodată să-l înduplеci cu vorbele dumitale.

— Mi-a spus că va veni, dacă-l voi chema.

Macphail făcu semn lui Horn.

— Du-te și cheamă-l.

Așteptă în tăcere, alături de ea, pînă cînd negustorul urcă scara. Pe urmă apăru Davidson.

— Iartă-mă, că te-am chemat să vii la mine, zise femeia, uitîndu-se la el abătută.

— Mă așteptam să trimiți după mine. Știam dinainte că Dumnezeu îmi va asculta rugăciunea.

Cîteva clipe se uitară unul la altul, pe urmă femeia întoarse privirea și în timpul cît vorbi, nu se uită nici o singură dată la el.

— Am fost femeie rea. Acum vreau să mă pocăiesc.

— Lăudat fie Domnul ! Lăudat fie numele Lui în veac. A ascultat rugăciunile noastre, zise misionarul.

Se întoarse spre cei doi bărbați :

— Lăsați-mă singur cu ea. Și spuneți doamnei Davidson că rugăciunile noastre au fost ascultate.

Ieșiră mîndoi și închiseră ușa de la odaie.

— Asta înseamnă că s-a terminat, oftă negustorul.

În seara aceea doctorul Macphail nu putu să adoarmă decît foarte tîrziu și cînd auzi pe misionar că urcă scara, se uită la ceas și văzu că e două, după miezul nopții. Dar nici la această oră misionarul nu se culcă, deoarece prin peretele de scîndură care despărțea odăile lor, îl

auzi rugîndu-se cu glasul ridicat, pînă cînd în cele din urmă doctorul fu toropit de oboseală și adormi.

Dimineața următoare cînd îl întîlni, rămase mirat de felul în care arăta. Era mai palid decît pînă acuma, arăta ostenit, dar ochii lui ardeau cu o flacără supraomenească. Părea că toată ființa i se cutremura de o mulțumire pe care nu este în stare să și-o stăpînească.

— Aș vrea să cobori cît mai repede la parter și să vezi pe Sadie, zise el. N-aș putea nădăjdui că trupul ei este vindecat, dar sufletul... sufletul a trecut printr-o transformare.

Doctorul se simțea abătut și surescitat.

— Aseară ai stat foarte mult cu ea, declară doctorul.

— Da, căci nu se putea decide să mă lase să plec.

— Constat că ești atît de mulțumit, încît nu-ți mai găsești locul, adăugă Macphail întunecat.

Ochii lui Davidson luceau de extaz.

— Mi-a fost hărăzită o mare mulțumire. Aseară mi-a fost dat marele noroc, să aduc un suflet rătăcit în brațele iubitoare ale Mîntuitorului Iisus.

Pe domnișoara Thompson o găsi din nou în fotoliul de trestie. Camera era în dezordine. Nu se mai sinchisise să se îmbrace, ci sta într-un halat murdar și cu părul adunat în creștetul capului. Pesemne își ștersese obrazul cu un prosop ud, dar se vedea umflat și mai păstra urma dîrelor de lacrimi. Arăta ca o otreapă. Cînd doctorul intră în odaie, ridică ochii tulburi spre el. Părea abătută și frîntă.

— Unde este domnul Davidson? întrebă ea.

— Dacă ai nevoie de el, va veni imediat, răspunse Macphail acru. Eu am venit să te întreb cum te simți.

— Cred că mă simt foarte bine. Nu-ți face griji din pricina asta.

— Ai mîncat ceva?

— Horn mi-a adus o cafea.

Se uită nerăbdătoare spre ușă.

— Crezi că va veni în curînd? Cînd e lîngă mine, situația nu mi se pare atît de îngrozitoare.

— Va să zică a rămas ca marțea viitoare să pleci?

— Da. Spune că va trebui să plec. Te rog spune-i să vină numaidecît. Dumneata nu-mi poți face nici un bine. El este singurul care mai poate să mă ajute.

— Foarte bine, răspunse doctorul Macphail.

Cele trei zile ce urmară după aceea misionarul și le petrecu mai mult împreună cu Sadie Thompson, căci nu ieșea din camera ei, decît în timpul cînd trebuia să se așeze la masă. Doctorul Macphail băgă de seamă că aproape nu mai mînca nimica.

— În felul acesta se va istovi cu totul, declară doamna Davidson abătută. Dacă va continua, cu siguranță va cădea la pat, căci niciodată nu-și cruță puterile.

Pînă și ea era palidă și trasă la față. Spunea doamnei Macphail că nu mai poate dormi. După ce misionarul se întorcea din camera domnișoarei Thompson, începea să se roage, pînă cînd nu mai putea, dar chiar după aceea nu reușea să adoarmă decît foarte tîrziu. După un ceas sau două de somn, se ridica din pat și se îmbrăca, pentru a face o plimbare împrejurul golfului. Avea visuri stranii.

— Azi-dimineață îmi spunea că a visat munții din Nebraska, zise doamna Davidson.

— Foarte ciudat, exclamă doctorul.

Își aducea aminte că văzuse munții aceștia, de la fereastra vagonului, în timpul cît traversase America. Semănau cu niște mușuroaie uriașe, rotunde și netede care se ridicau în mijlocul cîmpiei. Doctorul Macphail se gîndi că atunci cînd îi văzuse, i se păruseră că seamănă cu niște sîni de femeie.

Neliniștea lui Davidson devenise insuportabilă, chiar pentru el însuși, dar o mulțumire neînțeleasă parcă îl susținea. Smulgea din rădăcină ultimele urme de păcat ce mai rămăseseră în sufletul acestei nenorocite femei. Citea și se ruga împreună cu ea.

— Este o adevărată minune, le spuse el într-o seară în timpul cinei. Este o adevărată renaștere. Sufletul ei care era negru ca întunericul nopții, acum este alb, ca zăpada proaspăt căzută. Remușcările pentru toate păcatele ce le-a săvîrșit sînt sublime. Eu nu sînt vrednic nici să ating poala rochiei acestei femei.

— Cum de te lasă inima s-o trimiți înapoi la San-Francisco? întrebă doctorul. Trei ani într-o închisoare americană! Mi-aș fi închipuit despre dumneata că o vei feri de un astfel de canon.

— Bine, dar dumneata nu înțelegi? Este necesar! Crezi că inima mea nu sîngerează din cauza ei? Astăzi mi-e dragă, tot atît de mult ca și soția și sora mea. În timpul pe care va fi obligată să-l petreacă în închisoare, eu voi trece prin aceleași chinuri ca și ea.

— Acestea sînt mofturi, protestă doctorul supărat.

— Dumneata nu înțelegi, pentru că ochii dumitale sînt legați. A păcătuit și va trebui să sufere. Știu ce o așteaptă. Va răbda de foame, va fi torturată și umilită. Vreau să primească pedeapsa pe care i-au dat-o oamenii, ca pe un sacrificiu făcut lui Dumnezeu. Vreau ca această pedeapsă s-o primească bucuroasă. Această ocazie nu este dată decît pentru foarte puțini muritori. Dar la Dumnezeu găsești mare și multă milă.

Glasul lui Davidson tremura de emoție. Aproape nu mai putea articula cuvintele ce-i scăpau grăbite de pe buze.

— Cît este ziua de lungă, mă rog împreună cu ea, și după ce o părăsesc, mă rog din nou. Mă rog din tot sufletul și din toată putera, pentru ca Mîntuitorul nostru Iisus Christos să-i acorde marea și multa Lui milă. Vreau să trezesc în sufletul ei dorința arzătoare de ispășire, așa că dacă i-aș propune iertarea și libertatea, ea însăși s-o refuze. Aș vrea s-o fac să înțeleagă, că pedeapsa aspră a închisorii este sacrificiul de recunoștință pe care-l așterne la picioarele Mîntuitorului nostru care și-a sacrificat viața pentru mîntuirea lumii.

Zilele treceau încet. Toți cei din casă, preocupați numai de gîndul nenorocitei femei torturate de la parter, trăiau într-o stare de surescitare acută. Li se părea că este victima pe care o pregătesc pentru ritualul barbar și al unei idolatrii sîngeroase. Groaza îi cutremura ființa pînă în cele mai ascunse adîncuri și nu putea suferi gîndul, ca Davidson să plece de lîngă ea nici pentru o clipită. Numai cînd era lîngă ea, mai prindea puțin curaj și se agăța de el cu o slugărnicie caracteristică robilor. Plîngea foarte mult, citind Biblia și rugîndu-se. Uneori

părea epuizată și indiferentă. În astfel de clipe aștepta ispășirea cu nerăbdare, deoarece i se părea că aceasta este singura scăpare, directă și adevărată, din mijlocul chinurilor prin care trecea acuma. Spaimele tulburi care începuseră s-o chinuie în toate chipurile, nu le mai putea îndura. O dată cu ispășirea păcatelor ce le săvîrșise, se dezbrăcase și de orice vanitate și umbla de colo pînă colo prin cameră, nepieptănată și îmbrăcată în capotul murdar pe care-l avea. Nu și-l mai dezbrăcase de patru zile și nici nu-și pusese ciorapii. Camera era în dezordine și nescuturată. În timpul acesta ploaia continua să cadă cu o stăruință care te scotea din minți. Uneori ți se părea că cerul trebuie să fie secătuit de ape, dar cu toate astea ploaia cădea mereu, în dîre groase și grele, ciocănind pe acoperișul din tablă, de te apuca nebunia. Totul era muced și lipicios. Pe pereții camerelor începea să apară floarea verde de mucegai și chiar pe încălțămintea așezată pe dușumele. În timpul nopților grele de insomnie, bîzîitul chinuitor al țînțarilor împrejurul plasei paturilor, continua fără întrerupere.

— Dacă ploaia ar înceta cel puțin pentru o singură zi, cred că ar fi mult mai ușor de suportat, ofta doctorul Macphail.

Toți așteptau cu nerăbdare ziua de marți, cînd trebuia să sosească de la Sydney vaporul care pleca la San-Francisco. În dorința de a scăpa cît mai curînd de femeia aceasta, sentimentele de milă și revoltă ale doctorului Macphail fusesră de mult epuizate. Inevitabilul trebuia acceptat. Presimțea că va putea să respire mult mai liber, după ce vaporul va pleca din port. Sadie Thompson trebuia să se îmbarce, escortată de un funcționar al Guvernatorului. Acesta veni luni seara și-i spuse să se pregătească de plecare pentru a doua zi la orele unsprezece. Davidson era în camera ei.

— Voi avea grijă ca totul să fie pregătit. Am intenția s-o conduc eu însumi la bord, declară el.

Domnișoara Thompson nu zise nimica.

După ce suflă în lumînare și se strecură cu băgare de seamă sub plasa întinsă împrejurul patului, doctorul Macphail oftă ușurat.

— În sfîrşit, slavă Domnului că s-a terminat. Mîine pe vremea asta, va fi de mult plecată.

— Doamna Davidson va fi şi ea mulţumită. Spune că din bărbatul ei n-a mai rămas decît o umbră, declară doamna Macphail. A devenit cu totul altă femeie.

— Cine ?

— Sadie. Nu mi-aş fi închipuit niciodată că s-ar putea aşa ceva. Cînd o vezi cum arată astăzi, începi să te simţi mic şi umilit.

Doctorul Macphail nu răspunse şi foarte curînd după aceea adormi. Se simţea istovit de puteri şi dormi mai adînc decît de obicei.

Dimineaţa următoare se trezi tresărind, căci simţi o mînă aşezată pe braţul său şi cînd deschise ochii, văzu pe Horn lîngă pat. Negustorul duse un deget la buze, şi-i făcu semn spre ieşire. De obicei negustorul era îmbrăcat într-un costum din pînză, dar de data asta îl văzu că este încins numai cu o *lova-lava* de care purtau indigenii. Devenise cu totul pe neaşteptate un sălbatic, şi coborînd din pat, doctorul Macphail băgă de seamă că trupul lui Horn este tatuat. Negustorul îi făcu semn să iasă pe terasă. Doctorul îl urmă numaidecît.

— Nu face zgomot, suflă negustorul. E nevoie de prezenţa dumitale. Ia-ţi pardesiul şi încalţă-te. Repede !

În primul moment doctorul Macphail se gîndi că poate i s-a întîmplat ceva domnişoarei Thompson.

— Ce este ? Să-mi aduc trusa cu instrumentele ?

— Grăbeşte-te, te rog, haide cît mai repede.

Doctorul Macphail se strecură din nou în cameră şi îmbrăcă pardesiul de ploaie peste pijama, apoi încălţă nişte ghete cu tălpile de cauciuc. Uşa din spre stradă era deschisă şi în faţa ei se opriseră vreo duzină de indigeni

— Ce s-a întîmplat ? întrebă doctorul Macphail.

— Vino cu mine, răspunse Horn.

Apucă înainte şi doctorul după el. Indigenii veneau grămadă pe urmele lor. Trecură drumul şi ieşiră pe plajă. Doctorul văzu un grup de oameni adunaţi la marginea apei, uitîndu-se la ceva. Negustorul îi făcu loc să treacă înainte. De astă dată văzu, pe jumătate în apă,

cealaltă jumătate pe țărm, trupul neînsuflețit al lui Davidson. Doctorul Macphail se aplecă spre el — căci nu era omul care într-o astfel de împrejurare ar fi putut să-și piardă cumpătul — și-l întoarse cu fața în sus. Văzu că de la o ureche la alta avea o tăietură căscată împrejurul gîtului și mai ținea și acuma în mînă briciul cu care se sinucisese.

— Trupul este înțepenit, declară doctorul. Pesemne e mort de mult.

— Adineaori l-a descoperit un tînăr indigen care se ducea la lucru și a trecut pe aici, așa că a venit numaidecît să-mi spună. Crezi că el însuși și-a pus capăt zilelor ?

— Sigur că da. Trimite pe cineva la postul de poliție.

Horn spuse ceva în limba indigenă și doi tineri plecară numaidecît.

— Va trebui să-l lăsați aici, nemișcat, pînă cînd va veni poliția, declară doctorul.

— Nu cumva să-l aducă la mine acasă, căci eu nu am nevoie de așa ceva.

— Se va face așa cum vor porunci autoritățile, răspunse doctorul răstit. De fapt, eu cred că-l vor duce la camera mortuară a spitalului.

Rămaseră nemișcați, în apropierea cadavrului. Negustorul scoase o țigară din faldurile de la *lava-lava* și dădu una și doctorului Macphail. Începură să fumeze și se uitau la trupul neînsuflețit, întins la picioarele lor. Doctorul Macphail nu era în stare să înțeleagă ce s-a întîmplat.

— Ce crezi, care este motivul faptei sale ? întrebă Horn.

Doctorul ridică din umeri. Puțin după aceea sosi poliția indigenă, sub conducerea unui marinar și imediat după ei, doi ofițeri de marină și un medic de bord. Oamenii aduseseră o targă.

— Unde este soția lui ? întrebă unul dintre ofițeri.

— Acuma, după ce ați sosit dumneavoastră, eu mă voi întoarce acasă, ca să mă îmbrac. Voi încerca să dau de știre doamnei Davidson. Dar cred că va fi mai bine să nu-l vadă, înainte de a-l spăla puțin.

— Cred că ai dreptate, răspunse medicul de bord.
Cînd ajunse acasă, doctorul Macphail găsi pe soția lui aproape îmbrăcată.
— Doamna Davidson este extrem de îngrijorată din pricina soțului ei, declară ea, imediat ce-l văzu că apare. N-a fost acasă toată noaptea și nici nu s-a culcat. L-a auzit ieșind din camera domnișoarei Thompson pe la orele două, dar a plecat de acasă. Dacă de atunci s-a plimbat mereu prin împrejurimi, cred că trebuie să fie mort de oboseală.
Doctorul Macphail îi spuse ce s-a întîmplat și o rugă să-i spună și doamnei Davidson.
— Bine, dar cum de a făcut o astfel de faptă? întrebă ea îngrozită.
— Eu habar nu am de motivele care l-au determinat să recurgă la sinucidere.
— Nu pot, nu sînt în stare să-i duc o astfel de veste.
— Trebuie să i-o duci.
Femeia se uită la el înspăimîntată și ieși din cameră. O auzi că intră în odaia doamnei Davidson. Întîrzie cîteva clipe, ca să se poată liniști, apoi începu să se bărbierească și să se spele. După ce termină cu îmbrăcatul, se așeză pe marginea patului și așteptă să i se întoarcă soția. Într-un tîrziu doamna Macphail apăru în cameră.
— Ar vrea să-l vadă, zise ea.
— L-au dus la camera mortuară. Cred că va fi mai bine s-o însoțim și noi pînă acolo. Cum a primit știrea pe care i-ai adus-o ?
— Cred că a rămas năucită. N-a plîns deloc. Dar tremura ca o frunză.
— Prin urmare vom putea pleca imediat.
Cînd bătură la ușă, doamna Davidson apăru numaidecît. Era palidă ca o moartă, dar nu plîngea. Doctorului i se păru că este anormal de liniștită. Nu schimbară nici o vorbă și apucară toți trei în josul drumului. După ce ajunseră la spital și se opriră în fața camerei mortuare, doamna Davidson se întoarse spre ei :
— Dați-mi voie să intru numai eu, ca să-l pot vedea singură.

Se dădură la o parte. Un indigen îi deschise ușa și o închise în urma ei. Se așezară pe scaune și așteptară. Veniră cîțiva albi care stătuseră cu ei de vorbă, în șoaptă. Doctorul Macphail le repetă din nou ceea ce știa despre această tragedie. Într-un tîrziu ușa camerei mortuare se deschise încet și doamna Davidson apăru în fața lor. Se făcu din nou tăcere.

— Sînt gata să mă întorc acasă, zise femeia.

Glasul ei părea aspru, dar liniștit. Obrazul palid al doamnei Davidson era ca de piatră. Doctorul Macphail nu era în stare să înțeleagă expresia pe care o văzu în privirile ei. Se întoarseră încet, fără să vorbească nimic și ajunseră la cotitura, dincolo de care era casa negustorului. Doamna Davidson tresări și se opriră cu toții, fără să se miște. Gramofonul care tăcuse vreme atît de îndelungată, începuse din nou să cînte melodiile discordante și țipătoare de dans.

— Ce înseamnă asta? întrebă doamna Macphail îngrozită.

— Haideți să ne continuăm drumul, zise doamna Davidson.

Urcară scara și se opriră în vestibul. Domnișoara Thompson stătea în pragul ușii de la camera ei și vorbea cu un marinar. În aspectul ei se produsese o schimbare neașteptată. Nu mai părea ființa aceea umilă și speriată de acum cîteva zile. Era îmbrăcată cu îngrijire, în rochia albă, cu pălăria mare plină de flori, și încălțase ghetele lucitoare pe deasupra carîmbilor cărora i se vedeau pulpele uriașe în ciorapi de bumbac. Părul și-l pieptănase foarte frumos, se sulemenise pe obraz, sprîncenele îi erau date cu negru și buzele îi erau roșii. Sta dreaptă și provocatoare și părea că a devenit din nou femeia nerușinată pe care o cunoscuseră în primele zile. Cînd îi văzu că se apropie, începu să rîdă batjocoritor, iar cînd doamna Davidson se opri, înainte de a trece pe lîngă ea, își adună toată saliva ce o avea în gură și o scuipă. Doamna Davidson făcu un pas înapoi și pe obraz îi apărură două pete de roșeață. În aceeași clipă își acoperi obrazul cu amîndouă mîinile și începu să urce scara mai mult în goană. Doctorul Macphail se simți indignat și îmbrînci femeia în cameră, apoi intră după ea.

— Ce naiba te-a apucat, strigă el. Oprește mașina aceea infectă !

Se apropie el însuși de gramofon și scoase placa. Femeia se întoarse furioasă spre el.

— Ia ascultă doctore, lasă mofturile acestea. La mine nu se prinde așa ceva. Cine ți-a dat voie să intri în camera mea ?

— Ce vrei să spui ? strigă el furios. Ce vrei să spui ?

Femeia încercă să se liniștească. Ar fi imposibil să descrii revolta și disprețul nimicitor ce tremura în cuvintele ei, cînd îi răspunse.

— Voi bărbații ! Niște porci infecți și ticăloși. Toți sînteți la fel, toți ! Porci fără rușine, porci murdari !

Doctorul Macphail tresări. Cuvintele ei îl făcură să înțeleagă.

Redactor : VIORICA FLOREA
Tehnoredactor : MARTA FOIAȘ
Apărut : 1991. Coli tipar : 16
Tiparul executat sub comanda nr. 594 la „ROMCART" S.A.
str. Grigore Alexandrescu, nr. 89—97, București, ROMÂNIA

ISBN 973-95405-4-6

EDITURA GRAI ŞI SUFLET—CULTURA NAŢIONALĂ
COLECŢIA „AMOR ŞI VENUS“

Inspirat din universul specific al vieţii locuitorilor din insulele din mările de sud ale Pacificului, Samoa, Tahiti, Hawaii (cu capitala la Honolulu), volumul A *tremurat o frunză*, compus din şase microromane ale unor drame individuale, se constituie într-o evocare palpitantă a unei atmosfere tensionale, profilate în cadrul unui climat cosmic, social şi uman unic, inconfundabil.

Pictor al vieţii şi al sufletului uman, W.S. Maugham ni se dezvăluie, în această carte, un evocator subtil, nuanţat, al frumuseţii feminine de pe aceste meleaguri, un cîntăreţ inspirat al unor pasiuni răvăşitoare, al unor naturi umane care se ridică sau cad în lupta vieţii.

ISBN 973-95405-4-6 Lei 165